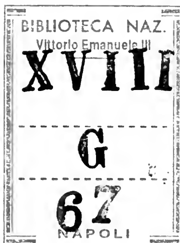

METHODUS
EXPEDITÆ
CONFESSIONIS
P. TAMBURINI
SOCIETATIS JESU.

METHODUS EXPEDITÆ CONFESSIONIS

Tum pro Confessariis, tum pro Pœnitentibus,

Complectens libros quatuor.

AUTHORE

P. THOMA TAMBURINO

Siculo Caltanisettensi Theologo Societatis JESU.

n quibus omnes ferè conscientiæ casus ad Pœnitentiæ Sacramentum quà ministrandum, quà suscipiendum pertinentes, dilucidè, ac breviter enodantur.

In hac postrema editione insertæ sunt suis locis propositiones damnatæ, spectantes ad hunc tractatum, nec non etiam additiones omnes Auctoris.

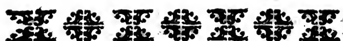
ENETIIS, MDCCXXVIII.

APUD STEPHANUM MONTI.

Superiorum permissu, ac Privilegio.

Ad usum ad: R. P. [illegible]
[illegible] Sact: Con:

Pertinet ad [illegible] / [illegible]

AD LECTOREM.

ORO, candidoque animo, te, mi Lector, obtestor, ut si quid in hoc opusculo minùs appositè dictum, si quid superfluum, si quid, quod ad rem fecisset, prætermissum, tibi veniat in mentem, me vel per litteras, vel per internuncium, vel etiam coram, admonere ne graveris: ut nimirum locupletior in hac editione hæc bre-

vis instructio ad publicam prodeat utilitatem. Vale.

Illud insuper te monitum velim, quòd Summus Pontifex Innocentius XI. damnavit duas infrascriptas propositiones.

Prima est. *Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id vetet lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententia probabili tantùm utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.*

Se-

Secunda eſt. *Generatim, dum probabilitate, ſive intrinſeca, ſive extrinſeca, quamtumvis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeatur, confiſi aliquid agimus, ſemper prudenter agimus.*

Harum igitur propoſitionum damnationem ſæpè ad memoriam revoca, ut in tuæ, aliorumque conſcientiarum directione, prudenter te geras. Iterum vale.

CAROLUS SANGRIUS SOCIETATIS JESU

Vicarius Generalis.

CUM opuſculum, cui titulus: *Methodus expeditæ Confeſſionis*, in quatuor libros digeſtum P. Thomæ Tamburini noſtræ Societatis Sacerdotis, tres ejuſdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem edi poſſe probaverint, facultatem concedimus, ut typis mandetur, ſi ita iis, ad quos pertinet, videbitur. In quorum fidem has litteras manu noſtra ſubſcriptas, ſigilloque noſtro munitas dedimus. Romæ 16. Decembris 1645.

Carolus Sangrius.

IN

INDEX
Librorum, & Capitum.

LIBER PRIMUS.

De Dolore cordis.

LI.

LIBER SECUNDUS.

De oris Confessione.

De-

De

De

De

LIBER TERTIUS.

De Absolutione.

LIBER QUARTUS.

De Satisfactione.

re.

AP-

APPENDIX.

De Sigillo Confessionis.

Is,

ME-

METHODI
EXPEDITÆ
CONFESSIONIS.
LIBRI QUATUOR.

Intentio , & Divisio Operis .

1 Confessionis Sacramentalis præceptum arduum sanè est, atque difficultatibus per se obsitum : verùm additis tot recentiorum Doctorum animadversionibus , molestiarum , ac perplexitatum accessio tanta facta est, ut nonnullos terreat magis, quàm, ut par est, invitet, alliciatque. At enim verò nequaquam sub tantis , talibusque spinarum aculeis , quot , qualesque acutiorum Theologorum ingenia , vel timoratorum conscientiæ repetere, tam necessarium , quotidianum , utile , naturæque humanæ fragilitati , ut fas erat, accommodatum, Dominus noster , ac benignissimus Ecclesiæ parens constituisse credendus est. In gratiam ergo Confessariorum, ac Pœnitentium , operæ me pretium facturum puto , si ex infinitis propemodum , hac de re tota , opinionibus , eas diligenter seligam , quæ viam faciliorem ad excipiendas , exhibendasque confessio-

 nes

nes expediant. Id quod breviter; Methodoque ad praxim, ut mea est mens, non verò ad theologicas speculationes, idonea, tunc profectò prosperè consequar, cum aspirabit facilis Deus, cui omnia mea ex animo dicata esse profiteor.

2 Quemadmodum autem quatuor integrè constat partibus Sacramentum (*Conc. Trid. sess.* 14. *cap.* 3.) Dolore cordis, oris confessione, atque satisfactione, tanquam partibus materialibus, at Absolutione tanquam forma; ita & quatuor hæc instructio partes complectetur: in singulis enim facilitas est investiganda, ut sacrarum Confessionum arbitris tanti Sacramenti administratio, non difficilis, ejusdemque susceptio Pœnitentibus plana, & optanda potiùs, quam timenda proponatur.

LIBER PRIMUS

De dolore cordis.

CAP. I.

De dolore, quoad substantiam, præsertim circa mortalia.

§.1. Quid sit Contritio, & Attritio.

Olor ad pœnitentiæ Sacramentum requisitus vel esse Contritio potest, vel Attritio, *a* etiam ut talis cognita. *b*

2 Contritio autem est detestatio peccati *c* propter Deum summè dilectum cum proposito non peccandi de cætero. Attritio *d* est detestatio ejusdem peccati, saltem propter aliquod ex his tribus motivis, idest vel propter timorem gehennæ, vel propter amorem gloriæ, vel propter turpitudinem ipsam peccati animam commaculantis.

3 Dixi (saltem) nam de quodam quarto motivo dicetur infra mox §.4. Hæc est doloris natura: Cæterum pro nostro expedien-

a *Conc. Trid. sess.14. cap.4.* b *Suar.disp. 20. de pœn. sess.1.n.20. Et Præpositus quidem de pœn. dub.2. n.56. dicit id esse moraliter certum, & contrariam opinionem nullam habere probabilitatem.* c *Conc.Trid.sess. 14. cap.4.* d *Ibidem.*

dæ confessionis instituto, notentur sequentia:

§. 2. *An sit necessaria singulorum peccatorum memoria, vel eorum quibus est Deus præponendus.*

4 NOn esse necessariam singulorum recordationem peccatorum est communis doctrina. *a* Satis est igitur, ut ea in universum detesteris: nam singulorum expressio in oris confessione requiritur, non in cordis dolore.

5 Unde quando advertis pœnitentem tuum valde alicui crimini addictum; ne inculces doloris actum circa illud peculiare peccatum: periculum enim suberit ne illud ex animo detestetur, dum ejus specialis memoria refricatur, quod in universum, & simul cum aliis, detestandi difficultatem vel nullam sentiet, vel exiguam.

6 Propter eandem ferè rationem non est necesse, imò in infirmioribus conscientiis esset periculo satis obnoxium ad particularia, singulaque descendere, quæ Dei sunt amori postponenda: v. g. non oportet sic dicere super divitias, super vitam, super honorem Deum diligo: satis enim est dicere super omnia Deum diligo, propter quem omnia peccata detestor, & execror.

§. 3. *De proposito non peccandi.*

7 PRopositum explicitum de cætero non peccandi, licet laudabiliter addatur,

a Layman l. 5. Tr. 6. c. 4. n. 4.

tur; & in sententia multorum *a* necessariò; at in probabili aliorum opinione satis est implicitum, *b* hoc est illud quod involvitur in ipso actu detestationis, seu displicentiæ. Nam qui ex corde dicit, mihi peccatum displicet, implicitè involvit se nolle amplius committere. Nemo enim vult committere, quod ipsi displicet.

8 Adverte, quando dolor est Atritio ex motivo turpitudinis peculiaris alicujus peccati, verbigr. Luxuriæ, non satis esse propositum implicitum in ejusmodi dolore concepto ex tali peculiari motivo, sed debere tunc addi propositum explicitum *c* de cætero non peccandi. Ratio est, quia in confessione requiritur propositum nullum peccatum committendi: at in dolore concepto ex motivo particulari non involvitur, ne implicitè quidem, propositum non committendi alia peccata, in quibus tale motivum particulare non residet; ergo meritò tum debet vel superaddi explicitum, vel eliciatur alius actus doloris ex motivo universali, quale est timor gehennæ, amor gloriæ, &c.

9 Rursus adverte posse contingere, ut quis absolutè proponat se de cætero non peccaturum: timeat verò, imò certo sibi

 per-

a *Lege Bellarminum tract.3.lib.2.de pœnit. cap.6.& 7.contra Vegam.* b *Vega in Trid.l.13. cap.21. eandem sent. Reginal. tom. 1. lib. 5. de contrit. ait esse probabilem, & idem Bonac. de pœn. disp.5. qu. 5. sect. 1. p. 8.* c *Delugo de pœnit. d. 14. sect. 5. n. 52.*

persuadeat se propter fragilitatem iterum lapsurum: & tamen hic sufficienti proposito ad Sacramentum accedit. Nam ut Sylvester *d* rectè notavit, velle, ac proponere est actus voluntatis: existimare autem se relapsurum est actus intellectus.

10 Denique adverte non esse satis propositum solum sine explicito dolore, sicuti dicimus sufficere solum dolorem sine explicito proposito. Differentiæ ratio est, quia in proposito de futuro non includitur odium præteriti: posset enim quis sic sentire: nolo in futurum occidere: complacet tamen semel occidisse: id quod non est in vero dolore. *e*

§.4. *An timor mali temporalis possit esse motivum Attritionis.*

11 INter motiva attritionis, de quibus n.4. diximus, aliqui non admittunt aliud quartum, idest timorem mali temporalis, atque adeo qui peccata execraretur propter timorem infamiæ, carceris, ægritudinis, & similium, quæ propter peccata incurri solent; legitimum dolorem pro Sacramento Confessionis, per hos Doctores non afferre, quia hujusmodi dolor naturalis est (ajunt) non autem supernaturalis, & prout oportet ad gratiam supernaturalem obtinendam.

Horum Doctorum sententia verissima est, si ma-

d *Sylvester V. confessio p. quæst.* 21.
e *Idem Delugo ibid. n.* 56.

si mala temporalia nullo modo considerentur, ut inflicta, vel infligenda à Deo, quia tunc timor remanet naturalis, & consequenter dolor ex illo timore erit pariter naturalis, qui ad Sacramentum Pœnitentiæ non sufficit, ut constat ex damnatione propositionis, quam hic subjicio.

Die 2. Martii 1679. Innocentius XI. damnavit infrascriptam propositionem. Probabile est sufficere attritionem naturalem modò honestam.

Verùm quia hujusmodi mala temporalia timeri etiam possunt ut à Deo inflicta, vel infligenda, probabilissimum est ut sic posse parere dolorem supernaturalem sufficientem ad Sacramentalem Confessionem. *a* Concipi autem hujusmodi timor in hunc ferè modum poterit: Detestor peccata, quorum causa me Deus meritò febri, carcere, malisque similibus temporalibus affligit, vel affliget. Notanter enim Concilium Tridentinum cum ex timore concipi posse attritionem docuit, non dixit expressè ex timore solum gehennæ, vel alterius pœnæ spiritualis, seu æternæ, sed addit in universum ex timore pœnarum, sic enim habet: *b Attritio, quæ vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, & pœnarum metu communiter concipitur &c.*

a *Reginaldus tom.2. lib.5. de contrit. n.4.*
b *Conc. Trid. sess.24. cap.4.*

§.5. *An actus amoris Dei sit sufficiens dispositio pro Sacramento Pœnitentiæ.*

12 Actus amoris Dei solus, sine formali dolore peccatorum, licet in probabili sententia sit satis ad justificandum peccatorem extra Sacramentum; at ex communissima Theologorum sententia non est sufficiens dispositio ad Sacramentum pœnitentiæ: quia hic ex Conc. Trid. requiritur, ut pars actus pœnitentiæ, idest dolor, & detestatio: quæ simpliciter prolata intelliguntur de actu formali, non de æquivalenti, qualis est actus amoris. Tamen si quis in suis confessionibus ejusmodi actum solius dilectionis exhibuerit: ne scrupolosè sit de confessionum nullitate sollicitus: Cum enim fieri moraliter non possit, ut is qui suorum est memor peccatorum, dum amat Deum super omnia, non avertatur per detestationem à peccatis; jam satis habuisse necessarium dolorem erit practicè judicandum. b Vide, quæ infra dicentur de virtuali dolore venialium cap.3. §.1.

§.6. *Formulæ Contritionis, & Attritionis.*

13 Actus Contritionis hic est. a De peccato quia est Dei offensa, & injuria su-

a *Suarez de pœn. disp.*20. *sect.*4. *n.*1. *Coninch. disp.*4. *dub.*5. *nu.*30. *Bonac. disp.*5. *de Sacram. qu.*3. *p.*2. *num.* 6. b *Coninch. disp.*2. *n.*51. *& seq.*

a *Fagund. præc. Ecclesiæ* 2. *lib.*2. *c.*3. *n.*15.

ſuper omne id, quod me pœnitere poteſt, pœnitet & propono cum divina gratiâ me amplius mortaliter non peccaturum.

Brevius, & Facilius.

14 Pœnitet me intimè de meis peccatis propter Deum, quem ſummè diligo, emendationemque propono in futurum.

Breviſſimè eſt cum propoſito implicito, b

15 Diſplicet mihi peccaſſe, quia feci contra te, Deus meus bone, quem ego toto corde amo.

16 Actus Attritionis eſt hujuſmodi. c Pœnitet me de meis peccatis, quia per illa Deus me beatitudine privare poteſt, vel multis malis temporalibus, vel æternis affligere: vel quia per illa Anima mea coram Dei oculis deturpatur, & propono emendationem in futurum.

Brevius cum propoſito implicito. d

17 Mihi diſplicet peccaſſe propter mala, quæ Deus mihi immittere, vel bona, quibus me privare poteſt.

CAP. II.

De eodem dolore quoad quaſdam circumſtantias.

§. 1. *De dolore quod non doleat.*

1 EST ne ſufficiens diſpoſitio ad hoc Sacramentum, dolor, quem quis ha-

b *Ex Delugo de pœnit. diſp. 5. ſect. 1. & aliis.*
c *Fagundez præcepto Eccl. 2. lib. c. 3. n. 15.*
d *Ex doctrina data à n. 7.*

bet quod non doleat de peccatis? Aliqui concedunt. *a* Sed Theologi communiter *b* meritò negant, quia dolor debet esse de peccatis, non de negatione doloris. Addo tamen, pro praxi, in timoratis conscientiis quæque nullum actualem affectum ad peccatum habent, optare se dolere, vel dolere quod non doleant satis esse, *c* quia ejusmodi affectus est signum veri doloris.

§.2. *De intensione, & qualitate doloris.*

2 IN quolibet gradu etiam remississimo satis est dolor: *a* nec requiritur quædam teneritudo cordis, vel lachrymæ: sufficit enim solus appretiativus, *b* hoc est, ut ita fit homo affectus, ut secundùm rectam rationem ipse detestetur, seu recedat à peccato, modo supradicto.

§.3. *An dolor procedere debeat ex intentione Confessionis.*

3 QUamvis benè eliciatur dolor ex intentione ad confessionem, id tamen necessarium nequaquam erit: v.g. sic. Quia volo confiteri, doleo, seu, quod idem est: Quan-

a *Sylvester, Navarrus, Sanch. citati à Layman mox citandi.* b *Layman lib.5. Tract.6.c.4. n.6. & Præpositus de pœn. dub.3. n.40.*

c *Idem Layman ibid.*

a *Layman l.5. Tr.6. c.4. n.1. Suarez de pœn. disp.4. sect.4. n.9.*

b *Ibi. & Coninch. de pœn. disp.2. du.2. conc.2.*

Quandoquidem ad confessionis Sacramentum accedo, actum doloris elicere volo, & de facto elicio: id inquam necessarium non est, *a* cum satis abundè sit, si quis doleat, & etiam sine memoria confessionis: nam postea poterit ritè illo uti dolore ad pœnitentiæ Sacramentum suscipiendum, v.g. sic: quandoquidem doleo, & me peccatorum pœnitet: volo confiteri: seu quia hoc mane v.g. dolui de peccatis, nec hunc dolorem retractavi; nunc volo confiteri: & saltem tunc de facto confiteri possum sine necessitate dolorem renovandi.

§.4. *Quando dolor exhibendus est.*

4 PRæterea non est necesse, quod dolor antecedat confessionem, satis est si antecedat absolutionem. *a*

5 Quoniam verò communiter solet præcedere confessionem; quanto tempore præcedere potest? Dico, quantum moraliter potest censeri unum actum imperari ab alio, & facere unum moraliter cum illo. Hæc est doctrina Theologorum communis: sed quoad praxim difficultas est, quantum sit illud tempus, quo id moraliter censeatur in re nostra? Respondeo, qui mane dolet, & actu non revocato, post tres vel quatuor horas *b* confitetur, sine novo doloris actu

a *Delugo de pœnit. disp. 14. sect. 4.*

a *Suarez, & Vasq. Bon. c. 4 aliique quos cit. & sequitur Delugo de pœn. disp. 13. sect. 2.*

b *Præpositus q. 2. de confess. dub. 1. n. 30.*

non est dubium quod bene satisfaciat. Rursus si quis vesperi examinans conscientiam elicit actum doloris proponens sequenti die *c* confiteri, abundè est. Idem puto si non solum præcedenti vesperi, sed etiam præcedenti die *d* id fecerit; actu semper, ut dixi, non revocato. Longiorem temporis extensionem nondum inveni quoad Theologos. Si quis inveniat, vel longiorem satis esse autumet, hic oro, subscribat. Illum ad solamen timoratorum tacere non debeo: Si in hoc Sacramento unum quid moraliter faciunt confessio nunc, v.g. exhibita cum satisfactione, quæ fortè hinc ad plures dies, & aliquando menses exhibetur: imò si esset certus Confessor, quod Pœnitens, quem ab hinc quatuor diebus v.g. audivit, benè esset dispositus; illum nunc liceret absolvere, & sic illa confessio cum præsenti absolutione unum moraliter facere posset: & merito, quia similis propinquitas satis superque est ad judicia profana constituenda, ad quorum normam hoc Ecclesiæ judicium à Christo Domino est institutum: si hæc inquam ita se habent, cur etiam non poterit dolor ab hinc quatuor, vel quinque diebus animo conceptus, nec revocatus unum quid moraliter cum præsenti confessione constituere?

6 Actus autem doloris revocatur vel per actum contrarium, idest per complacentiam peccati, de quo doluisti, vel per quodlibet

c *Idem ibid.* d *Colligitur ex De Lugo disp. 14. de pœnit. sect. 4. in fine n. 36. & initio n. 37.*

libet aliud novum peccatum mortale. Vide quæ infra dicam Cap. seq. §.4.

§.3. *De novo dolore in nova peccatorum absolutorum Confessione.*

7 QUi iterum confitetur peccata aliàs absoluta indiget de novo doloris actu, an verò sufficiet ille dolor antiquus, utique non retractatus, qui conjungatur nunc cum hac nova confessione? Respondeo. Quamvis aliqui absolutè satis illum esse dolorem non retractatum concedant; a tamen ut probabilis hæc sententia fiat, addenda est hæc limitatio, b ut antiquus ille dolor non sit ita tempore disjunctus ab hac confessione, ut moraliter unum quid cum hac facere non censeatur.

Lege Januarium p. 1. resol. 30. qui docet eum, qui peccata aliàs ritè confessa, & absoluta confitetur, non teneri iterum elicere actum doloris si prior habitualiter, vel virtualiter perseveret; nec teneri elicere actum doloris eum, qui confitetur peccatum oblitum in prima confessione si de illo cum aliis sub motivo generali dolorem habuit (semper intellige si ejusmodi dolor modo dicto perseveret) quæ doctrina confirmat, quæ mox dicentur n.9. & quæ modo dicta sunt n.4.

8 Ex quo duo colliguntur. Primò quia fu-

a *Itala Crux, & Ledesma apud Dianam T.2. Tr.7. res.116.*

b *Delugo de pœn. disp.14. sect.3. n.35.*

ſupra diximus dolorem antecedentis diei non retractatum facere unum quid poſſe cum confeſſione diei ſequentis; ideo conſequenter probabile erit dolorem confeſſionis antecedenti die habitum poſſe extendi ad confeſſionem eorundem peccatorum abſolutorum, quæ fiant in ſequenti die. Sicuti enim ibi ad moralem unitatem ſufficit, ita & hic erit ad eandem ſatis.

9 Secundò ſi poſt collatam ritè abſolutionem pœnitens recordetur, aſſeratque aliquid, quod confiteri oblitus fuerit, vel etiam aliquid, de quo dubites quòd ſit certa materia abſolutionis, unde illum jubeas aliquid certum repetere ex peccatis jam jam exhibitis; non eſt neceſſe ut iterum doleat. *c* Ratio eſt, quia ſi nova hæc abſolutio cadat in peccata jam abſoluta, proderit, juxta modo dicta, dolor præcedentis confeſſionis, qui certè non longè diſtat. Si verò cadat etiam in peccatum de novo allatum, proderit ille idem præcedentis confeſſionis dolor: quia nimirum his extendebatur ex motivo, ut ſuppono, univerſali, quo fuit elicitus pro omnibus peccatis à pœnitente commiſſis, inter quæ eſt hoc peccatum nunc directè abſolvendum, quod de novo clavibus ſubditur.

10 Atque hæc doctrina eſt notanda pro his frequentibus eventibus quando pœnitens poſt collatam abſolutionem alia peccata manifeſtat, quæ memoria exciderant: poſt collatam, inquam, ſive immediatè, ut di-

c Henriq. lib. 4. de pœn. c. 26. §. 7.

dictum est, sive etiam post aliquas horas, sive etiam post diem modo dicto §. præcedenti.

CAP. III.
De dolore venialium.

§. 1. De venialium dolore virtuali.

1 Licet ad peccatorum venialium remissionem extra Sacramentum Confessionis non requiratur formalis detestatio, sed sufficiat virtualis, tamen si ea subijcias confessioni, communis *a* sententia Theologorum docet detestationem formalem esse adhibendam: idest non satis esse dolorem implicitum, seu inclusum in aliquo alio actu, sed necessarium esse actum explicitum doloris, quia ex Trid. *b* tunc dolor est pars essentialis Sacramenti, quod æquè suis essentialibus constare debet partibus, sive exhibeantur venialia, sive mortalia. Nihilominus probabile est etiam sufficere dolorem virtualem in confessione venialium: in confessione enim mortalium, de qua solum agere videtur *c* Concilium quando requirit dolorem formalem, necessarius omnino est formalis. Quare si quis accedat ad confitenda venialia sine actuali complacentia peccati venialis, cum desiderio recipiendi Sacramentum, ejusque effectum, cum in hoc desi-

a *Vasq. de pœnit. q.96. art. 1. dub. 1. nu. 2. Suarez de pœn. disp.2. sect.3. & disp.20. sect. 6. Bonacina disp.5. de pœnit. q.5. sect.1. p.2.*
b *Sess.14. c.3.* c. *Ibid. & cap.4. sect.*

desiderio sufficienter detestationem virtualem habeat: probabile est, quod bene erit dispositus. Nam propterea concilium *d* alicubi dicit ad Sacramentum hoc requiri tanquam partem proprium motum pœnitentis: tunc enim videtur loqui de confessione in universum, id quod verificatur in confessione venialium; nam certè voluntas suscipiendi Sacramentum motus est proprius pœnitentis.

2 Hanc sententiam Præpositus *e* vocat non improbabilem, citatque pro ea Suarium de pœnit. disp. 12. sect. 1. nu. 9. quamvis alibi sibi contrarium: additque idem Præpositus quòd hanc sententiam alij sequuntur. Hanc eandem sententiam sequitur Rosella, *f* & Sylvester, *g* & veram esse mihi dixit P. Franciscus Chiros nostræ Societatis Jesu in Theologia morali non parum versatus: Favent Ledesma, Vega, Almainus, & Bernardus de Gannaco *h* quatenus dicunt dolorem esse quidem partem, sed integralem, non essentialem Sacramenti, atque adeo sine qua tota essentia Sacramenti consistat: *i* quos tamen cum opinione communi Theologorum rejicimus.

3 Petes: in confessione mortalium possumus ne sequi opinionem affirmantem satis esse

d *Conc. Tr. d. sess. 14. c. 4. in fine.* e *Disp. 2. de Contr. dub. 7. nu. 73.* f *Rosella 2. Confessio 1. §. 1.* g *V. Confess. 1. qu. 21. qui citat Scotum, sed immerito ait Delugo de pœn. disp. 14. sect. 1. nu. 3.* h *Citati ab eodem Delugo* i *Apud eundem.*

esse similem detestationem virtualem inclusam in voluntate suscipiendi hoc Sacramentum, & ejus effectum, sine actuali complacentia peccati? Respondeo. Ita docent aliqui: *k* Sed Vasquez *l* sententiam hanc non requirentem in confessione formalem dolorem post Tridentinum appellat erroneam, Suarez *m* temerariam, quæ censuræ solum intelligi debent de confessione mortalium. Quis igitur velit eam sententiam, cui tanti viri tam acrem notam inurunt, prudenter sequi.

4 Denique quòd non sit mortale, sed veniale confiteri venialia sine dolore, nec formali, nec virtuali, quia solum esset frustrare Sacramentum in re levi, quæ fuit opinio cujusdam Theologi recentioris *n* videtur omnino falsum, quia non videtur *o* leve irritam cadere absolutionem.

§. 2. De dolore unius peccati venialis, & non alterius.

5 Satis est ad confessionem venialium si confitearis unum v. gr. vel alterum peccatum veniale, deque eo habeas debitam displicentiam, taceas autem alia venialia, de quibus nec dolorem habes, nec propositum ea declinandi. *a*

6 Idem

k *Petrus à Soto, Sylvester, Gabriel, Rosella, aliique citati partim à Suarez de pœn. disput.20. sect.1. partim à Vasqu. de pœn. qu.92. art.1.dub.1.rejectiq;* l *loc. cit.* m *loco cit.*
n *Apud Delugo de pœn.disp.54.sect.8.* o *Ibi.*
a *Layman lib.5. Tr.6. de pœn. cap.4. nu.19.*

6 Idem dic si hæc venialia, de quibus nec doles, nec proponis non taceas, sed dicas in eadem confessione, in qua illud unum, vel alterum cum vero dolore confiteris *b* Ratio utriusque est, quia malitia peccati venialis, cum non consistat in aversione à Deo, est divisibilis: unde unum veniale remitti sine alio potest, & consequenter dispositio ad unius deletionem potest esse sine dispositione ad deletionem alterius.

7 Propter eandem rationem cum quis multa peccata venialia fatetur, de quibus nihil, ne virtualiter quidem, dolere supponeremus, subdit tamen simul peccatum aliquod mortale sive aliàs absolutum, sive nunc primò Confessori manifestatum, de quo ritè doleat, valida, & licita est Sacramenti susceptio, *c* quia absolutio cadit in mortalis remissionem, quæ est divisibilis à remissione venialium. Non sic si multa fatearis mortalia, de quorum aliquibus doleas, & de uno v. g. nequaquam. Nam tunc confessio nec licita est, nec valida, quia ut dicebam, non potest unum mortale, quod est absolutè aversio à Deo, remitti sine remissione omnium aliorum, quæ sunt similiter aversio.

8 Eodem pacto si fortè quis fateretur venialia, & mortalia, doleret autem de venialibus, & non de mortalibus, invalidè, & illicitè se gereret: quia veniale non admit-

Suarez de pœn. disp. 20. *sect.* 6. *Fagundez libr.* 2. *de* 2. *Ecclesiæ præcepto cap.* 1. *nu.* 53. b *Idem ibid.* c *Idem ibid.*

mittitur ei, qui est propter mortale Dei inimicus, & ab eodem aversus.

9 Quod dictum est 5. & 6. intellige etiam si sermo sit de venialibus ejusdem speciei: v.gr. potest quis habere sufficientem pro confessione dolorem de uno mendacio, absque dolore de aliis mendaciјs, & absque proposito vitandi omne mendacium. *d* Ratio est, quia potest inveniri aliqua inæqualitas in ipsis individualibus peccatis venialibus, ratione cujus moveatur quis ad dolorem potius unius, quàm alterius: v. gr. potius dolebit quis de mendacio deliberato per perfectam advertentiam, vel prolato sine causa, seu sine ulla utilitate, vel cum damno majori proximi intra latitudinem venialis &c. quàm de mendacio his circumstatiis nequaquam affecto. Sicuti etiam v. g. detestabitur quis furtum leve unius Julij, non verò furtum aliud levius unius obuli, &c. Hoc igitur poterit quis offerre pro materia delenda à Sacramento confessionis.

§. 3. *De dolore venialium quoad frequentiam.*

10 SUfficit etiam ad confessionem Sacramentalem venialium dolor de multitudine, & frequentia eorum, propositumque illam frequentiam, multitudinemque vitandi. *a* Potest enim dari pro materia Sacramenti aliqua partialis malitia, qualis est multitudo ipsa, & frequentia, seu, ut cla-

d *Delugo de pœnit. disp.* 14. *sect.* 8. §. 3.
a *Delugo de pœnit. disp.* 14. *sect.* 9. *n.* 233.

clarius loquar, peccata venialia, ut frequentia sunt, non autem ut seorsim sumpta: v.g. si homo soleat multum excedere comedendo intemperanter intra terminos veniales, satis esse si doleret de illo excesso, illumque confiteretur, etiam si ei deficeret voluntas, & propositum observandi perfectè regulas temperantiæ: ita etiam si fateretur, doleretq; de frequentia mendaciorum, quamvis careret dolore de vitandis aliquibus, sed solum corrigere vellet vitam suam vitando frequentiam illam. Ratio autem est eadem, quam supra attulimus, quia scilicet hoc jam est habere voluntatem diminuendi peccatum veniale, quæ est sufficiens dispositio.

§. 4. De revocatione doloris venialium.

11 CErtum est dolorem de mortali revocari vel per actum contrarium, vel per novum lapsum in quodcumque mortale: quia sic jam homo avertitur à Deo. Unde enim qui doluit de mortalibus, & ante absolutionem iterum peccat mortaliter, non esse per illum dolorem sufficienter dispositum ad Sacramentum diximus cap. 1. §. 4. a Quæstio igitur solum est quando etiam venialia fatemur. Sit pœnitens v. gr. qui velit fateri peccatum mortale, & item veniale cum dolore concepto ex motivo universali cadenti super utrumque, quia scilicet sunt offensa Dei: sed deinde ante absolutionem incidat in aliquod veniale vanæ gloriæ, men-

a *Et docet Delugo disp. 54. de pœnit. sect. 9. num. 147.*

mendacij, vel ejuſmodi generis, erit ne hic ſine novo doloris actu ſufficienter diſpoſitus? Videtur ſpeculativè diſpoſitus nequaquam fore: ſiquidem per peccatum novum veniale dolor ille ex univerſali motivo videtur etiam quoad mortalia revocatus: unde operæ pretium erit, ajunt aliqui, ut doleat quis ex motivo proprio mortalium, ne ſcilicet per commiſſionem venialis, poſtea revocari queat.

12 Nihilominus practicè *b* puto validum eſſe tale Sacramentum, & licitum, nec ejuſmodi ſcrupulum, etiam illa cautela nequaquam adhibita, eſſe ſcientijs injiciendum.

13 Ita etiam in illo alio eventu, quando quis carens mortalibus fateri intendat multa diverſi generis venialia cum ſimili univerſali deteſtatione, incidatque poſtea ante abſolutionem in unum veniale, alia validè, liciteque hanc abſolutionem ſuſcipere. Ratio hujus, præcedentiſque deciſionis eſt, quia dolor, & propoſitum feruntur quidem in omnia peccata, ſed inæqualiter pro eorum gravitate, vel levitate: non igitur ſtatim atque in unum ex ipſis venialibus quis labitur revocat alia diverſæ ſpeciei, vel alia graviora, vel omnia.

§. 5. De propoſito vitandi venialia.

14 Vitandi venialia propoſitum non eſt neceſſe, ut ſit ita ſtrictum, & efficax, ſicuti vitandi mortalia. *a* Explico aſſe-

b *Idem ibid. nu.145.*

a *Layman tract.6. de pœn. cap.4. nu.19. Coninh. diſp.2. de pœn. dub.14.*

afferendo duas differentias inter propositum mortalium, & propositum venialium: primo enim ad vitanda mortalia ejusmodi propositum concipere debeo, ut eo concepto movear ad declinandas omnes mortaliter peccandi proximas saltem occasiones, de qua re infra lib. 3. cap. 3. differemus. At ad vitanda venialia non oportet me ad declinandas universas occasiones etiam proximas urgeri: cum enim occasiones proximæ ad venialium lapsum sint frequentissimæ, si ab illis omnibus esset nobis declinandum, ex hoc mundo, ut ait Apostolus, exire deberemus. Atque hinc consequitur faciliùs absolvi eum, qui frequentiùs cadit in eadem venialia, quam qui in mortalia: nam offendere in venialibus non est tam rationabile signum quod caruerit quis vero proposito [sicuti est in mortalibus] sed est indicium fuisse frequentissimas occasiones à quibus non est tanta obligatio se separandi. *b*

15 Secundo propositum vitandi mortalia se extendere ad omnia omnino debet collectivè. At vitandi venialia, satis est disjunctivè ad aliqua. *c* Ratio est, quia ex una parte omnia prorsus vitare non possumus, & ex alia unum sine alio remitti potest. Alia discrimina vel non faciunt ad nostrum institutum, vel ad duo prædicta facilè reducuntur.

Finis Libri Primi.

LI-

b *iidem*. c *iidem*.

LIBER SECUNDUS.

De oris Confessione.

CAP. I.

Quædam de peccatorum confessione in universum.

§. 1. An sit explicandum in confessione peccatum esse, vel non esse aliàs confessum?

NOn oportet id explicare: *a* quia peccatum est idem sive confessum, sive non confessum, temporisque quo crimen patratum est circumstantia, non se habet ex parte peccati, sed merè ex parte pœnitentis.

2 Unde qui generaliter confitetur potest sine alia explicatione admiscere nova cum antiquis. *b* etiamsi, id de industria ad regendum tempus, quo peccatum commisit, ne Confessario id innotescat, faciat, quia utitur jure suo &c.

3 Adverto tamen aliquando esse necesse ex aliqua peculiari ratione id explicare: idque in duobus eventibus. *c* Primò quando peccatum est reservatum, v. gr. peccatum commissum à Religioso tempore Religionis for-

a *Suarez de pœnit. disp.*22. *sect.*9. *nu.* 2. *in fine*, *Sanchez in decal. libr.*1. *cap.*10. *nu.*71. *Coninch. de pœnit. disp.*17. *d.*8. *nu.*69. b *Henriquez libr.*2. *de pœnit. c.* 12. *§.* 2. *in Glossa litera d.* c *Delugo de pœnit. disp.*16. *sect.*2. *§.*1. *num.*47.

forrasse erit reservatum, quod commissum in sæculo non erat: debet igitur id explicari, ut videatur an Confessarius, cui nunc is Religiosus confitetur, jurisdictionem habeat absolvendi. Secundò quando pœnitens est in proxima occasione peccandi: tunc enim debet explicari tempus præsens: ut scilicet Confessarius vel illum obliget ad eam removendam, vel si renuat à beneficio absolutionis excludat.

Die 2. Martij 1679. Innocentius XI. damnavit infrascriptam propositionem. Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.

4 Petes quoad primum casum. Quod si ille Religiosus confiteatur cum habente potestatem? v. gr. cum Prælato? Respondeo tunc cum illud peccatum reservatum respectu talis Confessarij nequaquam sit; tacere tempus pœnitens profectò potest. d

5 Petes iterum quoad secundum casum: Quid si quis habeat occasionem proximam, sed ipsemet jam tollat, seu efficaciter tollere proponat? Respondeo tunc nec obligari e ad aperiendum tempus: siquidem ratio quamobrem obligabatur jam deficit.

6 Illud approbare non valeo, quod aliqui affirmant: posse scilicet sine peccato gravi pœnitentem, sive ex se, sive interrogatum à Confessario positivè dicere illud peccatum quod de facto nunc commisit, esse peccatum antiquum: quia nimirum [ajunt] idest mendacium de re levi, cum non

d *De Lugo. ibid.* e *Ibidem.*

non ſit de re neceſſaria ad confeſſionem: id inquam non approbo, non ſolùm ex eo capite, quia tenemur interdum verum reſpondere quando à Confeſſario de aliquibus interrogamur, quæ quamvis non eſſent à nobis neceſſario diçenda, conducunt tamen ad noſtram utilitatem, medicinamque: quale eſſet, aliquando peccatum eſſe recidivum, eſſe ex conſuetudine, &c. de quibus interrogati vera dicere omninò tenemur, *f* ut infra etiam nos dicemus: *g* ſed præcipuè illud non approbo ex alio capite, quia nimirum quando negativè ſe quis gerit, & nihil dicit de tempore commiſſi delicti, (id quod fieri poſſe concedimus) certè commiſſum ſuum præſens delictum confitetur, quia in ipſa confeſſione illud involvit: quare eſto Confeſſarius apprehendat illud eſſe peccatum alio tempore factum, non tamen id dicit pœnitens; ſed Confeſſarius ipſe per ſe ſic apprehendit: Ex alia parte, quia Confeſſarius quando abſolvit habet intentionem abſolvendi omne illud peccatum quod poteſt. & à pœnitente dictum eſt, non eſt periculum fruſtrandi Sacramentum. At verò quando poſitivè quis dicit illud eſſe peccatum antiquum, cum ſit recens non explicat, ne implicitè quidem, ſuum præſens delictum, ſed aliud antiquum quod non fecit, id quod eſſet non fateri omnia ſua peccata, quod eſt ſacrilegium.

f *Delugo diſp.14. de pœnit. ſect.10.*
g *Hoc eodem libro c.10. §.2. n.38.*

§.2. In confessione generali an omnia mortalia aliàs confessa aperire teneamur.

7 NOn tenemur: atque adeò possumus omittere aliqua peccata etiam mortalia, sed aliàs ritè manifestata, quæ est communis, & certa Theologorum opinio. *a* Quod si Confessarius decipiatur putans hunc pœnitentem ea sola habere peccata, quæ dicit, ipse tamen pœnitens non mentitur, cum solùm proponat aliqua, aliqua non item, in quo nullum est mendacium. Quid si pœnitens dixerit se velle generaliter confiteri, & deindè non omnia proponat? Respondeo, nec tunc mentiri, quia communis sensus est, ipsis Confessariis maximè notus, quod in confessione generali non omnia alias ritè confessa aperiantur: imò etiam si mentiretur, peccaret solum venialiter, esset enim in re levi, & minimè ad confessionem necessaria.

Alia huc pertinentia vide infra cum de mendacio in confessione libro hoc 2. cap. 10. §. 2.

§.3. An peccata dubia sint necessariò clavibus subdenda.

8 DUbium aliud est positivum, aliud negativum. Positivum est quando quis aliquas habet rationes, vel motiva proba-

a *Henriquez l.2. de pœn.c.12.§.2. in Glossa litera D. & alii passim.*

babilia ad credendum, v. g. se peccatum aliquod commisisse, & habet alias rationes, seu motiva probabilia ad credendum se illud non commisisse. Hoc quod vocavimus dubium positivum, impropriè vocatur dubium: verè enim appellatur, & est judicium probabile. Negativum est, quando quis non habet rationes, vel motiva, saltem probabilia ad credendum se peccasse: sed nec rationes similes habet ad credendum se non peccasse: sicuti non habet quis rationes probabiles ad judicandum arenæ maris grana paria esse, nec ad judicandum esse imparia. Hoc enim verò propriè vocatur dubium. His positis.

9 Certum in hac re nostra est primò eum qui dubius est positivè de suo peccato, hoc est habet rationes probabiles, quòd non peccaverit mortaliter, & similes rationes quod peccaverit; non teneri *a* ad illud confitendum. Ratio est, quia se conformat judicio probabili, quod satis est, ut in rebus moralibus, juxta rectam rationem, quis prudenter agat, etiam relicto probabiliori *b* judicio.

10 Certum est secundò. Qui probabiliter, imò certò scit se mortaliter deliquisse, habet tamen rationes probabiles se illud non esse confessum, sed & probabiles item

 ha-

a *Suarez de pœn. disp. 22. sect. 9. n. 6. aliique.*

b *Sanch. in Dec. l. 1. cap. 9. n. 33. Sylvius in addit. art. 3. pr. qu. 6. art. 4. §. quæritur 7. contra Fag. præcepto Ecclesiæ 2. lib. 3. cap. 4. num. 7.*

habet se confessum esse; nec teneri *c* ad illud confitendum: quidquid aliqui in contrarium dicant: *d* Ratio est evidens, quia adhuc sequitur judicium probabile.

11 Certum est tertiò. Qui rationes probabiles habet se non peccasse, vel scit quidem se peccasse, sed habet probabilitatem jam se esse confessum, si nullas habet rationes credendi contrarium; non teneri ad confessionem: Ratio est eadem dicta, imò, ut patet, major.

12 Certum est quartò. Si contra, habens rationes probabiles judicandi te peccasse, sed nullam rationem probabilem habeas judicandi te esse confessum, (quod est dubitare negativè de confessione) teneri *e* te ad confessionem. Ratio est, quia tunc possessio præcepti confessionis est contra te: constat enim de peccato, deque obligatione confitendi; de confessione verò facta non constat.

13 Difficultas igitur solùm superest de dubio negativo, & quidem circa culpam mortalem: An scilicet qui negativè dubitat se peccatum commisisse, vel quod commisit fuisse mortale, teneatur ejusmodi peccatum dubium confiteri. Dubito v. g. sed nullam habens rationem probabilem me excusantem, an occiderim hominem, vel posito quod occiderim, dubito an cum debita advertentia occiderim; obstringor ne tale

c *Iidem, aliique*. *d* *Coninch. de pœn. disp. 7. dub. 8. num. 68. apud Dianam p. 3. tr. 4. res. 1.*
e *Delugo de pœn. disp. 16. sect. 2. n. 59.*

tale homicidium in confessione declarare?

14 Prior sententia negari posset, *f* & quidem validis rationibus. Præcipua illa est, quia in hoc casu melior possessio est pro pœnitente: neque enim debet certò condemnari, aut cogi pati sententiam certam confessionis, tantumque onus subire, quantum est naturæ hominum fragili ipsa confessio, pro delicto dubio.

15 Posterior tamen sententia est communis apud *g* Theologos, qui obligant fideles ad confessionem talium peccatorum in prædicto dubio. Ratio hujus sententiæ potius est extrinseca, quàm intrinseca: nam Layman *h* postquam priorem sententiam ut sibi probabilem proposuisset, in fine addit se nihil hac de re velle statuere. Joannes Præpositus *i* similiter docet priorem eandem sententiam esse speculativè probabilem, licet non sit in praxi à posteriore recedendum. Diana *k* postquam attulit ex citato Layman rationes pro sententia priori concludit: ideo tu cogita, nam ego absolutè affirmativam (hoc est posteriorem à nobis modò adductam) sententiam teneo. De lugo *l*

f *Favet Henriquez lib.8. de Euch.cap.45. nu.3. in Glossa lit.P.citans Palud.Ant.Tabienam.* g *Suarez de pœnit.disp.22.sect. . num.1. Sanchez l.1. in Dec.c.10. n.66. alios latè referentes.* h *Layman. l.1. tract.1. cap.5. §.4. nu. 37.* i *Jo. Præp. qu. 5. de integritate Confessionis dub.3. n.107.* k *Diana p.3. tract.4. resol. 60. vide etiam p.4. tr.3. resol.5.* l *De lugo de pœn. disp.16. sect.2. n. 67.*

ubi eruditè solvit omnes rationes, quæ faciunt pro posteriore, quam ut dictum est, Theologi communiter sequuntur: tandem ab eadem communi non esse recedendum statuit, nixus eo fundamento : quia nimirum talis est usus, & praxis communis totius Ecclesiæ, cujus praxis cum initium non agnoscatur, affirmari potest (ait) ita Christum Dominum instituisse, ut scilicet etiam peccata dubia fideles confiteri teneantur.

16 In hac gravi difficultate Dico primò priorem sententiam interdum ratione subjecti non solùm practicè probabilem, sed certissimam esse: nempe pro conscientiis timoratis scrupulosis. o Ratio est, quia hi in dubio debeut præsumi non peccasse mortaliter: quare, & in eo dubio, in quo alii essent obligandi; ipsi sunt omnino eximendi.

17 Dico secundò absolutè, ex ratione objecti posterior sententia in praxi recipienda est: Cæterum an prior practicè excipi possit, ut certò decernere tanti illi Doctores ausi non sunt; ita nec ausim ego.

Sed jam post hæc à me in prædictum modum scripta, imò in prioribus impressionibus edita, invenio à doctis, & prudentibus Thologis hanc posteriorem sententiam fuisse probabilitatis munere donatam. Nam eam novissimè amplectitur Hier. Ferentinus

o *Sà, Suarez, Granadus, Becanus, aliique relati à Jo. Sanchez in selectis disp.41. n. 18. & Castr. tr.1. disp.3. de consc. scrupulosa p.2. num.4.*

nus de scandalo, & correct. frater. disp. 1. quæst. 77. num. 49. & insuper inter cæteras probationes adducit judicium, quod doctissimi Patres Collegii Romani Soc. Jesu protulerunt. Dum enim (inquit) ex Provincia Austriæ propositiones aliquæ missæ essent Romam, ad nostrum Adm. R. P. Generalem, ipsius jussu examinandas à Patribus Revisoribus; quorum munus est, libros diligenter expendere, antequam imprimantur, tale judicium, quod mox subjiciam, tulerunt unanimiter circa nonam petitionem factam. Nona petitio hæc erat. *Peccata dubia, sivè positivè, sivè negativè tantùm dubia sint, confiteri non tenemur.*

Responderunt ita: De peccatis dubiis positivè non est dubium permitti posse, cum sit opinio communis Doctorum. De peccatis dubiis negativè, circa quod est major difficultas, judicavimus olim non debere permitti secundùm nostras regulas, cum vix reperiatur unus Scriptor, qui illam apertè tueretur. Nunc verò cum jam aperte, & ex professo in suis scriptis tueantur præter Ægidium, Coninch. de Sacram. Pœnit. d. 7. dub. 8. Petr. Merchant. in Tribun. Sacr. tract. 4. tit. 6. Caramuel in Theol. moral. lib. 3. d. 4. num. 1478. Joseph de Januario Resol. moral. tom. 1. resol. 20. per totam. P. Jo: Martinon. tom. 5. d. 50. sect. 8. num. 91. & alii multi Scriptores illam judicent probabilem, censemus posse jam in Scholis Societatis permitti. Hactenus Ferentinus. Vide Dianam par. p. resol. 2. qui exscribit

verba aliquorum ex his Scriptoribus, & alibi tract. 16. resol. 79. ubi citat Bossium. Me tamen juvat à mea sententia non recedere, pro qua initio hujus numeri 17. dixi.

18 Denique Doctores *p* hic advertunt si in confessione afferat sola peccata dubia, debere moneri ut addat aliquod peccatum certum ex aliàs confessis, ne scilicet periculum subsistat frustrandi Sacramentum, si forte illud verum peccatum non sit, atque adeo non sit materia Sacramenti Pœnitentiæ. Quòd si hoc certum haberi non possit; tunc prudentis arbitrio juxta materiæ necessitatem, dubiique probabilitatem, & denique salutis proximi periculum, absolvi poterit pœnitens, sub conditione saltem mente concepta: id quod in pueris, quando sunt in confinio acquirendi rationis usum, usuvenire solet, qui ex Villalobos apud Dianam p. 4. tract. 3. res. 53. sub dicta conditione absolvi debent. Imò audi Merollam tom. 1. disp. 3. cap. 3. dub. 1. num. 359. universaliter loquentem. Quamvis optimum consilium sit, ut confitens materiam dubiam adjungat aliquod certum aliàs confessum, tamen consilium id est, nec videtur præceptum, quia præcepta non sunt facilè multiplicanda sine cogente fundamento, nullibi enim tale præceptum invenitur impositum. Non quidem positivum, ut clarè patet, neque naturale, nulla enim injuria fit Sacramento, impendendo tunc absolutionem sub conditione, quia non verè exponitur

p Suarez de pœnit. disp. 18. sect. 1. n. 12.

fur periculo irritationis ; non enim foma absolutionis absolutè cadit supra materiam sufficientem, sed tantum conditionaliter, si adest materia: conditio autem nihil ponit in esse. Adde quod teneretur quis pluries idem peccatum confiteri, quod nullo jure probatur. Hæc Merolla.

Illud huc facit, an Confessarius teneatur de omnibus peccatis, quæ audit in confessione judicare an sint mortalia, an venialia? Respondet huic quæstioni sic Sylvester V. Sacerd. Non tenetur Sacerdos de singulis auditis determinare, utrum sint venialia, an mortalia, quando non sunt clara, secundùm Archidiaconum, ut de his, de quibus sunt opiniones, vel pœnitens nescit exprimere mentem suam circa assensum, vel moram peccati; tenetur autem determinare de claris. *Hæc Sylvester*, qui ibidem etiam illud notat; Ne Sacerdos (ubi pœnitens est dubius de aliquo) ne, inquam, asserat illud esse mortale, si non est certus. Sed circa hoc oportet omnino videre, quæ dicam lib.3. cap.4.

§.4. *De peccatis confessis ut dubiis.*

19 SI pœnitens bona fide confessus est peccatum dubium, ut certum, v. g. se furatum esse aureos centum, vel consensum præbuisse turpi cogitationi, sed deinde incipit dubitare de tali furto, vel de dato consensu: non obligatur *a* iterum illa confite-

a *De Lugo de pœnit. disp. 16. sect. 2. n. 77.*

fiteri ut dubia. Ratio est, quia si quis obtinet sententiam, absolviturque à delicto certo; censetur multò magis ab incerto absolutus fuisse: quippe Confessori fatetur peccatum ut certum; satis moraliter censetur fassus esse idem ut dubium. Idem videretur esse dicendum de numero: ut si quis dixit se certò pejerasse quinquies, & deinde dubitat se plus, vel dubitat se pejerasse minus. Et quidem quando dubium supervenit quòd minùs; res est certa, idest non obligari: quia in majori numero absolutus est minor: at quando supervenit dubium quòd plus; res non videretur eodem modo decidenda, sed esse procedendum sicuti diximus §.3. de confitendo peccato dubio. Verùm ex altera parte posset quis dicere, in hoc casu, jam mortaliter fuisse absolutum numerum dubium in absolutione numeri certi præabsoluti: sed certè id non satisfacit: quod aliis discutiendum relinquo.

20 Quod si non incipiat solùm dubitare; sed certò comperiat se vel non pejerasse v. g. vel numerum esse minorem quàm dixerit: exempli causa cum fuerit fassus se pejerasse quinquies, certo comperit se semel, vel bis pejerasse; nec obligabitur *b* iterum confiteri, quod certum comperit. Ratio est, tum quia in numero majori includitur minor: tum quia si nullum comperit fuisse suum peccatum, quid confitebitur?

21 Difficultas igitur hìc solum est, primò

b *Idem Delugo ibid.*

mò quoad substantiam actus: An si quis falsus est bona fide peccatum ut dubium, & deinde advertit esse certum, an inquam obligetur iterum tamquam certum confiteri? Secundò quo ad numerum: An scilicet si bona fide qui aperuit Confessori se peccasse decies plus minus, sed deinde benè recordatur se certò decies, vel duodecies, vel novies peccasse, an inquam obligetur hunc numerum certum post datam absolutionem inventum, iterum aperire. Nam si ante recordatus fuisses determinati numeri, illum explicare debuisses *c* (ut certum est) nec potuisses dicere decies plus minus: quia peccata debent aperiri Confessori, pro ut sunt in conscientia pœnitentis. Jam singillatim, de veraque difficultate differendum, initiumque sumo à posteriore.

22 Quoad numerum ego dico quando non est magnus excessus, non obligari pœnitentem iterum aperire. *d* Ratio est, & fidelium communis praxis, & ea quam mox num. 24. dicam. Quod si fuit magnus excessus, debet pœnitens illum aperire in sequenti confessione. Est communis doctrina, *e* & ratio quæ mox tangetur persuadet.

23 Petes quantum, & ad quod se extendunt illa verba (plus minusve) ne sit magnus excessus? Respondeo non posse id

c *Delugo de pœn. disp. 16. sect. 2. n. 77. in fine.*
d *Vasq: Suar. Coninch. Sà, aliique apud Delugo disp. 16. de penit. sect. 2. §. 4. n. 78.*
e *Quidquid dicat Vivaldus apud Dianam p. 3. tr. 4. res. 94.*

per certam regulam definiri, sed prudentis judicio est decernendum. *f* Solum adverte quo major est numerus qui affertur, majorem etiam fore numerum, qui sub illis verbis (plus minusve) subintelligitur: v. g. si dicas peccavi decies plus minusve verificabitur, si peccasti octo, vel duodecim vicibus. Quod si dicas peccavi centies plus minusve; verificabitur si peccasti nonaginta quinque vicibus, vel vicibus centum, & quinque: non autem verificabitur si peccasti octoginta vicibus, vel vicibus centum, & viginti. Quare non est considerandum, nisi id quod humano, & morali loquendi modo important illa verba (plus minusve:) quod ut dixi, judicio prudentis est decernendum. Semper attendendo, ut numerus peccatorum moraliter verus Confessori patefiat.

Illud plus, minusve importare dimidium supra quantitatem expressam, v. g. centum plus, minus importare centum, & quinquaginta, putat Verricell. tr. 1. q. moral. 5. sed non est audiendus.

24 Quoad substantiam actus, in quo est major controversia, adhuc dico probabilissimum *g* etiam esse pœnitentem non obligari ad iteratam confessionem. Quamobrem si quis sub dubio bona fide dixit se pejerasse, v.g. & deinde comperit se pejerasse certò; non tenebitur iterum illud perjurium tanquam certum confiteri. Ratio

f *Fagundez lib.3. de præcepto conf. c.5. n.9.*
g *Delugo disp. 16. sect.2. à n.81.*

tio est, quia tale peccatum jam fuit directè absolutum in prima confessione: ergo nova absolutione non indiget. Antecedens probatur: quia ideo tu illud fassus es, & ideo Confessor profert circa illud suam sententiam, ut nimirum illud absolvat: ergo nonnisi directè, licet sub conditione implicita, si fuit peccatum coram Deo. Sanè si Judex sæcularis reum de crimine non plenè probato, sed dubio, per sententiam definitivam absolveret non posset h iterum id crimen jure in judicium deduci: ergo est signum quòd directè fuit absolutum. Non ita profectò quando quis absolvitur ab instantia, seu observatione judicii, id quod fit per sententiam interlocutoriam; nam tunc ex novis indiciis, novisque probationibus potest iterum in judicium deduci: at in casu nostro sententia Confessarii est definitiva, ut ex se constat: ergo directè illud peccatum absolvit.

25 Confirmatur. Si quis dubius de excommunicatione, suspensione, irregularitate, i voto k etiam reservato, petat ad cautelam absolutionem, vel dispensationem, & post eam obtentam comperiat vincula illa fuisse certa; non propterea indiget nova absolutione, seu dispensatione: certè non propter aliam rationem, nisi quia absolutio fuit absolutè data sub conditione, quòd

h *Covarruvias l.1. variar. c.2. n.8. citatus à Sanchez l.8. de matr. disp.34. n.57.*
i *Delugo de pæn. disp.16. sect. n.83.*
k *Sanchez l.4. in Dec. c.44. n.10.*

quòd vincula illa adessent: sed jam aderant, ergo fuerunt perfectissimè dissoluta; ita in casu nostro &c.

Hanc sententiam explicatam à num. 24. probat Th. Hurt. tr. 1. mor. c. 1. dub. 8. & nimis excedit in ejus censura. Verùm si optas hanc nostram sententiam pluribus confirmatam lege P. Hieronymum Ferrand. de scandalo, & correctione d. 1. q. 78. num. 15. nostræ Societatis, qui in opere nuper impresso affert inter cætera responsionem Patrum Romani Collegii datam Provinciæ Austriæ in prædictæ sententiæ confirmationem: ea autem pro curiosis hæc est.

Quoad secundam partem, quod scilicet peccata, quæ aliquando sub dubio confessi sumus, postmodum verò certa nobis fiunt confiteri non tenemur, censemus, posse permitti, cum non careat solidis fundamentis, & illum in suis libris defendant Leander de Sacram l. 1. tr. 5. d. 5. q. 17. Marcus Vidal in tract. de pœnit. q. 7. à n. 3. Martinus de Joseph t. 1. l. 1. tr. 8. de pens. num. 9. Caramuel lib. 2. d. 4. & Martinus Bresserus de consc. lib. 4. c. 18. cum aliis judicent illam probabilem.

Hactenus Patres ex Ferrantino, cui gratias ex animo ago, quòd hoc loco citans meum primum opusculum Methodi confessionis, Aureum illud appellaverit. Tam Alchimica (fas ita loqui) fuit ejus urbànitas, ut meum plumbum potuerit in aurum artificiosa humanitate convertere. Dignus interim ipse, ut potiore jure, non jam à

ferro,

ferro, sed pretiosum sibi ducat nomen ab auro.

26 Tria hic denique adverte; primò quando quis integrè confitetur peccatum, quod tam ipse, quàm Confessarius, vel alteruter dubitant an sit mortale, an veniale: si post absolutionem agnoscant certò gravem attingere culpam; non fore opus nova confessione. *l* Ratio est, quia ex una parte integrè apertum fuit peccatum eo modo quo fuit commissum, & ex altera ad valorem Sacramenti non est necesse quòd pœnitenti, vel Confessario innotescat illud esse mortale, quod absolvitur.

27 Secundò idem dicendum cum quis confitetur peccatum reservatum sive jure, sive de facto dubium: De jure esset, ut si dubitaretur an peccatum v.g. abortus, sit reservatum: de facto esset ut cum constaret peccatum abortus esse reservatum, dubitaretur tamen an fętus fuisset animatus, atque adeo an pęnitens abortum commisisset.

28 Dico ergo si quis talia peccata dubia fateatur, obtineatque absolutionem à Confessario, approbbato quidem, sed non habente potestatem ad reservata, non indigere nova confessione, *m* seu nova absolutione. Ratio est, quia cum reservatio sit odiosa, est restringenda, nec cadit nisi in peccata certa, nam propter eandem rationem,

l *Sanchez l.1. in Dec. c.10. nu.69.*

m *Sà V. casus reservati num.5 Hurtadus disp.11. diffic.6. de pœnit. Portella in dubijs regul. V. casus reservati nu.7.*

hem, nec votum dubium in quacumque materia etiam resevatum.

Ratio ergo hujus secundi dicti est, quia cum reservatio sit odiosa, est restringenda, nec cadit nisi in peccata certa. Sic etiam dubia hæresis non subjacet reservationi ex Merolla, & Thoma Del bene apud eundem Verricelli tr.8. quæst. mor. 34. sic dubium votum castitatis perpetuæ non subjacet reservationi, ex Sanch. & Pontio apud eundem Verr. sic dubia censura, non obligat ad vitandum fideles, ex Diana apud eundem. Sic filius expositus, quia est dubium, an sit illegitimus, legitimus tamen reputatur, ex eodem Verr. innumeros citante, & necessariam limitationem ponente num.6.

29 Tertiò rustici, mulierculæ, puerique, cui bona fide suas confessiones coram Parocho, etiam indocto, grossiore modo exhibuerunt, licet peritiores, vel grandiores effecti videant in multis se defecisse, unde & multa dubia pro certis, & contra, unumque numerum pro alio se dixisse animadvertant; non sunt cogendi n repetere confessiones. Ratio est, quia satis superque, saltem in confuso, Confessarius eorum peccata percepit, & directe absolvit, & ex alio capite praxis fidelium est hasce confessiones non repetere: ad quod si fideles obligarentur omnia scrupulis essent obnoxia.

His ita disputatis, inquiret quis, an certus

n *Fagundez 2. præcept. Eccles. l.2. cap.4. num. 10. De lugo de pœnit. disp. 16. sect. 14. à num. 58.*

tus se commisisse mortale, dubius verò: num illud fuerit confessus, an inquam obligetur ad illud, iterum confitendum, respondeo tribus dictis. Dico primò scrupulosum, non obligari. Dico secundò, non scrupulosum, nec item obligari, si diuturnum tempus intercessit inter ejus confessionem, quam bona fide morali præcedente examine solebat exhibere, & inter dubitationem, quæ nunc illi suboritur. Dico tertio. Hunc non scrupulosum obligari ad illud confitendum, si parvum tempus intercessit.

Ratio primi dicti est eadem, quam dixi cap. præcedenti num. 16.

Ratio secundi est, quia moraliter, (sunt verba Joannis Præpositi) Jo. Præp. de integr. conf. q. 5. dub. 3. nu. 115. apud Ferrantinum supra citatum, nu. 666. impossibile est post diuturnum tempus positivè recordari omnium, quæ quis confessus est, ac proinde onus intolerabile esset, si nunc obligaretur confiteri ea, de quibus dubitat, num sit aliquando confessus.

Ratio tertii dicti est, quia ex una parte præceptum certò obligans ad confitenda peccata, certum est, & est in possessione obligandi, & ex alia non adest excusatio ducta ex scrupulis, vel ex temporis elapsi diuturnitate, vel ex alio capite, quod hic certe non apparet, ergo &c. At aliquis posset contrarium concludere, ex eo, quod in dubio melior sit conditio libertatis, quæ non est restringenda ab obligatione dubia

con-

confitendi, quæ superveniat. Respondeo: Certè fatemur, primò fuisse libertatem expeditam, sed deindè à certo peccato commisso jam fuit ejusmodi libertas certò ligata ad obligationem confitendi: superveniens ergo, an peccatum fuerit confessum, non invenit libertatem expeditam, quam debeat relinquere in suo statu, sed invenit jam ligatam ab obligatione confitendi, ergo ligatam relinquere debebit. Vim hujus rationis clariùs intelliges, si ea legeris, quæ nos dicemus cum de conscientia dubia lib. 1. in Decal. cap. 3. præsertim toto §. 6. & 7.

§. 5. *De actibus internis interruptis.*

30 EXemplum. Aliquis odio habet graviter inimicum suum mala ei gravia desiderando, vel inferre volendo, atque per aliquod tempus in his interioribus actibus versatur, nempe per aliquot horas, vel menses, vel annos. Aliquis turpiter concupiscit puellam per multos menses, &c. quærimus qua ratione hic confessionem suam expediat, posito quòd multoties illos actus negotiis, somno aliisve bonis cogitationibus interrupit.

31 Certum est si interrupit contraria voluntate, & deinde renovavit; debere ejusmodi renovationes quantum recordatur, juxta ac cætera nova numero peccata, quæ confiteri tenemur, explicari. Ratio est, quia per illam pœnitentiam evadunt illi actus, & in genere physico, & in genere morali

rali numero disiuncti, disiunctione facta per intermedium illum actum contrarium: numerum autem oportere explicari quando innotescit, & est doctrina Concilij Tridentini, *a* & ipsa fidelium praxis probat.

32 Difficultas igitur, & quidem gravis, est, abstrahendo ab interruptione per contrarium actum. Dico, ergo quamvis sit speculativè probabilior sententia asserens per quamlibet interruptionem multiplicari numero prædictos actus, unde & debere, si memoria teneantur, aperiri; tamen contraria opinio, quæ docet minimè debere, est etiam probabilis. *b* Ratio est, quia in genere moris omnes illi actus censentur unum peccatum, etiamsi materialiter, & physicè multiplicentur. Satis est igitur si explicetur tempus, quando est notabile [si enim sit breve, de quo dicam infra §. 8. nu. 73. nec tempus esset necesse declarare] & sic satis est si dicatur, Ego v.gr. per unum diem odio graviter habens Petrum, illi mala gravia imprecatus sum: per unum mensem turpiter concupivi puellam, &c. intelligitur enim more humano, idest tales actus per varias humanas actiones fuisse interruptos.

33 Quid si quis rarò interrupit turpem illam cogitationem, vel alius sæpissimè, pro-

a *Trid. sess. 14. c. 5. & c. 7.*

b *Canus in relect. de pænit. p. 5. Joan. De la Crux, Petrus Fay, Homobon, Diana, & ex parte Salas, quos citat. & sequitur Delugo disp. 16. sect. 14. à nu. 566.*

propter urgentia sua negotia? Sanè Coninch c ait hanc extraordinariam raritatem, vel frequentiam esse explicandam [intellige in confuso, dicendo se frequentissime, vel rarissimè cogitasse, quod certè facere est optimum consilium,] quia id excedit modum humanum communem, atque adeo notabiliter excrescit numerus peccatorum, ex quo notabiliter commutatur judicium Confessarij. Alij d supracitati indistinctè loquuntur, & dum indistinctè docent omnes illos actus esse unum. in genere moris; non videntur niti eo fundamento, quasi ex illo ordinario modo agendi humano (nisi excedatur) possit plus minusvè à Confessario percipi actum numerus, sed fundantur in persistentia, seu permanentia habituali malæ cogitationis, à qua una permanentia desumunt unitatem omnes illi interni actus sive multi sive pauci, & ratione cujus animus illius peccatoris semper est affectus, & promptus ad cogitationes illas malas. Quare, ne scrupulis locus detur, puto illam Coninch obligationem non esse ex necessitate fidelibus imponendam, cum præsertim teneamus non omne, quod judicium Confessarij immutare potest, esse necessario aperiendum: ut ex ijs, quæ de circumstantiis aggra-
van-

c *Coninch. disp.7. de pœnit. dub.7. ipsiq; favet Salas p.2. tom.2. tr.13. disp.5. sect.8. nu.85 Delugo de pœnit. disp.6. sect.14. n.545. & nu.567. in fine.*

d *Cane, Jo. de la Crux, Fay, Homobonus, Diana citati num.32.*

vantibus dicemus §. 18. cognosci poterit.

34 Excipe, si quando tanta est interruptio, ut non judicetur adesse dicta persistentia, v.g. vult quis occidere inimicum, ita ut per mensem continuet hanc voluntatem modo dicto: postea vel per annum infirmetur, vel discedat ab urbe, vel ipso lapsu temporis, rerumque mutationibus frigescat, immò evanescat veluti natura sua illa prava voluntas: si deinde post annum sanus effectus, vel rediens in urbem &c. voluntatem occidendi resumat; sane hæc voluntas cum illa priori facere unum non videtur, quia morali modo non censetur illa tam distans voluntas ita habitualiter permanere; ut cum hac ad conflandum unum peccatum conjungatur. Et per hoc fortasse duæ prædictæ sententiæ conciliabuntur.

§. 6. *De actibus externis interruptis.*

35 Actum externum is exhibet, qui præter internam pravam cogitationem, addit aliquam exteriorem demonstrationem: Id quod duplici contingere potest modo: Primò in ordine ad unum numero actum, seu finem: ut si quis, ne mortem effugiat suus inimicus, per unum annum v.g. paret illi insidias, præparet gladium, equum conscendat, &c. Ita etiam si quis amans puellam per duos annos, v.gr. semper quærat modum, quo illa potiatur: in his exemplis, unum est homicidium numero,

mero, una numero fornicatio, ad quæ ordinantur respectivè illi actus externi. Secundò in ordine ad diversos actus, ut cum quis exercet habitualiter officium ex se multis numero, vel specie peccatis implicitum. Talis est meretrix, usurarius, grassator viarum. Hic de priore in sequenti §. de posteriore agemus.

36 Quoad prius ergo dicendum est idem quod in præcedenti §. dictum est, *a* propter paritatem rationis: omnes enim hi actus externi sumunt unitatem ab illo actu finali, ad quem ordinantur. Adscribe tamen exceptionem positam num. 34. Quare probabile est satis esse ad Sacramentum Pœnitentiæ, si dicat quis, per tot dies procuravi homicidium mei inimici, ejusdem puellæ congressum, &c.

37 Illud nota si mediante alia persona finem intentus acquirere curasti, vel puellam tentasti renitentem, debere id explicari: quia est inductio proximi ad peccatum; atque adeo novam speciem peccati scandali commisisti. Dixi renitentem, nam de consentiente dicetur infra cap.7. §. 8.

38 Petes, si quis finem obtinuit suæ pravæ cogitationis, satis ne est fateri dictum finem dumtaxat? se v. gr. puellam cognovisse, se occidi e inimicum? Respondeo. Delugo *b* ait, quia hoc est peccatum consummatum, non esse necesse, ut is dicat quoties habuit decretum procurandi: cum suffi-

a *Delugo disp.16. sect.14. nu.567.*
b *Idem num.566.*

sufficiat confiteri illud tamquam unum peccatum consummatum. Sed profectò debere explicare saltem se per tantum tempus procurasse, modo jam explicato §. praecedenti, mihi non est dubium, ut scilicet innotescat, an, & quae persistentia peccati habitualis praecesserit.

§.7. De Peccatore habituali, ubi de Meretrice.

39 QUoad secundum, quod modò promisimus in hoc §. declarandum; sic statuo: licet illa opinio *a* quòd similes peccatores habituales debeant speciatim numerum, speciemque peccatorum explicare, sit nimis severa; illa tamen, *b* quae docet sufficere si solum dicatur tempus peccati, est nimis laxa: media ergo via est procedendum. *c* Quare à Meretrice, v.g. non solum debet explicari tempus mali status; sed etiam principales species peccatorum, quas memoria retinet: an scilicet ipsa peccaverit cum Sacerdotibus, cum propinquis, cum conjugatis, &c. & saltem in confuso multitudo numerica: v.g. toties plus minus per menses, vel per hebdomadas, &c. Si enim aliqua recordatur se in frequenti civitate, saepissimè etiam in die peccasse: alia tamen in parva rusticorum villa, vix semel in

a *Doctores apud Fag. & Dian. mox citand.*
b *Navarrus in summa c.6. nu.15.*
c *Fagundez praecepto 2. Ecclesiae lib.3 cap. 4. nu.11. fine, aliique apud Dianam p.3. tr.4. resol.89.*

in hebdomada, qua ratione id explicandum non esse censeamus?

40 Addit rectè Vasquez *d* [quod & ea, quæ §.5. & 6. diximus confirmat] circa numerum actuum internorum non esse hos habituales peccatores cogendos ad explicandam frequentiam, & numerum per hebdomadas, aut dies: sicuti dicimus cogi debere circa frequentiam ipsorum actuum externorum, v.g. fornicationum, ut scilicet dicant, si recordentur, quoties plus minus peccaverint, per dies, per hebdomadas, &c. Ratio est, quia in his actibus internis videtur impossibile eos ad aliquem numerum sine magni erroris periculo, sive per excessum, sive per defectum reducere, quod periculum communiter non est in externis.

41 Quod dictum est exempli gratia hactenus de Meretrice, dic de fure habituali, *e* de usurario, de similibus: satis enim est explicare confuso modo frequentiam furti gravis, seu injusti lucri: v.g. fui fur, vel usurarius per decem annos, quater, vel quinquies plus minus furando in mense, vel hebdomada materiam gravem.

42 Idem dic de eo, qui passim concupiscit fœminas sibi obvias: *f* dicat enim, per duos annos obvias concupivi, addatque species principales, an frequenter cognatas, an conjugatas, &c. De Delectationibus morosis dicam infra cap.2. §.1.

43 Idem

d *Vasq. de pœn. q.91. art.1. dub.5. nu.3.*
e *Vasquez ibidem* 2. 4.
f *Vasquez ibidem.*

43 Idem dico de habente domi Concubinam; *g* satis est enim si dicat puellam, ut uxorem habui per tres annos, addatque semel in die plus minus illam cognovi. Quid enim si cognovisset solum semel in mense? debet igitur saltem in confuso frequentia declarari.

44 Idem denique in colloquentibus frequenter *h* de rebus turpibus cum peccato mortali: quando enim adest difficultas explicandi numerum, ut certè sæpe accidit malè moratis adolescentibus; sufficit explicare consuetudinem, tempus, & species principales, quas inter loquendum concupiere proportionaliter, sicut dictum est de Meretrice.

45 Illud denique hìc adverto cum Vasquez *i* quod ille qui propter inveteratam consuetudinem non potest numerum peccatorum distinctè explicare, & ideo dicit tempus, ut de Meretrice, & prædictis dictum est; non tenetur postea iterum confiteri peccata particularia, quæ sibi in memoriam occurrunt, licet possit ea magis distinctè aperire. Ratio est, inquit, quia jam in illa confusa narratione comprehensa, & directè absoluta fuere: juxta ea quæ diximus supra *§.4.*

g *Henriquez lib.5. c.5. n.9. & Fagundez 2. præcept. Eccl. lib.3. cap.4. nu.11.*

h *Delugo d.sp.16. de pœn. sect.14. nu.575.*

i *Vasquez q.91. de pœn. art.1. dub. 5. nu.3. quem sequitur Delugo cit. de pœnit. disp. 16. sect.14. nu.582.*

§. 8. De unitate morali unius peccati.

46 UNum in hoc, & præcedentibus paragraphis superest explicandum. Diximus quando actus tendunt in unum finem, atque adeo unus dependet ab alio, facere unum in genere moris: Jam quando unus actus ab alio non dependet, sed sunt disparati: v.g. concupiscit nunc quis puellam, & hinc ad horam concupiscit aliam puellam, vel etiam eandem, sed independenter à primo actu, ut usu solet evenire sæpissimè: quid requiritur ad hoc ut sit unus & unum, non autem ut duo peccata sint aperienda?

47 Respondeo. Regula universalis est hujusmodi. Si intermediet multum temporis inter actus: & ex alia parte actus posterior concupiscentiæ: v. gr. non habeatur ex vi prioris; judicabitur distinctus actus, distinctumque numero peccatum. At si breve tempus interjiciatur; censebitur facere unum cum priore: sicuti qui percutit proximum una percussione, & deinde in eodem calore iterum percutit; unum in genere moris actum, unumque peccatum commisisse reputatur.

48 At difficultas subnascitur. Et quodnam est hoc modicum tempus? Respondeo decernendum id esse prudentis viri judicio: *a* ut videatur an veluti eodem impetu concupiscentiæ v. gr. redeat quis, post interruptio-

a Delugo disp. de pœn. 16. sect. 16. nu. 569.

ptionem, an alio potius calore agitatus concupiscat, si prius, unum est peccatum moraliter: si posterius, duo: numerusque nisi oblivione, aut alia causa excusetur; explicandus omnino erit.

49 Atque hæc eadem regula usui erit ad illud affine dubium enodandum. An scilicet debeas explicare te in uno actu concupiscentiæ puellæ, v.g. vel desiderii graviter lædendi inimicum durasse per tot, vel tot horas? Dico ergo: cum in aliquo ex his actibus uno calore concupiscentiæ, unoque impetu in eadem cogitatione persistis, semel moraliter peccas, atque adeo non erit tempus explicandum. Quoniam verò quando hujusmodi actus diu, v.g. per sex, vel per decem horas perseverant, impossibile moraliter est, ut id uno, eodemque impetu fiant; ideo necessarium tunc, & sufficiens erit dicere per sex horas, vel per decem concupivi, &c. Sic enim vel explicabuntur interruptiones, quæ humano modo solent intercedere, ut dictum est superius: vel satis aperietur peccatum veluti habituale unum, perdurans per illas horas.

50 Ex his multa inferuntur, quæ maximè ad expediendam confessionem conferre poterunt. Primò qui uno blasphemiæ impetu blasphemat si ex eodem calore, licet post aliquam interruptionem blasphemiam iteret bis, ter, pluries; satis est dicere b blasphemavi: quia unum moraliter peccatum commisit. An omnes blasphemiæ

b *Molina to.4. de justitia tr.3. disp. 41.*

ejusdem sint speciei dicetur infra cap. 3. §. 1.

Percussiones.

Secundò si quis aliquem uno iræ impetu ter, vel quater, vel pluries percutit, vel vulnerat, unum numero peccatum committit: & Clericus si sit qui percutitur, in unam tantum excommunicationem sic percutiens incidit: satisque erit fateri hominem, vel Clericum graviter percussi, vel vulneravi. *c*

Juramenta, & vota.

52 Qui simili unico impetu de eadem re pejerat, juramento assertorio, atque iterum, iterumque, eodem calore, jurejurando confirmat; semel peccat, satisque est *d* si dicat juravi falsò. Pari modo qui eandem rem Deo, vel homini promittit eam confirmans iterato voto, vel juramento promissorio, & deinde semel non observat; semel peccat *e* cum repetitio illa ejusdem voti, & juramenti non mutet speciem, nec multiplicet peccata. An omnia juramenta sint ejusdem rationis dicam infra cap. 3. §. 2.

Detractiones.

53 Qui unico veluti contextu continuat graviter de altero detrahere, licet occasione data aliquantulum detractionem interrumpat; licet alias diversas de eodem detractionis materias tangat, unum moraliter peccatum committit, satisque erit

f si

c *Azor tr. 1. l. 4. c. 4. quæst. 5.*
d *Delugo mox cit. d. 16. sect. 16. n. 561.*
e *Delugo dis. 16. de pœn. sect. 4. n. 146.*

f si sic fateatur, semel graviter de quodam detraxi. An debeat explicare vel numerum circumstantium, vel numerum eorum, de quibus detrahit, dicetur infra c.9.§.1.

Contumelia.

54 Qui pari modo injurias, contumeliasque addit, superadditque unico iræ fervore, licet interponat aliqua alia verba ad injurias minimè pertinentia; semel injuria proximum affecisse censebitur. Quare sufficit si dixerit: *g* Injuriavi proximum.

Ministrare Sacramentum Pœnitentiæ in peccato mortali.

55 Qui Sacerdos successivè audit in peccato mortali plures confessiones unam post aliam; in sententia probabili non committit plura numero distincta peccata. Idem dic si Confessarius idem modicè deflexerit ad alios sermones minimè facientes ad ejusmodi ministerium: unde satis erit si dicat: *h* Audivi una vice plures confessiones, absolutiones in statu peccati mortalis ministrando.

Fornicationes.

56 Contra qui una, eademque nocte, v.g. plures copulas habet cum eadem, multo magis qui plures copulas cum pluribus eadem nocte init, sicuti etiam qui plures successivè occidit, debet numerum explicare *i* copularum, & occisionum. Ratio est,

 quia

f *Idem ibidem sect.16. n.559.*
g *Delugo ibid. n. 561.*
h *Idem ibid. n.558. & sect.3. n.135.*
i *Idem ibid. n.557. & n.558.*

quia hi sunt diversi omnino actus consummati, nec unus faciens moralem unitatem cum alio: in præcedentibus verò illi actus, v. g. detractionum ex se facient unitatem moralem, sic enim modo humano æstimari solet.

57 Hæc exempli gratia tetigisse sufficit: cætera quæ huc facere possent, suis quæque in materiis explicabuntur. Solùm animadverte contingere interdum posse, ut, (licet sine interruptione) transeat tamen quis ad aliam speciem peccati, tunc eam explicandam omnino esse, nequaquam est ambigendum: v.g. cœpisti percutere, & deindè voluisti occidere, ac occidisti: cœpisti clam detrahere, & deindè inter detrahendum supervenit detractus, te minimè à detractione desistente: Dico tum occisionem, tum etiam detractionem coram detracto exhibitam, hoc est contumeliam, præter verbera, & detractionem ipsam esse Confessori aperiendam, k ut de se patet.

Patet si quis in prædictis sic se accusaret. Blasphemavi, pejeravi, audivi confessiones in mortali decies, obligatur ne Confessarius interrogare, an id fuerit uno impetu, atque adeò ex prædicta doctrina semel moraliter, an verò fuerit in diversis, v.g. diebus, atque adeò verè, & physicè decies; juvat enim id scire ad expediendam confessionem, & ne obligetur Confessor ad talem interrogationem. Idem quæri potest in occisione simul multorum, in desideriis ejusdem rei co-

k *Delugo ibid. n. 559. in fine.*

eodem calore repetitis in detractione moraliter una de eodem continuata, juxta mox dicenda §. 19. à n. 61. idem in tactibus turpibus, de quibus mox §. 20. num. 71.

Respondeo, non obligari. Ratio est, quia est etiam probabile, illas blasphemias, juramenta, & similia esse multiplicia numero per multiplices actus, quamvis uno calore seu una continuata successione factos: Quarè tunc Confessarius poterit huic se opinioni conformare. Explico. Probabile est blasphemantem uno impetu decies committere decem numero mortalia, probabile item est committere unum, jam si pœnitens, qui uno impetu decies blasphemavit, fateatur se emisisse decem blasphemias; verum dicit juxta priorem opinionem: illam ergo sequendo Confessarius prudenter se geret, quod si alius pœnitens in simili uno impetu decem blasphemias fateatur se semel blasphemasse, quia opinio posterior est probabilis; verum item dicet, & juxta illam absolvendo prudenter etiam se geret Confessarius, qui (perindè, ac quilibet alius) potest sequi modo unam probabilem opinionem, modò aliam, quando non est præjudicium tertii, ut est ferè communis Doctorum sententia à nobis (ne erretur) explicata lib. 1. in Dec. c. 1. §. 5. lege Delugo de Euch. c. 15. sect. 2. à num. 45. Castrop. tr. 1. d. 2. de consc. par. 2. alios citantem.

Dices: fac illum, qui fatetur se decies blasphemasse verè decem in diverso calo-

re, seu diversis diebus blasphemias emisisse: certe Confessarius æquè hunc absolvet, atque illum, qui uno impetu decies blasphemavit, deciesque se blasphemasse confessus est, & tamen ille magis, seu pluries vere peccavit, quàm hic. Respondeo negando in illa sententia probabili illum magis, seu pluries peccasse: æqualiter enim in illa opinione utrobique numerante ipsos actus physicos deliquerunt.

§.9. *De pluralitate individuali malitiæ in eodem actu.*

58 EGimus qua ratione multi physicè actus unum conflare possint peccatum: nunc quo modo unus actus, seu peccatum multas continere possit malitias erit consequenter declarandum. Est gravis controversia: An sicuti (ut certum est) potest esse in eodem actu multiplex malitia specie, ut est in actu turpi, v.g. contra votum Castitatis, in quo duplex sedet specie malitia, altera contra Castitatem, altera contra Religionem, utraque necessariò Confessario aperienda; ita etiam in eodem uno numero actu possit residere multiplex malitia numero: Exempli gratia; An actus unus quo quis unico ictu occidit decem homines habeat decem numero malitias, & consequenter omnes necessariò in confessione declarandas; Habere decem docet Vasquez: *a* non habere contendit esse probabi-

a *Vasquez de pœn. q.91. art.1. dub.4.*

biliùs Suarez: *b* sed me juvat ab hac speculativa quæstione prorsus abstinere, & ex alio principio decernere an has malitias collatas in uno, eodemque actu sivè numerò distinctas cum Vasquez, sivè nequaquam cum Suarez aperire Sacerdoti compellamur.

59 Dico nequaquam fideles ad id esse compellendos. *c* Ratio abstrahens ab illa quæstione speculativa ducenda est ex Tridentino. Nam ex illo solum habemus præceptum confitendi singulas species, & singula numero peccata: nunquam verò apparet præceptum explicandi singulas numero malitias, quæ fortè sint in singulis peccatis. Asserimus ergo à pœnitentibus solùm explicandas species multiplicatas in eodem actu, & item omnia individua peccatorum: & quidem meritò, ut nimirum sic omnia peccata clavibus subdantur. At omnes numero malitias fortè inclusas in uno, eodemque peccato necessariò explicare, quia scrupulis id, & perplexitatibus satis erat obnoxium, cum non judicaverit benignus Dominus præcipere sub præcepto (ut ex verbis Concilii Tridentini colligitur) nos ad id obstringere, fideles nequaquam possumus.

Lege Leandrúm apud Dianam part.9. tr. 9. ref.55. qui idem docet de eo, qui unico actu voluntatis vult ad decem, v.g. Mulieres ejusdem conditionis accedere, aut ad

b *Suarez de pæn. disp.22. sect.5. à n.34.*
c *Delugo de pæn. disp.16. sect.3. à n.133.*

eandem vult accedere pluries; satis est enim si dicat volui accedere pluries ad solutam, seu solutas, seu ad conjugatas sine necessitate exprimendi numerum objectorum: talis unicæ volitionis quandam necessariam explicationem habes mox n. 61.

60 Ex hac doctrina aliqua colligemus, quæ illam & clariorem reddant, & ad praxim deducant: ex quibus alia similia inferre quilibet non difficulter poterit, & nos infra, cum de singulis Decalogi præceptis agemus, alia fortasse superaddemus.

Occisio multorum.

61 Si simul, unica v. g. explosione bombardæ occidis decem, viginti, plures homines, satis *d* est si dicas uno ictu occidi multos. Non sufficit autem dicere uno ictu occidi hominem, seu feci homicidium; quia sic Confessarius intelligeret te unum tantùm occidisse, atque non fatereris tuum peccatum, quo occidisti plures: at dicendo cum illa generalitate (occidi multos) intelligit quantum satis est peccatum, quod de facto commisisti.

Propter eandem rationem modò nu. 59. allatam dicit Leander illum, de quo ibi est sermo, debere dicere: Volui plures occidere; nam si diceret: Volui occidere, non explicaret suum peccatum &c.

Desiderium occisionis multorum; & copulæ cum multis.

62 Qui unico actu desiderat occidere de-

d *Delugo ibid. n.141.*

decem, viginti, plures, *e* quique unico item voluntatis actu concupiscit copulam cum tribus, *f* cum decem, cum pluribus fœminis ejusdem rationis; satis propter eandem rationem est, si in confessione dicat semel desideravi occidere plures, & semel plures fœminas liberas concupivi.

Detractio multorum.

63 Qui unico actu detractionis multos simul læsit, propter eandem rationem non est necesse *g* ut numerum personarum læsarum aperiat: v.g. si quis detrahat familiæ, vel domui, vel Religioni, sivè numerosa sit, sivè modica; satis, abundèque est si dicat detraxi eidem familiæ &c. An explicanda vel materia, vel conditio personæ infamatæ, vel numerus personarum, coram quibus exhibeatur detractio, infra dicetur suo loco *c.9. §.1.*

Scandalum pluribus datum.

64 Qui suo unico actu peccaminoso, scandalum est aliquibus, seu occasio peccandi; ne sit solicitus explicare numerum astantium: satis enim habebit *h* si dicat fui semel multis occasio peccandi meo malo exemplo. Ratio est eadem. Cætera de scandalo afferam infra *§.17.*

Furtum à multis.

65 Qui unico actu bona multorum lædit, v.g. furatur bona communitatis; plu-

 rium;

e *Delugo ibid. n. 135. in fine.*
f *Idem ibid. n.141. in fine.*
g *Idem ibid. n.135.*
h *Delugo n.135.*

rium; satis est dicat Furatus sum à communitate, vel ab hæredibus: nec esse solicitus debet explicare quotnam personæ in illa communitate, vel hæreditate numerantur. Imò hac in re praxis *i* communis est solum dicere, Furatus sum rem alienam, nihil aliud addendo: & meritò, quia ille respectus ad personas in hac materia, videtur se magis materialiter habere, quàm in aliis materiis: potiùs enim hic consideratur quid injustè contrectasti, quam à quo abstulisti.

Contra sententiam à num. 59. allatam objicit in hunc ferè modum Diana par. 9. tract. 9. resol. 55. Ex hoc principio videtur inferri. Religioso habenti rem cum Religiosa sufficere sic in confessione se accusare: Commisi fornicationem sacrilegam, sine necessitate explicandi votum esse tum ex parte viri, tum ex parte fœminæ, & tamen sicuti omnes docemus à viro uxorato peccante cum fœmina alteri nupta debet explicari matrimonium utriusque, nec satis esse dicere, Adulterium commisi; ita in casu Religiosi peccantis cum Religiosa pari modo omnes docemus debere utriusque votum explicari. Quod autem ex doctrina data sequeretur non adesse necessitatem utriusque votum, & utriusque matrimonium explicandi patet, quia ejusmodi peccata sunt unus numero actus, eo modo quo est unus actus velle per unam volitionem occidere plures, vel uno ictu re ipsa multos occidere &c.

Res-

i Idem ibid. n. 136.

Respondeo negando esse eodem modo: Affirmo verò, imò doceo in dictis adulterio, & sacrilegio debere utriusque matrimonium, & votum declarari, sed nego in casibus, de quibus hactenus habitus est sermo. Intercurrit enim certa disparitas; nam ejusmodi adulter duo facit (præter peccatum contra castitatem) & injurius est suæ uxori, & cooperatur cum stuprata illa, ad hoc ut ipsa sit injuria suo conjugi. Nec dissimili modo se habet ille Religiosus, nam & violat suum votum, & item cooperatur cum Religiosa suum votum pariter frangente, & licet sit per unicum actum illas malitias complectentem; Unde ex hoc capite non videatur necessaria major explicatio, tamen non ita est, quia ex se violare, & cooperari ad violationem faciendam ab alio, si non sunt malitiæ diversæ specie morali, certè diversissimæ sunt, quo ad conceptionem hominum, hoc est, ut cognita una, non statim cognoscatur, seu intelligatur alia, nam inde fit, ut nisi pœnitens se magis explicet, dicatque utriusque matrimonium, & votum, non fateatur suum peccatum, sed aliud, ut in simili diximus numero 61. Confessarius enim dum solum audit, Adulterium commisi, Votum fregi, ex vi horum verborum, adulterium tuum, & fractionem voti tui intelligit, non verò cooperationem ad adulterium, vel fractionem alterius. Non sic in casu nostræ doctrinæ. Dicendo enim, v.g. volui unico actu occidere, vel occidi multos ejusdem generis v. g. sæ-

gr. sæculares, ex vi horum verborum explico satis, superque meum peccatum; ejusq; specificam malitiam, quam ego commisi.

§. 10. *De mediis, quæ assumuntur ad peccatum.*

66 Triplicis generis esse possunt media. Primò indifferentia, ut ambulare, conscendere equum, &c. ad occidendum. Secundò mala, sed diversæ speciei à peccato quod ultimo intenditur, ut furari ad finem occidendi, Magos consulere ad adulterandum: Tertiò mala, sed ejusdem speciei: ut turpiter colloqui, osculari, tangere ad fornicandum.

67 Quoad media primi generis non est necesse explicare, quænam media fuerint assumpta ad peccandum. Unde in prædicto exemplo satis est dicere: Conatus sum inimicum occidere.

68 Quo ad illa, quæ secundi sunt generis, necesse est omnino *b* ejusmodi media declarare: siquidem habent malitiam diversam specie, novumque specie peccatum committitur. Qua ratione hæc media, separatim ne, an conjunctim cum fine sint necessariò explicanda, dicam infra §. sequenti.

69 Huc reduco si fortè quis medium adhibeat, aliquem inducendo, ut ab ipso adjuvetur ad peccandum, v. gr. ad occidendum:

a *Coninch de pœn. disp. 7. dub. 7.*
b *Coninch ibid.*

dum: certè, id esse explicandum tanquam directam inductionem proximi ad peccatum non est dubium, c juxta ea, quæ infra dicentur §. 17. de scandalo.

70 Quid si multorum opera usus es? debes ne explicare horum numerum, vel conditionem? Respondeo satis esse si dicatur d in confuso usus sum opera multorum ad tale peccatum, v. gr. ad occidendum meum inimicum, sine necessitate numerandi personas, vel explicandi personarum conditiones. Excipe unum casum in conditione, & alterum in numero.

71 In conditione, quando ratione actionis talis personæ inductæ, peccatum, ad quod inducis, differt specie: v.gr. usus es opera filij ad occidendum patrem tuum inimicum; duas species peccati commisisti, utraque confitenda, alterum est homicidium, alterum est parricidium, ad quod directè induxisti filium. In numero, quando ratione distantiæ temporis juxta superiùs dicta §. 5. numer. 34. multiplicata numero fuerunt tua peccata, v gr. si induxisti nunc Petrum initio anni, & Paulum in fine ejusdem anni ad occidendum: tunc sunt duo actus peccaminosi numero distincti distinctim aperiendi: at si induxisti simul in eodem actu plures, vel separatim, sed unum dependenter ab alio, ita ut, juxta supradicta §. 5. & 6. non judicentur plures numero actus in genere moris; tunc cum

c *Idem ibid.* d *Delugo disp.16. de pæn. sect.11. num.476.*

cum sit unum moraliter peccatum, satis est, ut dixi, dicere plures induxi unico actu, &c.

72 Jam quoad media tertij generis, est distinguendum: sic enim principalis actus vel non est subsecutus, vel intentio fuit sistere in illis, sunt speciatim explicandi, v. gr. aliquis turpiter colloquitur, vel osculatur sine animo fornicandi, vel si cum animo, certe non subsequuta est fornicatio; debet illa colloquia, illaque oscula cum eo animo exhibita fateri. Ratio est, quia sunt ex se peccata, nec nisi in particulari aperiendo, explicari possunt. Si verò principalis actus intendatur, sequaturque: satis est ipsum actum fateri, v. gr. si quis quampiam turpiter tangat, osculeturque ante ipsum actum copulæ, immò, & post copulam prosequstur oscula, tactus, &c. sine ordine ad aliam secundam copulam; Dico satis esse, ex probabili sententia, *e* si dicat semel fornicatus sum. Ratio est, quia in ipso principali actu satis explicantur ea præcedentia, vel consequentia, quæ actum comitari consueverunt, quæque actum ipsum non extrahunt ad aliam speciem: nam hæc ad summum aggravant intra eandem, quæ non sunt necessariò explicanda, ut paulò post dicetur §. 18. de circumstantiis aggravantibus. Dixi, sine ordine ad aliam secundam copulam: tunc enim certò essent explicanda, quia jam committis aliud numero peccatum.

§. 11.

e *Navarrus, aliique citati à Delugo disp. 16. sect. 16. à num. 555.*

§.II. De fine peccaminoso, vel non peccaminoso.

73 Diximus de medijs, dicamus nunc de fine, exemplumque claritatis gratia sit ejusmodi. Si quis omittat Missam die festo ad finem furandi, vel studendi; debet ne manifestari talis finis in confessione? Idem solet quæri in quocumque actu commissionis, ut si quis furetur propter adulterium, vel propter studium: debet ne studium, & adulterium explicare?

74 Dico, si finis sit ex se pravus, debet explicari: si verò non sit ex se pravus, nequaquam debet. *a* Ratio est, quia in priore casu duplex adest speciei malitia, in posteriore dumtaxat una. Quare in casibus propositis, si Missam relinquas, vel fureris ut studeas, satis est si dicas, te sacro non interfuisse, vel esse furatum: si verò ut adulterium patrares; tum furtum, vel Missa, tum adulterium tibi est omnino explicandum.

75 At quando utrumque est aperiendum, potest ne id separatim fieri, in hunc modum: Furatus sum, & insuper habui animum adulterandi? Respondeo in duobus eventibus procedere hoc dubium posset. Primò in casu, quo prima vice, ea duo peccata confitearis. Secundò, in casu, quo, quia prima vice unum ex his fassus es, obli-

a *Suarez de pœnit. disp.22. sect.4. nu.8. aliique passim.*

oblitus inculpabiliter alterius, velis postea illud, quod oblitus fuisti confiteri.

76 In priore casu Dico non posse *b* separatim aperiri. Ratio est, quia non explicares peccatum quod fecisti, sed significares te duo peccata patrasse, quod non est verum; Sacerdos enim dum audit te furatum esse, & deinde te voluisse adulterium; ex tuo modo loquendi duo numero peccata concipit te commisisse, cum tamen re unum numero, cum duplici illa malitia, commiseris.

77 In casu posteriore Dico aperiri posset *c* separatim, & sic quia in prima confessione jam dixi me, v. gr. furatum esse; satis habuero: si in secunda confessione dicam: Habui animum adulterandi. Ratio est, quia jam subdidi clavibus primam malitiam: satis igitur erit si postea explicem secundam. Est autem adhibenda limitatio quædam, quam mox afferam num. 81.

78 Dices. At sic significabo me duo peccata commisisse, sicuti modò significabam in prima confessione. Respondeo non ita esse: nam quando illa separatio fit in eadem confessione; ego ex modo loquendi significo me duo peccata commisisse: at quando id facio in secunda confessione; non significo me commisisse duo peccata, sed præ-

b *Delugo de pœn. disp.16. num.652. contra Suarez de pœnit. disp.22. sect.2. nu.9.*
c *Sanchez lib.1. in Dec. c.11. n.24. alijque plures apud Bonacinam disp.5. de Sacr. qu.5. sect. 2. p.2. §.3. diff.1. nu.1.*

præſcindo: poſſum enim ſecunda vice confiteri idem peccatum, quod aliàs ſum confeſſus, atque adeo dum diço me adulterium voluiſſe, non ſignifico me adulterium ſolum voluiſſe, ut ex modo loquendi ſignificabam in prima çonfeſſione.

§. 12. *An peccatum continens multas ſpecie malitias dividi in confeſſione poſſit.*

79 EX proximè dictis ſolvitur celebris illa, & univerſalis dubitatio, an malitiæ, ſeu circumſtantiæ, quæ neceſſariò in confeſſione ſunt explicandæ, aperiri queant ſeparatim: v. gr. qui habet votum caſtitatis peccatque contra ipſum, utrum poſſit, dividendo peccatum, ſic ſe accuſare, Peccavi contra caſtitatem, & inſuper peccavi contra votum à me emiſſum, an verò obligetur ſic unitim loqui: Voti Caſtitatis à me emiſſi reus, contra ipſum deliqui.

80 Dico ſimili ratione, qua §. præcedenti diximus, poſſe nos hìc dubitare, Primò in caſu primæ confeſſionis, Secundò in caſu ſecundæ confeſſionis, quando fortè in prima alterius neceſſariæ circumſtantiæ fueris inculpabiliter oblitus. Et ſimili quidem reſponſione Dico in priore caſu non poſſe, poſſe verò in poſteriore. Rationes ſunt eædem, eodem ſuperiore §. à nobis allatæ.

81 Supponimus tamen tum ibi, tum hìc malitiam non explicatam in prima, poſſe ſolùm explicari ſufficienter in ſecunda: v.g. in

in casu voti prædicto, potest: quia dicendo in secunda confessione peccavi contra votum; tota malitia in prima confessione omissa declaratur. At in peccato, v.g. violentiæ, non potest: Si enim quis, exempli causa, violenter puellam cognovit, & in prima confessione dixit se cognovisse puellam: si in secunda dicat se violentum in quandam personam fuisse; non sufficienter explicat peccatum in ultima specie à se commissum; violentum enim esse contra aliquem, est quid genericum ac violentum in re, in persona, in honore.

§. 13. An peccatum complectens plures numero malitias dividi in confessione possit.

82 Sed jam suboritur alia dubitatio. Diximus de separatione malitiarum specie distinctarum, quid de divisione numerica? Aliquis v. gr. unico ictu duos homines interemit: potest ne se accusare in hunc modum? Occidi unum hominem. Sic etiam si forte eripuerit quis centum aureos, licet ne sic fateri: Furatus sum quinquaginta, & mox furatus sum alia quinquaginta?

83 Dico in prima eademque confessione non licere, *a* quia juxta supra dicta non explicaretur peccatum commissum, sed duo peccata, quæ commissa non sunt. Superest ergo solum decernere de secunda confessione, quando fortè quis in prima inculpatè, & sine

a *Vasquez q.91. de pœn. art. 1. dub. 3.*

ſine dolo faſſus eſt ſuum peccatum ſub una malitia, ſed deinde recordatus vult aliam confiteri: poteſt ne hanc ſolam manifeſtare? Dico itidem, juxta ſuperius dicta, poſſe, b ſed ſub limitatione allata nu.81. ideſt quando in ſecunda confeſſione explicari poteſt malitia omiſſa, ſine mentione, ſeu ſine conſortio alterius jam manifeſtatæ. Ratio eſt eadem, ac ibidem dicta.

84 Hinc collige, quia in homicidio duorum uno ictu perpetrato, violatum eſt duplex jus duorum hominum; licebit tibi in ſecunda confeſſione dicere tantùm, Occidi hominem, quia ſatis explicabis malitiam nondum clavibus ſubditam. Ita etiam in unico furto, quod graviter læſit duos: propter eandem rationem. At in furto centum aureorum, v. gr. quo leſiſti jus fortunatum unius tantùm hominis, ſi in prima confeſſione dixiſti te furatum eſſe quinquaginta, & deinde in ſecunda te alia quinquaginta eſſe furatum; non ſatis explicares peccatum tuum, quia explicares à te violatum eſſe jus fortunatum in quinquaginta, quod numquam fuit: neceſſe igitur tunc erit aperire iterum peccatum tuum, ideſt furatum te eſſe centum aureos. Expeditius te geſſiſſes, ſi in prima confeſſione dixiſſes te furatum eſſe materiam gravem: nam ad aliud deinde non obligareris. Sed de hac re dicetur infra cap.8. §.1.

§.14.

b *Delugo diſp.16.de pœnit. ſect.16. n.660.*

§. 14. De peccatis ex ignorantia.

85 QUi ex ignorantia vincibili, & mortaliter culpabili delinquit, ejusdem speciei peccatum committit, atque is qui scienter. *a* Ratio est, quia finaliter malitia in utroque casu ex eodem objecto sumitur: exemplis rem clariùs proponamus. Dicimus ejusdem speciei homicidium fecisse eum, qui occidit quem, sciebat esse hominem, & eum qui occidit quem ex negligentia mortaliter culpabili non cognovit esse hominem, sed putavit v. g. esse feram. Eodem modo qui sacro interesse die festivo negligit, sivè id ex consilio faciat, sivè faciat ignoranter, cum tamen advertat grave debitum inquirendi, nec velit cum possit inquirere; in idem specie peccatum incidit. Quare in utroque, & simili quocumque casu sufficit hoc modo se reum in confessione facere: Homicidium commisi, Missæ non interfui die festo, &c.

86 Adverte tamen in duobus casibus esse ignorantiam explicandam. Primò quando ignorantia excusat ab incurrenda censura, *b* quæ subinde imponitur violanti scienter, & temerè aliquod præceptum. Secundò quando ob ignorantiam aliquis exponitur periculo in alia specie delinquendi, *c* v. g. si igno-

a *Sanchez l. 1. in Dec. c. 17. n. 23. Suarez de pœnit. disp. 22. sect. 4. nu. 14. Vasquez 1. 2. disp. 11. qui limit. in infidelitate.*
b *Sanchez ibidem.* c *Sanchez ibidem.*

ignoret statum fœminæ, quam quis cognoscit: tunc enim se exponit periculo adulterij, vel sacrilegii, si nupta, vel Deo sacra sit.

87 Petes, ignorantia affectata, qua quis consultò vult laborare, ut liberiùs peccet, v. gr. vult ignorare hunc esse diem festum, ut sine remorsu negligat sacrum, vel opera servilia exerceat: est ne ejusmodi affectus in confessione aperiendus? Respondeo non ita: *d* quia id nec mutat speciem, immò nec notabiliter aggravat.

§. 15. De peccatis ex Conscientia erronea.

88 QUi item peccat ex conscientia erronea regulariter non obligatur id explicare: v. g. putat quis hodie esse diem festum, & tamen non interest sacro: satis est si Sacerdoti dicat se non interfuisse sacro die festivo. Si projecit in flumen plumbum, credens esse aurum alienum, satis est si fateatur se projecisse alienum aurum, intelligens corde aurum putativum, &c. si sibi persuadens hodie esse jejunium ex præcepto cum tamen non jejunet; sufficit dicere: violavi jejunij præceptum, & sic de similibus. Ratio horum est, quia hæc, in objecto, habent eandem specie malitiam.

89 Dixi [regulariter] quia interdum illa conscientia erronea est explicanda *a* propter censuram, vel propter reservationem

pec-

d *Delugo de pœnit. disp.* 16. *sect.* 4. *§.* 6. *nu.* 183. *contra Sanchez.*

a *Delugo disp.* 16. *de pœn. sect.* 4. 12. *nu.* 504.

peccato fortè connexam. Nam nec censura, nec consequenter reservatio peccati incurritur ex peccato contra conscientiam erroneam perpetrato: v.g. percutit quis Petrum credens esse Clericum, cum tamen Clericus non sit; verè non incurrit excommunicationem Canonis si quis suadente. Item peccat quis peccato, v.g. perjurij, putans perjurium in sua Diœcesi esse reservatum, cum tamen de facto non sit, verè non committit peccatum reservatum. Idem esset si quis, putans furari unum obolum esse peccatum mortale, & reservatum, [quia fortè in illa Diœcesi furtum mortale est casus reservatus] obolum furetur? Idem inquam esset: nam licet ex conscientia erronea hic mortaliter peccaret; tamen non incurreret in peccatum reservatum, quia reservatio est odiosa, unde cadere solum debet supra furtum ex se, & ex objecto mortale: Adde ex hac ratione fieri, saltem dubium an tale peccatum sit reservatum. ergo jure reservatum non erit, quia non nisi peccata certa de facto reservantur. *b*

90 Rursus conscientia erronea est interdum explicanda ad cognoscendum ipsum peccatum. *c* Si enim puer v. gr. fatetur se non jejunasse die Vigiliæ, nihil aliud addat,

Con-

b *Suarez de Cens.disp.40.sect.6.nu.5.& to. 2. de Relig.lib.4. c.5.n.15.Hurt. de pœnit. disp. 11.dub.6.Sà V.casus reservati nu.5 Sanch.l.1. in Dec.cap.10 nu.74.apud Delugo de pœn.disp. 20.sect.2.nu.17.*

c *Delugo disp.16.de pœn. sect.12. nu.504.*

Confessor judicabit hunc non peccasse: dicat ergo puer se credidisse fuisse obligatum.

91 Deniq; expedit hanc circumstantiam sæpissimè explicari à pœnitente, ut nimirum instruatur de veritate à Confessario.

92 Petes si quis ea laboret conscientia erronea, ut nesciat an id quod committit sit peccatum mortale, an veniale; obligatur ne hujusmodi conscientiam palam facere Sacerdoti? Respondeo id dependere ex ea quæstione, qua universaliter quæritur, an quando quis aliquid facit contra conscientiam dictantem aliquid esse peccatum confusè, non determinando an sit mortale, vel veniale; peccet mortaliter, an solùm venialiter. Quoniam ergo aliqui *d* probabiliter docent tunc solum peccari venialiter, quia tunc solùm peccatur secundùm communem malitiæ rationem peccato veniali, & mortali, quæ cum abstrahat ab utroque, imperfecta erit in genere moris, & consequenter non mortalis, & ideo non erit obligatio id confitendi.

93 Scio aliquos *e* tueri tunc peccare mortaliter. Primò quia cum sine alio examine tunc peccat, exponit se periculo peccandi mortaliter. Secundò quia virtualiter vult illud agere, qualecumque fuerit etiam mortale. Sed licet hoc sit probabiliter dictum; tamen his rationibus responderi pos-

 set.

d *Valentia tom.5. disp.2. qu.14. p.4. Navarrus in manuali præludio 9. num.9.*

e *Vasquez in 1. 2. disp.59. cap.3. n.10. Sanchez in Decal. l.1. c.11. nu.7. aliique.*

ſet. Ad primam, dicendo eum peccaturum quidem mortaliter, ſi tamen periculum adverteret; vel adverteret ſe poſſe, ac ſub pœna mortalis peccati ſe debere meliùs examen adhibere: verum ita non eſſemus in caſu, in quo ſolùm quærimus id quod in praxi communiter ſolet contingere, quando ſcilicet conſcientiæ operantis non offertur niſi ratio illa communis peccati, ſine acceſſu alterius obligationis. Ad ſecundam nego virtualiter eum velle qualecumque etiam mortale: Sed ajo potiùs velle à mortali abſtrahere: nam ſolum vult id, quod abſtrahit ab utroque, atque adeo culpam imperfectam in genere culpæ, quæ non poteſt eſſe, niſi imperfectè gravis, atque adeo non gravis.

Tria exempla hìc non nemo ponit Verricet. 2.qu. mor.7. quæ ſi probarentur à doctis fidelibus valdè faverent. Primò ſi ruſticus ſciat eſſe peccatum jurare falſum in materia jocoſa, ſed nunquam dubitavit mortale ne, an veniale. Secundò ſi quis ita genericè dicat, potiùs volo peccare, quàm mori. Tertiò ſi quis ita cupiat, volo furari illum librum, nec cogitat quanti illi liber valeat. Hi enim tres (inquit) peccant venialiter, quia non apprehendunt objectum eſſe grave.

§.16. *De peccante contra præceptum Superioris.*

94 NOn eſt ſpecie diverſum, atque adeo nec ſpecialiter explicandum pecca-

catum, quo quis violat præceptum unius Superioris *a* ab eo peccato, quo quis violat præceptum alterius, v.gr. si Rex, Pontifex, vel Episcopus, seu si lex humana, vel divina idem præcipiant. Ratio est, quia si ex eodem motivo virtutis præcipiunt, materialiter se habet diversitas Superiorum. Si ex diverso motivo; jam aderit diversitas specifica, ut modo dicam, non quidem sumpta à diversitate Superiorum, quæ diversitas etiam hìc habebit se materialiter, sed à motivorum diversitate.

95 Quid igitur si diversi Superiores, vel etiam unus, & idem ex diversis virtutum motivis aliquid præcipiant? Respondeo tum fore diversas species, adeoque Confessori patefaciendas. *b* V.gr. si idem, vel diversi Superiores præcipiant Missam audiri ob *virtutem religionis*, at jejunium præcipiant ob virtutem temperantiæ; sanè violatio præcepti de Missa, & violatio præcepti de jejunio, specie morali different.

96 Verùm unde colligam Superiores sub diverso virtutum, vel sub eodem motivo præcipere? Respondeo ex duobus capitibus, quæ si rectè perpendantur ad idem reducuntur. Primò ex ipso actu qui præcipitur: Superiores enim quando præcipiunt aliquem actum virtutis semper intendunt honestatem talis virtutis, *c* v.g. Pontifex

D 2 Sum-

a *Sanchez. de matrim. disp.15. nu.6. Salas 2. t. in 1.2. tract.13. disp.3. sect.2. Val.1. tom. in 1.2. disp.98. n.1.* b *Iidem.*

c *Delugo disp. 16. de pæn. sect.5. §.2. n.257.*

Summus jubet audiri Missam tali die, quia audire Missam est actus virtutis Religionis: censendus est intendere honestatem ejusdem virtutis Religionis, & ex motivo ipsius talem actum præcipere. Pari modo si præcipiat jejunium in Quadragesima, vel Vigilia, quia actus jejunandi est actus virtutis temperantiæ, censendus est ex eodem motivo temperantiæ principaliter præcipere; esto etiam ex alio fine minus principaliter, v. g. ad colendam Christi passionem, vel ad Sancti alicujus reverentiam id quod ad virtutem religionis spectat, moveatur. Quia tamen finis minus principalis, quo ad illud de quo egimus, nisi expressè jubeatur, in considerationem non venit; *d* ideò speciem peccati non attribuit.

97 Secundò ex ipsa materia, in qua Superioris præceptum versatur, *e* ut in iisdem exemplis, quia auditio Missæ, est in materia pertinente ad Religionem, jejunium in materia pertinente ad temperantiam; Missa ex motivo Religionis, jejunium ex motivo temperantiæ præcipitur.

98 Ex dictis collige, cur, quando idem Superior eandem rem pluries, seu per plura numero præcepta præcipit, si non pareatur, unum peccatum committitur, non plura: *f* ratio enim est, quia ex uno eodemque motivo procedit. Hinc si quis non audiat sacrum die Dominico, in quem fortè

d *Idem ibid.*
e *Delugo ibid. & nu.*255.
f *Sanch. cit. lib.*9. *de matr. disp.*15. *nu.*6.

tè incidit festum S. Apostoli, unum peccatum committit. Si quis non jejunet die vigiliæ, in qua concurrit dies quatuor temporum, semel item delinquit. Ratio est supradicta, quia tunc Superior ex uno tantum motivo Missam, & ex uno jejunium præcepisse censendus est.

99 Illud hìc diligenter nota, maximum esse discrimen inter violationem præceptorum prædictam, & violationem voti: g Nam materia præcepta in transgrediente præceptum debet in confessione explicari, quia ex materia cognoscitur, ut modò dictum est, in qua specie sit actus præceptus: verbi gratia, non satis est dicere: Non obtemperavi Ecclesiæ præcepto, dicendum enim est: Non obtemperavi Ecclesiæ præcipienti Missam, vel jejunium; nam prius est peccatum contra Religionem, contra temperantiam posterius. At verò cum omnia vota solum concipiantur, & obligent propter motivum colendi Deum, atque adeo Religionis; satis est dicere: Non servavi votum in re gravi; sine necessitate materiam explicandi, nisi aliud fortè peccatum in voti fractione includatur, ut si ille, qui vovit audire Missam die Dominico, non audisset: tunc enim, & votum, & præceptum Ecclesiæ violans duo peccata committit, contra duas ultimas species Religionis, nempè contra obligationem ex voto, & obligationem ex præ-

 cepto,

g *Delugo citatus de pœnit. disp. 16. sect. 5. nu. 255.*

cepto, ut omnes fatentur, & nos dicemus infra cap.3. §.2. num.20.

De multiplicatione censurarum ratione plurium præceptorum.

Petes: quid de multiplicatione censurarum ex diversitate præcipientium sub censura, prohibent v.g. Summus Pontifex, & Episcopus eundem actum v.g. incestum sub excommunicatione latæ sententiæ, duplicemne excommunicationem, utramq; confitendam incurrit, qui committit incestum?

Respondeo sub necessaria distinctione cum Suarez, Coninch, aliisque, quos sequitur, citatq; Bonac. de cens. in comm. cl. 1. 9. p. cl.5. à nu.11. una incurritur excommunicatio (idem dic in aliis censuris, pœnisq;) si Superiores sunt inæqualis potestatis, Summus Pontifex v.gr. & Episcopus, qui non intendant condere novum jus, sed alterius confirmare. Una item, si idem Superior, v. gr. Summus Pontifex eandem excommunicationem bis, ter, pluries repeteret, una item si sint Superiores ejusdem seu æqualis in eadem communitate potestatis v.g. Episcopus præcessor, & Episcopus successor, etiam si novum jus constituere profiterentur. Ratio horum est, quia in his casibus, eademque censura firmatur, seu repetitur.

At verò si Superiores sint inæqualis potestatis v.g. Summus Pontifex, & Episcopus, censuramque alicui actui adnectant, & novum jus condere ex verbis legis colligatur, plures censuræ incurruntur, utique omnes

omnes Confessori propalandæ, etiam si illi Superiores moverentur uno, eodemq; motivo. Ratio est, quia tunc subditus delinquens contumax est contra plures potestates, illis non obediendo, cui inobedientiæ sua quælibet excommunicatio adnexa est.

De multiplicatione reservationum ejusdem peccati.

Quid si plures Superiores reservent idem peccatum? id enim hac occasione scire operæ pretium erit, ut possit nimirum cognosci cujusnam Superioris licentia requiratur ad illud absolvendum. Respondeo non absimili distinctione. Si enim Superiores inæqualis potestatis novum jus non condant, vel si idem Superior pluries repetat reservationem illam, vel si ad Superiorem æqualis potestatis, quilibet, hoc est successor, & prædecessor, reservat idem peccatum, etiam condendo novum jus; una est reservatio, qua restringitur jurisdictio Confessarii, si non sit caput unde reservatio duplex appareat, unde sequitur, quòd quolibet ex his Superioribus reservationem auferente, jam casus non remanet reservatus.

At si Superiores sint inæqualis potestatis volentes condere suam quisque, atque adeo novam reservationem, id quod pari modo ex verbis legis colligi debet, ut quando unus independenter ab alio reservat id peccatum, plures erunt reservationes. Ratio est, quia tunc jurisdictio Confessarij restringitur, & veluti ligatur à duabus po-

testatibus legitimis, ut supponimus, quæ scilicet restringere legitimè possunt: nam propterea uterque ex his Superioribus suam restrictionem auferre debebit, secus altero non auferente, altera reservatio, seu ligamen insolutum remaneat necesse est.

Illud item hìc consequenter de prædictis diversis reservationibus universaliter scire oportet; nam si inferior Episcopus v. gr. concederet te posse absolvere à suis reservatis, tolleretur restrictio facta ab Episcopo, sed adhuc remaneret illa facta à Summo Pontifice, ut ex se constat, sed quid si contra, si Summus nimirum Pontifex idem concederet? Respondeo tunc esse diligenter distinguendum, si enim Summus Pontifex sic v. g. tibi Sacerdoti concedat: Do facultatem absolvendi omnes casus, quos ego absolvere possum, tollitur quæcumque reservatio Episcopi, quia Summus Pontifex omnes casus potest absolvere.

Si verò secundò sic concedat: do tibi facultatem absolvendi casus reservatos Pontifici Summo, hoc est casus, quos hic tibi reservavit. Puto esse subdistinguendum, nam si est idem casus v. gr. incestum eundem reservavit sibi Summus Pontifex, & eundem incestum reservavit Episcopus, novum jus condendo, tollitur omnis reservatio, & à te poterit absolvi. Ratio est, quia si Summus Pontifex tibi concedit talem incestum te posse absolvere, nequit Episcopus, qui est inferior, restringere eam jurisdictionem, quam tibi Summus Pontifex amplè concedit,

dit. At si sint diversi casus, v. gr. Summus Pontifex reservat sibi incestum, at Episcopus reservat adulterium, tunc censeo te non posse absolvere ab adulterio sine Episcopi facultate. Ratio est in promptu; in hoc enim secundo modo concessionis, Summus Pontifex tibi non concedit, nisi casus, quos ipse Summus Pontifex sibi reservavit: at hoc adulterium non est Pontifici reservatum, ergo illud nequaquam tibi concedit.

Quod si Papa concedat sequenti tertio modo: Concedo tibi, ut possis absolvere omnes casus Pontificios, dubium erit, an concessio sit primo, an secundo modo ex dictis: quid ergo erit statuendum?

Respondeo [salva meliore sententia] statuendum esse concessionem esse amplam, & instar primi modi, atque adeo tolli omnem reservationem. Ratio est, quia hoc est privilegium, quod in nullius præjudicium vergit, estque animabus favorabile, & est de concessione potestatis, quare amplè erit interpretandum.

Ex hac doctrina sequitur, quòd quando per Bullam concessit Pontifex Mendicantibus, ut absolverent ab omnibus Casibus Pontificiis, concessit etiam, ut possent ab iis, quos sibi forte Episcopi reservant, nam ejusmodi ampla concessio facit sensum primo modo dictum, nisi tamen fuerint à Clemente Octavo, & ab Urbano item Octavo restricti, de qua re non est hic disputandi locus.

Alex. VII. anno 1665. 24. Sept. damnavit

sequentem propositionem. Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.

§. 17. *De Scandalo.*

100 QUando quis directè intendit peccatum proximi, sive ex desiderio ruinæ spiritualis ipsius proximi, quod rarum est in hominibus, in diabolis commune: sive ob suam commoditatem, aliumve finem, quod frequentissimum est apud homines, dicitur scandalum directum. Et sine dubio per omnes Doctores *a* id peccatum est specie diversum ab aliis, & debet specialiter in confessione patefieri, debetque species peccati, ad quod inducitur proximus explicari. *b* Si quis ergo loquatur, verbi gratia, turpia ut socius incidat in eas turpitudines, oportet explicare ad quæ turpia inducere tentabat, ad adulterium ne, an ad stuprum &c. Ratio est, quia tunc non solùm peccatum talis scandali est contra charitatem debitam proximo, sed etiam contra virtutem oppositam: eadem enim Castitatis virtus, quæ obligat me directè ad Castitatem in mea personâ custodiendam, obligat indirectè ne ex industria procurem proximum à Castitatis virtute dejicere.

101 Quando autem quis nec intendit ruinam proximi spiritualem, nec ejus lapsum

a *Delugo de pœn. disp.* 16. *sect.* 4. §. 2. *nu.* 157.
b *Idem ibid. num.* 157.

ſum, nec eo fine aliquid malum, ſeu ſpeciem mali habens patrat quamvis prævideat, fore ut ex ſuo facto alii decidant: dicitur ſcandalum indirectum, & non directè volitum. Dixi [malum, ſeu ſpeciem mali habens] nam ſi bonum, ſeu non malum, nec ſpeciem mali ex ſe habens facias, ex quo alii cauſam peccandi ſumant, quamvis tamen id prævideas, non peccas: cum ipſis tunc, ipſorumque malitiæ imputetur ſi peccent. Jam ergo de hoc indirecto ſcandalo in controverſiam cadunt duo. Primò an ſit peccatum ſpecie diſtinctum ab aliis, aperiendumque in confeſſione. Secundò quomodo, & quibus circumſtantiis ſit aperiendum.

102 Quo ad primum fatemur omnes *c* eſſe peccatum ſpecie diſtinctum. Ratio eſt, quia per hoc ſcandalum, quamvis indirectum, jam es cauſa injuſta damni, ſeu peccati proximi, à qua ex obligatione virtutis charitatis, ne ſcilicet labatur proximus, debes abſtinere.

103 Solùm duo adverte. Primò quòd meritò nonnulli *d* docent, tunc ſolum contrahi à nobis malitiam talis ſcandali, quando noſtro facto, aut verbo proximum conjicimus in gravem difficultatem, & tentationem, cui difficillimè poſſit is reſiſtere: id quod profectò frequenter uſuvenire, difficile eſt. Secundò, quòd jure aliqui *e* item

D 6 do-

c *Delugo ibid. num.* 159.
d *Salas* 2. *to. in p.*2. *tr.*13. *diſp.*5. *ſect.*15. *nu.*132. *&* 133.

docent, multos excusari à prædicto peccato scandali, atque adeo à tali circumstantia fatenda, quia vel ipsi tam pravi sunt, ut eorum malum exemplum parum noceat, vel qui inducuntur tam faciles sunt, proclivesque ad peccandum, ut qui suo exemplo occasionem illis obtulit non censeatur eos moraliter inducere.

104 Quo ad Secundum, idest posito quòd quis verè talem malitiam indirecti scandali contraxerit, qua ratione se gerere in confessione debeat; tria sunt decernenda. Primò an sint tunc explicandæ species peccatorum ad quas proximus inducitur. Secundò an numerus personarum inductarum ex eodem facto. Tertiò an conditio personarum, ut si inductio sit ad turpia, an explicandum sit inductum fuisse Sacerdotem, conjugatum, solutum, &c.

105 Primò igitur quærimus an in scandalo, quando non intenditur, licet prævideatur peccatum proximi, sit necessariò patefacienda species peccati, ad quam proximus inducitur. Respondent aliqui non esse. *f* Si igitur loqueretur quis sive de adulterio, sive de stupro, sive de homicidio ex qua locutione moveatur socius, per hoc scandalum indirectum ad peccandum; satis erit [quantum est ex hoc capite] dicere se fuisse per scandalum, causam peccati alterius. Ratio est, quia tunc ejusmodi scandalum

e *Sanch. l.1. in Dec. cap.6. num.7.*

f *Delugo disp.16. de pœn. sect.4. §.2. n.159. contra Sanchez, Vasquez, & Coninch.*

lum ſolum eſt contra charitatem debitam proximo, qua non debet quis illi eſſe occaſio peccati: non autem contra alias virtutes particulares, quæ nos non obligant, ſaltem graviter, ut vitia contraria in aliis impediamus, ſed ſolùm, ut illius poſitivè ejuſmodi vitia non ſuadeamus, vel mandemus.

Dixi (quantum eſt ex hoc capite, ideſt ex ſcandalo:) quia certum eſt explicandas eſſe ſpecies ſui peccati, quando quis dum de ſuo adulterio, vel ſtupro, vel homicidio, vel ſimilibus ſermonem miſcet, illa, vel illorum aliqua concupiſcit, ut infra ſuo loco cap. 7. §. 3. dicemus.

106 Secundò quærimus an quando facto, vel iiſdem verbis es cauſa ruinæ multorum per prædictum ſcandalum, debeas numerum ipſorum explicare? Reſpondeo non debere, [g] ſiquidem ſatis erit ſic te accuſare: Fui cauſa, mea turpi locutione, v.g. ut multi ruerent in peccatum. Hanc doctrinam ejuſdemque rationem dedimus ſupra [h] cum de pluralitate individuali malitiæ in eodem actu diſputavimus. Non autem rectè diceres te fuiſſe cauſam, ut quidam rueret, ſi multos induxiſti: non rectè inquam; quia tunc non fatereris peccatum quod commiſiſti, ut ibidem [i] in ſimili explicuimus.

107 Tertiò denique quærimus an in eodem indirecto ſcandalo oporteat explicari conditio perſonæ, v.g. inductum ad turpia fuiſ-

g *Idem ibidem ſect. 3. num. 135.*
h *Supra §. 9.*
i *Ibidem ſupra num. 87.*

fuisse solutum, conjugatum, Deo sacrum, &c. Respondent etiam ad hoc aliqui non oportere k satis enim superque erit dicere scandalo fui multis, &c. Ratio est, quia peccatum, quod tunc committitur à tali inducente, solum est contra charitatem, ut modò n.105. diximus; quare conditio personæ inductæ nihil addit respectu inducentis.

De inducente, seu solicitante fœminam v.g. cum qua quis peccavit, an debeat explicare, si fuit primus ad inducendum, quod huc spectare videtur, dicemus infra de simplici fornicatione c.7. §.4.n.25.

§.18. *De Circumstantiis aggravantibus.*

108 Adduntur interdum humanis actionibus aliquæ circumstantiæ, quæ dictas actiones in alia morali specie ab ea, quam ex se habent, constituunt. Aliquando tamen ita adduntur, ut illas aggravent quidem secundùm hominum prudentem existimationem, vel diminuant, sed non extrahant ad aliam speciem. *a* Exemplo prioris sunt. Habet rem quis cum puella: est simplex fornicatio contra Castitatem: at verò si addatur talem non esse liberam, sed conjugatam, præter speciem simplicis fornicationis, habebit talis congressus alteram speciem, ideſt Adulterii contra justitiam. Quòd

k *Delugo disp.16. sect. 2. num.167. contra Sanchez, Bonacinam, Fill. aliosque.*

a *Castropalaus, Coninch, Delugo mox citandi, aliique passim.*

Quòd si addatur esse consanguineam, vel virginem invitam, vel professam, erit insuper incestus, vel stuprum, vel sacrilegium. Simili modo furari rem alienam est peccatum injustitiæ: quòd si res sit sacra, erit insuper & peccatum sacrilegii.

109 Exempla posterioris sunt, Furetur quis decem aureos; committit peccatum contra justitiam: at si addatur major quantitas, quæ auferatur, v.g. si furetur viginti, aggravabitur quidem prædictum furtum, sed à specie furti non extrahetur. Sicuti etiam si quis furetur quinque aureos, diminuetur peccatum, sed intra eandem furti speciem. Eodem pariter modo occidere cum intenso, vel minus intenso odio, pluribus, vel paucioribus vulneribus, in die festo, vel feriato, continent quidem circumstantias aggravantes, vel minuentes, sed intra unam, eandemque speciem.

110 Regulam autem ad discernendum quænam circumstantiæ mutent speciem, quæ verò solùm aggravent, minuantur; difficile est *b* (cum simus in speciebus moralibus) exactè dare: variique Doctores variè philosophantur. Illa videtur brevis, & expedita, quantum nunc pro nostro instituto sufficit, quam P. Joseph Augustinus *c* in Brevi notitia Confessariorum ponit, qui circumstantiam mutantem speciem ex eo cognoscit, quòd pertineat ad aliam virtutem,

b *Coninch disp.7.dub.5.*

c *Jose ph Augustin. in Brevi notitia nu.33. de Sacramento Pœnitentiæ.*

tem, vel vitium: non mutantem verò speciem ex eo quòd non transferat illam materiam ad aliam virtutem. Quæ verò in particulari transferant, colligendum est ex ipsis materiis, idest ex tractationibus materiarum virtutum, & vitiorum. Adde item praxim, & usum, ex quo plura sensim doceberis.

Jam verò his tactis, quæstio celebris est an tales circumstantiæ non solum mutantes speciem, quod certum est, sed etiam non mutantes saltem notabiliter aggravantes diminuentesve aperiri Sacerdoti, ex præcepti necessitate, debeant.

111 Dico quamvis probabilissimum sit *d* circumstantias notabiliter aggravantes, quia mutant notabiliter judicium Confessarii contra pœnitentem, esse in confessione aperiendas; tamen probabile etiam esse *e* fidelibus hanc necessitatem minimè imponendam. Ratio est, quia non est imponendum onus tam grave, nisi constet de lege illud imponente: at non constat esse aperiendas nisi *f* species, & numerum peccatorum, non verò omnia, quæ quocumque modo Confessarii judicium commutare queant. Alias rationes vide apud Doctores in margine mox citatos.

112

d *Thomas Sanchez, Suarez, Fagundez, aliiq; apud Delugo mox citandum, quibus adde Coninch. dicta disp.7. dub.3.* e. *D Tho. Valentia, Vasq. aliique, quos citat, & sequitur Delugo de pœn. disp.16. sect.3.* f *Ex Concil. Trid. sess.14. cap.5.*

112 Ex hac doctrina, ut item ex hactenus dictis plura, & valdè utilia inferuntur ad Confessiones expediendas. Quare, & ea in sequentibus sigillatim sunt proponenda, & ut facilius methodus evadat, per singula Decalogi præcepta, pro iis, quæ ad nostrum institutum faciunt, discurrendum.

CAPUT II.

De confessione peccatorum circa primum Decalogi præceptum.

§. 1. *De peccatis contra Fidem.*

1 Suppono, tamquam indignum controversia, debere in Confessione explicari: An peccatum contra fidem fuerit solùm externum, an etiam internum cum errore intellectus: v. g. qui adorat Idolum absque errore, quo credat ibi adesse divinitatem, est Idololatra externus: at cum ejusmodi errore, est item *a* hæreticus. Cum igitur per illum errorem addatur peccatum specie diversum, sine dubio pœnitentiæ tribunali erit subjiciendum.

2 Jam verò loquendo de ipso hæresis crimine: Triplici modo posset quis in errores contra fidem incidere. Primò negando, vel deliberatè dubitando de articulis fidei. Atque hic sufficienter confitetur si dicat se prolapsum in hæresim: nec opus habet *b* explicare qualitates errorum, seu

a *Sanchez in Decal. lib.2. cap.37. à nu.11.*
b *Reginald. tom.1. lib.6. cap.4. nu.114.*

ſeu articulos, in quibus contra fidem ſenſit. Ratio eſt, quia quoad hanc præciſam negationem omnia peccata contra fidem ſunt ejuſdem ſpeciei, cum omnia opponantur obligationi credendi objecta per fidem ſufficienter propoſita.

3 Secundò poſſet quis errare contra fidem non ſolùm negando, ſed etiam addendo aliquid, quod aliam ſpeciem peccati adjungat hæreſim, hoc eſt Blaſphemiam contra Dei honorem. Ut ſi quis neget à Pilato condemnatum fuiſſe Chriſtum Dominum, eſt ſolùm hæreticus: at ſi neget Deum eſſe bonum, vel circa illud ipſum de Pilato dicat juſtè ab eo Chriſtum Dominum fuiſſe condemnatum, non ſolùm eſt hæreticus, ſed Blaſphemus. Id igitur eſſe expreſsè Confeſſori aperiendum non eſt ambigendum. c

4 Tertiò poſſet quis errare eandem fidem non ſolùm negando, & blaſphemando, ſed inſuper volendo acceptare aliquam ſectam fidei oppoſitam, v. g. Judaiſmum, Paganiſmum, &c. & tunc id debere explicari, ſaltem pro ipſa praxi, certum judico. d Ratio eſt, quia ſingulæ hæ ſectæ communiter ſuperaddunt hæreſi, ſeu negationi fidei aliqua alia peccata ſpecie diverſa ab ipſa hæreſi. Qui v.g. amplecti vult Judaiſmum, eligit circumcidi, quæ eſt ſpecies ſuperſtitionis. Qui Paganiſmum, vult Idola colere, quæ eſt ſpecies, ſeu peccatum Idololatriæ, &c.

5 Por-

c *Caſtropal. tom.1. tr.4. d.2. p.1. nu.6.*
d *Idem ibid.*

5 Porrò unum superest decernendum: An teneantur Apostatæ à fide apostasiam in confessione declarare. Explico. Qui suscepit Baptismum, si fortè cadat in hæresim, debet ne dicere se in hæresim esse prolapsum post susceptum Baptismum, an satis erit dicere dumtaxat se in hæresim incidisse quod est quærere; An infidelitas ante Baptismum, & post Baptismum concepta, specie differat?

6 Dico probabile esse non differre, e quare satis esse fateri se in hæresim fuisse prolapsum. Ratio est, quia non apparet unde specifica differentia sumi rationabiliter possit. Vel enim sumitur ex eo, quòd se quis subtrahit ab obedientia fidei; vel quod committat specialem irreverentiam contra eandem fidem, semel in Baptismo susceptam. Prius non affert novam speciem, quia probabilius est f in Baptismo nullum fieri votum, aut promissionem de obedientia fidei: & ex altera parte illa negatio universalis subjectionis ad Deum, quam continet Infidelitas, satis explicatur, cum quis fatetur se noluisse fidem. Nec posterius: quia illa irreverentia eodem modo explicatur, dum dicitur ipse lapsus in hæresim.

Adde cum quis subjicit clavibus peccatum hæresis, statim Confessor intelligit ejusmodi peccatum commissum post Baptismum, quia commissum ante Baptismum non

e *Delugo de pœn. disp. 16. sect. 5. à nu. 294. contra Suarez, Sanchez, aliosque.*

f *Sanchez lib. 4. in Decal. c. 1. nu. ult.*

non est materia Sacramenti Pœnitentiæ; ergo jam intelligit omnem malitiam, quæ ab ipso absolvenda est.

§.2. *De Ignorantia rerum Fidei.*

7 NOn sunt plura, specie, peccata, sed unicum ignorare *a* culpabiliter articulos fidei diversos, quos non ignorare quis debet, v.g. Trinitatem, Incarnationem, &c. Ratio est, quia, licet objecta materialiter specie differant: semper tamen eadem est obligatio omnes eas veritates cognoscendi.

8 Quòd si quis negat articulum fidei; quia illum ex culpa mortaliter gravi, scire noluit; peccat ne eodem, specie, peccato, quo peccat quis cum deliberatè negat articulum quem probè scit? Respondeo. Puto peccare eodem, specie, peccato: *b* Quare abundè is confitebitur, si afferat se negasse fidei articulum. Ratio est, quia talis malitia demum resolvitur in illud, quod parvi pendatur auctoritas divina: hanc enim æque in ordine ad confessionem (quidquid sit in ordine ad *c* aliud) parvi pendit qui scienter negat, atque qui, cum debeat scire, scire negligit, unde, & negat.

Quid nosse debeat de fidei articulis ille; qui

a *Suarez d.15. de Fide sect.1. nu.7.*

b *Sanchez l.2. in Decal. c.7. nu.24. contra Vasq. 1.2. ab eodem cit.*

c *Vide Delugo disp.16. de pœnit. sect.4. à num.193.*

qui absolvendus est, dicam infra lib. 3. cap. 5. num. 6.

§. 3. De peccante cum spe veniæ, & resistendo inspirationibus.

9 SI quis dum delinquit, spem concipit, quòd à Deo optimo tale peccatum ipsi ritè confitendum remittetur, vel (quod in idem recidit) proponit illud peccatum, quod actu committit, se Sacerdoti ritè manifestaturum, cum non committit peccatum specie diversum ab eo, qui idem patrat sine tali animo; non obligabitur talem animum confiteri. Imò ejusmodi animum potiùs addere circumstantiam diminuentem peccati gravitatem, quàm aggravantem, docent Doctores. *a*

10 Idem dic de peccante contra vehementissimam inspirationem, ne peccet: id enim esto aggravet; nihilominus cum non mutet speciem, *b* satis erit in confessione explicare se peccasse sine necessitate addendi id peccatum fuisse patratum, interna inspiratione vehementer contradicente.

12 Idem dic propter paritatem rationis de peccante contra propositum vehementissimum non peccandi, sed citra votum, vel juramentum, quia tunc adderetur nova species, ut ex se patet.

§. 4.

a *Lege Paulum Comitolium in resp. mor. l. 5. qu. 51.*

b *Delugo dist. 16. sect. 12. nu. 514.*

§.4. *De omittente Horas Canonicas.*

12 QUi cum ſit obligatus, de facto omittit Officium Divinum totum unius diei, probabiliter, unum peccatum committit: *a* unde ſufficit, ſi pœnitens dicat ſe omiſiſſe Officium Divinum ſemel, ſeu graviter deliquiſſe in non recitando Officio Divino. At qui de facto omittit toto anno, v.g. plura peccata committit, *b* quot nimirum ſunt dies anni, & omnia confiteri debet. Ratio eſt, quia ſicuti una unius diei recitatio non ordinatur ad aliam; ita una omiſſio recitationis, quoad unum diem, non ordinatur ad aliam: atque adeò omiſſiones multorum dierum non faciunt unum moraliter peccatum: At in Officio unius diei una hora ordinatur ad aliam, conſtantque omnes unum Divinum Officium diurnum.

13 Sed quid de volente omittere? Reſpondeo, qui vult per unicum actum omittere Officium unius diei, unum numero peccatum committit, & item qui vult per unicum ſimilem actum omittere Officium, v. g. unius anni, unum item numero peccatum facit, ſatiſque fatebitur, ſi dicat, volui omittere Officium unius anni non autem ſatis eſt dicere, volui omittere Officium: quia ſic Sacerdos intelligeret Officium unius diei, ut ſupra in ſimili dictum eſt cap.1. §.9.

§.5.

a *Navarrus, & alii apud Delugo de pœnit. diſp.16. ſect.14. nu.596. & 597.*

b *Idem ibid.*

§.5. *De superstitione, & similibus.*

14 Superstitio, quantum facit ad nos, duplex est, *a* alia in qua est pactum expressum cum dæmone, alia in qua tacitum: Atque utriusque variæ sunt species, quas hìc transcribere esset profectò superfluum. Illud enim nobis non ignorare sufficit, omnes eas species, quamvis materia, in qua exercentur specie differant, tamen non eo ipso differre in ratione morali, & in ordine ad confessionem. *b*

15 Puto igitur solùm esse aperiendum in confessione, an fuerit pactum explicitum, an implicitum dumtaxat, *c* quale implicitum solet esse in Astrologia judiciaria de eventibus liberis, in Chiromantia, & in Auguriis, quando justas suas regulas *d* ad mortale pertingunt. Ratio est, quia cætera materialiter se habent: adesse verò pactum expressum, tacitumve, licet tantum afferat discrimen expliciti ab implicito, incompleti à completo, unde ex hoc non videatur primo aspectu propriè differentiam specificam inferri; *e* tamen quia pactum expli-

ci-

a *Sanchez lib.2. in Dec. c.38. nu.12.*
b *Sanchez ibid. nu.14.*
c *Ibid. vide & Suarium to.1. de Reg. lib.2. de Superstitione cap.9 & 10.*
d *Vide Martinum Delrio l.4. disp. Mag. c. 3. q. 1. Valentiam to.3. disp.6. qu.12. p.3. To. lib.4. cap.15.*
e *Ut tenet Suarez ibid.*

citum addit promiſſionem factam dæmoni, & commercium actuale cum illo, id quod non invenitur in implicito; ideò verè infertur differentia eſſentialis, atque adeò quæ ſit in confeſſione patefacienda. Cæterum an ſuperſtitio, vel divinatio, vel quid ſimile ſit per ſomnia, per carmina, per imagines, per aves, per aquam, per ſtellas, non eſt neceſſariò Sacerdoti declarandum, quia, ut dictum eſt, hæc ſe habent materialiter.

16 Eodem modo, ſi eadem ſuperſtitio, vel veneficium, vel ſimile addat aliud peccatum, quod non niſi vel declaratione materiæ, vel ex alia circumſtantia explicari poſſit, erit utique neceſſariò talis materia, vel circumſtantia exprimenda. Ut ſi miſcuiſti ſacra profanis: erit etiam peccatum contra cultum debitum rebus ſacris: ſi per maleficium intendiſti mortem, vel rem alicujus, erit homicidium, vel furtum: ſi præter commercium adoraſti dæmonem, erit Idololatria: & ſic de ſimilibus, ut ex ſe patet. *f*

CAPUT III.

Circa ſecundum Decalogi præceptum.

§. 1. *De Blaſphemia.*

QUamvis probabilius *a* ſit Blaſphemias contra Deum, contra B. Virginem, & con-

f *Lege in ſimili Sanch. l.2. in Dec. c.38. à num.66.*

a *Suarez to. de Relig. tr.3. l.1. c.6. n.18. & 19. Sanchez in Decal. l.2. c.31. nu.39.*

contra Sanctos differre specie; tamen cum probabile sit *b* non differre, satis erit si in confessione aperiatur numerus Blasphemiarum, nec explicare opus erit, fuisse contra Deum, vel Beatissimam Virginem, vel contra Sanctos. Ratio autem quod non differant est, quia cum omnes communiter honorent Sanctos, non ob præcisam, propriamque ipsorum excellentiam, sed quia ad Deum ipsi Sancti referuntur; ideò nec injuria eos per blasphemiam afficiunt, nisi quatenus ad Deum referuntur: ab uno ergo, eodemque Deo omnes blasphemiæ specificantur.

18 At si quando fortè blasphemia sit hæreticalis, tunc propter superadditam speciem hæresis, id esse explicandum *c* ex supradictis constat.

Qua ratione qui uno impetu plures blasphemias profert semel peccet, dixi supra cap.1.§.8.n.50.

§. 2. *De voto, & juramento.*

29 IDem, & multò probabilius dic in voto, & juramento, in quacunque enim materia *a* sivè voveas Sanctis, sivè Beatissimæ Virgini, sivè immediatè Deo: Vel, sivè jures *b* per aliquem ex his, sivè

E per

b *Azor apud Dianam part.1. tract. de circumstantiis aggravantibus resp.50.*

c *De lugo disp.16. sect.5. nu.279.*

a *Sanchez l.4. in Dec. c.11. nu.23.*

b *Suarez to.2. de Relig. lib.1. de juramento 25. nu.10. Lessius l.2. c.40. dub.1. n.6. Fagundez præcepto Eccles.2. l.3. c.5. nu.2.*

per quodcunque aliud, in quo, veri juramenti ratio apparet; eodem, specie, voto, voves, eodemque, specie, juramento juras. Ratio est, quia communiter intentio jurantis est ipsum Deum, qui in Sanctis, rebusque illis relucet, adducere in testem, & in votis, ipsum eundem Deum colere. Quare satis est in Confessione sic proferre: Votum minimè observavi, falsò juravi, &c. sine solicitudine explicandi, cui voveris, vel per quid juraveris.

20 Sed quid si quis votum confirmarit juramento? Respondeo utrumque idest votum, & juramentum fore explicandum. c Ratio est clara, quia tunc emergit duplex specie malitia si contra illa delinquas: altera contra Religionem, seu fidem datam per votum, altera contra obligationem non adducendi Deum in testem in re falsa. Eodem modo si res, supra quam cadit votum, ac juramentum esset ex præcepto; etiam hoc explicari deberet, ut si quis vovisset, jurassetque Missam audire in die festo. Nec mirum: quia nova specie malitia adesset, qua scilicet quis Ecclesiæ præcepto non satisfacit. Qua ratione, & quando vota, vel juramenta repetita unum, vel plura peccata constituant, diximus supra cap. 1. §. 8. præsertim num. 52.

§. 3. De consuetudine in jurando, & in aliis peccatis.

21 QUi ex inveterata consuetudine advertenter jurat falsò, satis ne est

c *Sanchez lib. 7. de Matr. disp. 27. n. 16.*

eſt dicere ſemel juravi falsò, an potiùs neceſſe erit etiam addere id fuiſſe ex mala conſuetudine? Reſpondeo non eſſe neceſſe. a Ratio eſt, quia peccata præterita non addunt præſenti peccato circumſtantiam novam, multo minus ſpecie diverſam.

22 Idem dic, ut ſemel hac occaſione dicam, de inveterata conſuetudine fornicandi, blaſphemandi, & cæterorum ſimilium: par enim eſt ratio.

Die 2. Martii 1679. Innocentius XI. damnavit infraſcriptam propoſitionem. Non tenemur Confeſſario interroganti fateri peccati alicujus conſuetudinem.

23 Qui verò ex inveterata conſuetudine inadvertenter jurat falſum, licet videatur obligari ad conſuetudinem confitendam; tamen communiter excuſatur. Quòd videatur obligari ratio eſt, *b* quia tunc inadvertenter jurare falſum, licet non ſit in ſe peccatum formaliter, eſt tamen peccatum materialiter, quia eſt adhuc perjurium, quamvis inadvertenter commiſſum: ergo illa conſuetudo, quæ eſt cauſa talis mali materialis, ſi non curatur amoveri, eſt formaliter peccatum, utpotè cauſa: quare debebit ipſa in confeſſione aperiri, ſi, ut dictum eſt, illam extirpare procuratum non ſit. Idem dicendum videtur in cæteris peccatis blaſphemandi, occidendi, vulnerandi, &c.

E 2

a *Suarez, Vaſquez, Reginaldus, Bonacina apud Dianam 1. par. tract. de circumſtantiis reſp. 15. & 55.*

b *Sanchez lib. 3. in Decal. c. 5. n. 13. & 14.*

&c. si fortè quis ex inveterata consuetudine hæc inadvertenter committeret.

24 Jam quòd communiter excusetur, ratio est, quia communiter nemo advertit ad obligationem, quam habet c illam consuetudinem propter eam rationem extirpandi, ne scilicet sua consuetudo sit causa proxima prædicti materialis mali, & consequenter cum excusetur à peccato, excusabitur à confessione.

25 Unum nota aliquando actus ejusmodi inadvertenter factos non retinere, ne malitiam quidem materialem, seu quam vocant objectivam: & nunc nec ipse actus, nec consuetudo est peccatum, adeoque nec confessioni subdendum. Talis communiter reputatur contumelia in ebrietate alicui facta ab d ebrio: cum enim contumelia ab ebrio, hoc est ab expertæ rationis facta non sit ne materialiter quidem contumelia, (debet enim contumelia essentialiter esse per verba utentis ratione, non autem sicut à Psittaco) in se non erit peccatum, & neque in causa: quia nunquam talis causa, idest ebrietas, causabit verba utentis ratione; unde ne materialiter quidem contumeliam causabit. Eodem modo dicendum esse docent e aliqui de blasphemia, hæresi, & supradicto juramento, quòd scilicet essentialiter requirant esse ab utente ratione, & con-

c *Facit in simili Delugo disp. 16. de pœn. sect. 4. §. 7. n. 103.*

d *Idem ibid. n. 207. & 212.*

e *Jo: Sanchez in selectis fusè disp. 20. à n. 5,*

& consequenter ea inadvertenter facta, neque in se, neque in causa esse peccata, adeoque nec necessariò confitenda. Sed hoc fusiùs prosequi, ad nos nequaquam spectat, cum satis nobis sit à peccato, & confessione regulariter ea excusare propter illud caput modo dictum numero præcedente.

CAPUT IV.
Circa tertium Decalogi præceptum.

§.1. *De auditione Missæ.*

QUando causa omissionis Missæ die festivo non est ex se mala, non necessariò esse in confessione explicandam, diximus cap. 1. §. 11.

2 Rursus quando quis Missæ ex duplici præcepto interesse tenetur, nec tamen patet, qua ratione unum peccatum admittat, diximus eodem cap. 1. §. 16. n. 98.

3 Superest igitur hìc solùm quærere an quando quis in Missa de præcepto ita colloquitur, & confabulatur cum aliis, ut eos præveniat, ac provocet, duo peccata committat, alterum Missam ritè non audiendo, alterum alios ad idem peccatum inducendo. Respondeo committere solùm unum peccatum: quare satis est Confessario dicere se in Missa prolixas confabulationes habuisse. Ratio est, quia illa malitia, licet non tam gravis, adest etiam, quando alios non prævenit, sed solum ad eorum præventionem colloquitur: adhuc enim participat

cum aliis in peccato, causaque est cooperans ad illorum spiritualem ruinam: quare quando aliquis alium jam paratum invitat (non tamen compellit) solùm videtur gravius, sed contra eandem speciem peccare. Idem dicendum esse in aliis materiis, similibus docebimus infra suo loco cap. 7. §. 4. num. 25.

§. 2. *De Jejunio.*

4 QUando jejunandum est ex duplici præcepto, qua ratione unum peccatum committitur, diximus cap. 2. §. 16.

5 Præterea, quando est jejunandum ex voto, & ex præcepto, si non jejunetur, duplex committi specie peccatum, imò si ex juramento triplex, colligi potest ex dictis c. 3. §. 2. n. 20. & c. 1. n. 56.

6 Nunc ergo suo jam loco quærimus. An si quis carnes die jejunii comedat, explicare in confessione, quoties comedit, debeat? Respondeo benè esse distinguendum. Vel enim primò loquimur de jejunio ex præcepto Ecclesiæ, vel secundò de jejunio ex voto, seu ex pœnitentia sacramentali. Si de primo est explicandum toties quoties: Si de secundo, regulariter non est explicandum, sed solùm prima vice. *a* Ratio doctrinæ, & disparitatis est, quia in priore casu, toties peccatur, quoties comeditur caro: in posteriore, solùm prima vice peccatur. Et hujus ratio ulterior est, quia in præ-

a Sanchez lib. 4. in Decal. cap. 11. n. 41.

præcepto Ecclesiæ de jejunio includuntur duo distincta præcepta, alterum, ne comedantur carnes, alterum, ut semel comedatur: quorum præceptorum distinctio patet, nam adolescens, infra vigesimum primum annum, comedendo carnes in die jejunii contra primum præceptum facit, non contra secundum, &c. Cum igitur qui pluries comedit carnes in die jejunii de præcepto, pluries illud prius præceptum non observet; pluries, & consequenter toties quoties peccabit: At in posteriore casu regulariter, qui vovet, vel cui imponitur jejunium; solùm directè uni præcepto subjacet: quia illi solùm imponitur obligatio jejunandi, accessoriè imponitur abstinentia à carnibus, sine qua jejunii Ecclesiastici essentia constare non potest: quare, semel fracto jejunio, non remanet obligatio ad talem abstinentiam.

7 Unde obiter vides posse contingere, ut in die jejunii ex voto comedas etiam prima vice carnes sine peccato: quando scilicet pluries in prædicto die comedisti legalia, atque adeò fregisti cum peccato essentiam jejunii, nam si postea carnes manducaveris, non peccabis, ut ex dictis patet.

8 Præterea qui in unica comestione comedit in vigilia, v.g. carnes, non committit *b* aliud peccatum, si iterum, & iterum comedat cibos legales, & consequenter, nec clavibus subjiciendum. Ratio est, quia

E 4 con-

b *Colligitur ex eodem Sanchez ibid.*

contra nullum præceptum operatur: Non contra essentiam jejunii; hæc enim jam fracta est ex vi prioris peccati, quo carnes comedit, non contra præceptum illud de non comedendo carnes; jam enim loquimur de comestione legali, ergo &c.

9 Contra si quis in meridie comederet lacticinia (etiam supponendo quòd sit mortale his vesci in quocumque die jejunii) sed iterum in die legalia comedet, & præter serotinum jentaculum, peccaret comedendo prædicta legalia, c idque in confessione deberet patefacere. Ratio est, quia in prima illa comestione lacticiniorum peccavit, ut supponimus, contra præceptum abstinendi à prohibitis, sed non fregit essentiam jejunii Ecclesiastici, hoc enim cum lacticiniis consistere potest: quare cum secunda vice comedit licita, tunc fregit jejunium, peccavitque cum onere illud peccatum confitendi, non verò tertia vice, vel quarta simili: quia hæc jejunium jam fractum, quasi demortuum inveniunt.

CAPUT V.
Circa quartum Decalogi præceptum.

§.1. *De injuria inflicta parentibus, filiis, uxori.*

1 Regula hujusmodi esse poterit. Omnis injuria gravis facta parentibus (quo nomine venit etiam Avus, & Proavus) quæ

c *Sanch. in Consiliis l.5. c.1. dub.28. n.8.*

quæ adversatur amori, & pietati illis debitæ, est diversæ speciei ab injuriis cuicunque alteri proximo allatis: quare erit apud Sacerdotem afferenda. *a*

2 Hinc percussio, occisio, contumelia, detractio gravis, gravis infamatio factæ parentibus sunt in confessione specialiter explicandæ. Contra verò, furtum factum eisdem, non semper est explicandum, nisi quando tantum filius furaretur, ut Pater depauperaretur. Ratio est, quia quodlibet furtum est quidem contra justitiam, sed non contra pietatem, nisi in casu dicto, vel simili.

3 Quod dictum est de Occisione, Percussione, &c. dic in peccatis odii, quo scilicet ejusmodi, vel similia mala parenti contra pietatem optas, *b* quia adhuc tale desiderium debito amori erga parentes opponitur.

4 Eadem regula servanda in filiis erga parentes, servari etiam debet *c* in parentibus, Avisque erga filios, Nepotesque, atque in Conjuge erga alium Conjugem: nam & ii debent sibi invicem peculiarem, specieque morali diversum amorem. Illud tamen observandum, faciliùs filium peccare contra patrem, quàm hunc contra filium: Siquidem percussio v. g. vel contu-

a *Vide Azor. tract. lib. 2. cap. 2. q. 2. Bon. de pœnit. disp. 5. quæst. 5. sect. 1. p. 2. §. 3. diff. 3. num. 15.*

b *Molina 1. tom. de just. dis. 7. circa finem.*

c *Delugo de pœn. disp. 16. sect. 6. à n. 303.*

melia, quæ facta à patre in filium propter auctoritatem paternam est levis, gravis erit illata à filio contra patrem.

5 His dictis, consurgit difficultas: An hæc omnia peccata contra pietatem ejusdem sint speciei, atque adeo an satis sit dicere: Ego graviter percussi eum, cui reverentiam ex pietate debebam: anpotius dicendum: Percussi patrem, vel filium, vel uxorem: nam videtur prius satis esse, omnia enim contra debitam sanguinis conjunctionem.

6 Nihilominus ego puto ea moraliter in specie ultima differre: apprehendo enim multum interesse inter percussionem, qua pater quamvis injustè, sed tamen pollens auctoritate paterna, filium percutit: tunc enim solùm delinquit contra sanguinis conjunctionem; quàm, qua filius patrem: nam tunc filius non solùm peccat contra prædictam conjunctionem, sed etiam maximè contra reverentiam patri debitam. Patris ergo, avique, proavique injuriæ contra filium, nepotemve constituunt unam speciem: at injuria horum contra illos, aliam. Rursus injuria prædictorum est diversa specie ab injuria uxoris contra virum, quia in diversa, ut ex se constat, radice fundatur debitus inter hos amor: At injuriam inflictam viro ab uxore, vel uxori à viro non puto specie differre; esto injuria uxoris contra virum, utpotè contra majorem, sit aliquantò gravior, quàm injuria viri contra uxorem. Ratio est, quia non adest

illa

illa differentia modò tradita numero præcedente, nec aliam specificationem inducens. Ex quibus colliges v. g. uxoricidium, & viricidium non differre specie, quare nec necessariò in confessione declaranda: sicuti contra parricidium, filicidium, & uxoricidium differre specie, atque adeo specialiter explicanda. Hæc probabiliter sint dicta, nam cæterum vide, quæ dicam infra hoc eodem secundo libro cap. 7. §. 7. in fine n. 48.

§. 2. De injuria illata fratri, sorori, & aliis.

8 INjuriam illatam fratri, vel sorori judico specie morali differre ab injuria facta parentibus, vel filiis. Ratio est, quia satis diversa deformitas apparet in illa, quàm in hac. Unde Leges *a* quæ parricidii pœna mulctant filium, qui occidit Avum, vel Proavum, vel quemlibet ascendentem, eandem pœnam parricidii extenderunt contra patrem, qui occidit filium, vel nepotem, vel quemlibet descendentem: & rursus extenderunt eandem *b* parricidii pœnam contra occidentem propriam uxorem, vel proprium virum: non tamen extendisse ad occidentem fratrem, vel sororem unquam invenio.

9 Sed dubitant Doctores an injuria infli-

E 6 cta

a *In l. unica C. de his, qui parentes, vel liberos occiderunt, & in §. Alia deinde lex, instit. de publicis judiciis.*

b *In l. 1 ff. ad legem Pomp. de parric. Lege Molinam tr. 4. de justitia tract. 3. d. 26. n. 5.*

cta fratri, vel sorori, sicuti differt ab injuria inflicta parentibus, ita differat ab injuria contorta externis. Dico differre, *c* atque adeò necessariò explicandam in confessione esse injuriam fuisse factam fratri, vel sorori. Ratio est, quia longè diversa obligatio residet in fratre respectu fratris, quàm respectu aliorum, ut ex se patet; Unde vides fratricidium discriminari specie (semper intellige specie morali) tum ab homicidio, tum à parricidio, tum ab uxoricidio: à sororicidio verò non puto differre, sicuti nec injuria, seu percussio facta à fratre contra sororem differt à percussione sororis contra fratrem propter æqualem inter eos obligationem. Sed vide cap.7. §.7. in fine n.48. modo citati.

10 In injuriis contra alios propinquitatis gradus, præter dictos, non habetur nova species, *d* quare nec tales remotiores gradus in confessione aperiendi. Idemque dic in peccatis (abstrahendo à percussione, &c.) factis contra Sacerdotem. *e* Ratio utriusque est, quia licet aliquando graviores sint ejusmodi injuriæ; non tamen videntur in communi prudentum æstimatione ad diversitatem specificam pertingere. Dixi [abstrahendo, &c.] nam quando Clericus, vel Religiosus percuteretur, vel necare-

c *Delugo disp.16. de pæn. sect.6. n.307.*

d *Bonacina dicta disp.5. q.5. sect. 2. p.2. §. 3. dist.3. n.15.*

e *Delugo dicta disp. 16. dub. n. 310. contra Bonacinam.*

caretur; tunc esset id exprimendum propter Canonem, Si quis suadente annexamque excommunicationem, &c.

11 Injuriæ factæ Principi, seù Superiori non semper conferunt novam speciem, f sed solùm quando est talis injuria, ut graviter contra observantiæ virtutem fiat; ad quod certè requiritur, non quæcunque gravis culpa, sed illa, quæ fit contra Superiorem, ut Superior est, vel quæ redundat in detrimentum eorum, quæ Superiori competunt: ut si ille occideretur, vel ut Superior contemneretur, &c.

12 Denique injuriæ contra insignem tuum benefactorem, vel non differunt specie à cæteris, vel si differunt, cum solùm sint contra gratitudinem, quæ virtus ex se sola non affert communiter obligationem, nisi liberam; non apparet, g unde hæc sola afferre debeat diversitatem specificam, quæ sit ex obligatione gravi subdenda Confessariis.

CAPUT VI.
Circa quintum Decalogi præceptum.

§. 1. *De quibusdam speciebus Homicidii.*

1 De unica actione, seu ictu, quo quis simul plures occidit, diximus supra cap. 1. §. 9. ubi etiam actum est de unica voluntate, qua quis vult occidere simul plu-

f *Delugo ibid. n. 309.*
g *Sic puto contra Delugo ibid. n. 311.*

plures. Egimus tamen capite præcedente de differentia parricidii, & similium à simplici homicidio, &c.

2 Solùm hìc, antequam ad ulteriora progrediamur, adverto: si quis aliquem occidat, & postea discerpat cadaveris membra, extrahatve jecur, cor, vel similia, committere malitiam specie diversam à malitia communis homicidii: *a* neque enim solùm tunc separat animam à corpore, sed membrum à membro: quæ in hominum æstimatione videtur specialis turpitudo, proprio appellata nomine, Feritas: Multò magis si id vivo attentetur.

Jam de Homicidio illud nunc superest explicandum: An locus sacer, ubi fortè fit homicidium, debeat explicari, tamquam inducens distinctam specie malitiam.

3 Dico esse explicandum tùm in homicidio, tum in percussione gravi cum effusione sanguinis. *b* Ratio est, quia tunc violatur Ecclesia; unde contrahitur malitia specialis.

4 Dubitatur de percussione gravi, sine effusione sanguinis: Ut si quis acriter verberaret suum inimicum in Ecclesia, nec vulnus faceret; contraheret ne prædicti sacrilegii malitiam in confessione explicandam? Et non contrahere probabilius *c* existimo: quia Ec-

a *Delugo disp.16. de pænit. sect.12. n.497.*

b *Fagundez lib.4. præcepto Ecclesiæ 2.c.4. n.14. aliique passim.*

c *Delugo de pænit. disp.16. sect.10. n.408. contra prædictum Fagundez loc. cit.*

Ecclesiæ prohibitio, solùm meminit de homicidio, & de percussione cum effusione sanguinis: ergo ad persecussionem, sine sanguinis effusione, extendenda non est.

Quid autem hic intelligatur nomine loci sacri dicam c.7. §.5. nu.40.

§. 2. *De Occisione in causa*.

5 VUlneravit quis v.g. vel venenum, consiliumve dedit tendens ad mortem alicujus; satis ne est in confessione causam mortis dumtaxat proponere, hoc est vulnus, venenum, consilium; an insuper erit necesse addere ipsum effectum sequutum, idest mortem ex illis causis derivatam?

6 Profectò certatur utrinque probabiliter, sed verò probabilissimum *a* est non esse in rigore obligationem effectum secutum confitendi: Ratio est, quia ille effectus, qui consequitur, non est peccatum: unde evenire subinde potest, ut quando ponitur mors ex veneno v. gr. propinato, inveniatur justus per contritionem ille, qui venenum dedit. Cum igitur teneamur confiteri sola peccata, (quæ tantùm sunt illa, quæ S. Augustinus comprehendit sub iis verbis, Factum, Dictum, Concupitum contra legem æternam) non autem teneamur fateri effectus ab iis consecutos, effectum illum mortis fateri minimè tenebimur. Satis erit igitur

a *Vasquez, Granadus, aliique, quos citat, & sequitur Bonacin. de pecc. disp.2. qu.4. p.4. nu.8. & Jo. Sanch. in selectis disp.20. nu.5.*

tur dicere: Vulneravi læthaliter, Propinavi læthale venenum, Consilium dedi efficax de morte, &c.

7 Idem dic [ut semel hic obiter id non prætermittam] in sexto præcepto de comedente v. gr. calida ut sequatur pollutio nocturna, & in similibus *b* casibus, in quibus apponitur causa, ut aliquis effectus tandem eveniat, &c.

8 Dixi [in rigore] nam rectè advertunt nonnulli *c* regulariter expedire explicare ejusmodi effectus consequutos, cum ita melius malitia actus præcedentis explicetur, meliùsque intelligatur peccatoris status, & insuqer an aliquam contraxerit obligationem restituendi, vel in censuram, casumve aliquem reservatum inciderit.

§. 3. De Malis alioqui volitis.

9 Certum est quando vis, seu desideras inferre malum proximo, debere te palam Sacerdoti facere, & quodnam genus [non verò individuationem] mali inferre concupiveris, an scilicet mortem, an infamiam, an rei familiaris detrimentum. Ratio est, quia sicuti ipsa objecta volita sunt specie diversa, diversumque jus in proximo pariunt; ita ipsi actus voluntatis desiderantis illa inferre, cum diversa jura violent, diversam, specie ultima, malitiam contrahant necesse est.

Di-

b *Iidem.*

c *Vasquez p. 2. to. 1. disp. 94. cap. 3.*

Dixi [non verò individuationem] quia non eſt neceſſe dicere v. g. Volui furari pecuniam, equum, veſtem, &c. Ratio eſt, quia hæc individualitas non affert novum ordinem ad rectam rationem, &c.

10 Difficultas igitur ſolùm remanet quando odium ſiſtit in mero deſiderio, ſine voluntate inferendi tale malum; v.g. quando ex odio deſiderat quis, ut ſuus proximus occidatur, vel paupertate affligetur, vel infamia, an ſufficiat ſic proponere? Deſideravi proximo malum grave. Reſpondeo ſufficere. Ratio eſt, quia iſta omnia, quando ſiſtitur in ea voluntate inefficaci, ſunt contra Caritatem, veluti in genere, qua non debemus velle malum proximo, non verò læditur, nec lædi deſideratur jus particulare.

11 Idem propter eandem rationem ſentiendũ de gaudio: ſi quis enim v.g. delectaretur de morte, de inopia, de dedecore ſui adverſarii, ſatis eſſet ſi diceret, eſſe ſe toties de gravi proximi malo delectatum.

Petes ſi quis delectetur de malo proximi, v. gr. de ejus gravi infamia, & deinde diſpliceat bonum grave ejuſdem, v. gr. honor, fama bona, &c. duo ne peccata ſpecie diverſa committit, utraque ſpecialiter palàm facienda Confeſſario; an ſatis erit dicere bis per malam voluntatem circa bona, vel mala ejuſdem proximi Charitatem læſi?

Reſpondeo, credo ſatis eſſe, quia illa duo non afferunt ſpeciem moraliter diverſam, cum æquè peccetur contra eandem Charitatis

tis virtutem, & quia unum ex his imbibitur in alio: dum enim gaudeo de malo, nolo illi bonum, seu displicet mihi illius bonum, & dum displicet mihi de illius bono, utique placet contrarium &c.

CAPUT VII.
Circa sextum, & nonum Decalogi præceptum.

§. 1. *De delectatione turpi solùm interna. seu, ut dicitur, morosa.*

1 IN hoc differt desiderium, & consensus in copulam v. gr. illicitam [idem dicendum in aliis materiis] à delectatione ipsa, quam quis habet de eadem copula; quod desiderium est actus ex se efficax, & consummatur, seu consumari intenditur in ipso opere externo fornicationis, delectatio verò est actus ex se inefficax, & consummatur interius: non enim transit ad volendum exequi id, de quo quis delectatur: nam propterea dicitur etiam delectatio morosa, quia peccans, dum moratur in ipsa delectatione, nec ad opus consummandum procedere intendit; in eadem veluti conquiescit. Cum autem certum sit in desiderio, & consensu, immò, & in gaudio de re illicita jam habita debere coram Confessario aperiri conditionem personæ desideratæ, in hoc modo: Desideravi Monialem, nuptam, &c. & in homicidio, desideravi occidere patrem, vel fratrem, &c. seu gavisus

ſus ſum commiſiſſe peccatum cum Moniali, vel nupta, &c. gaviſus ſum occidiſſe patrem, fratrem, &c.quia tales voluntatis actus ſunt contra diverſas virtutes, unde & ſine dubio ſummunt ſuam ſpecificationem à talibus objectis ſpecie morali diverſis, cum inquam certum id omnino ſit; celebris controvertitur quęſtio de delectatione moroſa: An ſcilicet ſi quis ſolum delectetur (ſed non deſideret) de copula, quam cogitat, cum nupta v. gr. vel cum Moniali; debeat id explicare: an potiùs ſufficiat dicere: Toties venereè de copula illicita delectatus ſum illam cogitando.

2 Et ut pro noſtra conſuetudine ſcholaſtica quæſtiones prætermittamus: Dico probabilem eſſe *a* ſententiam docentem ſufficere ſine obligatione declarandi perſonas, circa quas ejuſmodi moroſa delectatio verſata eſt. Ratio eſt, quia delectationes ejuſmodi non variantur ſpecie ex varietate conditionum illarum perſonarum. Non variantur autem, quia ſatis ſuperque, & adæquatè ſumunt, contrahuntque ſuam omnes turpitudinem ex oppoſitione cum virtute temperantiæ, quæ tunc ſola violatur: neque enim ille animus ſic ſiſtens in ſola ea voluptate procedit ad violandum, ſeu ad deſiderium violandi jus ſpeciale conjugatæ, ſolutæ, ſacræ, &c. ergo ſatis explicatur per ſolam oppoſitionem ad virtutem Caſtitatis.

3 Non

a *Vaſquez p.2.diſp.111.& 112.Caſtrop.1.to. tract.2. diſp.2. p.10. §.4. aliiq; non pauci.*

3 Non sic si quis delectaretur de concubitu conjugatæ formaliter, ut conjugata est, seu ut nupta est, seu ut sacra est, [id quod certè rarissimum erit] tunc enim esset necesse id explicare, ut ex se patet: nam propterea si quis morosè delectaret de concubitu sodomitico, non satis esset, si diceret: Delectatus sum de copula illicita, sed debet hanc specialitatem explicare, quia tunc formaliter delectatio versatur in talem copulam, ut diversam à naturali congressu.

4 Quod diximus de delectatione morosa, videtur etiam, secundum hanc sententiam, dicendum de aspectibus, quando quis respicit mulieres affectu venereo, sine progressu ad eas concupiscendas; quia tunc videtur similiter interiùs delectatio tota consummari. At si easdem venereo morali affectu tangeres, quia, exteriùs, actio consummatur, esset personæ conditio declaranda.

An verò sicuti certum est, quòd qui vovit castitatem, si morosè delectetur de objecto turpi v. gr. de fornicatione, debet explicare suum votum, quia sic adversùs castitatem, & adversùs Religionem delinquit; ita conjugatus si similiter morosè delectetur, obstringatur in confessione explicare se esse conjugatum? Affirmat Vasquez 2. p. tom. 1. disp. 112. cap. 2. num. 10. quia fides matrimonii obligat non solùm corpus, sed etiam mentem in aliud objectum turpe non collocare. Negat Hurtadus de subject. pecc. disp. 4. dif. 10. his verbis: Docet Vasquez con-

conjugatum, qui venereè delectatur de fornicatione cum non sua, non tantùm [redacted] peccare peccato luxuriæ contra castitatem, sed etiam peccato adulterii contra fidem matrimonii: id tamen difficile est, & nullo fundamento probatum, quia difficile est & absque sufficienti fundamento, in matrimonio præstari fidem conjugi non collocandi mentem in aliena. Hæc Hurtadus sanè probabiliter, cum quo sentiunt alii, & notat non nemo tract.4. q. moral.6. nu.2. idem esse in tactibus ex se honestis, v. gr. osculo more patritio, sed inhonesto tantùm ex malo affectu.

5 De loquutione turpi sistente in sola locutionis delectatione, dicam mox §. sequenti.

De unico actu desiderii versantis circa multa objecta dixi cap.1. §.8. & 9.

§. 2. *De Locutione turpium.*

6 TRia hìc incidunt expendenda. Primò an qui turpia cum peccato mortali collocutus est, debeat explicare materiam confabulationis, nempè se sermonem miscuisse de adulterio, stupro, sodomia, &c. Secundò an numerum personarum, coram quibus habita sunt colloquia. Tertiò an conditiones earundem personarum, utrum scilicet sint Sacerdotes, nupti, soluti? De his duobus postremis satis disputavimus supra cap.1. §.17. de scandalo. Superest ergo hìc agere dumtaxat de primo.

7 Cir-

7 Circa quod, si dum de turpibus confabularis, eadem concupiscas; certum est materiam, seu objectum omnino declarandum, ut ex præcedente §. constare potest. At hic propria difficultas est: An si loquaris de prædictis solùm delectando te in his loquutionibus, sed sine desiderio, idem dicendum sit.

8 Respondeo, si solùm de ipsa narratione turpi delecteris, probabile est satis tibi esse dicere: Turpiter loquutus sum, delectando me de ipsa turpium narratione. Sed quid si delecteris de ipsis rebus, seu objectis repræsentatis per locutionem sine desiderio tamen, ut dictum est? Respondeo esse item probabile non necessariò explicanda ipsa objecta, an scilicet fuerint adulteria, stupra, sacrilegia, &c. nisi fortè delecteris de his, ut tales sunt. Ratio est ruenda ex dictis §. præcedente, est enim ferè eadem.

Quatenus locutio est scandalum sociis colloquentibus, dicam infra §.4. n.25.

De osculis, & tactibus impudicis satis sint, quæ innuimus cap.1. §.10. nu.72. & §. præcedenti n.4. in fine, & dicemus §.5. nu. 37. & 38. & §.6. n.45. & §.7. n.47.

§. 3. *De Jactantia, & Consilio.*

8 Hic de his differendum putavimus, quia frequentissima sunt ejusmodi peccata in materia sexti præcepti, sunt nihilominus ad alias materias extendenda. Quærimus ergo primò an qui se jactat, seu lau-

laudat mortaliter de peccato: [nam si se jactet, glorieturve de dexteritate, fortitudine, vel simili, quæ fuit in actione peccaminosa sine periculo peccaminosæ complacentiæ, vel scandali non est mortale: *a*] qui inquam se de peccato v.g. contra Castitatem jactat; debet ne in medium confessionis afferre speciem peccati luxuriæ, adulterium videlicet, stuprum, sacrilegium, quó se jactavit? ita etiam, si se jactavit de homicidio, furto, blasphemia, obligabitur ne, an homicidium fuerit Sacerdotis, an furtum fuerit rei sacræ, &c. declarare?

10 Suppono autem semper solùm adesse peccatum jactantiæ, non verò intermisceri desiderium, vel gaudium, vel delectationem: si enim hæc accedant, servanda erit doctrina allata supra §.1.

11 Dico non solùm prædictas species non necessariò esse declarandas, sed probabile *b* esse, sufficere, si dicas, toties jactavi me de peccato mortali, seu de objecto mortaliter peccaminoso. Ratio est, quia tota malitia quanta est jactantiæ consistit in eo, quòd offensa Dei eligatur ut medium ad captandam gloriam apud homines, quæ magna est Dei irriverentia, id quod æquè in omnibus mortalibus invenitur, vel si quid aggravat peccatum, non videtur ejusmodi malitiam in aliam speciem transferre.

12 Adverte hìc tria. Primò si te jactes coram multis, tuum patrem v.g. à te fuisse ver-

a *Sanchez lib.1. in Dec. c.3. n.12.*
b *Castropal. to.1. tr.2. disp.2. p.11. n.6.*

verberatum, vel te copulam habuisse cum fœmina bonæ famæ, quòd patri eidem tuo, & illi feminæ esset notabile dedecus, debes id explicare, non ratione meræ jactantiæ, sed quia in tali jactantia intermiscetur tui patris, vel illius fœminæ infamatio. Ad eundem modum in similibus.

13 Secundò sive peccata, de quibus perperam gloriaris, commiseris, sive non commiseris, non est explicandum: *c* quia æquè assumis utrobique offensam Dei pro medio gloriæ.

14 Tertiò quid dicendum, si non te ipsum, sed alium de peccato laudes? Respondeo si id fiat in ejus absentia, nec est intermixtum aliquod peccatum, ut modo numero 11. dixi, nec adest complacentia, nec adstantium scandalum, qui fortè illa laude ad peccandum excitentur, &c. probabile est non esse novam speciem peccatorum in confessione declarandam: idque propter paritatem rationis dictæ nu. 10. At si id in præsentia ejus, qui peccavit, eveniat; declarari in confessione oportet speciem peccati, de quo laus præcessit. Ratio est, quia tunc illum excitas ad complacendum, & gaudendum de patrato facinore, imò etiam fortasse ad iterum ejusmodi peccatum committendum.

15 Sed jam quærimus de consilio. Dico, idem de ipso sentiendum esse: si enim alicui consilium des de aliquo peccato; debes explicare ejusdem speciem. Ratio est, quia tunc

c *Sanchez l. 1. in Decal. c. 3. nu. 5.*

tunc non solùm peccata contra charitatem proximi, cui consilium de ruina spirituali præbes, sed etiam contra virtutem, cui tale peccatum opponitur: singulæ enim virtutes nos obligant, tum, ne contra illas agamus, tum, ne directè procuremus, quod alii illas violent; ut diximus cap.1. §.17. de scandalo. Nam propterea si Petro consilium dedisti de furto. Petro non restituente, tu restituere teneris. *d*

§.4. *De prima luxuriæ specie, idest de simplici Fornicatione.*

16 PErcurrimus universas luxuriæ species, ut quid in singulis explicandum necessariò sit cognoscamus, initium sumentes à simplici fornicatione, quæ est prima luxuriæ species. Huc tamen multa agemus quia hìc frequentiora: nam cæterum non rarò in aliis luxuriæ speciebus, quas mox subjiciemus, eadem eveniunt.

17 Qui committit per illicitam copulam fornicationem, non satis explicat, dicendo se peccasse contra Castitatem, sed addere oportet, se copulam habuisse: *a* quia secus non explicatur malitia propria copulæ fornicariæ, quæ est diversa à malitia quacumque contra Castitatem.

Die 24. Sept. 1665. Alexander VII. damnavit infrascriptam propositionem. Qui habuit copulam cum soluta satisfacit confessionis præ-

F *cepto*

d *Idem Sanchez ibidem nu.9.*

a *Delugo disp.16. de pœnit. sect.5. n.238.*

cepto dicens commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem non explicando copulam.

18 Qui committit tria v. g. peccata cum tribus fœminis ejusdem rationis, non tenetur declarare fuisse tres fœminas, cum satis *b* sit dicere ter fornicatus sum. Ratio est, quia eadem est malitia sive cum tribus, sive ter cum eadem, nisi fortè aliquando id interroget Confessarius, ut occasio proxima tollatur, quæ ex illa frequentia cum eadem timeri potest: de qua re dixi supra cap. 1. §. 1. num. 4.

19 Peccatum cum filia Confessoris nec ex se est sacrilegium, nec incestus, sed simplex fornicatio. *c* Quare qui id commisit satis est fateri, se fornicatum esse. Præscindimus autem à sollicitatione confessionis: Nam sollicitatio ejusmodi est specialiter confitenda, cum sit contra reverentiam Sacramento debitam. Præscindimus item quando, esse Confessarium, assumeretur ut medium ad peccandum, vel quid simile: tunc enim adesset nova malitia vel contra reverentiam Sacramenti, vel contra similem virtutem.

20 Virgo sive vir, *d* sive puella, *e* qui, pri-

b *Bonacina de Sacramentis disp. 5. q. 5. p. 2. sect. 2. §. 3. diff. 3. prop. 3. num.* 14.

c *Filliuc. tom. 2. tract.* 30. *cap.* 5. *num.* 105. *aliique.*

d *Filliuc. tom. 1. tract* 30. *c.* 7. *nu.* 71.

e *Sanchez de Matr. lib. 7. disp.* 4. *nu.* 5. *Coninch. de Sacr. disp. 7. dub.* 4. *num.* 19.

prima vice, voluntarie frangit virginitatem non peccat peccato diverso à simplici fornicatione, secundùm opinionem aliquorum: quare sufficiet fateri fornicationem, nec obligatur virginitatem manifestare. Idem dic si se polluat, si morosè delectetur, si vir desideret virginem sine voluntate vim inferendi: in his enim non additur ex qualitate adiecta virginitatis, nova species malitiæ.

21 Fidelis peccans cum infideli, quantum est ex hoc capite, non peccat, nisi simplici fornicatione ex opinione probabili? *f* licet etiam esse contra Religionem, ideft contra reverentiam Sacramenti Baptismi, non negem esse probabile. *g*

22 Confirmo priorem probabilitatem: quia principalis ratio cur dicendum foret hoc esse peccatum speciale, est, quia Ecclesia dum prohibet conjugium fidelis cum infideli, prohibet etiam quamcumque conjunctionem, cùm sit idem motivum, ideft, ut pro reverentia nostræ Religionis, vitetur illa conjunctio, quæ est damnosa tum ipsi fideli, tum proli educandæ. Quæ est ratio à Sanchez *b* allata, & approbata à Delugo. *i* Sed hæc ratio non multùm urgere videtur: ergo &c. Minor probatur: nam primò ubi unum prohibetur non intelligitur prohibitum, &

 aliud,

f *Azor p.3. lib.3. cap.29. qu.3.*
g *Sanchez l.7. de Matr. d.5. nu.12. Delugo disp.16. de pœn. sect.6. nu.336.*
h *Sanchez ibid.*
i *Delugo ibid.*

aliud, quantumvis simile, ut est notum in jure; Multò plus quia secundò intervenit non parva disparitas: nam in matrimonio est longè major conjunctio, quàm in copula furtiva. Tertiò quia etiam sic intelligerentur specialiter prohibita civile commercium, collocutio, familiaritas, immò & servitium infidelium, ex quibus oriri majus periculum sanè potest. Fateor esse peccatum quando quis cum infidelibus [existente eversionis periculo, vel scandalo] familiariter degit: sed hoc non est illud de quo agimus, sed quid commune ad omnes actiones periculo peccandi expositas. Quartò cum totam hanc malitiam specialem ducant adversarii è prohibitione Ecclesiæ prohibentis matrimonium fidelis cum infideli; sequitur saltem regulariter, non esse novum formaliter peccatum, quia communiter talis prohibitio inculpabiliter nescitur, immò probabiliter, ut patet ex dictis, judicatur non adesse. Denique pœnæ gravissimæ à legibus contra hoc peccatum constitutæ, ostendunt quidem gravitatem, sed non diversitatem specificam sicuti pœnæ constitutæ in homicidium qualificatum: v.gr. proditorium, non ostendunt differre specie à non qualificato. Sed hæc satis contra nostram brevitatis sectandæ consuetudinem.

23 Quid de sodomia cum infideli? Respondeo idem videri dicendum nempè abunde esse si fateatur quis commissam à se fuisse sodomiam, siquidem, ut ex dictis constat, non

non apparet, unde necessariò derivetur specifica diversitas.

24 Quando quis, cum sit frigidus, vel eunucus, cum aliqua peccat, debet fateri se esse talem. *k* Ratio est, quia tunc non solùm adest malitia fornicationis, sed etiam malitia contra naturam, cum adsit frustratio finis naturalis, idest finis generationis, atque inutiliter tum suum, tum fœmineum semen à tali frigido provocetur.

25 Quando positivè invitas alios, sollicitasque v. gr. puellam, cum qua deinde peccas: aliqui *l* sentiunt non debere te esse sollicitum explicare te fuisse primum ad alliciendum: eadem enim malitia, licet non tam gravis, est quando, non invitus, cum illa peccas; adhuc enim particeps es ejus peccati. Idem diximus supra cap. 4. §. 1. num. 3. de confabulantibus in Missa. Idemque dic de turpi collocutione, & similibus: neque enim, propter eandem rationem, te obligo ad explicandum, an primus fueris. Quòd si quis sollicitavit, sed vel deinde non processus est ad opus, vel certè multò post: debebit sanè Sacerdoti id subjicere, utpote peccatum sollicitationis distinctum ab ipso opere pravo.

k *Sanchez lib. 9. de Matr. d. 19. nu. 8.*

l *Jo. Sanchez in solutis d. 1. nu. 24. in fine. Delugo de pœnit. disp. 18. sect. 4. num. 142. ex sententia Vasquez. Sed est contra Thom. Sanchez in Decal. lib. 1. c. 6. nu. 14. & contra Bonacinam de Sacramentis disp. 5. q. 5. p. 2. §. 3. diff. 3. nu. 19.*

26 Quando quis in copula non servat debitum modum, sed vel à latere, vel sedendo, vel præposterè, vel viro succumbente, modò servetur vas naturale, nec sit periculum effundendi semen extra vas (id quod tamen rarò esse solet, quia matrix saltem partem majorem seminis attrahit) non est *m* circumstantia necessariò confitenda: quia id accidentale est copulæ, & in conjugatis, vel est veniale, si ob voluptatem, vel peccatum nullum, si in necessitate.

27 Qui incipit, nec absolvit copulam, debet explicare, quia, licet tunc sit fornicatio ex affectu, non tamen est re ipsa fornicatio, sed tactus impudicus. *n* Qui item eandem copulam incipit, & deinde resilit, semenque dispergit; debet id explicare: quia adest tunc duplex malitia, idest fornicationis ex affectu, & molitiei, qua re ipsa, semen dispergitur, ut ex se constat.

28 Quando quis carnaliter, vel alio quocumque peccato peccat; non est necesse *o* explicare, se exposuisse periculo peccandi, ingrediendo domum v. gr. puellæ, & deinde peccasse, quando enim hæc duo, idest se exponere periculo peccandi, & peccare simul concurrunt, nec inter ipsa tanta mora intercedit, quanta necessaria est ad distinguendum unum numero peccatum ab alio; unum peccatum moraliter sunt. Nec potest objici esse quidem unum numero,

m *Sanchez de Matr. l.9. disp.19. nu.3.*
n *Sanchez ibid. disp.19. nu.3.*
o *Delugo disp.16. de pœn. sect.12. n.511.*

ro, sed includere duas specie malitias, nec inquam, hoc potest objici, quia se ex ponere tali periculo peccandi, & eodem peccato peccare, ejusdem sunt speciei; quod si intercedit prædicta mora, non est mirum debere explicari, quia tunc sunt duo numero distincta peccata. Qui media ex se licita, vel ex se illicita adhibet, ut fornicetur, qua ratione fateri debeat, diximus supra cap. 1. §. 10.

De eo, qui ex consuetudine inveterata fornicatur, diximus item supra cap. 3. §. 3. De recidivo dicemus l. 3. §. 4. Eum, qui cum magna contentione peccat, cum magna voluptate, cum tanta continua duratione, quia solùm addit circumstantiam aggravantem explicare eas circumstantias, non necessariò debere, diximus cap. 1. §. 18. de circumstantiis aggravantibus.

§. 5. *De Sacrilegio.*

29 PErgimus ad sacrilegium, quod duplex in hac materia est (nam de homicidio, & furto sacrilegis, suo loco) alterum, quod contrahitur ex persona sacra, alterum ex loco sacro.

30 Quo ad primum, quod est, quando aliquis, qui Deo per votum castitatis se consecravit, adhuc turpia quæcumque, v. g. mollitiem, fornicationem, &c. non veretur admittere, certum est, ut ex supra dictis c. 1. §. 8. præsertim n. 52. constat, non oportere explicare an semel, an pluries Casti-

ſtitatem voverit, quia id non addit differentiam ſpecialem.

31 Quæſtio igitur ſupereſt an qui violat votum ſolemne Caſtitatis id explicare teneatur, an ſit ſatis ſic fateri: Violavi votum caſtitatis, quod eſt quærere an votum ſimplex, & ſolemne, quod quidem ſolemne habent tum profeſſi, tum Sacerdotes, differunt ſpecie.

32 Dico eſſe probabiliſſimum, *a* tutumque in praxi, non differre ſpecie, atque adeo ſolemnitatem illam voti non eſſe, neceſſariò, declarandam. Ratio eſt, quia utrumque votum eandem Religionis virtutem æquè reſpicit.

Hinc Sacerdos non obligatur in peccatis contra Caſtitatem explicare Sacerdotium, ſed ſatis eſt *b* ſi dicat ſe voti reum Caſtitatem violaſſe. Hinc Epiſcopus, & Generalis Ordinis Religioſi ex hoc capite, [nam ſi adeſſet aliorum ſcandalum, aperiendum eſſet] in fornicatione v.g. non obligatur *c* manifeſtare ſe eſſe Epiſcopum, ſe eſſe Generalem, &c. ſatis erit ſi votum tantummodo manifeſtet. Hinc Religioſus non eſt obligatus explicare, ſe vel Religioſum eſſe profeſſum, vel Sacerdotem, ſed ſatis eſt ſi explicet votum. Hinc fœmina ſoluta v. gr. pec-

a *Sanchez lib.7. de matrim d.27. nu.27. & lib.5. in Decal. c.6. nu.14.*

b *Sanchez dicta diſp.27. nu.30. Fag. libr.4. præcepto Eccl.2. c.3. nu.9.*

c *Sanch. d. diſp.27. nu.33. quidquid dicat Fagundez d. lib.4. c.3. nu.8.*

peccans cum Sacerdote, Diacono, Subdiacono, vel professo, vel habente vota biennii Societatis Jesu, &c. sufficit si dicat se cum eo, qui voto obnoxius erat, peccasse. Ratio horum est eadem, quæ præcedenti numero dicta est.

33 Sed jam exoritur alia difficultas. An qui habens votum Castitatis, est causa inducens alios ad turpiter peccandum, debeat suum tale votum explicare: v. gr. Petrus Sacerdos, vel Religiosus consilium dat, vel inducit Paulum, & Antonium nullo voto obstrictos ad illicitum congressum; debet ne Sacerdos ille, cum eam inductionem fatetur, explicare se esse Sacerdotem?

Respondeo non debere. *d* Ratio est, quia votum non videtur se extendere, nisi ad obligandum voventem, ne ipse, in sua persona, delectationes venereas admittat, non verò, ne alios ad easdem inducat, propriam enim, suamque Castitatem promisit, non alienam.

34 Hinc denique nota Novitium, qui nondum ulla vota emisit, non obligari patefacere se esse Novitium, si fortè peccet contra Castitatem, quia donec voverit, novam speciem peccati non committit.

De peccato cum filia Confessoris an sit sacrilegium explicandum Confessario, dixi supra §. præcedente, de simplici fornicatione.

35 Jam verò quoad alterum genus in hac

d *Sanchez lib. 1. in Decal. c. 6. nu. 10. in simili.*

hac materia, quod est, quando, in loco sacro, ejusmodi turpia perpetrantur; sciendum est per voluntariam pollutionem, seu seminis effusionem, quando notoria est, pollui Ecclesiam, & reconciliatione indigere. Certum autem est copulam illicitam, & quamcumque illicitam seminis effusionem in loco sacro habitam, si sit notoria, superaddere peccato rationem sacrilegii in confessione patefaciendam.

36 Sed quid Primò quando copula est occulta? Respondeo: Licet communior, & *e* probabilior sententia sit etiam tunc esse sacrilegium; tamen probabile etiam est, *f* non esse, atque adeo in confessione minimè explicandum. Ratio est, quia in tantùm est sacrilegium, in quantum polluitur Ecclesia: at non polluitur per occultam copulam: ergo &c. Quando autem fuit occulta copula, sed deinde post aliquot dies v. gr. facta est notoria, polluitur quidem Ecclesia in foro externo, indigetque reconciliatione: at copula præcedens non fuit in foro interno sacrilega, nec ab illa, quia occulta fuit, Ecclesia violata.

Idem universaliter docet Ascanius Tamburinus de jure Abbatum to.1.disp.23.qu.11. num.8. his verbis: Ecclesia, & cœmeteria oc-

e *Suarez to.1. de Relig. lib.3. cap.7. nu.4. Sanchez l.9. de matr. disp.15. nu.11. Bonacina de matr. q.5. nu.7.*

f *Vasquez to.1. in p.2. disp.98. cap.3 nu.6. Basilius Pontius de matrim. libr.10. capit.10. num.15.*

occultè polluta, quandiu pollutio latet, non indigent reconciliatione: At quando incipit publicari, & manifestari violatio, tunc est necesse ut Ecclesia reconcilietur, ut Abbas, Navarrus, & alii.

37 Quid, Secundò, si copula sit licita; ideſt conjugalis? Respondeo: si adsit necessitas, non esse sacrilegam: de qua vide Sanchez. g

38 Quid Tertiò de osculis, tactibus, & locutionibus turpibus sine effusione seminis in Ecclesia publicè factis? Respondeo non esse h ex hoc capite sacrilegia, unde nec specialiter in eorum confessione sacer locus aperiendus. Ratio est, quia hoc sacrilegium committitur ex eo quòd violatur Ecclesia, (quæ quidem violatio per sacros Canones inducta fuit) at per solos tactus quomodocumque impudicos, quamvis cum pollutionis periculo [modo pollutio non sequatur] non violatur Ecclesia: ergo, &c.

39 Notanter dixi [ex hoc capite] non enim est negandum i si quis hæc, vel similia exerceat in loco sacro, cum magna Ecclesiæ irreverentia, ut meretricem publicè ante Altare impudicè quis tangeret, si in sacro Templo lascivas comœdias repræsentet, &c. non est, inquam, negandum, ad hoc sacrilegii scelus in sua propria specie k com-

g *Sanchez. lib.9. de matr. d.15.n.21.*
h *Ibid.* i *Delugo disp.16. sect.10.n.467.*
k *Bonacina circa pr. Decal. præc. q.6. nu. 24. & alii passim.*

committi, etiam ſecluſa omni humana prohibitione. Ratio eſt, quia eſſet gravis irreverentia divini cultus, atque adeo ipſius ſummi Dei notabilis injuria.

Turpiter concupiſcere mulierem dum quis recitat Officium non eſſe mortalem irriverentiam, unde nec neceſſariò ſpeciatim Confeſſario aperiendam, judicat contra Sylvium Diana p.6. tract. 7. reſol. 36. quem lege, nam inde, & ex modò à me dictis poteris ſtatuere, quid ſi illam concupiſcas, dum Sacrum facis? Quid dum confecras, & conſummas ſacrificium? Quid dum fers ſacram hoſtiam ad infirmos? Quid dum miniſtras alteri eandem Euchariſtiam? Quid, dum quilibet actu communicat, vel immediatè poſt, hoc eſt dum ſacras ſpecies in ſe habet, & ſimilia? Nam in his caſibus, in quibus advertis gravem, & quidem peculiarem irreverentiam Summi Dei, erit mortale ſacrilegium in propria ſpecie, ſecus non item.

40 Pete, quid intelligitur ad hunc effectum nomine loci ſacri? Reſpondeo, quamvis ad effectum refugii latius loci ſacri nomen intelligatur, includatque *l* non ſolùm Eccleſiam ipſam, cappellaſque ſuas, ſed etiam Sacriſtiam, Monaſterium, &c. at ad effectum conſtituendi ſacrilegium, tum in homicidio, tum in furto, tum hìc, intelligitur, *m* ſola Eccleſia, & ſolum Cęmeterium,

l *Sanchez lib.9. de matr. diſp.15. num.23. & 42.*

m *Sanch. ibib. à dicto nu.23.*

rium, hoc eſt Eccleſia cum ſuis capellis conſecrata, aut ſaltem ab Epiſcopo benedicta, ſacris Officiis, aut ſepulturæ fidelium deputata.

41 Denique adverte duo. Primò non addere novam *n* ſacrilegii ſpeciem circumſtantiam temporis ſacri: ſive igitur die feſtivo, ſive die Veneris Sancti commiſſum fuerit peccatum, non eſt neceſſe ejuſmodi temporis, in confeſſione meminiſſe. Niſi fortè ex alio capite Deo, ejuſque cultui irreverentia aliqua notabilis irrogaretur, *o* ut ſi quis v. gr. ludus publicos, vel comædias, & ludicra ſpectacula exhibere in die Veneris ſancti v.g. vellet, idem enim eſſe contra Dei reverentiam, nemo dubitare debet.

42 Secundo nec *p* ex ſe ſuperadditur ſimilis ſacrilegii malitia ex eo quòd quis peccet geſtando ſacras Reliquias. Ratio eſt, quia non videtur tam gravis irreverentia.

43 Quid ſi Sacerdos v. gr. portans ſacram Euchariſtiam, vel primò copulam carnalem haberet, vel ſecundò infamaret, ſeu furaretur, ſeu quid ſimile peccatum patraret? Reſpondeo. In primo caſu magnam irreverentiam agnoſco, unde & grave ſpeciale ſacrilegium contra Religionem commiſſum, atque ideo Sacerdoti ſubjiciendum. In ſecundo, tam gravem irreverentiam non video. Nec novum eſt, non omnia peccata æqua-

n *Delugo diſp. 16. de pœn. ſect. 12. nu. 523.*
o *Ibid. num. 524.*
p *Filliuc. to. 2. tract. 30. c. 7. in 119. apud Dian. p. 1. tract. 7. reſ. 18.*

æqualem turpitudinem continere; nam propter eandem rationem eum, qui valde impudica ante Altare exerceret, modò numer. 25. à sacrilegio non liberavimus, liberamus tamen q alia peccata non ita turpia committentem.

§. 6. *De Adulterio.*

44 Certum est conjugatum turpiter peccantem cum soluta, vel contra, debere explicare se esse conjugatum, quia tunc adest nova species, nempè Adulterium. Sed quæstio est, an quando conjugatus cum conjugata [& idem quæritur quando professus cum professa] peccat, explicandus sit status utriusque, an satis sit dicere, commisi adulterium, sacrilegium, &c.

45 Dico non esse satis, sed adulterium, vel sacrilegium ex parte utriusque perpetratum, fore necessariò explicandum. Ratio est a quia tunc duo sunt commissa peccata, alterum quo quis peccat in sua persona, alterum quo cooperatur cum alia, ut illa in propria persona peccet.

46 Sodomia cum conjuge etiam sua, est adulterium: & denique bestialitas, sodomia, & similia delicta uxorati, etiam cum solutis, sunt adulteria, atque adeo explicanda. Ratio est, b quia in his semper injuria fit conjugi.

De

q *Azor to.3. cap.27. qu.15.*
a *De Lugo disp.16. sect.5. nu.258.*
b *Sanchez lib.9. Matr. disp.18. nu.4. Azor. to.3. lib.3. c.23.*

De delectatione morosa conjugati vide supra c.7. §.1. n.4. in fine.

47 Superest hic, tanquam in suo loco, quærere, an qui sponsam habet de futuro, id explicare debeat, si contra Castitatem peccet? Respondeo probabilissimum esse non debere. c Ratio est, quia per sponsalia nondum traditur jus in corpus. quare non peccatur contra justitiam. Et sicut qui vovit Religionem, si fornicetur, non obligatur explicare tale votum, quando fornicationem fatetur, quia per promissionem Religionis nondum contraxit obligationem voti castitatis; ita ille, per promissionem matrimonii nondum contraxit obligationem justitiæ.

§.7. *De Incestu.*

48 NOn est dubium incestum esse speciem luxuriæ explicandam in confessione, quia cum consanguineis, vel affinibus, contra Castitatem, sivè per copulam, sivè etiam per oscula, tactusve impudicos, &c.peccatur: nam propterea ita communiter definitur: Est peccatum luxuriæ, quod committitur cum persona conjuncta. Sed quæstio est an incestus cum consanguineis differat ab incestu cum affinibus. & rursus, an incestus cum alterutris ex prædictis in uno gradu usque ad quartum (nam in aliis à quarto est simplex fornicatio) dif-

fe-

c *Basilius Pontius de Matr. lib.*11. *num.*8. *aliique*.

ferat ſpecie ab inceſtu in alio: v.g. peccata cum matre, cum filia, cum ſorore, cum nepote, cum conſobrina ſivè conſanguineis, ſivè affinibus, differunt ne inter ſe ſpecie, ita ut in confeſſione talis gradus ſit ex neceſſitate declarandus? an verò ſi quis cum aliqua ex dictis peccavit, etiam ſi fuiſſet mater, ſatis ſe explicet dicendo, inceſtum commiſi? Quid de peccante cum conjunctis ſpiritualiter, ideſt ex Baptiſmo, vel Confirmatione, & de conjunctis legaliter, ideſt ex adoptione?

Tribus dictis hæc, quæ ſatis confuſa propter opinionum varietatem apud authores ſunt, breviter, diſtinctèque, ex meo inſtituto, expedientur.

49 Dico probabile eſſe nec conſanguinitatem *a* ab affinitate, nec unum gradum *b* ex his differre ſpecie ab aliis. Unde licet ſine dubio gravius ſit contra unum gradum delinquere, v. g. contra primum cum matre, quam contra alium, v. g. cum conſobrina; tamen quia non mutatur ſpecies, puto non eſſe ea ſpeciatim ex neceſſitate patefacienda. Ratio eſt, quia in omnibus his una ſpecie deformitas eſt (licet modò levior, modò gravior) nempe contra reverentiam debitam conjunctis. Quòd autem id

a *S. Th. 2. 2. q. 15. art. 9. & Cajet. ibid.*

b *Filliuc. tom. 2. tr. 30 c. 5. n. 67. dicens eſſe opinionem S. Thom. Cajet. Soti, & ferè Thomiſtarum, Griptius in tr. de caſibus reſervatis c. 8. n. 5. Megala in 1. p. lib. 5. c. 12. num. 9. uterque apud Dianam p. 1. tr. 7. reſ. 35.*

id oriatur interdum ex ipsa natura, ut in primo consanguinitatis gradu, & per alios etiam in secundo, interdum verò ex præcepto Ecclesiæ, ut in cæteris, & maximè in gradibus affinitatis; nihil specie diversum ex hoc necessariò infertur: nam præceptum Superioris cum aliquid præcipit, ponit materiam præceptam in ea specie virtutis, ratione cujus illud præcipit: nunc autem Ecclesia abstineri ab illis congressibus præcipit, propter eandem reverentiam conjunctis debitam. Quòd deinde gradus ipsi non mutent speciem, inde probabitur, quia hi nihil aliud inferunt, nisi majorem, vel minorem conjunctionem: magis autem, & minùs non variant speciem, etiam in hac re nostra morali, nisi aliunde probetur esse contra particularem virtutem, vel particulariter contra diversum rectæ rationis dictamen. Id quod hìc, quamvis multi probabiliter invenire satagunt, nihilominus alii, probabiliter item, non inveniri posse, contendunt.

Dices: asserimus hìc nu.49. ex probabilissima plurium sententia turpem conjunctionem cum consanguineis non afferre diversitatem specificam necessariò in confessione explicandam, ut diversam ab alia conjunctione strictioris consanguinei, quia licet gravius sit contra unum gradum v. g. contra primum cum matre, quam contra alium v.g. cum consobrina, delinquere; tamen magis, & minùs speciem diversam incestus non constituit: ergo idem asserere debemus

mus supra lib. hoc 2. cap. 3. §. 1. & 2. in injuriis illatis contra consanguineos, vel affines, atque adeo dicendum fuit; injuriam illatam patri, vel fratri non esse diversæ speciei ab injuriis contortis contra cæteros minus propinquos, quia pariter magis, & minùs in debito, quod consanguinei contrahunt non se conviciandi, non afferunt diversitatem specificam.

Respond. certè viget non improbabiliter paritas, unde probabiliter consequitur, tum in hac materia de incestu, tum in illa materia de injuria contra consanguineos, vel affines inflicta non esse necessariò explicandam ejusmodi diversitatem sed sufficere si dicatur: Ego mihi conjunctos contumeliis affeci.

50 Dico. Secundò incestum conjuncti conjunctione legali, idest conjunctione orta ex adoptione alicujus in filium (quæ est inter adoptantem, & adoptatum: inter adoptatum, & filios legitimos adoptantis, qui in ejus sunt potestate, inter uxorem adoptati, & ipsum adoptatum: & denique inter uxorem adoptantis, & adoptatum.) Dico inquam hunc incestum non esse explicandum, ut distinctum ab aliis incestibus dictis in numero præcedenti, & nec necessariò explicandas diversitates illas dictas in proxima parenthesi: Ratio prioris partis hujus dicti est ea, quam numero præcedente diximus, quia nimirum Ecclesia, propter c idem motivum reverentiæ conjunctis debitæ,

c Delugo disp. 16. de pæn. sect. 6. n. 328.

bitæ, prohibet ejusmodi congressus. Ratio posterioris est similiter eadem, quam ibidem diximus: quia diversitas gradus solùm indicat magis, & minus in eadem specie.

51 Dico Tertiò incestum cum conjunctis conjunctione spirituali, id est orta ex Baptismo, & Confirmatione (quæ est inter baptizantem, & baptizatum, inter patrinum, vel matrinam cum ipso baptizato, inter parentes baptizati cum baptizante, & denique inter eosdem parentes baptizati, & patrinum, vel matrinam (quod idem est respectivè, in Confirmatione.) Dico inquam, incestum hunc esse explicandum, ut distinctum d ab utroque incestu carnali, & legali prædicto in numero 48. & 49. sed non esse necessarium explicare an ex Baptismo, an ex Confirmatione fuerit orta conjunctio: item nec esse necesse explicare an v. g. baptizans, vel confirmans peccaverit cum baptizata, an cum matrina ejusdem baptizatæ, an cum matre ejusdem, &c. Ratio primæ partis hujus dicti est, quia incestus spiritualis addit circumstantiam Sacramenti, ratione cujus reducitur ad genus quoddam sacrilegii. Ratio secundæ, & tertiæ partis est, quia semper in prædictis committitur peccatum cum eadem, specie, deformitate, esto graviore, vel leviore, quia semper est contra eandem reverentiam debitam personis, ex intuitu Sacramenti, connexis.

52 Huc commodè reducere possumus duo,

d *Sanchez lib.7. de Matr. disp.5. n.9.*

duo, quæ supersunt explicanda. Primum circa impedimentum publicæ honestatis. Secundum circa incestum sodomiticum. Quoad primum sciendum est impedimentum publicæ honestatis esse illud: quod oritur ex sponsalibus de futuro, validè tamen initis, nam, his ita initis, oritur e impedimentum dirimens matrimonium inter sponsum, & consanguineos sponsæ in primo gradu, & contra: ideſt non poteſt validè contrahi matrimonium à sponso, vel sponsa cum dictis consanguineis. Idem etiam impedimentum oritur ex matrimonio rato non consummato, cum hoc addito, ut si dirimens f etiam usque ad quartum gradum, & etiam si matrimonium fuerit irritum ex quocunque capite, præterquam ex defectu consensus.

53 Jam si quis cognosceret sororem v. g. vel matrem, filiamve suæ sponsæ de futuro, rursus si cognosceret sororem, aliamve consanguineam suæ conjugis per verba de præsenti, sed nondum consummato matrimonio, deberet ne in confessione explicare non solum ipsum peccatum, sed etiam ejus qualitatem, nempè fuisse incestum cum matre, cum sorore, consanguinea sponsæ, &c. Respondeo certum g esse tale peccatum habere malitiam incestus carnalis, quia est prohibita talis copula per Ecclesiam ponentem in ea impedimentum dirimens, propter reve-

e *Sanchez lib.7. de matr. d.68. & seq.*
f *Sanchez ibidem.*
g *Delugo disp.16. de pœnit. sect.6. n. 331.*

verentiam conjunctis debitam: quare erit ut talis explicandus. Quoniam verò supra diximus non esse, ex probabili opinione, in cæteris incestis necessariò explicandos gradus; ita hìc, ubi incestus oritur ex inchoato matrimonio, consequenter propter eandem inibi allatam rationem, dicendum erit.

54 Quoad secundum, ideſt quoad sodomiam, quærimus an si quis sodomiticè cognosceret consanguineum, vel consanguineam, vel affinem, vel conjunctum, conjunctione legali, vel spirituali debeat explicare conjunctionem, ita ut non satis sit dicere se sodomiam commisisse, sed necessariò addendum, se sodomiticum incestum commisisse?

Respondeo necessariò sic addendum. *h* Ratio est, quia ob reverentiam naturalem propinquis debitam ejusmodi peccatum, ultra malitiam sodomiæ, habet & malitiam incestus. Quamvis enim per hunc incestum sodomiticum non impediatur matrimonium, quia ut impediat, debet esse seminatio in vase naturali, neque per eundem incurrantur pœnæ contra incestum propriè dictum, ideſt enatum ex copula naturali; tamen quia fit contra prædictam reverentiam, non potest propriam incestus malitiam non participare.

55 Major difficultas est utrum explicandi gradus, v. g. sic: Commisi incestum sodomiticum cum fratre, cum patre, cum consobrino. An satis sit dicere: commisi in-

h *Filliuc. tom.2. tr.30. cap.6. n. 106.*

incestum sodomiticum? Respondeo in nostra sententia probabili non esse necessariò explicandos. Ratio est, quia omnes sunt ejusdem speciei, & solùm secundùm magis, & minùs in eadem specie differunt; id quod, ut diximus num. 48. notat quidem majorem, minoremve gravitatem, sed nequaquam specie distinctam.

§.8. *De Stupro*.

56 Stuprum est concubitus viri cum virgine fœmina, eadem repugnante: Quare, ea consentiente, ex probabilissima sententia, est simplex fornicatio. Unde sequitur statum virginitatis non esse necesse in confessione explicare, virgine consentiente; quem, illa repugnante, explicare oportebit.

57 Pari ratione sodomitica copula cum eadem consentiente est mera sodomia: unde nec ibi status virginitatis est declarandus.

58 Cum se virgo polluit, vel delectatur, &c. non facit nisi peccatum mollitiei, de quo diximus supra §.4. num. 19. nam propterea suam virginitatem explicare non obligabitur.

59 Ad expediendam confessionem facit scire obligationem, quam contrahit stuprator. Dico ergo, cum virgo defloratur, ipsa consentiente, nihil nec ei, nec parentibus debet deflorator: *a* At si vi, vel fraude, vel pro-

a *Lessius lib.2. c.10. dub.1.*

promissione virginem quis defloravit, sanè teneretur *b* vel dotare, vel ducere, ac solvere quod promisit.

§.9. De Raptu.

60 IN duobus differt Raptus à stupro. Primò quia stuprum semper est cum virgine, at raptus est de quacumque muliere, imò etiam puero: qui sanè raptus est omnium turpissimus.

61 Secundò stuprum solùm dicit violentiam, vel ad summum fraudem: at raptus, præter violentiam, addit abductionem; *a* est enim raptus peccatum luxuriæ, quo persona aliqua abducitur cum violentia ad turpem actum cum ea exercendum. Addit igitur malitiam contra justitiam, atque adeo specialiter confitendam.

62 Abductio sponsæ de futuro, ut item sponsæ de præsenti, idest conjugis per duos menses ante consummationem matrimonii, ad quod consummandum prædictum tempus conceditur, abductio inquam ejusmodi sponsarum, si est ad finem ritè complendi matrimonium, non est raptus: quia, etiam repugnantibus parentibus, non est abductio *b* ad id, quod est prohibitum: sed si est ad illicitum finem, explendæ scilicet libidinis, erit raptus speciatim in confessione manifestandus.

b *Idem ibid.*

a *Filliucius t.2. tr.30. cap.6.*
b *Filliucius ibid.*

§. 10. *De peccato contra naturam.*

63 QUatuor sunt species, & quidem distinctè aperiendæ, *a* quia habent turpitudinem, si non physicè diversam, quia omnes prodigunt semen sine spe generationis, certè moraliter, ex recta hominum æstimatione, diversam: Mollities, Sodomia perfecta, Sodomia imperfecta, Bestialitas, ad quam reducitur congressus cum dæmone. De singulis aliquid breviter delibabimus.

Mollities.

2 Est pollutio voluntaria sine conjunctione corporum, seu, ut definit S. Thomas est *b* peccatum contra naturam, per quod, voluntaria pollutio procuratur, extra concubitum, causa explendæ delectationis venereæ. Si quis tamen dum se polluit consentiat, vel cogitet morosè in aliquam aliam speciem, v. g. in adulterium, incestum; contrahit eandem *c* malitiam, quam cogitat, adeòque confitendam.

3 Inanimatum instrumentum, quo quis se polluat, non facit mutationem speciei, ut supra c. 1. §. 10. de mediis, quæ assumuntur ad peccandum universaliter diximus. Dixi [inanimato] nam si animato, ut si manibus alterius, &c. fiat, jam nunc subdo.

64

a *Filliucius tr. 30. c. 8. n. 142.*
b *S. Th. 2. 2. q. 52. ar. 11. ibique Cajet.*
c *Filliucius tr. 30. c. 8. n. 154.*

64 Si quis se pollueret inter brachia, coxendices, os, &c. fœminæ, vel viri, cum id regulariter procedat ex affectu personæ, seu concubitus cum illa; est sine dubio specialiter explicandum: quia non est mera pollutio, sed copula inchoata. Non tamen credo necessariò esse explicandas peculiares partes corporis [nisi sit affectus aliquis particularis, v.g. ad partes præposteras ob sodomiam, unde & explicandum] materialiter enim se habent, *d* & illa major delectatio, quæ in una ex partibus quæritur, non transcendit speciem malitiæ, quæ est in alia.

65 Petes: quando quis habet inchoatam prædictam copulam, necesse ne habet exprimere in confessione se seminasse contra, vel intra vas? Resp. Ita, quia extra dispergitur semen: at intra vas naturale fœminæ, non item. Quid in masculis, dicam mox à num. 8. & addam utilissimam praxim pro hac re.

66 Si quis se polluat manibus alterius viri, vel fœminæ, vel suis alium quis polluat; debet id explicare propter cooperationem cum alterius peccato. Imò si tu tuis manibus polluas uxoratum, vel Sacerdotem, &c. debes id explicare: quia cooperaris ad Adulterium, vel Sacrilegium, juxta ea, quæ dixi c. 1. §. 17. de scandalo n. 128. At si te suis manibus alius polluat; parum refert *e* pro tuo peccato contra castitatem, quòd ille fuerit vir, vel fœmina, vel Sacer-

G dos;

d *Filliucius ibid. n. 155.*
e *Ex eodem Filliucio ibid.*

dos: tunc enim [si aliud non additur] se habent illæ manus ut merum instrumentum: & solum adest cooperatio cum alterius te polluentis peccato, ut dictum ibidem est cap.1. §.20. num.69. De hoc vide vindicationem meam lib.1. in Decal. cap.7. §.1. à n.5.

De incipiente copulam, & resiliente, semenque dispergente dixi §.4. n.27.

De Mollitie virginis dixi §.8. n.57.

De Mollitie uxorati §.6. n. 46.

De Mollitie sacrilega §.5. n.30. & à n.35.

De comedente calida, ut polluatur in somno dixi cap.6. §.2. n.7.

De se sæpius polluente an sit statim absolvendus dicetur universim inferius cum de Recidivo lib.3. c.3. §.4.

Sodomia.

67 Sodomia, & quidem perfecta, est concubitus f ad sexum non debitum, ut vir cum viro, fœmina cum fœmina: nam concubitus viri cum fœmina in vase præpostero, est sodomia imperfecta, de qua mox. Concubitus autem est copula carnalis consummata: naturalis, si sit in vase debito: innaturalis, si sit in loco, seu vase non debito.

68 Sed hìc est quæstio quandonam mutua procuratio pollutionis inter mares, vel inter fœminas debeat dici mollities, quando sodomia. Respondeo g quando ex affectu ad personam adest concubitus; si sit inter

f *S.Th.*2. 2. *q.*52. *art.* 11. *ibiq. Cajet.*
g *Cajetan. ibid.*

inter indebitum sexum, hoc est inter virum & virum, fęminam & fęminam, tunc est sodomia. Quando verò est mutua pollutio, absque concubitu, sed solùm ad explendam libidinem, est mollities.

69 Hinc si duo mares commisceant corpora, & moveantur ad procurandam pollutionem, vel quomodocumque se tangant impudicè, ex affectu indebiti sexus, ita ut effusio seminis vel sit intra vas præposterum, vel etiam extra; puto h esse sodomiam: Si sit intra vas, est certum; si verò sit extra, probatur, quia quamvis tunc non sit copula, tamen per illum concubitum est affectus venereus ad indebitum sexum, qui propriè constituit sodomiam: nam cæterum sive semen effundatur intra, sive extra; semper æquè in loco non suo dispergitur: locus enim præposterus videtur materialiter se habere in sodomia, sed formaliter ejus essentia sumitur ex motivo, scilicet ex concubitu cum affectu ad indebitum sexum. Confirmo, quia fęmina cum fęmina non alio modo commiscetur, nisi per dictum concubitum cum effusione seminis, & non intra vas præposterum. Inter illas enim non potest esse copula propriè, sed si ipsæ fęminæ commisceant corpora ex affectu solùm se polluendi, idest explendæ libidinis, est mollities: si ex affectu ad indebitum sexum, est sodomia.

 70 Scio

h *Ita P. Antonius Marsilius Lector casuum in Collegio Romano in manuscriptis in Decal. tract. 11. c. 8. §. 3.*

70 Scio Graphium; sentire ad copulam sodomiticam requiri effusionem seminis intra vas innaturale. Sed mihi hæc sententia non placet. Primò quia, ut dicebam, sic inter feminam & feminam non esset sodomia. Secundò quia talis concubitus ex affectu indebiti sexus, cum effusione seminis extra vas, non est mollities, quia hæc est pollutio ex affectu explendæ libidinis, ut supra diximus: ergo est sodomia.

71 Solùm igitur sententia Graphii est vera, quoad pœnas, & reservationem, si quando sodomia est peccatum reservatum: Pœnæ enim, & reservatio, cum sint odiosa, restringuntur ad sodomiam principalem, & maximè notam, & undequaque certam.

72 Ex his ergo collige, cum vir cum viro, vel femina cum femina peccant per dictum concubitum; satis esse in confessione dicere se exercuisse sodomiam: sine necessitate dicendi an semen intra, an extra vas emiserint. Quid dicendum quando uir præpostere feminam cognoscit, & semen extra vas dispergit: dicam mox cum de sodomia imperfecta.

73 Unum denique hìc adverte; In sodomia non satis esse dicere sodomiam commisi, sed explicandum, k insuper, an quis fuerit agens, an patiens. Ratio est, quia agens committit pollutionem, quam patiens non eo ipso, quod patiens est, committit.

De

i *Graph. c.90.n.11.ex Navarr.c.23.n.249.*
k *Delugo disp.16. sect.5. nu.243.*

De sodomia cum affine vide §.7. nu.54.
De sodomia cum uxorata vide §.6. nu.46.
De sodomia cum infideli vide §.4. nu.23.
De sodomia cum virgine vide §.8. nu.57.

Sodomia imperfecta.

74 Sodomiam imperfectam, quam alii vocant innaturalem concumbendi modum, est peccatum contra naturam, per quod vir cum fœmina concumbit extra vas naturale. Est species distincta à sodomia perfecta, adeoque speciatim in confessione exprimenda: perfecta enim procedit ex affectu ad indebitum sexum: hæc vero procedit, non ex affectu ad indebitum sexum, sed licet ad debitum, tamen ad partem innaturalem.

75 Sed quid dicendum, si quis se polluat inter cæteras partes fœminæ, coxendices, brachia, &c. Respondeo de hac re dictum supra nu.64. Illud hìc sive recole, sive adde: si primò sit concubitus ex affectu ad personam ipsam, sexumque fœmineum; est copula fornicaria, sive adulterina, sive incestuosa, juxta conditionem personæ, atque adeò est aperiendus. Si secundò sit concubitus ex affectu ad præposteras partes, est sodomia imperfecta, de qua agimus, ac similiter aperiendus. Si tertiò denique sit sine concubitu, sed merè ad explendam libidinem, est mollities, ex se explicanda.

76 Si quis tamen fateatur absolutè concubuisse se cum fœmina, regulariter intelligitur fuisse ex affectu ad personam pri-

mo modo, non verò secundo, vel tertio, nisi aliud expressè fateatur. Ratio est, quia intelligitur illum concubitum factum esse more ordinario: mos autem ordinarius est, ut vir cum fœmina commisceantur ex affectu ad sexum fœmineum. Unde vides multùm differre hunc concubitum viri cum fœmina, ab eo concubitu viri cum viro, vel fœminæ cum fœmina: ille tunc est sodomiticus, quia non potest esse ex affectu ad copulam naturalem: hic non est sodomiticus, quia quando vir cum fœmina miscetur, semper regulariter est ad copulam naturalem.

77 Hìc universaliter pro omnibus peccatis luxuriæ velim diligenter pernotes: Hæc à nobis dicta esse ad dandam veram harum rerum essentiam. Cæterum in praxi Confessario expedit tot minutias nequaquam interrogare. Audi Filliucium: *l* prudens, inquit, esse Confessarius debet in exquirendis cautè circumstantiis sexti præcepti præparatorii ad actum consummatum modis minutis non necessariis, ne se, vel pœnitentem excitet ad aliquam tentationem. Audi Coninchum: *m* præstat aliquando Sacerdotem minùs perfectè peccatum pœnitentis intelligere, quàm vel illi, vel sibi aliquod scandalum creare, & esse nimium. Audi Angelum *n* Confitetur, inquit,

l *Filliuc. in Instruct. brevi pro Confess. c.2. circa initium.*
m *Coninch. dis.7. de Sacr. dub.7. nu.56.*
n *Angelus V. Interrogationes nu.1.*

quit, mulier quòd fuit cognita extra vas debitum: non quærat postea Confessarius in quo loco, vel quomodo, & hujusmodi, sicuti faciunt quidam, qui potius sunt contaminatores, quàm Confessores. Vide alios. o

Bestialitas.

78 Bestialitas est concubitus p cum re animata, non ejusdem speciei cum homine. Huc reducitur concubitus cum Dæmone, quia adhuc ille non est ejusdem cum homine speciei, etiam si assumat formam hominis. In hoc crimine non est necessariò explicandum q genus animalis, sive sit equus, sive sit equa, sive ovis, siue gallina: semper est enim eadem in specie moralis deformitas. At si sit concubitus cum Dæmone, debet r id explicari, quia superadditur peccatum contra religionem, idest commercium cum Dei, nostrumque omnium nequissimo inimico.

Nota insuper exprimi in confessione oportere ſ an Dæmon fuerit sub forma fœminæ, vel viri, vel sub forma talis conjugati, vel talis Monialis, professæ, &c. Ratio est, quia tunc, præter bestialitatem, additur affectus ad talem.

o *Facundez præc. Eccl.2. l.2. c.2. n.8. Homobonus in exem. Eccl. p.1. T.4. ca.12. qu.11. Delugo disp.16. de pœnit. sect.14. nu.595.*
p *S.Thom.2.2. qu.52. art.11.*
q *Filliuc. tract.30. c.8. nu.161.*
r *Idem ibid. nu.162.*
ſ *Ibidem.*

CAPUT VIII.

Circa septimum, & decimum Decalogi præceptum.

§. 1. *De Furto communi, Rapina, & damno dato.*

1 SEctando probabilem opinionem docentem circumstantias in eadem specie aggravantes non necessariò exprimendas: Dico satis esse, *a* si furtum fateri debeas, sic dicere: Furtum in materia gravi commisi: at non potes dicere te furatum v. gr. decem, cum fueris furatus, vel octo, vel quindecim, quia sic non explicares furtum, quod commisisti, sed aliud, quod non commisisti. Quod si te de præcisa quantitate interroget Confessarius, ad videndum fortè ad quid tenearis, quoad restitutionem, vel quo ad aliam obligationem illam teneris exprimere, *b* quia is habet jus ad interrogandum pœnitentem de omnibus, quæ ad suæ salutem animæ conducere possunt, ut diximus cap. 1. §. 1.

2 Si quis publicum Magistratum gerens furetur, v. g. Judex, Gubernator, &c. debet ne explicare se esse talem, quando furtum illud affert Confessario? Respondeo probabiliter non debere, *c* quia munus, quo fungitur, ratione cujus impedire tenetur

a *Delugo disp. 16. de pœn. sect. 3. nu. 121.*
b *Ibidem num. 123.*
c *Delugo disp. 16. de pœnit. sect. 4. n. 180.*

tur furta in Civitate, non videtur in re hac novam speciem superaddere. Nam sic etiam, si Sacerdos v. gr. aliquem percutiat, non obligatur explicare se, cum esset Sacerdos, hominem percussisse: licet enim indecens magis sit à te, cum sis Sacerdos, aliquem percuti: tamen nova species non additur.

3 Rapina specie à furto differt: *d* quare & in confessione promenda, specie inquam morali. Rapina enim est quidem rei alienæ contrectatio, sicuti furtum: si addit violentiam, atque adeò additur vis, & contumelia contra Dominum.

4 Damnum datum sive hoc, vel illo modo, sive hoc, sive illo instrumento, semper est ejusdem speciei: nisi aliud debeat in confessione explicari, vel propter censuram fortè annexam, vel propter reservationem, vel simile quid. Idem cum eadem limitatione dic in furto, sive fiat dolosum contractum, sive per usuram, sive alio modo.

De furto facto pluribus vide cap. 1. §. 9. numer. 65.

§. 2. *De furto sacrilego.*

5 FUrtum commune à sacrilegio, specie differt, adeoque speciatim apud

 Con-

d *Idem ibid. sect. 12. nu. 195.*

a *Fagundez Ecclesiæ præcept. 2. lib. 4. cap. 4. n. 8. Vide etiam Bonac. circa primum præcept. disp. 3. qu. 6. nu. 33. & Delugo de pœnit. disp. 16. sect. 10. à nu. 469.*

Confessarium deponendum: quoties nimirum aliquis per furtum violat res sacras. Id quod tribus tantùm modis evenire *a* potest. Primò si quis à loco sacro, idest ab Ecclesia furetur rem Ecclesiæ, sive sacratam, ut Calicem, sive Ecclesiæ propriam, ut ejus pecuniam. Secundo si quis furetur rem, profanam quidem, sed quæ ita custodiæ tradita sit Ecclesiæ, vel eidem Ecclesiæ accommodata, ut ipsa Ecclesia de illa re teneatur. Tertiò si quis rem sacram v. gr. prædictum Calicem consecratum à quocumque loco, etiam non sacro; furetur. Ratio horum est, quia in his tantùm casibus, loco sacro, reique sacræ injuria particularis irrogatur.

Præter hos igitur casus non invenitur ratio furti sacrilegi. Quare si quis furetur crumenam divitis in Ecclesia, vel sellam ejusdem in Ecclesia positam, ad ejusdem divitis commoditatem, vel tapetia profana existentia, sive extra, sive intra Ecclesiam: vel gladium v. g. Parochi, *b* quem Parochus, nomine suo, non verò nomine Ecclesiæ, possidet; non committit sacrilegium, & consequenter non debet illud, nisi ut vulgare furtum, confiteri.

CA-

b *Bona. ibidem*.

CAPUT IX.

Circa octavum Decalogi præceptum.

§.1. *De Contumelia, Detractione, & Judicio temerario.*

1 FAlsò testari contra aliquem, non solùm quis solet in judicio, sed etiam extra: ac propterea huc reducimus peccata conviciandi, infamandi, detrahendi, &c. Sed jam per occasionem nonnulla tetigimus de contumeliis, deque detractionibus cap.1. §.8. numer.53. Qua ratione scilicet qui unico contextu contumelias varias, variasque detractiones contra eundem committit, unico peccato peccet, & §.9. num. 63. qua ratione qui unica detractione multos simul læsit, unico item peccet peccato: & c.7. §.5. & 6. qua ratione injuriæ, contumeliæque jactæ contra parentes, consanguineos, aliosque inter se differant. Cætera igitur, quæ pro nostro instituto supersunt, in præsentia suo in loco sic habe.

2 Quamvis detractio in una materia graviori inferat majus nocumentum, quàm in alia minùs gravi qui excessus explicari in confessione non posset, nisi explicando materiam detractionis, & conditionem personæ, cui detrahitur, an v.g. Proximus infamatus fuit, ut hæreticus, an ut fur, an ut sodomita, & rursus an infamatus fuit Rex, an Episcopus, an Sacerdos: Immò nisi explicetur etiam & numerus eorum, coram qui-

bus detrahitur: acrius enim offenditur proximus, si coram decem, quàm si coram duobus de illo detrahas; tamen cum hæc, & similia culpam aggravent quidem, sed extra eandem speciem; non sunt necessario in confessione a declaranda, nec à Confessario interroganda, satisque erit si dicatur in hunc modum: graviter infamavi, detraxi, convicia contuli, ter, vel quater &c. sine necessitate explicandi an in injuria, in convicio, in detractione, dixerim proximum esse hæreticum, seu homicidam, seu furem: vel explicandi affuisse præsentes duos, vel decem, vel denique significandi eum, contra quem egi, fuisse Regem, vel Sacerdotem, excipe nisi fuisset parens, vel alius ex dictis dicto c.5. §.5. & 6.

3 De judicio temerario, idem, propter eandem rationem sentiendum erit: nam quia bona existimatio, quæ per judicium temerarium maculatur, semper est eadem in genere moris, satis erit dicere, toties in re gravi temerè judicavi &c.

4 Diximus supra cap.1. §.8. nu.53. eum, qui, una continuatione locutionis, multas detractiones de eodem exhibet, unicè peccare. Jam quid, si unica simili continuatione locutionis detrahat quis multis, v. g. tribus personis Petro, Paulo, Antonio?

Respondeo, si unica locutione, hoc est, unicum recensendo factum, tres illos offendat,

a *Delugo de pœn. disp.16. sect.3. num.112. Mol. to.5. de Justitia tr.4. disp.19. nu.3. Azor. to.3. lib.13. c.5. dub.1. aliique.*

dat, satis est dicere. *b* De pluribus semel detraxi: sive illi plures fuerint tres, sive quatuor, sive decem. At si in eadem confabulatione nunc Petro detrahis, mox ad infamandum Paulum sermonem convertas, &c. diversa mala de singulis proferens, credo debere exprimi tres detractiones singillatim: licet enim continuatio fiat confabulationis; nihilominus numero differunt ejusmodi detractiones, sicuti differre numero diximus tres copulas cum eadem, vel diversa fœmina, continuatim eadem nocte habitas.

5 Petes, differt ne specie falsum defectum proximo imponere, & verum, sed occultum propalare? Respondeo probabile *c* esse non differre, atque adeo non necessariò in confessione declarandum, quia utrumq; unam, eandemque bonam lædit existimationem.

6 Adverte hic denique duo. Primò, posse detractionem per accidens esse contra alias virtutes præter justitiam, & tunc sine dubio id esse Confessoribus aperiendum, v.gr. si prævides ex tua detractione proximum incursurium damnum in vita, honore, bonis: tunc detractio, cum non solum sit proximi famam commaculans, sed tale detrimentum insuper afferens; illam novam malitiæ speciem inducat necesse est.

Quid si prævideas, quod dum detrahis de Petro coram Paulo, Paulus gaudebit de illius

b *Delugo ibid. nu. 135.*
c *Molina to. 5. disp. 26. nu. 8.*

illius gravi malo? Respondeo tunc etiam te peccare contra charitatem, cui scandalum speciale præbes, eosque modo explicandum, quo diximus, cum de scandalo egimus cap.1. §. 57.

7 Secundò adverte differre Detractorem à Susurrone: susurro enim est, qui detrahendo, pacem, & concordiam interturbat, cum detractor ab hoc abstrahat: susurro ergo, cum accumulet supra læsionem famæ, discordiarum seminationem; addit *d* aliam speciem culpæ contrá charitatem, quæ subjici omnino clavibus debeat.

Quoad restitutionem famæ læsæ, non est nostrum hìc disputare: sicuti nec disputavimus de restitutione bonorum in furto, nec de aliis, quæ nequaquam proximè faciunt ad expediendam confessionem, quæque ab Authoribus sunt suis in locis exposcenda.

§.2. *An in Confessione manifestari socius peccati possit.*

8 HOc quidem nostrum est munus, breviter excutere, ex quo tum pœnitentes, tum Confessarii aliquam trahent facilitatem expeditæ confessionis.

Primò ergo dubitatur. An debeat quis aperire Confessario complicem sui peccati, cum infamia ejusdem complicis, v. g. peccavit cum matre, an debeat explicare incestum, atque consanguinitatem Confessario, qui novit pœnitentem aliam consanguineam,

d *Del. de just.to.1. disp.14. sect.3. n.40.*

neam, vel affinem non habere, nisi matrem? Respondeo, si commodè quis potest adire, vel expectare Confessarium, qui matrem prædictam non agnoscat: ad id obligabitur: *a* ni faxit, peccabit cum onere restitutionis famæ apud Confessarium, quia nemo licitè potest infamari sine ulla necessitate. At si commodè non potest, puto obligari ad declarandum complicem, quamvis sequatur ejusdem complicis infamia apud Confessarium. Rario est ducenda ex institutione à Christo Domino facta hujus Sacramenti, quam ego sic explico.

9 Majus ego jus habeo ad meam famam tuendam, quàm alter habet ad hoc, ut ego conservem ejus famam, sed jus, quod ego habeo ad famam meam non me excusat, ne aperiam Confessori scelera mea, licèt cum meæ famæ diminutione: ergo neque alterius jus me excusabit, ne aperiam ejusdem scelera, licet cum diminutione ejus famæ: Minor est certa: Major, præterquam quod admittitur communiter ab omnibus, probatur: nam propterea possum ad meam famam tuendam alium infamare vera ejus occulta crimina manifestando: Undè reus licitè infirmat testimonia aliorum contra se, revelando eorum occulta scelera, ut Lessius docet, *b* & alii: Fatendum ergo ita Christum Dominum voluisse instituere hoc

poe-

a *Suarez. de pœnit. disp.34. sect.2. Vasquez. de pœnit. qu.91. Coninch de pœnit. disp.7. dub. 9. pluresque alii ab ipsis citati.*

b *Lessius cap.31. dub.1.*

pœnitentiæ Sacramentum, ut non haberetur ratio nec famæ propriæ, nec [quando id necesse fuerit] famæ alienæ.

10 At de jure naturæ est, non infamare proximum. Respondeo ita sane, sed quando infamare non est necessarium: nam quando est necessarium, & ex alia parte adest veritas delicti, quod est exprimendum: nego esse de jure naturæ non infamare. Cum igitur occultum peccatum proximi aperire sit aliquando necessarium, ut omni meliori modo, quo potest, reo illi, ejusque vitæ corporali consulatur, & in nostro casu, de quo agimus, sit necessarium ut pœnitenti, ejusque spirituali commodo prospiciatur: mirum non erit, si in talibus casibus proximi fama posthaberi possit.

11 Petes, quantum temporis obligabitur quis expectare Confessarium, qui complicem non cognoscat in casu dicto nu. 8. Respondeo communiter non plus, quàm c unum, vel duos dies, quia magnum esset incommodum eum, qui animam peccato infectam habet, diutius expectare debere remedium divinæ reconciliationis, quod aliàs per contritionem obtinere difficile est.

12 Petes secundò, si quis propter solam consolationem, quam sentit ab amico, vel docto Confessario, nollet alium expectare, vel quærere: posset ne, citra aliam causam, complicem eidem Confessario declarare?

13 Respondeo probabile esse posse. Ratio est primò, quia non desunt Auctores, d qui

c *Delugo de pœn. disp. 16. sect. 7. nu. 416.*

d qui defectum proximi, uni, vel duobus viris prudentibus manifestare, docent non esse saltem mortale: multò magis ergo si manifestes propter consolationem spiritualem, uni Confessario. Secundò, quia video passim fideles, etiam timoratos, non esse solicitos de complicibus tacendis Confessario: Unde putandum est omnes fideles in id consentire, suæque famæ (quando vel est necessarium, vel pœnitenti aliqua tandem ratione commodum) cedere voluisse. Ego profectò eum, qui bona fide, etiam cum commodè potest alium Confessarium adire, tamen non adit; si aliud damnum non consequitur, nisi denigratio famæ proximi, condemnare de peccato non possem, nec eundem ad restituendam famam apud Confessarium obligarem. e Tertiò quia si aliquis f maritum cum uxore prudenti, quæ prudenter creditur non oblocutura, de alterius occulto gravi defectu confabulantem à mortali excusat; cur non filiam cum patre spirituali, ob suam consolationem confiten-

d *Reginaldus referens Cajetanum, & Navarrum lib.24. nu.75. inclinat Less. lib.2. cap. 11. num.70. nec reprobat Azor tom.3. libr.5. cap.9. qu.2. ait enim contrariam sententiam sibi magis placere, ergo & hæc placet, & probabilem esse docet Tamerus 2. 2. disp.4. q. 78. dub.7. nu.138.*

e *Fagund. 2. Eccl. præc. lib.5. c. 1. nu.3. docens solum esse consilium hac in re quærere alium Confessarium ignotum.*

f *Reginaldus modo citatus.*

tentem? Quartò quia complex, quando peccat, videtur cedere juri suo: scit enim dum cum socio peccat, tale peccatum à socio in confessione fore aperiendum. Quintò quia qui Sacerdoti confitetur, non homini, sed Deo cuncta cognoscenti, defectus proximi enarrat. Video aliqua ex his argumentis vel non esse valida, vel nimis probare: probant enim id fieri etiam sine ulla prorsus necessitate, vel commoditate posse: hoc inquam video, sed tamen ex illis omnibus doctrinam nostram probabilem fieri, etiam video. Non inficior tamen contrariam sententiam à multis DD. in praxi tutiorem judicari.

14 Dubitatur secundò de objecto peccati pœnitentis, v. gr. filius dat venenum matri gravidæ ex adulterio; An filius possit fateri ejusmodi peccatum cum suis circumstantiis Confessori, qui matrem novit, quique ex tali confessione de ejusdem adulterio cognitionem habebit, quo casu, ut vides, mater non est complex peccati filii, sed solùm materia, seu objectum. Respondeo sub g iisdem limitationibus posse, quibus dictum est modo de Complice. Ratio est eadem, quæ ibidem dicta.

15 Dubitatur tertiò de peccato veniali (& propter eandem rationem) de mortali alias ritè confesso, an scilicet si quis confiteri velit peccatum suum veniale, vel mortale aliàs rite absolutum, unde graviter sit infamandus complex, posset id facere apud Con-

g *Coninch disp.7. dub.9. nu.92.*

Confessarium complicem cognoscentem: v. g. soror, quam solam notam Confessario quis habet, fratrem solicitat: an frater, qui venialem negligentiam in resistendo adhibuit, possit sororem prodere, ut suum tale veniale fateatur. Respondeo, cum non sit præceptum venialia confitendi; ideo si non apparet aliqua peculiaris ratio consolationis spiritualis, vel consilii &c. charitas dictat non esse eligendum *h* Confessarium cognoscentem complicem: si autem apparet, eligi poterit, ut ex supra dictis constat.

CAPUT X.

De veritate, qua cum Confessario agendum est.

1 ABsolutis prædictis, supersunt quædam, quæ ad facilem reddendam oris confessionem sunt in præsentia percurrenda. Quoniam verò aliqua sunt, quæ taceri possunt; aliqua, quæ omninò, secundùm veritatem, deponi debent; ideò nonnulla ad nos pertinentia de singulis excerpemus.

§. 1. *Quando taceri licitè aliquod peccatum in Confessione possit.*

2 PRopter tria capita aliquem excusari posse, si peccatum aliquod mortale (nam veniale taceri posse nullus ignorat) taceat, fatentur omnes: propter impotentiam

h *Delugo de pœnit. disp.* 16. *sect.* 7. *n.* 411.

tiam physicam, propter impotentiam moralem, propter invincibilem errorem. De quibus jam singillatim.

3 Prænotandum est tamen, tum hic, tum in consequentibus, ab omnibus semper tanquam certum supponi, transacta excusatione, debere *a* peccata mortalia nondum manifestata, manifestari Confessario, & ab eodem absolvi: Confessario, inquam, sed certè, non ex necessitate, eidem, qui priùs te, quando adfuit excusatio, absolvit: potes enim & alterum eligere, dummodò sive alter, sive idem sit rite approbatus. Ratio hujus est, quia est præceptum subdendi clavibus, atque adeo Confessori cuique legitimo, omnia mortalia, ut ab ipso directè absolvantur. Lege Dicastillum de pœnit. d. 6. d. 17. à n. 3. §. 8. qui quamvis doceat, quandò peccata in necessitate prædicta absolvuntur, absolvi directè, tamen notat debere semper speciatim deinde clavibus subdi.

Impotentia physica: ubi de confessione, & absolutione moribundi.

4 JAm primum caput excusationis est physica impotentia. Primò ergo quando quis ob vicinam mortem physicè loqui non valet, dato signo, quo moriens petat confessionem, vel aliquo, si potest, dicto peccato, saltem in genere; potest absolvi brevi absolutione infrà ponenda lib. 3. c. 1. §. 2. idque etiam sine injunctione

a *Suarez. Sà, aliique apud Layman. lib. 5. tr. 6. c. 8. n. 9.*

ne pœnitentiæ: quia hæc in necessitate omitti potest, cum sit solùm pars integralis.

5 Secundò idem dic si ob vicinum naufragium, seu prælium, vel quid simile non est tempus omnia peccata deponendi. Immò quando imminens periculum, aliud non permitteret; possent multi *b* simul dolorem ostendere, & aliqua peccata confiteri, & sic simul absolvi.

6 Tertiò si quis sit surdus, vel mutus: dicat enim quantum moraliter potest &c. *c*

7 Sed circa primum casum de moribundo, sunt aliqua non parùm necessaria nobis addenda. In hoc enim certum sit, Primò, dato signo à pœnitente, ipso Sacerdote præsente, posse illum ab eodem absolvi. Addit Baucius in sing. cas. 335. ex Joan. Sanchez in sel. d.44. n. 35. quamvis eveniat pluries infirmum confessum fuisse peccata sua, nihilominus sanum fore consilium iterum, atque iterum illum absolvere præstitis solis doloris signis.

8 Rursus certum sit, dato signo, non præsente Sacerdote, sed præsente alio, qui alius coram infirmo testificetur ipsi Sacerdoti jam facto præsenti, de voluntate moribundi, posse, immò & debere absolvi; ut doctè probat Coninch. *d* Id quod intelligo etiam nulla in absolvendo adhibita conditione.

b *Coninch. de Sacram. disp. 7. n. 76. Delugo de pœnit. disp. 17. à sect. 1.*

c *Laiman lib. 5. Tr. 6. c. 8. n. 9.*

d *Coninch. de Sacr. disp. 17. dub. 10.*

tione. Ratio e est, quia licèt quando quis operatur ex assensu dubio, ut si Sacerdos dubitet an signa ab infirmo exhibita, fuerint ex vero dolore, vel an quando dixit infirmus se velle confiteri, fuerit sui compos; licèt, inquam, tunc sit apponenda, saltem mente concepta, conditio (idest, si es rectè dispositus, seu si es capax te absolvo &c.) tamen, quando operamur ex assensu probabili, ut in casu de quo loquimur; operari possumus absolutè, & sine conditione: quia assensus præcedens absolutus est, quamvis sit probabilis.

9 Apud eundem Coninch invenies hanc doctrinam non esse contra illud decretum Clementis VIII. quo damnavit hanc propositionem: Licet per litteras, aut internuntium Confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere. Et rectè, nam noster casus est longè diversus, ut patebit prædicta Decreti verba consideranti, & extat ex eodem Coninch testimonium ejusdem Clementis datum Bellarmino, se non intelligere damnare doctrinam modo traditam.

10 Restant igitur duo quærenda. Primò quando nullum prorsus signum dat moribundus. Secundò quando dat signum, sed absente Sacerdote: & testis certiorem quidem facit de dato signo Sacerdotem, at procul ab infirmo: an Confessarius possit nihilo-

e *Delugo de pœnit. disp. 17. sect. 5. §. 4. num. 90.*

nihilominus, absente teste, quasi absente interprete, absolvere.

Quoad primum, dico in rigore Theologico talem moribundum, qui ne nutum quidem dedit petitionis confessionis, nequaquam absolvi posse. Ratio est, quia nulla tunc adest materia proxima, nempè confessio pœnitentis exterior, & sensibilis, ne generaliter, ne confusè quidem. Lege Coninch, *f* & Delugo. *g* Quod si citentur aliqui Canones statuentes absolvi moribundum posse, qui nullum dedit signum; sunt ii intelligendi si nullum dedit signum præsenti Sacerdoti, dedit tamen astantibus.

11 Dixi (in rigore theologico) nam quia nonnulli Doctores *h* putant ejusmodi moribundum satis superque petere confessionem per mores Christianos tota vita sensibiliter peractos: atque adeo putant absolvi posse, saltem sub conditione, si est capax absolutionis; idcirco in praxi censeo posse, saltem sub conditione dicta: immò propter tam urgentem instantis mortis necessitatem, etiam debere. Ratio est, quia per conditionem cavetur injuria Sacramenti: & ex alia parte consulitur, quantum fieri potest, saluti moribundi, qui in tali articulo præsumi saltem atritus potest.

12 Quid, si forte ita actualiter peccando, subitò destituatur sensibus, ut non possit,

f *Coninch. disp. 5. de Sacram. nu. 28.*
g *Delugo de pœnit. disp. 17. sect. 3.*
h *Homobonus, Molfesius, Lotterius, Delitteratis, aliique apud Dianam p. 3. tr. 3. ref. 8.*

ſit, humanitùs loquendo atteri? Reſpondeo tunc non eſſe præſumendum atritum: atque adeo nec abſolvendum docent communiter: *i* ſed ego ſub prædicta conditione vix illum regulariter ſine abſolutione dimitterem: non quia velim abſolvere non diſpoſitum; ſed quia rariſſimè evenit, ut tam citò ſenſibus quis, dum actu peccat, deſtituatur, ita ut vicinus morti non velit ſuæ ſaluti conſulere per aliquam atritionem.

13 Quod ad ſecundum: *An ſcilicet*, dato ſigno abſente Sacerdote, & abſente eo, qui de ſigno in ſua præſentia dato teſtificatus eſt, abſolvi moribundus poſſit. Dicunt aliqui non poſſe. Ratio potiſſima eorum eſt, quia putant id prohiberi à prædicto Decreto Clementis VIII. At dico etiam in rigore poſſe, & debere etiam ſi teſtis ſit unicus, qui de ſigno coram ſe dato teſtificatus *k* eſt, & non ſit præſens: idque non ſolùm ſub conditione (ſi capax eſt) ſed etiam abſolutè. *l* Ratio eſt, quia moribundi neceſſitas urget nos, ut quantum poſſumus ei conſulamus: & ex alia parte nihil eſt, quod impediat. Confirmo: quia ita docetur à Con-

i *Vide Coninch. in ſimili diſ. 19. de Extrema Unctione dub. 5. citantem Suarium diſp. 42. de Sacram. ſect. 1. nu. 10.*

k *Coninch. de Sacr. diſp. 7. dub. 10. Præpoſ. in 3. par. de qualitat. Confeſſionis dub. 3. nu. 78. Vide etiam Delugo de pœnit. diſp. 17. tota eſt 4. & 5.*

l *Delugo ibid. ſect. 5. §. 4.*

Concil. Arausicano, à Carthaginensi, à S. Leone, à Rituali Romano Pauli V. qui fuit post Clementem VIII. fusè citatis à Coninchio, & Præposito ejus collega: cum enim hi non distinguant, an astantes debeant ferre testimonium præsente, vel non præsente infirmo; nec nos distinguere debemus. Quòd autem huic doctrinæ, nec illud Decretum, nec aliæ rationes obstent; fusè apud eosdem lege, si lubet.

14 Sed hìc est scrupulus aliquibus Confessariis amovendus. Dictum est prædictum infirmum, dato signo, esse absolvendum. Jam quodnam esse hoc signum debet? Dico ergo ejusmodi signum triplicis generis esse posse. Primò potest esse signum ordinatum ex natura sua ad confessionem: ut si Confessario ipsi, vel astantibus infirmus dicat se dolere de peccatis, se petere veniam peccatorum, se velle confiteri: & tunc non est dubium m sufficiens esse signum, ut is absolvatur.

15 Possent secundò exhiberi hujusmodi signa sine ulla mentione, vel clara ordinatione ad confessionem: ut si infirmus tundat pectus, dicat, Miserere mei Deus, & similia: & tunc etiam sufficiens esse signum putandum est n quia in tali casu extremæ necessitatis, sufficit tacita petitio confessionis, qualis hæc præsumenda à Christiano est.

H 16 Pos-

m *Suarez, Vasquez, Bonacina, aliiq; apud Delugo disp. de pœnit.* 17. *sect.* 2. *nu.* 26.
n *Ibidem.*

16 Possunt tertiò haberi hæc signa sub dubio, an oriantur ex pœnitentia, & dolore de peccatis, an ex mœrore, metu, vel angustia morbi, vel mortis: ut si petenti signum an velit confiteri respondeat infirmus solùm suspirando, vel lachrymando, vel manum Confessario stringat: potest enim id esse à vi morbi manus nervos contrahentis, vel ex alio capite: Et tunc dicunt aliqui etiam absolvendum, o sed sub conditione, saltem animo retenta (si est rectè dispositus) quia in illo periculo nihil nocet sic absolvere, & multùm non absolvere noceret,

17 Petes adhuc, qui prius per aliquod ex tribus prædictis signis, vel etiam expressè petiit confessionem, & deindè incidit in phrænesim, potest ne absolvi? Respondeo, si talia signa edidit morti proximus, potest, p modo prædicto: quia præsumitur perseverantia dispositionis debitæ: At si hæc signa edidit, quando erat sanus, longè à periculo mortis, non poterit ex hoc capite: quia non præsumitur actu dispositus, seu in illa dispositione ut oportet, perseverasse. Dico ex hoc capite: nam ex alio capite, quòd nimirum posset præsumi in ea vicinitate mortis moribundum habere lucis intervallum, & se atterere; posset sub conditione absolvi.

Petes iterum hac occasione, an solum in casu necessitatis, sed extra illam, atque adeò

o *Ibidem*.
p *Layman apud Delugo ibid. nu.* 30.

adeò per se loquendo confessio peccati venialis in genere idem videtur dicendum de peccatis mortalibus aliàs ritè absolutis, possit esse materia sufficiens validè, & licitè Sacramenti pœnitentiæ, sic nimirum. Confiteor omnia mea peccata venialia, nihil addendo, præterea quamvis, qui sic confitetur, possit certa venialia confiteri.

Respondeo Suar. de pœnit. d. 13. sect. 1. num. 10. alt. speculativè fortasse posse, sed in praxi non ita propter incertitudinem materiæ. Verum Dicastill. tr. de pœn. d. 6. dub. 9. n. 761. vide etiam dub. 17. à nu. 397. ait probabile esse, posse etiam, si recordetur quis certorum venialium. Ratio est, inquit, quia eo ipso, quòd probabile sit eam esse materiam sufficientem, & ex alio capite non esse materiam necessariam, non video cur non possit quis licitè eam adhibere tantùm. In Sacramentis enim, quæ nullo modo sunt de necessitate salutis (quale est de solis venialibus) in tali casu non videtur ita necessarium adhibere materiam omnino certam, ut obligetur quis sub culpa maximè mortali: nam ad hoc ut quis prudenter operetur, satis est, quòd adhibeat materiam probabilem, hæc autem est valdè probabilis. Adde, quod si hoc speculativè probabile est, etiam erit practicè. Tunc enim tantùm in re mortali dicitur aliquid speculativè quidem verum, sed non practicè, quando id, quod in speculatione consideratur, non potest exhiberi in praxi, quin aliqua contingat variatio; quando verò

omninò invariatum poteſt reduci ad praxim ea ratione, qua conſideratur in ſpeculatione; ſi ſpeculativè verum eſt, practicè quoque verum cenſeri debet. Quapropter cum confeſſio venialis in genere poſſit in praxi exhiberi eo modo quo ſpeculativè cenſetur, ſufficiens erit etiam practicè cenſenda talis. Hæc Dicaſtillus.

Petes denique hac eadem occaſione tertiò. An primò abſolvendus ſit ille, qui ſolùm fatetur in genere, ſe poſt ultimam confeſſionem peccaſſe mortaliter, ſed non recordari qua ſpecie peccati? Secundò quid ſi ſit ſpes, ut poſt adhibitam iteratam diligentiam illius recordetur.

Reſpondeo ad primum eſſe abſolvendum, ſupponimus autem adhibitum fuiſſe ſufficiens moraliter examen, quod quale ſit dicam lib. 3. cap. 9. §. 3. ſecus certum eſſet debere expectari, ut illud permittatur. Ratio reſponſionis eſt, quia tunc confeſſio eſt integra formaliter, neque verò is pœnitens ſi alio peccato fortè non aggravetur cogendus eſt afferre aliud ſpeciale peccatum aliàs ab ipſo commiſſum, & per confeſſionem remiſſum, quia ſic illum obligares ad id confitendum peccatum, ad quod nemo tenetur. Abſolvatur ergo, quia jam offert materiam ſufficientem, quale eſt peccatum in genere, quare valida erit abſolutio, & ex alia parte erit licita, quia, ut dixi, confeſſio tunc formaliter integra eſt.

Ad ſecundum Reſpondeo ex Bonac. ſuppoſito ſufficienti examine, non obligari pœ-

pœnitentem ad iteratum examen ex necessitate (esto ex consilio, si non sit scrupulosus) ratio responsionis est, quia homo non tenetur, ut inferiùs loco citato dicemus, nisi ad examen morale, quod ab hoc pœnitente adhibitum jam fuisse supponimus.

Impotentia Moralis, ubi de absolutione reservatorum diminuta.

18 Secundum excusationis caput, ut taceri aliquod peccatum mortale possit, est moralis impotentia, quæ est quoties pœnitens ex confessione alicujus peccati, prudenter, aut sibi, aut proximo aliquod notabile damnum timet. Multos autem casus certos, nonnullos verò dubios complectitur hoc caput. Primò igitur certum est q excusari, quando pœnitens rationabiliter timet suum, quem alium non habet, Confessarium revelaturum aliquid confessionis.

19 Secundò quando confiteri non potest, nisi alius à Confessore, v. g. interpres, auditurus sit. Excipio casum articuli mortis. Nam tunc ex præcepto charitatis sibi quilibet de remedio salutis providere debet: r in tali enim articulo tenetur saltem fateri aliqua venialia, & generatim omnia mortalia, dicendo se fateri omnia mortalia, quæ forte commisit: sic enim tutiorem suam salutem reddit, & ex alia parte nullum jam sequitur absurdum.

20 Tertiò quando puella v. g. rationabiliter timeret, ne turpia confitens, à Confessario, quem alium non habet, sollicitetur. H 3 21

q *Coninch dis. 5. cit. 1. Idem disp. cit. 5. n. 57.*

21 Quartò quando pœnitens, propter fragilitatem sibi notam, timet ne diu immorando in similium peccatorum examine, in eadem prolabatur: poterit enim non se examinare, nisi leviter: quamvis sint ex defectu examinis nonnulla tacenda. Immò simile quid debere observare Confessarium in interrogationibus de ejusmodi rebus turpibus, diximus supra cap. 7. §. 10. num. 17.

22 Quintò quando pœnitens est nimis scrupulosus: *f* tunc enim cum adsit tum periculum faciendi odiosam confessionem, tum periculum damni ipsius pœnitentis, tum summa difficultas, quæ est moralis impossibilitas; præstat aliqua potiùs omitti, quàm notabilia hæc detrimenta subire.

23 Sextò quando Confessarius ipse, non habens alium Confessarium, peccatum suum Sacerdoti confiteri non posset, nisi frangat sigillum confessionis: tunc enim fateri poterit peccatum in genere, idque cum magna cautela, ne sigillum frangat.

24 Septimò quando Confessario imminet periculum notabile. Ut si pœnitens sit cum morbo contagioso, nec Confessarius possit à longè audire, tunc enim paucis peccatis auditis, absolvat.

25 Hæc sunt certa: modo advertas duo. Primum ut prædicta incommoda sint gravia, extrinsecaque confessioni, non enim satis est timor, quòd Confessarius te teneat pro peccatore, vel quid simile: hoc enim est

f Castropal. tom. 1. tr. 1. disp. 14. punct. 4. num. 4.

est intrinsecum confessioni, quo non obstante, illam Christus Dominus instituit. Secundum, quod semper intelligimus, nisi alterius Confessarii copia suppetat, etiam si hic esset aliquo parvo tempore expectandus, ad longum enim nequaquam obligaris.

Supersunt jam duo, vel tria, quæ vertuntur in dubium.

26 Dubitatur enim primò, an qui habet casus reservatos posset hos solos fateri Superiori potestatem habenti illos absolvendi, & ab ipso absolvi, ac pro cæteris remitti ad inferiorem: vel contra, fateri solos non reservatos inferiori, qui absolvat, remittatque pro cæteris reservatis ad Superiorem: in his enim casibus jam aliqua in confessione priori conticerentur.

27 Dico id absolutè fieri non posse. Ratio est, quia esset dimidiare confessionem, sine necessitate. Quare in hisce eventibus vel Superior audiat omnia, & absolvat: vel audiens reservata extra confessionem, tollat reservationem, seu mittat ad inferiorem, cui conferat potestatem absolvendi à reservatis. Si verò sit inferior, ne absolvat, sed mittat pœnitentem ad Superiorem, vel ipse adeat, impetretque potestatem, & tum demum ritè absolvat. Ita Doctores t quidquid dicat Cajetanus in summa v. Confessio cod. 10. qui ait contrariam esse Romanæ Curiæ consuetudinem, in qua discutienda (inquit) non oportet nimium sapere: quid-

t *Coninch. disp. 7. Præpositus de confess. qu. 2. dub. 9. & alii passim.*

quid inquam dicat: nam consuetudo illa solùm est quoad tollendas censuras, & reservationem, non verò quoad absolvendum sacramentaliter.

28 Dixi autem (absolutè) nam si aliqua necessitas urgeret, posset: ut si v. g. pœnitens non potest adire inferiorem, sed solùm Superiorem, qui tamen Superior propter aliquod grave impedimentum, v. g. articulum mortis, non posset omnia peccata audire, &c.

29 Dubitatur secundò an possit taceri complex, quando illi sequeretur infamia apud Confessorem: v. g. si filius cum matre peccet, quæ nota est Confessario, an filius, qui nullam aliam habet conjunctam in primo gradu, possit fateri diminutè, idest se solùm fornicatum esse, & tacere incestum.

30 Dico, quia nos supra c. 9. §. 2. secuti eam sumus sententiam, quæ docet posse, immò debere quempiam in similibus casibus complicem propalare; ideo consequenter hìc dicendum, non posse *u* propter hanc rationem diminutè fateri. Quoniam verò aliqui *x* sequuntur sententiam nostræ contrariam; ideo illam diminutionem admittunt, & quidem satis probabiliter.

31 Dubitatur tertiò de objecto, seu materia

u *Coninch. cit. n. 89. Suarez disp. 34. de pœnit. sect. 2. n. 11. Fagund. mox citandus.*

x *Navarrus, & alii, quorum sententiam valde probabilem vocat. Fagundez præc. Eccl. 2. lib. 3. cap. 1. n. 8. & Suarez citat. eodem num. 11. in fine.*

teria peccati, ut explicuimus dicto §. 2. n. 14. Sed de hoc idem dicendum, quod de complice jam diximus, ut ex paritate rationis constat.

Error, vel ignorantia.

32 Tertium Caput est error, vel ignorantia: in quo certum est, Primò excusari eum, qui invincibiliter ignorat, seu inculpabiliter tacet suum peccatum.

33 Certum est secundò quando ignorantia est solùm venialiter culpabilis, nec valorem, nec fructum Sacramenti aliàs ritè suscepti impediens, excusari pœnitentem à mortali.

34 Certum est tertiò quando est culpabilis mortaliter non excusari: atque adeo tunc, & fructum, & valorem Sacramenti impediri; tunc enim cum desit confessio dolosa, non ponitur materia apta Sacramento: quomodo enim confessio erit dolorosa, si actu, ratione illius culpabilis mortaliter ignorantiæ, peccatur?

35 Certum denique sit quartò, quamvis sit laudabile, ne ex errore, & inadvertentia taceatur aliquod peccatum, scribere peccata, neminem tamen obligari, immò nec esse laudabile, si quis sit paulò scrupulosior. Neque te conturbet communis doctrina docens omnia peccata esse Confessori subjicienda: nam satis dilucidè notavit Concilium Tridentinum solùm fideles obligari ad omnia, quæ facta morali diligentia, menti occurrunt: non autem ad omnia, quæ quomodocumque fuere commissa. De

examine, quod præcedere debet confessionem, ne quid taceatur dicam infra lib. 3. cap. 9. §. 3.

§. 2. *De Mendacio in confessione.*

36 PÆnitens multis posset modis in confessione mentiri, dum confitetur: id quod breviter explicare ad nostrum pertinet institutum, quod pœnitens, si fortè tunc mentiatur, cognoscat graviter ne, an leviter peccaverit, atque adeo bene ne, an perperam sit cætera confessus.

37 Primò igitur certum est peccatum esse grave mentiri in confessione circa peccata mortalia, non aliàs ritè confessa, & absoluta: nam si esset mortale illud tacere, multò magis illud negare. Intellige, modò non habeat causam sufficientem illud tacendi: nam tunc etiam posset negare: sed, ne venialiter peccet, utatur æquivocatione, secundùm communes æquivocationis leges.

38 Certum est secundò mentiri circa mortalia aliàs ritè absoluta, quando Confessarius de illis sive ut Medicus, sive ut Judex interrogat, tanquam quid necessarium ad præsentem confessionem; esse item b mortale. Ratio est, quia tunc habet jus

a *Delugo disp. de pœnit. 16. sect. 2. n. 100.*
b *Idem Delugo disp. de pœnit. 14. sect. 10. n. 172. contra Jo. Sanch. ab eodem cit. quem contra omnes Theologos contrarium docere affirmat Delugo.*

jus Confessarius ad bene hanc confessionem expediendam, & ex alia parte cum agatur de mortali, res est gravis.

39 Certum sit tertiò fateri aliquod mortale, quod non fecisti, esse mortale, nisi fortè ignorantia, vel bona fides te excuset, ut certè sæpè rusticos, c & mulierculas excusat. Ratio est, quia variatur in re gravi judicium Confessarii in re graviter pertinente ad confessionem.

40 Certum sit quartò esse mortale mentiri circa veniale, quando tale mendacium datur d pro materia totali confessionis; v. g. aliquis fatetur se obolum esse furatum, quod revera furatus non est, nec aliam pro confessione materiam affert, peccat mortaliter; quia tunc pœnitens est causa irriti Sacramenti.

41 Præter hos quatuor casus, alius non occurrit, in quo sis de peccato mortali solicitus, si fortè mentiaris in confessione, mendacio aliàs in se minimè gravi: quare.

42 Certum sit quintò quodcumque mendacium prolatum in aliis materiis, quæ ad confessionem non pertinent, gravitatem non contrahere in eo, quod in confessione afferatur. e

43 Certum sit sextò accusare se de pec-

c *Vasquez disp. 91. artic. 1. dub. 7.*

d *Suarez de pœnit. disp. 24. sect. 10. nu. 6. & passim alii, præter Philippum Fabrum apud Dianam p. 3. ar. 4. res. 96.*

e *Suarez, & Vasquez citati à Delugo disp. 16. de pœnit. sect. 2.*

cato veniali, quod quis non commisit, dummodò alia subdatur materia, non esse mortale: *f* quia jam absolutio sufficienter habet quod deleat.

44 Certum sit septimò negare mortale ritè absolutum, nec faciens ad præsentem confessionem, non esse mortale, ut ex dictis num. 38. colligitur.

45 Quæritur ergo hìc solùm, an sit mortale unum numero peccatum mortale fateri pro alio: v. g. si quis occidit Petrum, dicat tamen mala fide, volens celare hominem occisum, se occidisse Paulum? Respondeo peccatum esse mortale g ex eo capite, quia non rite confiteretur: nam non confiteretur peccatum, quod fecit, sed peccatum, quod non fecit: licet enim non teneatur, quia ex se explicaret distinctè individuationem sui peccati, unde posset in dicto casu dicere se occidisse hominem, tenetur tamen non supponere unum pro alio: quia sic confiteretur peccatum, quod non commisit, pro eo quod commisit.

§. 3. *Quandonam est obligatio repetendi confessionem, vel generalem instituendi.*

46 MAximè propter mendacium grave in confessione prolatum repetenda est confessio, & aliquando generalis plurium annorum confessio erit instituenda. Ideò

f Idem.

g *Vasquez qu. 51. dub. 3. & Delugo de pen. disp. 16. sect. 3. nu. 123.*

Ideò de hac re nonnulla hìc subnectemus.

Primò igitur ex necessitate repetenda est, quando in ipsa confessione actu fit aliquod mortale peccatum: quia tunc confessio irrita est, & consequenter reiteranda. *a* Hinc quando deest dolor debitus, quando confessio fit ex fine mortaliter malo, quando culpabiliter taceatur aliquod mortale, debet repeti omnino confessio. Ubi advertunt rectè aliqui, *b* quòd si quis, ante decem annos, v. g. tacuerit, ex culpa gravi, peccatum mortale in aliqua confessione; & postea in aliis confessionibus sequentibus hujus culpæ non est recordatus: quando deinde competit vitium antiquę illius confessionis, non debet obligari ad repetendas omnes confessiones consequentes, seu fortè intermedias bona fide institutas, sed solam illam, vel illas perperam factas, quando scilicet mala fide processit. Ratio hujus est, quia confessiones bona fide exhibitæ, idest dum confessionis sacrilegæ non adfuit recordatio, validæ fuerunt, & fructuosæ.

47 Secundò repetenda est ex necessitate confessio, quando deest debitus ritus Sacramenti Pœnitentiæ. *c* Hinc quando defuit absolutio, quando defuit vel debita intentio absolvendi in Confessario, vel intentio recipiendi absolutionem in pœnitente, quando defuit jurisdictio in eodem Confessario, vel propter excommunicationem est im-

a *Delugo de pœn. disp. 16. sect. 15. à n. 597.*
b *Idem ibidem.*
c *Idem ibidem.*

impedita, confessio erit à fidelibus repetenda.

48 Verùm hìc quatuor adverte. Primò si defuit quidem absolutio, sed pœnitens accedit ad eundem Confessarium, non debere *d* repeti à pœnitente confessionem, cum sufficiat quod in confuso cognitionem eorum habeat Confessor, pęnitensque dicat, Fateor omnia peccata, quæ heri confessus sum, juxta ea, quæ infra lib. 3. c. 2. dicentur. At si accedat ad alium, tunc sanè oportebit totam confessionem novo Confessario ritè deponere, ut ibidem dicetur.

49 Secundò. Quando Sacerdos habet impedimentum necessarium, ita ut non possit audire omnia peccata pęnitentis, sed aliqua: ut in naufragio, vel articulo mortis ipsius Confessarii; sanè confessio non erit repetenda quoad omnia, sed solùm quoad non explicitè confessa: ut nimirum ab iis directè pœnitens absolvatur.

50 Tertiò. Si Confessor est excommunicatus, tunc solùm debet repeti confessio ipsi facta, quando est excommunicatus per nominatam denunciationem; vel propter Clerici publicam percussionem; propter cæteras, valida est absolutio, immò licitè petitur tunc à pęnitente; & cum petitur, licitè etiam impenditur à Confessario existente in gratia, puta per actum contritionis, cum id concedatur à Concilio Constantiensi. *e*

51 Quartò. Quid quando confessio fa-
cta

d *Idem ibidem.*

e *Extr. Martini V. ad evitanda scandala.*

cta fuit Confessario omninò indocto, vel semidormienti? Respondeo, si indocto quacumque ignorantia, etiam nescienti discernere peccatum mortale à veniali, ut si v. g. homicidium putet esse veniale, dummodo sciat aliquo tandem modo, etiam in communi peccatum aliquod, seu offensam Dei esse in pœnitente, ne sis solicitus f confessionem repetere, si bona fide illum adeas, & non ex culpa, qua Confessario velis uti, qui tibi mederi non possit; si mala, solicitus esse debes repetendi totam confessionem. Ratio est, quia sub bona fide, tu ex una parte omnia peccata subjecisti clavibus: ex alia, ad validitatem satis est illa peccati cognitio in communi, ut patet in moribundo, qui ritè absolvitur, si solùm dixerit se peccasse: at sub mala fide, non es rectè dispositus, quia actu peccas dum confiteris.

52 Quòd si semidormienti confitearis mala fide, certè peccas: unde invalida erit tua confessio, & integrè repetenda. g. Denique si bona fide confitearis, & post absolutionem advertas te semidormienti fassum esse, puto non esse repetendam tunc confessionem quoad omnia peccata, sed solùm quoad illa, quæ audita minimè fuere propter somnum, quia jam illa non sunt subjecta clavibus.

53 Sed quid si pœnitens [ut in praxi occurrit frequentissimè] post absolutionem co-

f *Suarez de pœnit. disp.* 28. *sect.* 2. *nu.* 12.
g *Delugo de pœnit. disp.* 16. *sect.* 15. *à numer.* 606.

cognoscit Confessarius aliqua quidem non percepisse, sive propter somnum, sive, quod idem erit, per distractionem mentis, sed quæ illa fuerint non cognoscit? Respondeo in brevibus confessionibus iterum omnia peccata repetere oportet, quia potest prudenter dubitari de singulis, an ritè fuerint audita: peccatum enim, de quo est dubium an fuerit in confessione detectum, debet certò detegi: prævalet enim possessio necessitatis confitendi, cum certò scias te peccasse, dubium autem sit an detexeris. In prolixis confessionibus, in quibus non potes prudenter dubitare de singulis, non obligaris; *h* satis enim erit te in communi fateri ejusmodi dubium, hoc est te dubitare an aliquod peccatum ex tuis Confessor audierit. Ratio est, quia tunc non habes dubium prudens, atque adeo non teneris, nisi ad confessionem illam in communi illius dubii, quod tibi dumtaxat exploratum est: sicuti obligareris fateri te mortaliter peccasse, sed non recordari quo genere peccati, in eo eventu, quo aliquo patrasses peccatum, illiusque in particulari non meminisses.

54 Repetenda est tertiò confessio ratione excommunicationis non ablatæ à pœnitente. Explico. Si Confessor pœnitentem excommunicatum absolveret à peccatis, non præmissa absolutione à censuris, seu ab excommunicatione, valida ne est absolutio à peccatis, & consequenter non repe-

h *Idem Ibidem*.

petenda confessio? Respondeo. Si pœnitens bona fide procedit, valida est, nec repetenda. *i* Ratio est, quia nimis onerosum esset dicere oblitum invincibiliter aperire se esse excommunicatum, si absolvatur à peccatis, invalidam fecisse peccatorum confessionem: nec enim habemus unde colligamus Ecclesiam voluisse irritare illam absolutionem, quæ, non præmissa absolutione à censuris exhibita, nulla fraude: fuit par autem ratio est in casu, de quo disputamus. At verò si mala fide extorta est absolutio à peccatis, non præmissa absolutione ab excommunicatione; sanè tunc irrita erit confessio ex defectu debitæ dispositionis, atque adeo repetenda, *k* cum tunc fiat contra præceptum grave Ecclesiæ, absolutionem à peccatis ante solutionem excommunicationis impendere prohibentis.

55 Petes hac occasione, an quando Confessor præmittit absolutionem à censuris per illa, vel similia verba, absolvo te ab omni excommunicatione in quantum possum, & indiges, subjungitque absolutionem à peccatis, an inquam per prædictam absolutionem deleatur excommunicatio, qua pœnitens erat irretitus, sed ejus immemor Confessario nequaquam aperuit? Respondeo, posito quòd Confessarius habuerit potestatem, seu jurisdictionem ad ejusmodi excommunicationem auferendam, deleri. Un-

i *Suarez tom. 5. in 3. p. de Censuris disp. 19. sect. 3. num. 10.*
k *Idem*,

Unde postea pœnitens illius recordatus, nova absolutione non indigebit. Ratio est, *l* quia Confessor semper habet, habereque debet intentionem simpliciter absolutam absolvendi, quantum licitè potest servandique partes omnes officii sui, quas non servaret, si absolvere intenderet à peccatis, & non à censuris. Id quod propter eandem rationem est verum non solùm in Confessario ordinario, sed etiam in delegato: *m* nec solùm in censuris non reservatis; verùm etiam in reservatis, si in absolvente adest circa reservata potestas absolvendi. Idem etiam evenit in peccatis reservatis: *n* si quis enim immemor bona fide illa se habere, absolvatur modo dicto à Superiore, vel privilegiato, vel ex facultate Jubilæi, Cruciatæ, &c. sanè remanet à reservatis absolutus, quia absolvens intendit absolvere, quantum licitè potest, & solùm in pœnitente remanebit obligatio subdendi directè clavibus, (non quidem necessariò coram Superiore, vel privilegiato, sed coram Confessario, potente tamen absolvere à mortalibus) illud peccatum reservatum, quando fuisse reservatum pęnitens animadvertit. Dixi primò (bona fide) nam qui mala fide tacet censuram, vel reservationem, non absolvetur, quia non est disposi-

tus

l *Coninch. disp.4. de Excom. dub.16.num. 217. & de pęnit. disp.12. dub.12. nu.97.*

m *Idem dicto dub.12.nu.92.*

n *Suarez de pęnit. disp.31. sect.4. num.13. apud Sanchez lib.4. in Decal. c.54. nu.39.*

tus ad absolutionem, qui rem tam gravem mala fide Confessori non aperit.

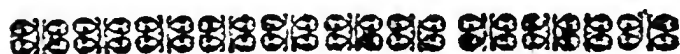
56 Dixi secundò, quantum licitè potest: quare si in privilegio, seu jubilæo esset forma, ne possit licitè quis absolvi, nisi aliqua conditione adimpleta, v. gr. nisi satisfacta parte, non censeretur *o* Confessor illud, absolvo te ab omni excommunicatione, absolvere, si parti minimè sit satisfactum. Ratio est, quia, ut dictum est, solùm habet, habereque præsumitur intentionem absolvendi quos, & quantùm validè, & licitè potest.

57 Petes iterum, si Confessor absolvere potens absolvat à peccatis, dicendo, absolvo te à peccatis tuis, nulla præmissa formula absolutionis à censura, ut usu venire solet in brevibus confessionibus, & in articulo mortis: remanebit ne ignarus suæ censuræ, immò & conscius, si tamen propter imminentem mortem loqui non potest, remanebit ne inquam absolutus ab illa? Respondeo *p* remansurum absolutum. Ratio est, quia in illo, absolvo te à peccatis, involvitur absolutio à quocumque vinculo nato ex peccatis, atq; adeo à censuris: cum igitur ejusmodi Confessor supponatur velle licitè fungi suo munere; supponatur etiam ab eo censuræ vinculo absolvere: multòque magis id erit in illo articulo mortis, si tunc expressè absolvens intendat, per illa verba sola, absolvo te à peccatis, absolvere etiam à cen-

o *Delugo disp.16. sect.25. nu.652.*

p *Suarez de Censuris disp.10. sect.2. §. in quo cessat.*

à censuris. Ad majorem autem certitudinem sic absolvat; absolvo te ab omnibus censuris, & peccatis, quia certum est illud, Ego te absolvo, sufficere ad absolutionem peccatorum, quod non est ita certum, licet sit probabilissimum, sufficere etiam ad absolutionem censurarum.

LIBER TERTIUS

De Absolutione.

CAPUT I.

De forma absolutionis.

§.1. *Forma ordinaria absolutionis.*

EMmanuel Sà sic rectè habet. *a* Absolutionis verba necessaria sunt, absolvo te: dicendum tamen, ut est in usu: Ego te absolvo à peccatis tuis. Quin etiam imitandus sapientium mos, qui ita absolvunt post auditam confessionem, & impositam pœnitentiam: Misereatur tui Omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis perducat te in vitam æternam. Amen. Dominus noster Jesus Christus te absolvat, & ego auctoritate ipsius te absolvo Primùm à sententia excommunicationis, in

a *V. Absolutio nu.2.*

in quantum possum, & indiges: Deinde te absolvo à peccatis tuis. In Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Passio Domini nostri Jesu Christi, & merita Beatæ Mariæ, & omnium Sanctorum, & quidquid boni feceris, & mali patienter sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum, in augmentum gratiæ, & præmium vitæ ęternæ. Amen. Hæc ille.

2 Nonnulli in hunc modum, & quidem ritè proferunt. *b* Et ego auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & tu indiges, & quæ sequuntur. Notant autem quòd si pœnitens non fuerit Clericus; omittitur illud verbum, suspensionis.

3 Quem effectum habeat prædicta forma verborum, colligere facilè poteris ex supradictis lib. 2. cap. 10. nu. 55.

§. 2. *Forma Absolutionis in necessitate, & in brevibus confessionibus.*

4 URgente periculo mortis, vel necessitatis, sic absolves: *a* Ego te absolvo à peccatis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. vel *b* Ego te absolvo ab omnibus censuris, & peccatis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen.

5 In

b *Joseph de Augustinis in brevi notitia, in fine libri.*

a *Sà loc. cit.* b *Joseph de August. cit.*

5 In brevibus item confessionibus, ut illorum qui sæpè confitentur, immò & in longioribus, frequente populo, qui aures Confessoris petit, præstat formam prædictam verba necessaria continentem proferre dumtaxat. c

CAPUT II.

Qua ratione Confessor peccatorum meminisse debeat, quando ea absolvit?

6 POtest frequenter contingere, ut sive propter confessionem valde longam, sive quia necesse fuit absolutionem per aliquot differre dies; ut quando impendenda sit absolutio, Confessor oblitus fuerit peccatorum pœnitentis. Quæritur ergo quid in hoc casu erit agendum.

7 Communis doctrina habet duo. Primò quòd non oportet ante absolutionem nunc v. gr. dandam repetere a confessionem, alio tempore factam, si idem Confessor [nam, si alter, debere repeti certum est] recordetur vel peccatorum, vel status pœnitentis, vel pœnitentiæ impositæ, sed sufficit si uno verbo se pœnitens accuset de omnibus, quæ priùs dixerat, addendo alia, si fortè de novo occurrant addenda. Ratio est, quia hæc sufficiunt ad legitimum judicium ferendum.

8 Im-

c *Sà Ibidem.*

a *Suarez d. pœnit. disp.22. sect.6. in fine, Coninch. disp.7. dub.11.*

8 Immò si Confessor pœnitentiam imposuerit pœnitenti; nec est necesse quod meminerit peccatorum, ut dictum est, net ipsius pœnitentiæ impositæ, cum satis *b* sit recordari illum fuisse confessum, dignumque judicatum, qui absolveretur; pœnitentiam, quæcumque fuerit, jam fuisse datam: nec ipsum aliquod novum commisisse peccatum, vel si commiserit, ritè nunc aperuisse: tunc enim poterit, nullo alio requisito, absolutionem tutò conferre. Ratio est, quia status ille recolendus fuerat ad formandum judicium, taxandamque pęnitentiam, quæ jam ritè facta supponuntur.

9 Secundò in prædictis omnibus si contingeret priorem confessionem fuisse factam Confessori non judici, idest qui non habuisset jurisdictionem, ut si quis per priorem prædictam confessionem aperuisset peccata sua non Sacerdoti, vel Sacerdoti non approbato, [accidit autem id sæpè in casibus reservatis, pro quibus inferior Confessor non est legitimus judex, qui tamen solet audire, & deinde facultatem à Superiore recepit, ut absolvere in alia sequenti confessione possit] si inquam id contingeret, debet deinde *c* Confessor constitutus jam legitimus judex iterum audire peccata pęnitentis, quia illa prior confessio non fuit sacramentalis, cum non fuerit judici exhibita, ut supponimus.

Et quidem hoc certum est apud omnes. So-

b *Suarez Ibidem.*
c *Delugo disp.16. de pœnit. sect.15. §.3.*

Solùm est quæstio : an etiam in hoc casu sufficiat pœnitentem dicere in confuso : me accuso de peccatis jam in alia minus legitima confessione narratis.

In quo rursus certum sit, si Confessor illorum peccatorum notitiam habet in particulari ; satis superque sufficere, *d* sicuti sufficit, si Confessarium, qui meum peccatum abundè scit, ut si illud vidisset, vel illud ego extra confessionem, consilii causa, illi narrassem, dicam : Me accuso de peccato quod vidisti, vel de quo consilium dedisti.

Quare quæstio est dumtaxat: An si tunc Confessor recordationem tam distinctam non haberet: sufficeret tamen notitia aliqua in confuso? Respondeo varia hìc aliquantulò minutiora tradi à nonnullis, *e* pro praxi satis sit in hoc eventu, quando confessio prior peracta est coram non judice [nam pro aliis, quando prior confessio fuit facta sine dolore, vel non integrè, si supponatur legitimo judici exposita ; locum non habet hæc quæstio, & consequenter non est tunc necessario in particulari repetenda confessio, cum satis sit prædicta confusa notitia] regulariter sufficere, *f* si dicat pœnitens, accuso me de peccatis in priore illa confessione recensitis. Ratio breviter est, quia jam Confessor hoc modo resumere poterit distinctam cognitionem status pœni-

d *Idem ibidem*. e *Ibidem*.
f *Ibidem, & Gaspar Hurt. disp.8. de pœnit. diff.8.*

pœnitens, & ex vi hujus distinctè cognitionis jam factæ sacramentalis, absolvere. Quòd si non resumeret (ut certè frequenter occurit) tunc satis erit, si resumat confusam, vel si neque hanc resumeret, postulet à pœnitente Confessor notitiam aliquam mediam, seu confusam prædictam peccatorum, quæ sufficiat ad judicium formandum, pœnitentiamque taxandam, nec pænitentem cogat distinctam, novamque peccatorum confessionem afferre. Ratio est, quia tunc regulariter excitabitur memoria Confessoris, ut non procedat ad dandam pœnitentiam ex illa priore cognitione sola, quæ non fuit sacramentalis, & non sufficeret, quia peccata distinctè debent judici legitimo exhiberi, sed ex utraque, idest ex hac præsenti confusa, ut relata ad illam priorem distinctam: id quod in re morali nostra satis, superque est. Ex dictis vides, quando secunda confessio fit coram eodem Confessario (de hoc enim casu semper hìc locuti sumus, nam si coram alio, jam dictum nu 7.) sive confessio fuerit perperam exhibita ex defectu doloris, sive ex defectu examinis, sive quia facta est coram non Judice, sive qùia aliquod peccatum sacrilegè tacitum est, semper debere ita, saltem in genere, eam repeti, ut aliqua cognitio in confuso peccatorum redeat in memoriam Confessarii.

An autem Granadi 3. p. de Sac. contr. 7. tract. 9. d. 12. nu. 3. Dianæ p. 5. tr. 14. qu. 51. Ferrantini de scand. d. p. qu. 79. & ex parte

Merceri solùm quoad validitatem q.3. p. de Sacram. q.9. art.1. apud Dianam p.4. tr.4. resſ.103. opinio dicentium, quando confessio invalida reiteranda est cum eodem Sacerdote; tunc sufficere pœnitentem se accusare generatim de peccatis ipsi Sacerdoti confessis, & sacrilegio admisso in illa invalida confessione, deque aliis fortè commissis postea, nam tunc Sacerdos [ajunt hi] validè, & licitè absolvet, quamvis neque in confuso peccatorum, neque pęnitentiæ impositæ nullatenus recordetur, sed recordetur solùm, illum sibi fuisse confessum. An, inquam, hæc opinio saltem ex tantorum Doctorum authoritate sit probabilis, nobis otium non est persequi, cum præsertim, pro praxi eam, quæ hactenus explicata sententia est suscipiendam esse, omninò velimus.

CAPUT III.

De dilatione Absolutionis.

Differtur aliquando absolutio propter occasiones proximas non amotas; nonnumquam propter frequentem relapsum: tertiò propter aliquod pœnitentis emolumentum. De singulis agere hìc locus est suus.

§.1.

§. 1. *Quid sit Occasio remota, quid proxima.*

1 PRoxima occasio est, quando talis est ex suo genere, ut frequenter homines similis conditionis ad peccatum mortale inducat, vel experientia constat, in hoc homine, talem effectum habere. Remota verò, quæ talis non est.

2 Alii sic definiunt. *a* Occasio proxima est, qua numquam vel ferè numquam utitur homo, consideratis circumstantiis, absque novo peccato: Ut qui detinet concubinam domi, raro vel numquam desinet facto, verbo, vel cogitatione peccare. Remota, quæ non est ejusmodi.

§. 2. *De Occasione remota.*

3 REgula communis, & certa est *b* cum, qui in occasione remota versatur, absolvi legitimè posse. Ratio est, quia alioqui, juxta Sanctum Paulum 1. ad Corinth. cap. 5. Debueramus omnes exire de Mundo: Et sanè nec satis esset in eremum, sed in Cœlum abire.

4 Hinc inferunt Doctores *c* prudenter absolvi adolescentes, qui versantur laborando, vel conversando cum fęminis, quæ aliam domum non habent: licet sæpè ex

I 2 tali

a *Delugo disp.* 14. *de pœn. sect.* 10. *n.* 149.
b *Idem ibid. à nu.* 150.
c *Idem ibid.*

tali occasione consensu, tactibus, copula mortaliter peccarent; siquidem non ferè semper ex illa occasione solent homines peccare.

§. 3. *De Occasione proxima.*

5 Regula item certa est, & communis, *a* ut qui in occasione proxima est, absolvendus non sit. Ratio est, quia non habet propositum non peccandi, qui peccati periculum (quale sine dubio est occasio proxima) voluntariè subit; juxta illud: Qui amat periculum, peribit in illo.

Die 2. Martii 1679. Innocentius XI. damnavit infrascriptas propositiones. Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere, quinimò directè, & ex proposito quærit, aut ei se ingerit.

Licitum est quærere directè occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.

6 Hæc tamen regula aliquot modis limitatur. *b* Primò ut possit absolvi pœnitens, quando habet extraordinarium dolorem, & propositum: hæc enim faciunt jam illam non esse occasionem proximam, quia homo sic armatus est fortis, adeoque ab eo possumus sperare victoriam. Multa ad rem Caramuel in Reg. S. Bened. à n. 106. & Jo. Sanchez in select. d. 21. num. 9. & d. 10. num. 8.

7 Se-

a *Idem ibid.* b *Idem ibid.*

7 Secundò, quando proponeret alia media adhibere, ut si occasio esset ex fœmina domestica; pœnitens autem proponeret numquam solus cum sola colloqui, aut inveniri, ejus aspectum pro viribus declinare, &c.

8 Tertiò, quando occasio relinqui non potest absque scandalo, gravi infamia, vel detrimento magno spirituali, vel temporali: tunc enim moraliter non judicatur quis occasionem voluntariè eligere, sed involuntariè pati. Sic Summus *c* Pontifex concessit frigidis, ac maleficiatis simul domi permanere ut sorores: idque profectò propter scandalum separationis à matrimonio contracto, cum tamen esset periculum tactuum &c. Pari ergo ratione, poterit filius familias, v.gr. absolvi, quamvis domi suæ serva adsit, cum qua peccare consuevit, quam tamen ipse expellere non potest, & nec facilè, aut decenter fieret. Sic etiam, à fortiori, si cum fratre, vel sorore habet occasionem peccandi, à quorum convictu sejungi, absque gravi detrimento, nequit: debet nihilominus alia remedia faciliora, quæ potest, adhibere, ut ex se constat. Similes casus vide apud Doctores, *d*

Advertendum tamen est, quòd die 2. mensis Martii 1679. Innocentius XI. damnavit hanc propositionem. Proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit.

I 3 §.4.

c *C. Consultationi de frig. & malef.*

d *Navar. in Sum. c. 3. & in additionib. latè.*

§. 4. *De Recidivo.*

10 Dubium eſt, an qui ſæpius abſolutus, tamen ſive propter occaſionem proximam, quam tollere non poteſt, ſive propter aliud, iterum, iterumque relabitur, nec in eo ulla correctio reperitur; cogendus ſit *a* ſubire illud detrimentum, & relinquere occaſionem. Nonnulli affirmant cogendum eſſe illud detrimentum ſubire, ſed ſanè probabile etiam eſt non eſſe cogendum, *b* & poſſe abſolvi. Ratio eſt, quia ſi potuit prima vice abſolvi, poterit, & ſecunda: patet conſequentia, ſi quidem jam adeſt dolor, & propoſitum ſufficiens, ut ſupponimus etiam in ſecunda.

Nota tamen Lector, quod die 2. Menſis Martii 1679. Innocentius XI. damnavit iſtam ſequentem propoſitionem. Pœnitenti habenti conſuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Eccleſiæ, etſi emendationis ſpes nulla appareat, nec eſt neganda, nec differenda abſolutio, dummodo ore proferat, ſe dolere, & proponere emendationem.

11 Quoad recidivos abſtrahendos ab occaſione proxima, & ſcandalo placet, quod docet Layman, *c* nimirum, qui eſt recidivus, ſi affert aliquod ſignum emendationis, eſſe ſem-

a *Suarez, Reginald. Graph. Navarrus apud Delugo mox citandum.*

b *Vivaldus, Jo. Sanch. apud Delug. ipſeque Delugo diſp.14. de pœn. ſect.10. à nu.156.*

c *Layman lib.5. tr.6. c.4. n.10. & 11.*

ſemper abſolvendum. Signa autem ſunt, vel rariùs peccare, vel aliquis major dolor, immò, & dolor ex vero animo conceptus, vel ipſum ſponte confiteri, in iis qui non urgentur à Præceptore, Patre, Pędagogo, conſuetudine Congregatorum ad confitendum &c. tunc enim habetur ſignum emendationis: ſecus, non item. An pœnitens vel ex ſe, vel interrogatus obligetur fateri ſe eſſe recidivum diximus lib. 2. cap. 10. §. 2. nu. 38.

An Recidivo Novitio nolenti è Religione egredi poſſit Confeſſarius negare abſolutionem, vide apud Delugo libr. 2. Reſponſ. moral. d. 28.

§. 5. *De publico Peccatore.*

12 PUblicus peccator, ut concubinarius, debet, propter ſcandalum, priùs ejicere concubinam antequam abſolvatur, ſicuti occultus, propter occaſionem proximam. Sed in occulto poteſt *a* prudens Confeſſarius aliquando, in quibuſdam circumſtantiis connivere, v. g. Quando aliquis in gravi infirmitate, vel mortis periculo alium facilè habere non poteſt, qui ſibi neceſſaria miniſtret, niſi concubinam occultam, ad quam tunc penitùs affectum non gerat, unde non ſit periculum labendi, promittitque illam amandare ut primùm convaluerit; poterit à prudenti Confeſſario abſolvi. Aliqui *b* hanc neceſſitatem etiam ad publicum pec-

a *Layman ibid.*

b *Lege Dianam p.4.tract.4. reſ.165. & p.5. tract.14. à reſ.107.*

catorem in prædictis circumstantiis trahunt, quando publicus verè proponit emendationem, quia tunc, ajunt, esse scandalum passivum: Sed væ illi pœnitenti, qui ad has angustias redigitur.

Anno 1666. Alexander Septimus damnavit infrascriptam propositionem. Non est obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinarii, vulgò Regalo, *dum deficiente isto nimis ægrè ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficilè inveniretur.*

Diximus de Concubinario; quid de Meretrice habitante in lupanari?

Respondet Bauci, in sing. casu 163. quatuor concurrentibus, posse absolvi, quæ quatuor afferuntur à Navarro in Manuali cap. 3. nu. 14. sub lit. E, loquente de eo, qui est in occasione proxima. Primò, ut adsit justa causa permanendi in illo loco, puta, quia hìc, & nunc alium locum ubi habitet, non habet; Verùm debet omni conatu quærere modum abeundi ex illo loco. Secundò, ut adsit vera pœnitudo peccatorum. Tertiò propositum de cætero illa non committendi. Quartò, peculiare, verumque propositum, quo, Deo adiuvante, firmiter statuat, non peccaturam in illa occasione. Notat tamen ibidem Navarrus, non esse opus credere numquam in posterum se peccaturam. Id quod nos universim notavimus lib. 1. cap. 1. §. 3. n. 9. Notat insuper ibidem in Bauci, hanc mulierem debere deponere habi-

bitum meretricium, & non sumere Eucharistiam, ubi est cognita ut meretrix, & ejus emendatio est secreta, sed in alia Ecclesia longè à domo sua, ne præbeat scandalum &c. Adderem ego, vel aliquo prudenti modo publicetur à Parocho, vel ab alio, meretricis emendatio, &c.

§.6. De dilatione Absolutionis propter utile Pœnitentis.

13 DUbium est an possit Confessarius absolutionem aliquando differre pœnitenti, qui cognoscitur verè pęnitens.

14 In quo certum *a* est Primò posse ejusdem pęnitentis consensu. Secundò posse quando dilatio necessaria est ad experiendum propositum. Tertiò non posse quando pęnitens est sufficienter dispositus, & ex dilatione timetur potiùs damnum spirituale, ut quòd tædio affectus non revertatur, vel in desperationem facilè abibit. Quartò non debere differri sine prudentia, quæ dictet rationabiliter esse differendum. Quintò denique certum sit posse, quando Confessor indiget consilio, vel studio ad absolvendum &c.

15 Difficultas est igitur an causa rationabilis esse censenda sit major utilitas, & confirmatio in bono proposito pęnitentis: licet aliunde probabiliter credatur esse tunc benè dispositus. Dico *b* eam esse censen-

a *Delugo modò citatus.*
b *Idem.*

dam rationabilem causam, quia Judex non tenetur statim lecto processu proferre sententiam, unde Confessor poterit præmittere exhortationem, injungere ut redeat die sequenti, & meliùs exhortationem auscultet &c. immò, quia est medicus, poterit, per talem dilationem, meliùs curare: nam propterea, quando meritò timet pęnitentem nunc absolutum facilè relapsurum, nisi ipsa dilatione territus, meliùs agnoscat gravitatem peccati, necessitatemque emendationis; poterit differre. Non est igitur contra jus pęnitentis ejusmodi dilatio. Siquidem Confessor habet jus Judicis, & Medici, quod illam exposcere potest.

Vide propositionem damnatam positam in pag. 196.

CAPUT IV.

De officio Confessoris quoad instruendum pœnitentem, antequam absolvat.

1 INstruat Confessor pœnitentem, utpotè ejus Magister, antequam impertiat absolutionem. Cum autem supponamus pęnitentem in cæteris necessariis esse satis instructum; si enim non esset; esset certè adjuvandus *a* à Confessore. Ideo solùm hìc illud quærere occurrit: An si pęnitens in aliqua ignorantia versatur; eam Confessor amovere debeat?

2 Dico, quoties ignorantia est graviter cul-

a Vide cap. sequenti §. I.

culpabilis; certum est debere *b* eam amoveri per Confessarium, quia secus non est rectè pœnitens dispositus ad Sacramentum suscipiendum. Dubium igitur est, si sit ignorantia inculpabilis. Tunc autem tres regulæ generales sunt animadvertendæ.

3 Prima regula: *c* Si talis ignorantia est contra pęnitentem, v. gr. si ipse crederet esse mortale, quod hujusmodi non est; debere eam amoveri à Confessario; quia secus meximum pęnitenti damnum enascere-tur. Excipe nisi prævideas majora peccata ipsum pęnitentem ex tali notitia commissurum; lege Vinc. Tancr. p.2. qq. moral. tract.3. qu.24. à num.2. Secunda regula: Si ignorantia inculpabilis quæcumque, sive facti, sive juris, & sive juris divini, sive humani non est contra pęnitentem (idest quando pęnitens non putat esse mortale, quod tale est) & nihil pęnitens interrogat de hoc Confessarium; distinguendum est: si enim Confessarius prævidet pęnitentem, ignorantia ablata, non difficulter relicturum id, quod reipsa peccatum est; tenetur *d* veritatem aperire, propter bonum pęnitentis, & ne pęnitens peccet contra legem Dei, etiam materialiter. At, si prævidet non relicturum; potiùs taceat, ne in majus damnum illum conjiciat. Idem esse dicendum quando quis est in occasione proxima, & non speratur emendatio, docet Pellizarius tract.

I 6 de

b *Delugo de pœnit. disp.22. sect.2. §.1.*
c *Sanch. lib.2. de matr. disp.38. nu.5.*
d *Sanch. disp. cit. nu.6.*

de Monial. cap. 10. section. 3. numer. 19.

4 Hinc non solùm in matrimonio contracto, sed etiam in contrahendo; *e* si judicat Confessor pœnitentem adhuc remansurum in matrimonio, vel illud fore contracturum, etiam si illi impedimentum aperiatur, ne illi aperiat, si non interrogetur, immò, loquendo de contracto, si pœnitens in prædictis circumstantiis solùm sciat, seu sciverit esse peccatum, contraxisse matrimonium, non autem sciat ejus invaliditatem: absolvat de peccato, non verò invaliditatem ostendat.

5 Hinc, etiam si prævideat Confessor pœnitentem non restituturum, si illi detegatur nullitas tituli, quem pro se adesse pœnitens putat; non erit talis nullitas illi à Confessario non interrogato patefacienda: *f* quamvis sit in præjudicium tertii, qui suo carebit: tertii, inquam, particularis: nam si esset in damnum publicum, cum tunc præponderare debeat bonum publicum bono privato pœnitentis, videtur aperienda.

Sed contra hoc ultimum, quæso te, si prævides pœnitentem non restituturum, quamvis item advertas, id esse in damnum publicum, cur tu sis obligandus ad admonendum, quandoquidem prævides, adhuc tua accedente monitione, illum non fore restituturum, atque adeo non fore amovendum damnum publicum? Certè frustra erit talis monitio, immò nocens ipsi admonito, bono

e *Delugo, & Sanchez locis citatis.*
f *Sanchez ibid. nu. 7.*

no autem publico nequaquam favens.

6 Atque hæc omnia g etiam procedunt quando Confessarius speraret pœnitentem suscepturum quidem monitionem, sed tamen advertit remedium esse difficillimum: h ut si scandalum, vel infamia notabilis sequatur, qualia possent sequi, ex separatione v. g. matrimonii: In hoc enim, vel simili casu satius est tacere, quia majus est tale damnum, quàm illa materialis violatio legis divinæ, sine peccato violantis.

7 Undè etiam infertur idem esse dicendum, i quando pęnitens sub peccato mortali tenetur ad aliquid adeo difficile, ut non credatur tunc æquo animo recepturus, & alia vice melius suscepturus esse judicetur: poterit enim tunc prudens Confessor relinquere illum in sua bona fide. quæ à peccato excusat, & monitionem in tempus opportunius differre: ne scilicet territus pęnitens à confessione se abstineat, majusque detrimentum patiatur. Hoc notetur permaximè pro Confessariis Mercatorum, & Principum.

8 Tertia regula. Si pęnitens, sive quia prudenter dubitat, sive quia scrupulo angitur, interroget Confessorem de re aliqua, an sit peccatum, vel an ad aliquid obligetur, nec ne; tunc Confessor veritatem aperire omninò debet. k Ratio est, quia si ta-

ce-

g *Delugo cit. num. 30.*
h *Idem Delugo n. 27. citans Suarium, & Sanchez.* i *Ibidem.*
k *Sanchez, & alii loc. cit.*

ceret; illud silentium esset erroris approbatio, id quod numquam licet.

9 Petes quid faciet Confessor, quando nescit, vel dubitat an sua admonitio profutura sit pœnitenti, an damnum allatura? Respondeo tunc est comparanda utilitas, quæ sub dubio illo speratur, & damnum, quod sub dubio timetur: atque illud sine scrupulo fiat, quod magis præponderare in Domino judicabitur.

CAPUT V.

Quam dispositionem Confessor advertere in pęnitente debet antequam absolvat.

QVantum hìc facit ad nostrum institutum, triplex dispositio consideranda est. Prima complectitur actum fidei pernecessarium in pęnitente. Secunda, dolorem debitum de peccatis. Tertia, statum gratiæ in Confessario.

§. I. *De actu Fidei necessario antequam quis absolvatur.*

1 ID persæpe angit Confessarios rusticorum, puerorumque peccata excipientes. Pro praxis tamen facilitate adnotandum est aliud esse quod necessariò requiritur, antequam conferatur, ad justificationem acquirendam, absolutio: & hoc est pę-

pęnitentem credere ea, quæ ſunt de neceſſitate ſalutis: aliud eſse quod requiritur ex alio capite: nempè ratione præcepti, quo quilibet Chriſtianus obligatur ſcire, quæ ad religionem, quam profitetur, pertinent. De utroque agemus: quamvis propriè de priore agere ad nos dumtaxat ſpectet.

2 Quoad primum igitur caput ſolùm, videndum nobis eſt: quidnam credere ſit de neceſſitate ſalutis: id enim ſolùm erit neceſſarium expoſcere ante abſolutionem à pęnitente. De quo tamen ſic dilucidè habet Sanchez: *a* In rigore non tenetur Confeſſarius pęnitentem inſtituere, procurando, ut tunc addiſcat quæ credenda ſunt: ſed ſatisfaciet proponendo illi, & explicando duo myſteria Trinitatis, & Incarnationis, ut ea explicitè credat, & inducendo ad negligentiæ dolorem, & emendę propoſitum (ſi quæ in hoc fuit.) Hæc ille.

3 Tria hic inſuper adverto. Primò in benè moratis, vel confiteri ſolitis, ſupponi poſse ſemel hæc myſteria credidiſsé, ſemel inquam: nam ex neceſſitate medii, ſemel ſufficit. *b* Secundò rectè paulò ante dictum eſse (ſi quæ negligentia fuit) nam communiter puto vix, præſertim mortaliter gravem adfuiſse. Nam vel ſunt pęnitentes ex urbanis, & cultis; & ſupponuntur ſcire; vel

a *Sanchez lib.2. in Dec. cap. 3. n.23. in fine.*
b *Vide Sanchez ibid. in fine nu.* 18. *& num.* 21. *lege item Aragon. apud eumdem Sanchez ibid. cap.* 1.

vel ex rudibus, seu pueris; & supponuntur inculpabiliter c non advertere ad tale onus.

Die 2. Martii 1679. Innocentius XI. damnavit infrascriptas propositiones. Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantia mysteriorum fidei, & etiam si per negligentiam etiam culpabilem nesciat mysterium SS. Trinitatis, & Incarnationis D. N. Jesu Christi.

Sufficit illa mysteria semel credidisse.

4 Tertiò ab aliquibus *d* hanc necessitatem salutis multò benigniùs explicari. Instar omnium sit Emmanuel Sà, *e* qui sic habet: Necesse explicitè credere fidei mysteria, quæ publicè in Ecclesia celebrantur, sentiunt multi cum D. Thoma: alii excusari multos ignorantia, præsertim cum deest, qui doceat.

5 Quoad alterum caput, communior *f* sententia est quemlibet Christianum teneri scire, & credere, saltem quoad substantiam, omnes articulos Symboli Apostolici (excipe Communionem Sanctorum, quæ intellectu difficilis est, etiam pro doctis) Additur

c *Azor, & Vasquez apud eundem Sanchez ibid. num. 20.*

d *Turrianus de Fide disp. 27. dub. 4. citans Vasquez, Sà mox citandus, Coninch de Fide disp. 14. dub. 9. nu. 163. Vide etiam Dianam p. 3. tr. 5. res. 46. & 48.*

e *Sà V. Fides.*

f *Lege Turr. disp. 28. dub. 1. & Valentiam q. 2. p. 4. assertione 2. & Sanchez loco supra citato.*

tur etiam eodem modo Sacramentum Baptiſmi, Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ. Itemque Decalogum: Ratio eſt, quia, quilibet tenetur ea ſcire, quæ pertinent ad ſuum ſtatum, & officium.

6 Dixi, quoad ſubſtantiam, ut ſignificarem neceſse non eſse g memoriter ea callere: ſiquidem ſatis eſt ea, quoad res ipſas ſcire: præſertim ruſticis, & rudibus, qui ſine dubio, propter impotentiam, excuſandi ſunt. h

§. 2. De diſpoſitione Pœnitentis quoad dolorem antequam abſolvatur.

7 DE diſpoſitione doloris, & propoſiti ante abſolutionem in pœnitente requiſita, multa diximus toto ferè libro primo: quare ſatis pauca ſuperſunt addenda,

8 Primò præſumitur dolor, & propoſitum, quando in confeſſione ipſa ſigna doloris apparent. *a* Immò ipſa accuſatio peccatorum ſeriò facta, præſertim in benè moratis: *b* eſt ſufficiens ſignum doloris; multò magis, ſi pœnitens dicat ſe dolere.

Vide propoſitionem damnatam poſitam in pag. 196.

9 Secundò rudiores excitandi ſunt ad dolorem: quia non ſatis advertere ad ejus neceſſitatem ſolent.

10 De

g *Sanchez ibid. n. 16.* h *Ibidem n. 20.*
a *Delugo diſp. 22. de pœn. ſect. 2. §. 3.*
b *Filliuc. de Sacram. Pœnit. in Inſtructione brevi cap. 2. art. 3.*

10 De confessionibus præteritis factis à pœnitente, nisi clarè contrarium constet; supponendum regulariter adfuisse dolorem, Confessariumque rectè suum munus obivisse. c

§ 3. *Quænam dispositio requiratur in Confessore, dum absolutionem impendit.*

11 HIc, ubi de dispositione pęnitentis antequam absolvendus est, disputavimus, commodum locum habet, & dispositio requisita in Confessario antequam absolutionem conferat. Eum autem debere esse in statu gratiæ, quando administrat Sacramentum Pęnitentiæ, testata res est. Ita Suarez, Layman, Henriquez, Delugo, aliique mox citandi, & apud Dianam p. 6. tract. 6. res. 53. quia reverentia tanto ministerio debita requirit, ut illud (sicuti, & cætera Sacramenta, saltem à Ministro, qui sit ad ea conferenda, ex officio institutus ministrari in peccato mortali sine mortali non possit.) Quare peccati sibi conscius Confessarius, ante vel se conterat, vel attritus confiteatur, quàm ad hoc Sacramentum ministrandum accedat. Sic iidem. Dixi sub disjunctione (vel) quia solùm ante susceptionem Eucharistiæ adest præceptum positivum præmittendi confessionem, nam ad cætera Sacramenta suscipienda, vel ministranda sufficit, quocumque modo, atque adeo per solam contritionem in amicitiam

c *Delugo cit. ibid.*

citiam priſtinam Domini redire.

12 Poteſt tamen contingere, ut in peccato mortali ſine novo peccato adminiſtretur hoc Sacramentum à Confeſſario inadvertenter, & aliquando etiam cum advertentia. Priùs contingit cum quis bona fide putans ſe contritionis actum elicuiſſe, verè coram Deo non elicuit. Sic Layman de Sacram. tract. 1. cap. 5. num. 11. Poſterius, quando gravis aliqua neceſſitas boni ſpiritualis proximi id requirit: nam ſi Confeſſarius luce gratiæ deſtitutus vocetur ad audiendam confeſſionem mox morituri, idem ſi vocetur ad baptizandum, nec poſſit ab illis temporum anguſtiis preſſus, ſine magna difficultate, ſe recolligere ad eliciendum actum contritionis, quo gratiæ nitorem recuperet, poterit illi miniſtrare ſine peccato Sacramentum. Ita Præpoſit. 3. p. q. 64. art. 6. dub. 1. num. 34. Delugo de Sacram. diſput. 8. ſect. 9. num. 151. Ratio eſt, quia defectus contritionis in eo caſu non imputatur malitiæ Confeſſarii, ſed tribuitur neceſſitati proximi; & ſic ea neceſſitate conſtante, à peccatis, quæ opprimunt Confeſſarium, nulla injuria irrogabitur Sacramento: præſertim Sacramento ei, quod ad delenda ejuſdem generis peccata à Chriſto Domino inſtitutum eſt.

13 At enim verò quandonam urget ejuſmodi obligatio ſtatus gratiæ in Confeſſario; dum audit pœnitentis peccata, dum pœnitentiam ei tanquam judex taxat; an ſolùm, eo temporis momento, quo conferenda eſt?

Reſ-

Respondeo. Licèt nonnulli apud Dian. p. 1. tract. de circumstant. aggrav. ref. 47. Bonac. de pœn. d. 5. quæst. 5. sect. 2. p. 2. §. 2. disput. 2. num. 8. censeant; & dum audit, & dum pœnam taxat, & dum absolvit; probabilissimum tamen est, solùm dum absolvit. Sic Henriq. lib. 6. cap. 8. num. 6. in Glossa lit. V. De Lugo de Sacram. disput. 8. sect. 9. num. 158. Ratio est, quia audiens confessionem, & pœnitentiam imponens, licet incipiat conficere Sacramentum; non tamen illud simpliciter, & absolutè conficere censetur, donec formam absolutionis adhibeat; ut patet, si audita confessione, & injuncta pœnitentia à beneficio impendendæ absolutionis abstineat. Ergo donec absolvat, non potest dici, quòd simpliciter, & absolutè irreverenter tractet Sacramentum, quia donec absolvat, Sacramentum non conficit.

Dices. Hinc sequeretur eum, qui incipit ministrare per Absolutionem Sacramentum Baptismi, vel per Unctiones Sacramentum Extremæ Unctionis, non peccaturum, si antequam proferat formam se conterat. Respondeo. Fac ultro hunc peccaturum (id enim quærendi nunc otium non est) assero adesse in casu nostro disparitatem. Nam cum materia, & forma Baptismi, & Extremæ Unctionis institutę sint simul exhibendę, judicatur moraliter quis malè tractare Sacramentum; dum ponit materiam, cui ex sui institutione tam proximè adhibenda est forma, cum per positio-

nem

nem materiæ tam vicinæ ipsi formæ censeatur confici absolutè Sacramentum. At in Sacramento Pœnitentiæ, quod est institutum per modum judicii, in quo frequentissimè etiam per dies plures distat positio materiæ, & impositio pœnitentiæ à forma, quæ est sententia absolutionis; moraliter non censetur, per positionem illarum (quæ ex sui institutione remotè ab absolutione se habere possunt) confici Sacramentum Pœnitentiæ, atque adeo nec ab illo Confessario peccatore irreverenter tractari. Hæc disparitas solvit difficultatem, quam urget Delugo loc. cit. contra rationem numero præcedente allatam; quam sine hac nostra explicatione, satis jejunè dictam à Doctoribus apud Dianam loc. cit. fuisse non possum non animadvertere.

14 Petes: quid si idem Sacerdos audiens confessionem, & taxans pœnitentiam cum proposito se conterendi, antequam absolvat (hoc enim proposito firmare se debet, si advertat ad indignum animæ suæ statum) non valens deindè vincere difficultates, quæ sese menti offerunt, contritionem tam brevi tempore, quo sæpissimè penitens absolutionem expectat, concipere nequeat; condemnandus ne erit de culpa mortali, si sic affectus absolvat? Respondeo, sub distinctione. Nam vel hìc si Sacerdos bona fide, expertus fortasse aliàs facilitatem se conterendi, differt actum contritionis ad illas temporis angustias, vel mala fide, temerè, & imprudenter: si hoc posterius,

cer-

certè peccavit mortaliter, saltem quando periculo absolvendi in mortali sese exposuit; quia tunc ipsi, pravitatique suæ tribuitur contritionis defectus. Si illud prius, est iterum distinguendum. Si enim sine ullo timore molestiæ pęnitentis, aliquid fortè simulans Confessarius, potest differre absolutionem, id facere obligabitur, secus, sine hæsitatione absolvere potest. Ratio prioris partis distinctionis est, quia posita nulla pęnitentis repugnantia, sic requirit reverentia Sacramenti. Ratio posterioris est, tum quia pęnitens habet jus ad Absolutionem, quare si Confessarius eum absolvere refugiat, gravem injuriam irrogabit, cogendo illum ad dilationem sufferendam: tum quia odiosa absque dubitatione redderetur Confessio, si pęnitens adverteret sese nulla sua causa sine absolutione dimitti, absolvatur ergo &c. Sicuti enim necessitas ægroti graviter periclitantis excusavit similem Confessarium modo n. 12. ita ab hac necessitate juris pęnitentis, & à necessitate, qua omnes urgemur procurandi, ne molesta evadat Confessio, quod est publicum Religionis bonum, excusari eundem probabile est.

15 Immò simile quid in priore casu, quando Sacerdos mala fide contritionem ad tempus immediatè ante absolutionem remisit, dicendum in aliquo casu esse paritas rationis ostendit: Nam, etiam si fortè, immediatè ante conferendam absolutionem à temeritate resipiscat ejusmodi Sacerdos, velitque, non tamen possit, in illa bre-

brevi morula se conterere, non peccabit dum absolvit existens in mortali, excusante nimirum prædicta necessitate juris pęnitentis, prædictoque onere Confessarii non reddendi odiosam Confessionem, licèt sine dubio peccaverit, quando fide prava ad absolvendum in peccato sese perperam exposuit. Nisi sic doceamus, peccaret tunc Sacerdos, tum absolvendo, quia absolveret in mortali, tum non absolvendo, quia negaret jus pœnitentis: id quod esset pati perplexitatem, quam omnes Doctores nunquam concedendam esse fatentur.

CAPUT VI.

De Juramentis, aliisque obligationibus exposcendis ab eo, qui absolvitur in casu necessitatis.

1 JUramentum, quantùm facit ad præsentem difficultatem, triplicis est generis: Aliud est de stando mandatis Ecclesiæ, id est quòd iterum talia pęnitens non sit commissurus: Aliud est, de satisfacienda parte: Aliud de comparendo, idest quòd pęnitens, propter necessitatem, ab excommunicatione reservata absolutus, recurrere, seu comparere debeat coram Superiore, sub pęna reincidentiæ, hoc est quòd in eandem excommunicationem, à qua fuerat absolutus, reincidet.

2 Jam verò vel possumus sermonem face-

cere de casibus reservatis, vel de reservatis excommunicationibus.

Quoad primum in articulo necessitatis, idest mortis: & valdè probabiliter in gravi periculo *a* ejusdem: immò, & probabiliter, in quolibet impedimento perpetuo, *b* propter quod quis ad Superiorem ex se confugere non valet; quilibet Sacerdos potest *c* de quibuscumque reservatis absolvere, cum præter id tempus non possit. An verò nullum tunc est exposcendum juramentum: quia pro casibus, quibus non est annexa excommunicatio, nullum adest jus, quod obliget ad tale juramentum. Excipe incendiarium: *d* huic enim, quamvis non sit excommunicationi subjectus, erit juramentum injungendum, juramentum inquam, de stando mandatis Ecclesiæ: nisi quis dicat legem id exposcentem ex dissuetudine jam non obligare.

Periculum, & articulum sic explicat Dicastillus de Paris. d. 10. num. 409. Pro eodem reputatur Periculum, & Articulus, quando mortis periculum est propinquum, & verum in fieri, non verò quando ferè certum est, mortem diutiùs esse differendam, quo tempore potest occurrere opportunitas habentis facultatem legitimè absolvendi. Et paulò post nu. 411. tunc approbat, posse absolvi damnatos in triremibus, ut in articulo

a *Lege Sanchez l. 2. in Dec. c. 13. n. 1.*
b *Castrop. tom. 1. tr. 4. disp. 4. p. 3. §. 5. n. 4.*
c *Trid. sess. 14. cap. 7.*
d *C. Pessimam 23. quæst. 8.*

culo mortis, quando debent periculosum mare transire, aut non est Sacerdos, aut haberi à tali damno de facili non potest. Concludit denique in hunc modum. Plura sunt alia pericula, quæ arbitrio prudentis potiùs, quàm certa regula designari poterunt. Ut cum quis in morbum periculosum incidit, qui majore ex parte mortem solet afferre, aut iter incipit expositum prædonibus occidere solentibus, vel aggreditur curationem alicujus morbi, quæ periculosa esse solent. Hæc ille. Unde non judico in articulo; seu periculo hoc eum esse, qui tertiana simplici laborat, quia hæc non solet majori ex parte mortem afferre. Aliqui Jo: Sanc. d. 12. nu. 5. & Dian. p. 3. tr.4. res.17. & p. 5. tr. 3. res. 69. morbum periculosum judicant dolorem lateris, quod Medicis meliùs decernendum relinquo.

3 Quoad secundum, *e* in eodem extremo, seu gravi periculo, vel impedimento perpetuo, quilibet Sacerdos potest quidem à qualibet excommunicatione, sive à jure, sive ab homine lata, etiam propter hæresim contracta, & quocunque modo reservata, tanquam legitimus Minister absolvere: sed in percussore *f* Clericorum, & in omnibus casibus Bullæ Cœnæ *g* injungere pœnitent debet juramentum de stando mandatis Ecclesiæ, & in iisdem casibus Bullæ *h* Cęnæ

K dum,

e *Trid. sess. 14. cap. 7.*
f *C. ex tenore de sententia excomm.*
g *In eadem Bulla clausula 29.*
h *Ibidem cautione præstita.*

dumtaxat aliud juramentum debet injungere, nempè de satisfacienda parte, si quæ læsa fuit, nec dum remisisse appareat. Dixi (dumtaxat) quia in aliis requiritur quidem satisfactio partis, sed non suo præstito juramento. *i* Denique ab eo, qui à quacunque excommunicatione reservata, propter talem necessitatem, absolvitur; aliud onus erit exposcendum; nempè ut transacto periculo, recurrat ad Superiorem, vel ejus delegatum (qualis certè esse solet Confessarius electus virtute Bullæ Cruciatæ, vel Jubilæi) Quòd si deinde non recurrerit; in eandem excommunicationem relabetur. *k*

Dixi autem (onus, non juramentum) siquidem juramentum hoc de comparendo, probabilius est in percussione solùm Clericorum, cum in aliis nullo jure caveatur, imponendum esse. *l*

Bordonus tract. 3. cont. 27. n. 20. putat obligationem adesse solùm, quando quis absolvitur ab excommunicatione deducta ad forum contentiosum. Ita Avila 2. p. cap. 7. disp. 3. dub. 4. Esto oppositum sentiat Castrop. cum aliis tom. 1. tract. 4. disp. 4. p. 3. §. 5. n. 17.

Nota duo. Primò, ab impubere ejusmodi juramenta non esse exposcenda: quia non

i *Lege Sanch. l. 1. in Dec. c. 13. n. 17.*
k *C. eos qui de sententia excom. in 6.*
l *Ita Avila 2. p. c. 7. dis. 3. dub. 4. Esto oppositum sentiat Castrop. cum aliis cap. 1. tr. 4. disp. 4. p. 3. §. 5. n. 17.*

non præsumuntur pollere eo rationis usu, ut juramentum pro dignitate præstent: Sic Sanchez lib. 2. in Decal. cap. 13. nu. 26. Bonac. disp. de censur. quæst. 3. p. 3. nu. 11. Secundò, Quando indicatur ea juramenta, vel onera impleri non posse, ut quia v. g. pęnitens statim est certò moriturus, vel impedimentum fore perpetuum: illa non esse imponenda, quia frustra imponerentur. Sic Castrop. tom. 1. tract. 4. d. 4. p. 3. §. 5. nu. 18.

CAPUT VII.

De Jurisdictione Sacerdotis ad absolvendum necessaria.

AD facilem pęnitentiæ administrationem reddendam multùm prodest, certum esse de sua jurisdictione Confessarium: quapropter hæc breviter adnoto.

§. 1. *De Sacerdote non approbato.*

2 SAcerdos simplex non approbatus solùm potest absolvere à venialibus, & à mortalibus aliàs ritè absolutis: Advertendum tamen est in Decreto S. Congregationis circa Communionem quotidianam edito 12. Februarij 1679. cum approbatione Innocentii Papæ XI. præcipi Episcopis ne permittant, ut venialium confessio fiat simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, seu Ordinario.

Potest etiam simplex Sacerdos in casu necessitatis absolvere ab omnibus casibus, & excommunicationibus, sine ulla restrictione *a* modo tamen supradicto in capite præcedente: & quidem *b* probabiliter etiam præsente Confessario approbato. Quam probabilitatem sic ego breviter probo. Non potest negari hanc sententiam esse probabilem, ut fatentur ipsi Castrop. Delugo, & sexdecim Doctores à Delugo citati, aliique: sed in jurisdictione probabili, sententia est communis, quod Ecclesia dat jurisdictionem certam: ergo prædicta jurisdictio non erit ampliùs probabilis, sed certa. Minorem hujus argumenti probat ipse Castropalaus *c* afferens Suarium, Lessium, Thomam Sanchez, Basilium de Leon, Ægidium Coninch, Bonacinam, aliosque, qui omnes affirmant operanti ex opinione probabili, qua scilicet quis probabiliter judicat se habere jurisdictionem, statim de facto ab ipsa Ecclesia jurisdictionem certam conferri: ergo &c.

CA-

a *Præpositus de pœn. q.7. dub. 5. num.5. aliiq; passim ex Trid. sess. 14. c. 7.*

b *Castrop. tom. 1. tr. 4. disp. 4. p. 3. §. 5. nu.8. & 9. Delugo de pœn. dis. 18. sect. 2. nu. 23. vocantem probabilem nostram opinionem, quamvis contrariam probabiliorem, & tutiorem.*

c *Castrop. eodem tom. 1. disp. 2. de conscientia opinante p. 5. num. 9.*

§. 2. *De Confessore approbato.*

2 SAcerdos ritè vel à suo Ordinario seu Prælato, vel à Summo Pontifice approbatus eos, respectu quorum est approbatus, potest absolvere tum ab omnibus casibus, tum ab omnibus excommunicationibus aliàs nulli Superiori reservatis.

Ad hæc clariùs explicanda quatuor adverto.

Primò Episcopis, seu Prælatis Summo Pontifice inferioribus nulli sunt casus *a* neque excommunicationes reservatæ in jure: solùm igitur solent ipsi aliqua sibi reservare: quare quilibet Confessarius consulat suæ Diœcesis constitutiones, & jura, vel legitimas consuetudines. Unum subadverte, casus hosce, quos sibi hi reservant, vim solùm habere in sua Diœcesi, non in aliena. Nam propterea Diœcesanus, qui fortè peccatum in sua Diœcesi reservatum confiteatur Confessario in altera Diœcesi, ubi non est reservatum, poterit absolvi à dicto Confessario: *b* quia supponimus isti nullam factam esse restrictionē (ut esse factam restrictionē quandam pro Religiosis Societatis Jesu peccatum reservatum fortè confitentibus, dum iter agunt, *c* scimus) Quòd si dictus Diœce-

K 3 ce-

a *Suarez de pœn. disp.* 29. *sect.* 3. *nu.* 6. *Filliuc. tr.* 15. *à nu.* 237.

b *Filliuc. tr.* 7. *à n.* 283.

c *De quo Delugo de pœn. disp.* 15. *sect.* 6. §. 3.

cesanus mutet domicilium, seque in alienam Diecesim transferat; multò magis in prædicto casu poterit absolvi, ut de se constat.

3 Secundò regulariter nullus est casus reservatus in jure Summo Pontifici, cui non sit annexa excommunicatio. *d* Undè colligunt rectè Doctores, quòd si quis non incurrit excommunicationem propter aliquam causam, v. g. propter ignorantiam, etiam si esset hæresis externa (nam propter internam quæcumque delicta, cùm Ecclesia nolit judicare de internis, nulla incurritur excommunicatio) tunc illud peccatum, seu casus non esset reservatus, sed posset *e* à quocumque legitimo Confessario absolvi.

4 Tertiò Episcopis conceditur à Tridentino, *f* ut possint in foro conscientiæ absolvere suos subditos ab omnibus casibus occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis: idque in hæresis crimine eisdem, non verò eorum Vicariis permittitur: id quod intellige etiam post *g* Bullam Cœnæ Domini: & quando dicitur (non eorum Vicariis) intellige de Vicariis ex officio: nam posse hæresis occultæ absolutionem, vel Vicario, vel cuicumque Sacerdoti specialiter, quando

d *Filliuc. in Instr. brevi c. 2. art. 5.*

e *Sanchez lib. 8. de Matr. disp. 9. n. 20. circa medium, Castrop. tom. 1. tr. 4. disp. 4. par. 3. initio.*

f *Trid. sess. 24. lib. 6. de reform.*

g *Fagundez 2. Eccl. præc. l. 8. c. 8. n. 33. lege etiam Castrop. t. 1. tr. 4. p. 3. §. 1. n. 18.*

do casus occurrerit, committere, non est mihi dubium. h Per occultum autem casum intelligitur quando peccator non laborat publica infamia, quoad illum casum, etiam si aliquibus sit notus. i

5 Atque ex hac tertia animadversione efficitur, ut Confessarius in his occultis non cogatur mittere pęnitentem, seu confugere ad Summum Pontificem; satis enim superque erit ad Episcopum. Est & aliud remedium, idest Bulla, & privilegia Religiosorum, de quibus jam aliquid subdo.

6 Denique adverto Catalogum Censurarum reservatarum haberi apud Filliuccium. k

§. 3. De Confessario electo per Bullam Cruciatæ, vel Jubilęum.

7 PEr Bullam Cruciatæ conceditur accipienti illam, (nam a non satis est propositum accipiendi: cum contra satis sit accipere, quamvis dilata solutione) in Regnis Hispaniæ, posse absolvi in illo anno, quo Bullam accipit, à quolibet Confessario ritè approbato, (& probabiliter b satis est si fuerit approbatus semel à quocumque Or-

h *Fagundez ib. Castrop. ibid. n. 19. & 20.*
i *Filliuc. tr. 7. nu. 286.*
k *Tract. 15. & 16. in fine.*
a *Joseph August. in Notitia brevi de Bulla Cruciatæ nu. 12.*
b *Joseph August. in Notitia brevi de Bulla Cruciatæ à nu. 5.*

dinario) ab omnibus casibus, & excommunicationibus Episcopo quomodocumque reservatis (præmissa debita satisfactione, ubi opus fuerit,) toties quoties, & ab omnibus Pontificiis publicis, semel in vita, & semel in morte in illo anno, & per aliam Bullam iterum semel in vita, & semel in eodem anno, sed non tertiò per tertiam. c

Probabiliter autem satis est, ex Henriq. Coninch. Filliuc. Regin. aliisq; apud Dian. p. p. tract. 11. res. 7. & post hos Valerus in Diff. utriusque fori v. Absolut. Diff. 1. si is electus per Bullam fuit approbatus semel à quocunq; Ordinario sive originis, sive domicilii, sive beneficii, nec injiciendus est scrupulus P. Fagundez 2. Eccl. præc. lib. 1. c. 2. n. 22. dicentis, opinionem non requirentem novam approbationem, si ejusmodi electus Domicilium mutet, non esse tutam; esse enim tutam pluribus probat idem Valerus, & signatè notat n. 18. versu & observa, sed omnino est legenda quædam seu declaratio, seu limitatio, quam ego affero in Tract. de Bulla Cruciatæ cap. 12. nu. 3. seq. Ita Joseph Aug. in Notitia brevi de Bulla Cruciatæ à nu. 5. Idque propter rationem, quam affert Sanchez l. 4. in Decal. c. 54. n. 27. (esto sint cum Filliucio tr. 77. n. 287. alii contrarii) quamque approbat Bauc. in selec. q. 48. citans Bonacinam tr. 3. de Censur. d. 1. q. 1. p. 10. num. 16. & Alphonsum de Leone To. de cens. resol.

c *Henr. Filliuc. Coninch. Reginal. aliique apud Dianam p. 1. tr. 11. res. 7.*

ſol. 7. n. 40. Ratio autem eſt, quia eſt verum hoc occultos eſse caſus Papales, & ſolùm ex Delegatione conceſſos Epiſcopis, & in rigore non eſſe caſus, quos ſibi Epiſcopi reſervant, ſeu non eſſe caſus Epiſcopo reſervatos, ut rectè notat Suarez de pœn. d. 29. c. 3. n. 6. tamen ſive ex uſu, ſive ex lata interpretatione, ſtatim ac illi conceduntur Epiſcopis in perpetuum, conceduntur illis tamquam ordinariis, atque toties, quoties abſolvibiles per Bullam; quæ eſt ratio allata à prædicto Sanchez l. c. Hinc ibidem paucis ſic conſequenter concludit. Qui habet ab Epiſcopo facultatem generalem abſolvendi à Caſibus, & Cenſuris ipſi reſervatis, intelligitur etiam ipſi conceſſus caſus abortus animati, & propter paritatem rationis, percuſſio levis Clerici, & ita eſſe uſu receptum. Hæc ille: & quidem propter eandem rationem, quia nimirum hi caſus conceſſi ſunt in perpetuum Epiſcopis.

8 Dixi (à Pontificiis publicis) nam ab occultis, excipe ſemper hæreſim, poteſt toties quoties, idque propter rationem mox dicendam §. ſequenti num. 11. Tam lata eſt poteſtas abſolvendi per Bullam omnes excommunicationes, ſatisfacta, ſi opus fuerit, parte; ut etiam poſſint abſolvi, in foro tamen interno, excommunicati, ſive generaliter pro peccatis, quæ ſint commiſſa poſt Bullam acceptam, vel etiam antea, *d* ſive nominatim denunciati. Eſſe autem

K 5 abſo-

d *Ludovicus à Cruce in expoſitione Bullæ Cruciatæ diſp. 1. c. 4. dub. 1.*

absolutum quempiam ab excommunicatione in foro interno; hunc effectum habet: ut si excommunicatio sit occulta, licèt pro culpa pro qua fuit excommunicatus, & pro ipsa excommunicatione manifestetur possit apud Judicem externum puniri; ipse tamen privatim potest *e* se gerere, ut non excommunicatus, quia de facto absolutus est auctoritate Summi Pontificis. At si casus, seu excommunicatio non sit occulta, & absolutio sit per Bullam in foro conscientiæ data; potest se in occulto gerere, ut non excommunicatus: at publicè se debet, *f* ut excommunicatus gerere: quia secus faceret præjudicium foro exteriori.

9 Absolutio à Censuris virtute Bullæ potest fieri *g* etiam extra Sacramentum Pœnitentiæ, & etiam per formulam ordinariam *h* absolutionis à Censuris. Nec est necesse, ut pœnitens Bullam habeat secum, cum satis sit, ut habeat domi. *i* Immò etiam si illam amiserit, *k* dum tamen spontè non projecerit. *l*

10 Quoad Jubilæum, in quo solet concedi latissima potestas absolvendi à peccatis, & excommunicationibus, secundùm ejus tenorem erit procedendum.

§. 4.

e *Idem ibidem dub. 3. n. 9.*
f *Idem ibid. nu. 12.*
g *Joseph Aug. ibid. n. 16.* h *Ibid. n. 7.*
i *Idem ibid. n. 8. & Ludovicus à Cruce in expositione Bull. Cruc. disp. 1. cap. 1. dub. 2.*
k *Idem Ludovicus à Cruce ibid.*
l *Joseph Augustin. nu. 8.*

§. 4. *De Confessore Privilegiato.*

11 HI solent esse Mendicantes, & qui in eorum privilegiis communicant. Hi ergo extra Italiam, & ii, qui in urbe Romæ commorantur, inter quos sine dubio numerantur Confessarii Societatis Jesu, &c. possunt absolvere ab omnibus *a* casibus Pontificiis, item toties quoties (satisfacta semper parte) præter casus Bullæ Cœnæ, à quibus non possunt.

12 Excipe item excommunicatos nominatim per sententiam prolatam ab homine, quos non potest absolvere *b* nisi ille, qui tulit, vel ejus successor, vel superior (qualis est censendus delegatus à dicto Superiore) ut occurrit quando quis absolvitur virtute Bullæ Cruciatæ. Excommunicatos autem sive nominatim, sive generaliter ab homine Confessarii Societatis Jesu non debent absolvere, sine speciali licentia suorum Superiorum, prout explicatur in Compendio Privilegiorum ejusdem Societatis. *c* Alii tamen Mendicantes possunt. *d* Et ratio di-

K 6 versi.

a *In compendio privil. Soc. Jesu V. absolutio §. 1. & universaliter pro omnibus Mendicantibus Rodriq. qu. 2. in Comp. V. absolutio quo ad sæculares à nu. 34.*

b *Filliuc. tr. 11. n. 297. & Alterius t. 1. l. 4. disp. 2. c. 2. & 3. & c. 5. §. quo Privilegium.*

c *In Compendio Privil. Soc. Jesu §. 1. V. absolutio.*

d *Jo: la Crux in Comp. Privil. l. 2. c. 7. d. 1.*

versitatis est, quia Confessariis Societ. id limitatur à suo Patre Generali, quod limitare utique ex suis privilegiis *e* potest: qua limitatione carent cæteri, ut supponimus.

Utrum autem pro excommunicatis nominatim sint hi per sua privilegia Delegati à Pontifice, sicuti Electus per Bullam Cruciatæ, non est hìc quærendi locus; nam propterea, modò initio hujus numeri, excommunicatos nominatim excepi.

13 Hæc pro Confessariis Mendicantibus, eorumque privilegia participantibus extra Italiam, & intra Urbem. De iisdem nunc breviter dicendum, intra Italiam, & extra Urbem. Certum est hoc posse absolvere à cæteris *f* præter sequentes; hoc est primò præter casus Bullæ Cœnæ. Secundò præter casus sex Pontificios positos *g* in moderatione ejusdem Decreti Clement. VIII. Denique tertiò præter casus, quos sibi Ordinarii locorum reservant. De hoc tertio nihil occurrit addendum. De primo, & secundo soltùm hìc exponendum erit in gratiam legentium, quinam illi sint.

Bullæ Cœnæ Summa.

HÆresis librosque Hæreticorum legentes.

Pyra-

e *In præfatione ejusdem compendii Privil. Soc. Jesu.*

f *Ex decreto Clem. VIII. posito à Ludov. la Cruce de exp. Bullæ Cruc. disp. 1. c. 3. dub. 5.*

g *Apud eumdem ibid.*

Pyratæ in mari Romano, eorumque fautores.

Imponentes nova pedagia, gabellas, &c.

Falsificantes litteras Apostolicas.

Arma, ferrum &c. Equos &c. deferentes ad inimicos nominis Christiani, vel ad Hæreticos, illisque auxiliantes, consiliumque dantes &c.

Impedientes eos, qui victualia Romam deferunt.

Qui euntes Romam, vel ab ea recedentes spoliant, mutilant, capiunt, & sine jurisdictione vexant in Curia Romana commorantes.

Vindicantes sibi jurisdictionem Apostolicam.

Vulnerantes, vel capientes Episcopos, Cardinales &c.

Qui per se, vel per alias personas, quæ Romam pro suis causis recurrunt, vel inibi propter easdem commorantur, vel Judices Officialesque dictarum causarum, occasione earumdem &c. occidunt, percutiunt, spoliant.

Appellantes à gravamine, vel futura executione litterarum Apostolicarum, ad potestatem sæcularem.

Impedientes earundem litterarum Apostolicarum, seu causarum spiritualium executionem.

Judices sæculares, qui Ecclesiasticas personas trahunt ad sua Tribunalia; quique Ecclesiasticam libertatem tollunt, aut in aliquo perturbant.

Im-

Impedientes Prælatos, ne ſua juriſdictione utantur, quique, illorum delegatorum judicia eludentes, recurrunt ad curiam ſæcularem, aut contra illos aliquid decernunt.

Uſurpantes Eccleſiarum juriſdictiones, vel etiam fructus.

Imponentes onera Eccleſiaſticis.

Judices ſæculares, qui ſe interponunt in criminalibus contra Eccleſiaſticos.

Occupantes bona Eccleſiæ Romanæ, illiuſque juriſdictionem uſurpantes.

Præſumentes abſolvere prædictos.

Sex Caſus Pontificii apud Ludovicum à Cruce citatum, à quibus non poſſunt abſolvere Mendicantes intra Italiam extra Urbem.

14 Violantes immunitatem Eccleſiaſticam in terminis Gregor. XIV. Cum aliàs nonnulli.

Violantes clauſuram Monialium ad malum finem.

Provocantes, & pugnantes in Duello, juxta Trident. & Conſtitutionem Gregor. XIII. Ad tollendum.

Injicientes violentas manus in Clericos juxta Canonem: Si quis ſuadente.

Simoniam realem ſcienter contrahentes.

Confidentiam beneficialem, quæ eſt ea, *h* quam committunt perſonæ reſignantes ali-

h *Bulla Pii IV. Romanum, & Pii V. Intolerabilis.*

aliquod beneficium, vel illud acceptantes, vel collatores, vel electores, vel præsentatores, quando resignant, acceptant, conferunt, eligunt, præsentant cum intentione, seu certa confidentia, quod beneficium, seu ejus pars aliquo tempore reversura sit in favorem, sive ipsius resignantis, sive alterius cujuscumque.

15 Hæc, ut dixi, in gratiam legentium Confessariorum posita sunt. Cum enim Confessarius, ut rectè suo fungatur munere, teneatur i scire casus, sive excommunicationes, saltem ordinarias, quas ipse non potest absolvere: nam de illis, quas potest satis est si habeat cognitionem confusam, intendatque eas absolvere, si opus fuerit: ideo Confessarius ex Mendicantibus extra Italiam, & in Urbe, satis est si sciat excommunicationes Bullæ Cœnæ, quas jam modò compendiosè delibavimus. Confessarius autem ex iisdem Mendicantibus intra Italiam, & extra Urbem, sufficit si sciat easdem excommunicationes Bullæ Cænæ, & insuper sex mododictos casus Pontificios, & denique casus ab Ordinario Diocoesis vbi degit, reservatos. Demum Confessarius non participans privilegia Mendicantium non solùm prædicta scire debet, sed etiam illas alias excommunicationes reservatas in jure, & in extravagantibus, quarum Catalogus, ut supra dixi, est apud Filliucium: k qui quia longus.

i *Filliuc. in Instructione brevi c.2. art.5. §. Quarto scienda sunt.*
k *Tract.15. & 16. fine.*

longus est, hìc transcribere operę pretium non fuit: est tamen apud eundem in instructione brevi artic. 5. brevior Catalogus ordinariarum excommunicationum reservatarum, quo, si mavis uti, ad facilitatem potest.

Alexander VII. damnavit duas infrascriptas propositiones. Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.

Prælati Regulares possunt in foro conscientiæ absolvere quoscumque sæculares ab hæresi occulta, & ab excommunicatione propter eam incursa.

CAPUT VIII.

Quid faciet Confessor, si erraverit in absolvendo?

§.1. *Proponitur quæstio.*

TRipliciter id evenire potest. Primò si erraverit, quoad valorem Sacramenti, absolvendo v. gr. sine potestate: ut si absolvisset à reservatis, vel sine intentione, vel sine debita pœnitentis dispositione. Secundò si erraverit, quo ad aliquid, quod erat in damnum tertii: v. gr. non obligavit ad restitutionem debitam, & idem est si obligavit ad indebitam. Tertio si erraverit in aliquo, quod nec bonum tertii, nec validitatem Sacramęnti læderet, sed solùm; v. gr. non interrogavit de numero,

ro, vel de requisitis circumstantiis peccatorum, vel reliquit pœnitentem in occasione proxima. Jam de singulis hisce eventibus, nostro amore, breviter.

Sed priùs advertendum est ejusmodi errores, vel à Confessario posse committi ex culpa mortaliter gravi, quam malam fidem vocabo: vel ex nulla, aut saltem venialiter levi, quam appellabo bonam fidem: nam hac distinctione posita, clariora evadent, quæ subdenda sunt. Initium autem facimus à tertio.

§. 2. *De errore circa Tertii damnum.*

2 QUando ergo Confessarius erravit tertio modo: si bona fide processit, ad nihil illum obligo, *a* sed Deo omnia commendet: si mala fide, debet *b* diligentiam moralem adhibere, ut pœnitentem admoneat: de cujus admonitionis modo, mox aliquid attingam nu.6. Ratio est, quia in posteriore hoc eventu Confessor esset cautus, ne pœnitens obligatus v. gr. confiteri integrè omnia peccata, tali obligationi, saltem materialiter, non satisfaceret. At in casu priore non censeretur causa moralis. Hujus autem ratio ulterior est, quia bona fides facit, ne tunc Confessor sit, seu censeatur ejusmodi causa moralis: nullam enim culpam adhibuit, &, ut suppono, non di-

a *Filliuc. in instruct. brevi c.4. §. dico 2. Delugo disp.22. de pœn. sect.3. nu.75.*
b *Idem Delugo cit. nu.74.*

dixit pœnitentem non esse obligatum, sed solùm tacendo non interrogavit, vel non obligavit. Sanè si quis ex fidelibus, die festivo. quem ipse crederet feriatum, laboraret; ego non obligarer docere eum de diei festivitate, si ejusmodi monitionem facere non possem sine meo gravi incommodo, & ratio est, quia non teneor ex justitia, quòd si teneor ex charitate, certè illud incommodum me excusat, ut est communis doctrina in omnibus obligationibus provenientibus ex debito charitatis. Ita est in casu nostro; nam ex una parte grave censetur incommodum cum meo rubore, & ostendendo me errasse, monere pœnitentem, & ex alia nullum damnum obvenit pœnitenti bona fide procedenti (ut supponimus) & solùm materialiter legem de integritate confessionis non observanti.

3 Petes, quid si bona fide positivè deobligavit, vel, quod in idem recidit, pœnitens motus ex silentio Confessarii putavit, se non obligari ad prædicta? Respondeo regulariter ad nihil illum obligari docet Filliucius. c Raro obligari docet Delugo. d Rectè uterque: tunc enim esset obligatio, cum omnibus perpensis, non esset grave incommodum Confessarii admonere, quia verò raro non adest ille rubor in retractando, potest rectè dici regulariter non obligari.

§. 3.

c *Filliuc. loc. cit.*
d *Delugo nu.74. cit.*

§. 3. *De errore cum damno Tertii.*

4 QUando erravit secundo modo, nempè cum Tertii damno; distinguendum est, quando enim tacuisti, hoc est nec illum positivè obligasti, nec deobligasti positivè: siquidem bona fide processisti; ad nihil te teneri putant graves Auctores *a* propter rationem modò dictam §. præcedente: si autem mala, teneris admonere *b* pœnitentem de patrato errore, ne scilicet patiatur damnum innocens causa tua. Si tamen non admoneas, licet pecces, non teneris ad restitutionem, quia Confessor non tenetur ex justitia quærere bonum temporale aliorum. Quòd si illum positivè obligasti, vel deobligasti: si mala fide id à te factum est, certè *c* obligaris, vel monere cum effectu, quo ipse restituat, vel si nolit, seu jam nunc non possit, cum potuisset ante suam deobligationem, tu teneris restituere: fuisti enim causa positiva damni, unde obligaris ex justitia. Si verò bona fide processisti, etiam obligaris *d* (sic urgente damno Tertii) cum aliquo tuo incommodo: non tamen cum tanto, quanto si mala fide processisses, quia nunc teneris ex charitate, non verò ex justitia, ut dictum est.

Ali-

a *Filliuc. in instr. brevi c.4. §. dico 2. strictiùs loquitur Delugo cit. de pœn. disp. 22. sect. 3. num. 65.*

b *Delugo ibid.* c *Ibidem.*

d *Ibid.*

Aliqui *e* putant in hoc casu adesse obligationem aliquo modo ex justitia, si quis enim sine culpa incenderet domum alienam, ut primùm id advertit, tenetur [ajunt ex justitia si potest, non cum tanto incommodo, extinguere: licet alius, qui non incendit, non ex justitia, sed ex sola charitate teneatur. Ita in casu nostro &c.

§. 4. *De errore cum invaliditate Sacramenti.*

5 QUando Confessarius erravit primo modo, hoc est ita, ut Sacramentum Pœnitentiæ, quod administravit, invalidum fuerit: si fide mala processit, debet *a* omninò, cum suo etiam gravi incommodo, pœnitentem admonere, sic exposcente damno scienter illato à Confessario. Si verò bona fide, tunc solùm debet *b* (semper supponimus, quòd possit illum convenire) admonere, etiam cum proprio aliquo dedecore, & incommodo, quando est periculum ne pœnitens ampliùs confiteatur: ut si esset v. gr. graviter infirmus. Ratio est, quia tunc est periculum mortis æternæ pœnitentis: atque adeo pœnitens tunc versaretur in extrema necessitate. At si tale periculum non est, quia spes est, ut iterum validè Sacramentum Pœnitentiæ suscipiat, non

e *Delugo cit. ibid. nu.47.*

a *Filliuc. in Instr. brevi c.4. §. Dico igitur primo, & Delugo d. disp.22. de pœnit. sect. 3. nu.58.* b *Delugo ibid.*

non esset in necessitate extrema, nam in sequenti confessione bona fide facienda jam indirectè absolvetur ab omnibus peccatis aliàs non legitimè absolutis: illud autem inconveniens, quòd non servabitur materialiter lex Dei de subdendis omnibus peccatis directè clavibus, resarcitur ab excusatione ducta ex rubore Confessarii eo modo, quo dictum est §.2.

6 Petes, quando admonendus est ejusmodi pęnitens, quo modo fiet sine fractione sigilli? Respondeo Confessor, ne sigillum frangat, debet petere veniam à pęnitente loquendi cum ipso de re ipsi pęnitenti necessaria ad salutem, atque ad ejusdem Sacramentalem Confessionem pręteritam pertinentem. Si pęnitens concedat, jam tuto Confessor admonebit: si negat, ad nihil aliud tenetur, c quia jam functus est suo munere, quantùm potuit.

Si pęnitens redeat ad confessionem, te in hac debere illum monere de defectu prioris, puto, quia non adest ille rubor, & ita ob aliam rationem minùs universalem notat Delugo l. c. num.77: ita Sanch. lib.3. de matrim. dis.6, nu.3. contra Suarium disp.33. de pęn. sect.5. dicentem posse adhuc, & debere admonitionem prosequi, quia talis locutio est pars confessionis præteritæ.

CAP.

c *Sanchez lib.3. de matrim. disp.6.num.3. contra Suarium disp.33. de pęnit. sect. 5. dicentem posse adhuc, & debere admonitionem prosequi, quia talis locutio est pars confessionis præteritæ.*

CAPUT IX.

Aliqua pertinentia ad Confessarium antequam absolvat.

IN unum redigimus quædam, quæ supersunt, quæque superiùs meliorem locum quàm hunc obtinere non potuisse visa sunt.

§. I. *Ex qua opinione Confessarius Pœnitentem absolvat.*

1 POteſt, *a* immò debet Confessarius sequi opinionem probabilem pęnitentis, contra propriam sententiam sive probabilem, sive probabiliorem. Ratio est, quia tunc pęnitens est *rectè dispositus*: dum sequi paratus est opinionem probabilem, jam vult ab omni peccato discedere: & quamvis in rebus humanis, sive Judex, sive Medicus deberet opinionem probabiliorem sequi, de qua re nobis nunc agendum non est; tamen Confessario, qui non alio modo est Judex, & Medicus, nisi ut anima pęnitentis justificetur; satis erit, si pęnitens rectè ad prędictam justificationem dispositus appareat: id quod satis habetur sequendo opinionem probabilem.

2 Pe-

a *Suarez de pęnit. disp.32. sect.5. Sanchez lib.1. in Decal. c.9. nu.28. & 29. aliique, Castrop. tom.1. disp.2. de conscien. opin. p.5. numer. 3.*

2 Petes, debet ne id ſub mortali? Reſpondeo ita. *b* Et quidem Confeſſarius proprius, ideſt Parochus debet toties quoties ad ſe recurrerit pęnitens, eum abſolvere; ſeque pęnitentis opinioni probabili conformare: delegatus verò, ideſt non proprius licet audita confeſſione, pro ea vice idem debeat; tamen poteſt eum monere, ne iterum redeat, niſi eam opinionem deponat. Ratio diverſitatis eſt ducenda ex obligatione, quam habet Parochus pro ſuis ovibus audiendis, à qua non urgetur delegatus. Obligamus autem delegatum pro ea vice: quia quando Confeſſarius quicumque audit confeſſionem; ex ſuppoſitione, quòd audiit, obligatur ſub mortali conformare ſe opinioni probabili: quia tunc pęnitens, cum ſit rectè diſpoſitus, habet jus abſolutionis, ne iterum cogatur ſua ſcelera alteri manifeſtare.

3 Non eſt tamen negandum *c* excuſari nonnumquam, propter levitatem materiæ, ejuſmodi Confeſſarium, ut ſi confeſſio fuiſſet de peccatis venialibus, aut ita brevis, aut de tali materia, ut ejus repetitio apud alium Confeſſarium grave onus minimè cenſeatur. Immò aliqui *d* in hoc Confeſſario delegato numquam talem obligationem moralem agnoſcunt, quia talis Confeſſa-

b *Delugo diſp.22.ſect.2. nu.48.*
c *Suarez. cit. nu.2. Sancb. cit. nu.29.*
d *Monteſinus, & aliqui apud Delugo diſp. 22.citat.ſect.2. n.48. nec reprobat ipſe Delug. ſiquidem contrarium ſolùm vocat verius.*

fessarius, volendo audire pęnitentis peccata, non vult cedere juri suo, quo liber est, ut possit suam in operando opinionem sequi.

4 Petes iterum, quando Confessarius potest, vel debet conformare se opinioni pęnitentis probabili, debet ne esse in se probabilis opinio, an satis est, ut pęnitenti appareat probabilis, quamvis in se talis nequaquam sit? Respondeo debet esse in se, sive tamen per rationes intrinsecas, sive auctoritatem extrinsecam Auctorum juxta ea, quæ dicuntur à Doctoribus de hac materia. Si ergo opinio pœnitentis nullam ex his probabilitatem habeat, sed solùm ipsi pœnitenti appareat probabilis: verbi gratia appareat probabile talem contractum non esse usurarium: diligens sit Confessarius in examine talis sententiæ, an fortè sit probabilis saltem extrinsecè propter auctoritatem alicujus Auctoris, & si invenerit esse talem, illi se conformet: e secus illa opinio pœnitentis jam non erit nisi falsa, & erronea: unde cum ejusmodi pœnitente se geret, sicuti se gereret cum culpabiliter, vel inculpabiliter ignorante: de quo nos satis diximus supra hoc libr. cap. 4.

Hactenus declaratæ doctrinæ, quandam moderationem adhibet Delugo lib. 1. Resp. mor. dub. 28. Meritò enim ait, non obligari Confessarium sequi opinionem pœnitentis, quando opinio se tenet ex parte Con-

e *Delugo loc. cit. à nu. 45.*

Confessarii, ut si sit probabile, ipsum posse, & non posse negare absolutionem id quod ego iterum notavi cum Sanch. d.44. nu.10. quando egi de pœnit. libr.5. cap.5. §.4. numer.39.

Alexander VII. damnavit infrascriptam propositionem. Si liber sit alicujus junioris, & moderni, debet opinio censeri probabilis, dum non constet rejectam esse à Sede Apostolica tamquam improbabilem.

§. 2. *An Confessarius sciens Pœnitentem non fateri peccatum, quod commisit, possit illum absolvere.*

5 QUid faciet Confessor, quando adverteret pœnitentem aliquod peccatum commisisse, quod neque ex se, neque interrogatus confitetur? Dico, si scit evidenter, quòd commiserit, & item evidenter novit, quòd alteri confessus non sit, absolvere non potest, quia clarè ipsi tunc constat ejusmodi pœnitentem non esse ritè dispositum. *a*

6 Dixi (si scit evidenter) si enim dubitat, vel dubitat an pœnitens licitè neget, potest absolvere, quia quilibet debet præsumi bonus, atque adeo rectè dispositus, nisi contrarium clarè constet. Quoniam igitur ea evidentia rarissima est, sæpè item contingere potest, ut pœnitens habeat tacendi causam rationalem, juxta alibi dicta,

a *Suarez de pœnit. disp.32. sect.3. n.9. Fagn. lib.6. de 2. præcepto Ecclesiæ c.4. nu.38.*

ad evitandum v. gr. suum, vel alterius damnum, vel habeat aliquam probabilem opinionem pro se, suaque actione: ideo regulariter videtur absolvendus.

7 Quid si Confessarius ex aliorum confessione novit, v. gr. Petrum tale crimen commisisse, nec esse confessum, ipse autem Petrus interrogatus negat; habenda ne erit fides alii, an Petro? Respondeo Petro potiùs, quàm aliis, quia in hoc judicio pęnitens est reus, testis, & accusator; magisque est credendum in hoc foro pęnitenti in sua causa, quàm aliis in aliena.

8 Sed quid si Confessor advertit pęnitentem tacere peccatum, quod clarè commisit, obligatur ne interrogare? Respondeo obligatur, si advertit tale silentium oriri ex malo examine, quia debet pęnitentem indispositum ad rectam dispositionem adjuvare: immò etiam si inculpabiliter pęnitens omitteret, quia Confessario etiam incumbit cognoscere plenè statum rei, illumque rectè dirigere antequam absolvat. Quomodo autem, & qua prudentia interrogare debeat pęnitentem de peccatis ab ipso commissis, jam subdo.

§. 3. Qua ratione Confessor, antequam absolvat, Pęnitentem interrogare debeat.

9 HÆc animadversio supra, cum de integritate confessionis actum est, suum germanum nancisci locum poterat, Ve-

Verum nec ab hoc loco, ut consideranti patebit, aliena prorsus est. Quare breviter de illa aliquid, ex Delugo, a qui solidè, & dilucidè illam exagitat, breviter de nostro more, quantum ad expediendam confessionem pertinet, afferemus.

10 Confessarius non obligatur ad examinandum pœnitentem exquisita industria, & exactissimo examine, sed suavi, & humano. Ad cognoscendum autem gradum hujus diligentiæ, quam adhibere debet Confessarius; nota posse errari vel per defectum, vel per excessum. Per defectum erant rudes, ignarique Confessarii nihil interrogando, vel solùm crassissima quædam, vel universalia: Per excessum fallunt doctiores, quia his occurrunt plures, & plures interrogationes, quibus meliùs species, vel numerus peccatorum explicarentur. Circa quod, advertendum, Confessarium non obligari plus ad interrogandum, quàm ipse pœnitens ad se examinandum: immò pœnitens obligatur primo loco, & deinde, juxta capacitatem pœnitentis, Confessarius: pœnitens autem non obligatur ad exactissimum examen, sed ad humanum, hoc est tale, quo Sacramentum hoc non reddatur nimis grave, & onerosum: nec est bona consequentia si plus hic se examinaret, plus inveniret: ergo ad hoc obligatur: non est inquam bona consequentia. Ratio est, quia non est attendendum solùm ad exactam, & integram confes-

a *Delugo disp. 16. de pœnit. sect. 14. nu. 589.*

ſionem peccatorum; ſed etiam permaximè; ne Sacramentum, ex hoc capite, reddatur nimis onerosum, & grave. Idem ergo dicendum eſt de interrogationibus à Confeſſario exhibendis: non enim aliis, aliiſque minutiſſimis interrogationibus torquere debet pœnitentem, ſed humano, prudentique modo, quamvis omittenda ſit aliqua differentia, vel numerus, aliàs aperiendus.

11 Sed inquiret aliquis aliquam regulam circa hujuſmodi examen, humanaſque interrogationes. At profectò non poteſt dari una, & eadem regula pro omnibus: pendet enim ex capacitate, & diſpoſitione corporali, ex attentione, aliiſque circumſtantiis. Quarè pauciores, & craſſiores interrogationes debent fieri homini inculto, & barbaro, quales ſunt Indi Occidentales, quàm alicui Europæo: leviùs item examinandus eſt ruſticus noſter, quàm homo civilis: leviùs qui ægrotat, & difficulter poteſt ad ſubtiliora attendere, propter capitis debilitatem, quàm homo ſanus, & robuſtus. Denique [quod notandum eſt etiam] leviùs, & minùs exactè interrogandus eſt circa ſingula, qui plura habet peccata, quàm qui pauciora. Ratio colligitur ex dictis, quia cum ſolùm requiratur diligentia, & examen humanum, hoc autem ſit illud, quod non generat ex ſe faſtidium, & tædium hujus Sacramenti, conſequens eſt, ut minùs diſtincta notitia requiratur ab eo, qui vel propter incapacitatem, vel propter morbum, vel propter peccatorum multitudinem, vel

aliam

aliam ob causam difficilius posset exactam notitiam reddere. Nam illi, qui confiteri debet peccata totius vitæ, quam in omni peccatorum genere expendit; difficillimum esset, & aptum ex se ad reddendam illi confessionem odiosam, & gravem nimis, examen illud, quod alteri facienti confessionem menstruam, non esset difficile, sed facile. Et hæc est ratio, cur à meretrice, & concubinario, & similibus minùs exactè, & distinctè petamus numerum peccatorum, quàm si per mensem, vel per hebdomadam solam v. g. in eo peccato fuisset, quia nimirum diligentia, quæ pro peccatis unius hebdomadæ distinctè confitendis sufficeret, eadem, si pro longo tempore examinando adhiberetur, difficultatem ingereret, & molestiam talem, ad quam præceptum confessionis integræ non obligat, quia redderet præceptum ipsum, & confessionem nimis molestam, & gravem. Debet ergo Confessarius accommodare se pœnitenti, & notitiam peccatorum à singulis petere, juxta capacitatem singulorum: subtiliorem à subtilioribus, crassiorem à crassioribus, breviorem ab infirmioribus &c. Hæc ex illo.

Sedabit Confessarii speculativi conscientiam doctrina Thom. Sanch. libr. 9. de matr. d. 16. nu. 5. fine, ex qua colligitur [& quidem ex eodem, puto, principio, quòd examen debet esse morale, & humanum, non verò metaphysicum] ex qua, inquam, colligitur non obligari Confessarium ad interrogandos pœnitentes de extraordinariis qui-

busdam eventibus, qui in eorum peccatis aliàs mutarent speciem, & si ipsi pęnitentes adverterent, explicare sine dubio deberent. Verba Sanchez sunt ejusmodi: Ex his infero, confitentem situm extraordinarium in concubitu, servato legitimo vase, non esse necessariò interrogandum de effusione seminis, an extra vas evenerit, nec ne, vel expertus ne sit illius periculum, quia hæc non frequenter, sed rarissimè accidunt. Hæc Sanch.

§.4. *An aliquando à Confessorio sit subeundum onus Pœnitentis, quem absolvit.*

12 Obligatur v. gr. pœnitens, omnibus expensis, vel Primò ad correctionem fraternam proximi, vel secundò ad restitutionem sive rei, sive famæ, vel tertiò ad confugiendum ad Superiorem, ob casus reservati absolutionem, vel quartò ad denunciandum aliquem sive Sanctæ Inquisitioni, sive alteri Tribunali. Quæritur ergo an Confessarius ejusmodi onera in se suscipere licitè possit, vel debeat.

13 Quoad licitè posse: Quamvis consilium optimum sit, ut Confessarius ab hujusmodi pœnitentium oneribus subeundis omninò abstineat: tamen concurrentibus tribus, licitè potest: *a* immò interdum ob charitatem, decet. Primò ut sit moralis aliqua necessitas ex parte objecti, idest ex parte rei faciendæ. Secundò ut eam rem fa-

a *Suarez de pęnit. disp.34. sect.4. à nu.17.*

facere pœnitens non possit, vel non sit aptus, vel rationabiliter refugiat. Tertiò ut ipse Confessarius speret utiliter se illud munus, sine suo dispendio, executurum.

14 Quoad debitum: in eo tantùm casu debebit, *b* quando non potest omninò pęnitens; ipse autem Confessarius potest, & altera parte obligat charitas sub peccato, ut illud fiat, ad quod tenetur pœnitens. Sed discurrendo per singulos casus nu. 12. propositos, doctrina hæc evadet evidentior.

15 In primo enim casu si proximi necessitas sit tam gravis, ut pęnitens obligetur ad corrigendum illum, sive per se, sive per alium: tunc si potest ipse pœnitens, sive per se, sive per alium diversum à Confessario corrigere, non obligatur Confessarius, quia tunc non extremè indiget proximus. At si idem gravi necessitati succurrere, neque per se, neque per alium pœnitens possit, sed solùm per Confessarium (qui casus certè rarissimus est) tum, si sine magno incommodo, juxta leges communes charitatis, possit Confessor, sanè debebit: *c* multò magis si is Confessor sit Superior, cui incumbit bonum subditorum. Ratio est, quia tunc extremè indiget proximus.

16 In secundo casu Confessarius non tenetur *d* subire onus restitutionis sive sua, sive pęnitentis, sive alterius pecunia. Idem

b *Idem ibid.*

c *Idem nu.* 20.

d *Colligo ex Suario loc. cit. & ex Sanchez, & Castrop. mox citandis.*

de restitutione famæ. Ratio est, quia hoc est onus pœnitentis, quod si ex aliqua causa ipse pœnitens subire non potest, nec alium inveniat, qui voluntariè vices suas suppleat; jam à tali onere liberatur. Excipe tamen casum extremæ necessitatis: si enim Confessor advertat illa pecunia extremè indigentem sublevandum; nec aliam adesse sublevandi viam; sanè, juxta leges charitatis, ut modò diximus, obligatur.

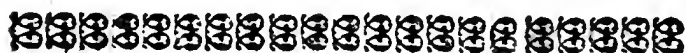
17 In tertio casu numquam *e* obligabitur Confessor Superiorem convenire propter peccatum reservatum pęnitentis; nam vel pœnitens potest adire prædictum Superiorem; tunc non extremè indiget, vel non potest, quia v.g. est infirmus in gravi periculo, vel habet impedimentum perpetuum adeundi Superiorem, & tunc casus huic non est reservatus, & consequenter Confessor, juxta regulas generales absolvendi in articulo, seu periculo mortis; poterit illum absolvere; neque enim pœnitens obligatur mittere alium, sive procuratorem, sive literas, sive amicum, cum illud se præsentandi sit onus personale pœnitentis, à quo, cum non possit, excusabitur.

18 In quarto casu nec obligabitur *f* ipse Confessor subire onus denunciandi illis Tribunalibus: idque propter rationem modò, numero præcedenti, dictam. Excipe nisi graviter periclitetur bonum publicum,

e *Sanchez lib.2. in Dec. cap. 13. nu.14. Castrop. to.1. tr.4. disp.4. p.5. §.2. nu.4. 5. & 7.*
f *Idem.*

cum, & deficientibus aliis, Confessor remedium adhibere posset: tunc enim, secundùm prædictas charitatis leges, sanè debebit, quia extremè, in eo eventu, Respublica indiget auxilio Confessoris.

Ex dictis similia, quæ contingere fortasse poterunt, facilè decidentur.

LIBER QUARTUS

De Satisfactione.

CAPUT I.

De Pœnitentia injungenda à Confessario.

§. 1. *An Confessor possit nullam injungere pænitentiam.*

1 CErtum est apud omnes Confessarium teneri *a* communiter, sub aliqua obligatione, imponere pœnitentiam, atque adeo supponi in ipso auctoritatem ad eam injungendam, tam in punitionem peccatorum, quia est Judex, quàm in medelam, quia est Medicus. Dixi, sub aliqua obligatione: nam si relinqueret, sine contemptu, levem penitentiam impone-

 ne-

a *Trident. sess.* 14. *c.*8. *& c. omnis utriusq; de pænit & remiss.* Delugo *de pænit, disp.*25. *sect.*4. *nu.*40.

nere pro venialibus, vel pro ſæpè confeſſis: non puto mortaliter peccaturum, propter levitatem materiæ, aliaſque rationes à citato Delugo ibidem deductas. Dixi item (communiter) quia Primò, quando in articulo mortis pœnitens nullam præſumitur poſſe pœnitentiam exhibere, ut ſi impos eſſet rationis, vel ad modum debilis; nulla injungenda eſſet, *b* quia vel phyſicè, vel moraliter hujus incapax eſt.

2 Secundò, idem eſt ſi *c* cui revelaretur ſuum pęnitentem perfectè pro ſuis peccatis ſatisfeciſſe, nec indigere in futurum remedio, quia ubi nullum eſt debitum pœnæ, nulla eſt debita pęnitentia, & *d* ubi nullum eſt periculum infirmandi, nulla eſt medicina adhibenda.

3 Tertiò poteſt Confeſſor abſolvere nulla, vel modica impoſita ſatisfactione, quando, ex ipſa confeſſione, & ex materia, & ſignis ejus intelligit pœnitentem integrè, vel ex parte ſatisfeciſſe pro peccatis ſuis: quia æquitas judicii poſtulat, ut ſolùm imponatur ea pęna, quæ eſt debita, & talis, qualis debetur. Sanè per ipſam contritionem, confeſſionemque homo ſatisfacit: unde ſi interdum illa ſatisfactio æqualis cenſeatur; aliam ſuperaddere non oportebit. *e* Conſultum *f* tamen eſt, in ejuſmodi caſibus, facilè aliquid imponere, pro pęnitentia

b *Fag.2. Eccl. præcept. lib.9. c.3. nu.7.*
c *Coninch. de pœnit. diſp.10. nu.63.*
d *Suarez. diſp.38. ſect.3. nu.4.*
e *Idem ibid.* f *Ibidem.*

tia, ut mentem ad Deum femel elevare, femel proferre nomen Jefu, &c.

4 Quartò quando Confeffor prævidet fore, ut pęnitens non executurus fit pęnitentiam, fatius eft fatis modicam imperare. g Sed in hoc cafu addenda erit monitio, quæ paulò infra afferetur §.3. nu.10.

5 Quintò quando fcrupulofus fæpiùs intra horam redit ad Confeffarium cum novis culpis, ut fæpè abfolvatur; poteft relinqui h pęnitentiæ impofitio, quia fupponitur fatis impofita in præcedentibus.

6 Sextò quando quis lucratus eft Indulgentiam plenariam; poterit dimitti fine impofitione pęnitentiæ. Ratio eft eadem, quæ dicta eft fuperiùs, quia nimirum per illam fatisfactum eft debito pęnæ. Sanè Bonifacius VIII. ut refert i Gloffa, nolebat Confeffarios imponere aliquam pœnitentiam iis, qui Jubilæum Anni Sancti lucrabantur, quia nimirum fatisfactione alia non indigebant. Et S. Tho. k dicit effe de confilio pęnitentiam implere, quando quis indulgentiam lucratur.

7 Dices, at quis fcit fe verè lucratum effe indulgentiam? Refpondeo licet raro, vel numquam poffit conftare integrè aliquem fatisfeciffe pro peccatis, vel indul-

g *Fag.2. Eccl. præcept. lib.9. c.3. nu.10.*
h *Ibidem nu.9.*
i *Extrav. Antiquorum de pęnit. & remiff. apud Delugo difp.27. de pęnit. fect. 1. numer. 23.*
k *S. Tho. in 4, dift.20. q.1, art.3. q.1.*

gentiam fuisse lucratum, dico tamen ad nostram rem sufficere, *l* quòd probabiliter quis videatur satisfecisse, cum probabilitas sufficiat, ut quis prudenter operetur.

§. 2. De Auctoritate Confessoris in injungenda pœnitentia sub præcepto.

8 ALiqui ita explicant auctoritatem Confessarii in injungenda pœnitenti pœnitentia: ut dicant ipsum posse injungere sub præcepto. Alii, ut possit solùm per modum consilii conditionatè, in hunc v.g. modum: si vis acquirere relaxationem pœnæ, ex opere operato; hoc, vel aliud opus exhibeas. Alii posse utroque modo: id quod probabilius est: *a* Ratio est mox dicenda cap. 2. §. 1.

Addunt tamen communiter Doctores censeri regulariter Confessorem dare præceptum, dum pœnitentiam absolute imponit, cum tamen suam intentionem explicaverit in contrarium, tunc esse sub prædicto conditionato consilio.

§. 3.

1 *Petrus de Soto sect. ultima de satisfactione adductus à Delugo de pœnit. disp. 35. sect. 4. num. 48.*

a *Suarez de pœnit. disp. 38. sect. 5. nu. 2. & sect. 7. nu. 2. Fag. libr. 9. de 2. præc. Eccl. c. 3. num. 11. contra Vasqu. Coninch. & Tur. quos sequitur Delugo de pœn. disp. 25. sect. 4. nu. 54.*

§. 3. *Quanta imponi pœnitentia debet.*

9 ITa id relinquitur arbitrio Confessoris: ut, spectatis omnibus, possit quamcumque injungere; modò, omnibus item perpensis, observet quæ vult Tridentinum *a* dicens eos fieri peccatorum participes, qui sine justa causa, pro gravibus peccatis leves pœnitentias injungunt.

10 Nota tamen in hoc, precipuè esse spectandam utilitatem, necessitatemque spiritualem pœnitentis; adeoque persæpè moderandam esse pœnitentiam, leviorem-que, quam pœnitens meretur, imponendam: ut si v.g. timeatur pusillanimitas, vel horror confessionis in pœnitente. Audi Nazianzenum: *b* Hanc, inquit, rationem tene, ut partim eum corrigas, idque leviter, & humanè, non ut hostis, neque ut durus, & rigidus medicus. Ex qua doctrina sic habet Præpositus: *c* Non debet eadem pœnitentia injungi debili, & forti, pauperi, & diviti. Debet ergo Sacerdos considerare fragilitatem pœnitentis, ejus contritionem, proclivitatem ad peccandum &c. Præstat autem interdum prudenter dissimulare, minores penitentias injungendo, quàm austeritate nimia homines ab hoc Sacramento avocare, juxta illud Auctoris operis imperfecti

a *Trid. sess. 14. cap. 8.*

b *Nazianz. orat. 26. de moderat. in disp. servanda sub finem.*

c *Præpositus in 3. p. de pœn. dub. 7.*

fecti in Matt. Et si erramus, modicam pænitentiam imponentes; non ne melius est, propter misericordiam, rationem reddere, quàm propter crudelitatem? Vnde cum prudenter timetur, quòd pœnitens non exequetur majorem pœnitentiam, quam meretur, minor potest injungi, reliquum Deo commendando. Hæc Præpositus.

11 Addit sic Polancus. *d* Confessor quædam etiam pęnitentis relinquat arbitrio: ut si dicat, hoc facias, vel si malueris illud. Demum potiùs unum Pater, & Ave imponat, quàm recedere sinat afflictum, vel desperatum pęnitentem (adde, vel horrore confessionis affectum) ob pęnitentiæ gravitatem. Quando autem exigua injungitur pęnitentia, indicari posset, quam majorem meretur: siquidem septennis pro quovis mortali ex usu erat: si tamen timeretur nimia dejectio, vel diffidentia; non expedit hoc dicere. Hęc Polancus.

12 Denique *e* sic Delugo: Pœnitentia debet esse salutaris, & conveniens: hoc est primo loco attendi debet ad utilitatem spiritualem pęnitentis, ne scilicet laquei ei injiciantur, ut nova peccata committat. Ex hoc potissimum capite excusari potest hodierna praxis, qua leves pęnitentiæ imponuntur pro gravissimis peccatis: id enim sæpè fit propter spiritalem infirmitatem pęnitentium, qui gravioribus pęnitentiis scan-

d *Polancus in Direct. Conf. cap. 2. §. quod attinet.*

e *Delugo de pęn. disp. 25. sect. 5. n. 60.*

ſcandalizabuntur, & vel confeſſionem fugient, vel certè Confeſſarios ineptos adibunt, qui eos curare neſciunt. Denique in dubio inclinandum eſt in partem benigniorem, in qua minus eſt periculi. Monendi tamen ſunt pęnitentes de inſufficientia ſatisfactionis injunctæ, & conſulendus eſt ipſis uſus Indulgentiarum, & aliquando imponendus, ut ſic ſuppleatur defectus propriæ ſatisfactionis. Hæc prudenter Delugo.

Denique ſi etiam docet Aſcanius Tamburinus (quem ſingulariter diligo propter ejus eruditionem, & eximiam doctrinam, nec ſolùm propter commune cognomen, & fortaſſe etiam propter eandem à Majoribus longè ductam familiam.) Is enim ſic habet: Cum quantitas, inquit, & qualitas pęnitentiæ prudentis Confeſſarii arbitrio relinquatur, c. Menſuram, c. Deus, de Pęnit. & Remiſs. & c. Tempora 26. quæſt. 7. in hujuſmodi quantitate, & qualitate pęnitentiæ injungendæ, inſpicere Confeſſor debet gravitatem, & levitatem peccatorum, & qualitatem perſonæ pęnitentis. An videlicet ſit robuſtus, vel debilis; juvenis, vel ſenex: an fortè ſit magnam recuſaturus, vel licèt acceptet, eam non impleturus, & alia ejuſmodi. Inſpicienda eſt potiſſimum magnitudo contritionis; tanta enim eſſe poſſet, ut ea ſola pęnitentiam remitteret, juxta Gloſſam, &c.

§. 4. *Cujus generis Pœnitentiam debeat Confessor injungere.*

13 De tribus esse solet difficultas. Primò de opere interno: Secundò de aliàs debito. Tertiò de opere pro defunctis. Quoad primum, quamvis communiter expediat, ut externam pœnitentiam Confessor injungat; tamen potest *a* merè internam. Ratio est, quia ex una parte satis sensibilis sit externa injunctione Confessoris, & ex altera, ex se est opus aptum ad satisfaciendum, & sæpissimè est multum utile pęnitenti, ut recordetur quis v. g. pęnarum Gehennæ, ut elevet mentem ad Deum, ut se aspicere Christum cruci affixum imaginetur &c.

14 Quoad secundum. Potest *b* etiam pro pęnitentia injungi opus, ad quod aliàs tenetur pęnitens, ut Sacro interesse tali die festivo, recitari Horas à Sacerdote, &c. Ratio est, quia etiam per hæc opera satisfacimus pro peccatis, & expedit aliquando ita alicui injungere, ut majorem diligentiam hujusmodi operibus præceptis adhibeat. Tunc autem duo peccata specie diversa, atque adeo specialiter Confessori patefacienda committeret *c* pęnitens, si tale opus

a *Suarez. disp. de pęn. 48. sect. 6. n. 4. & alii apud Bon. de pęn. d. 5. q. 5. sect. 3. p. 2. n. 10.*
b *Idem ibidem.*
c *Vasquez aliique apud Delugo disp. de pęnit. 15. sect. 5. nu. 67.*

opus non exhiberet: alterum contra obligationem ortam ex Ecclesiæ præcepto: alterum contra obligationem ortam ex hoc Sacramento.

15 Nota tamen communiter expedire, ut injungatur illud opus, ad quod aliàs pęnitens non tenetur. Immò si nihil addat explicando mentem suam Confessarius, intelligitur de opere aliàs non debito. Ut si dicat: Adesto uni Sacro; intelligitur præter illud, ad quod quis tenetur in die festo. Quòd si diceret: In hac die Dominica audi duo Sacra; puto *d* ex his verbis colligi, quod præter Sacrum debitum ex festo, aliud unum debeat quis audire, non verò duo: ex tali enim modo injungendi, talis esse videtur injungentis intentio. Si dicat elargire eleemosynam pauperi: puto te satisfacturum, si elargiaris extremè indigenti, quia licèt alias debuisses; tamen ex modo injungendi, non videtur Confessarius te obligare ad non extremè indigentem. Atque ex his poteris non absimilia conjectari.

16 Quoad tertium, potest *e* pro pęnitentia imponi opus v.g. eleemosyna, vel jejunium, vel oratio, vel quodlibet opus pium, cujus satisfactio, nec solùm impetratio, applicetur à pęnitente pro defunctis. Ratio principaliter est, quia tum illa voluntas applicandi opus dictum pro defunctis, est

d *Coninch, hic nu. 69.*

e *Delugo de pœnit. disp. 25. sect. 5. n. 62. contra Joan. Sanchez in select. disp. 16. n. 1.*

eſt ſatisfactoria, & jam remanet pro pœnitente: tum maximè, quia licet à pœnitente tunc applicetur ſatisfactio talis operis, ex opere operantis, illis Sanctis Animabus Purgatorii, tamen ſatisfactio ejuſdem operis elevati jam per Sacramentum, ex opere operato, ſemper pro pœnitente remanebit, & ſic nunquam fruſtrabitur ſua parte integrali, quæ eſt ſatisfactio, tale ſuſceptum Sacramentum.

§. 5. *Quando Pœnitentia imponi poteſt.*

27 DEbet pœnitentia imponi à Confeſſario poſt audita peccata, ſed vel ante, vel poſt abſolutionem, dummodo moraliter cum ipſa conjungatur. Conſultius tamen videtur, ut juxta conſuetudinem ritè communiter introductam, imponatur ante abſolutionem, ſed poſt expoſita peccata.

CAPUT II.

De Pœnitentia ſolvenda à pœnitente.

An Pœnitens teneatur acceptare pœnitentiam acceptatamque ſolvere.

1 PÆnitentiam ſive medicinalem, de qua non eſt dubium a apud Doctores, ſive in ſatisfactionem, tenetur acceptare pœnitens. Ratio eſt, quia Confeſſor

a *Suarius, Coninch, & alii ſupra cit.*

fessor potest præcipere: ergo pęnitens debet acceptare. Antecedens colligitur ex Concilio Trident. quod docet *b* in Sacerdotibus esse potestatem ligandi, non solùm ad infirmitatis medicamentum; sed etiam ad peccati commissi vindictam. Consequentia patet, quia hæc sunt correlativa potestas præcipiendi, & obligatio obediendi.

2 Hinc sequitur debere impleri talem pęnitentiam (si non detur sub conditione de quo supra dixi c. pręced. §. 1.) à pœnitente, ex se quidem sub obligatione mortali, sed ex parvitate materiæ sub veniali: est autem parvitas materiæ quoties pęnitentia est levis, *c* injuncta propter peccata venialia, vel propter mortalia aliàs ritè absoluta.

3 Sed triplex est difficultas. Prima, quid si sit gravis, sed imposita propter prædicta venialia, vel propter ritè absoluta mortalia? Id quod posset aliquando etiam rationabiliter evenire quando scilicet ob multitudinem, vel continuationem venialium ita expediret: quamvis *d* fatear, numquam pro his, Sacerdotem obligari gravem pœnam injungere.

4 Respondeo: Quamvis sit probabilius *e* tunc obligari sub mortali, quia Sacerdòs habet talem potestatem, & aliundè materia jam est gravis; tamen est etiam probabile *f* non

b *Trid. sess. 14. c. 3.*
c *Iidem Doctores citati.*
d *Coninch, n. 84.* e *Henriq. cit.*
f *Idem in fine. Vide Dianam p. 3. tract. 4. resp. 136.*

non obligari, nisi sub veniali, idque saltem propter multos Auctores *g* ita sentientes.

5 Secunda difficultas. Quid si sit levis, sed data pro peccatis gravibus aliàs non absolutis? Respondeo non obligari sub mortali: *h* quia licèt causa sit gravis, tamen materia ipsa præcepti non est ad tantam obligationem sufficiens.

6 Tertia difficultas. Potest ne Confessarius imponere pęnitentiam gravem pro peccatis gravibus, sed obligando solùm sub veniali pœnitentem? Respondeo posse. *i* Ratio est, quia tota obligatio pœnitentis fundatur in voluntate Confessoris, quasi legislatoris, qui potest suum pręceptum, ut libet, moderari. Hinc obiter collige rationem hujus gravis obligationis per nos non oriri ex ratione Sacramenti, quasi requirentis satisfactionem pro sua parte necessariò ponendam: ex hoc enim capite esset etiam obligatio sub mortali ad exequendam pęnitentiam levem pro levibus injunctam; sed oriri ex ratione præcepti Confessarii ad id potestatem habentis *k* &c.

7 Quæres. An opinio illa, quæ docet pœnitentem non teneri acceptare pęnitentiam, sit probabilis? Respondeo, post Tridentinum, multis non videtur probabilis. Et

g *Suarez, Coninch, aliique citat.*
h *Suarez citat.*
i *Suarez cit. licèt neget Vasquez cit. à Præposito in 3. part. hic.*
k *Lege Suarium cit. sect. 7. n. 5.*

Et Victoria l quidem, & Vasquez, ajunt; post Tridentinum, esse de fide, quòd Sacerdos possit obligare ad aliquam pęnitentiam: & Suarez dicit contrariam opinionem esse temerariam. Aliis verò videtur, etiam post Trident. esse probabilis: quia non videtur Tridentinum damnare voluisse opinionem, quam doctissimi viri m sequebantur. Ex qua opinione sequitur, quòd si esset poenitens aliquis, qui nollet acceptare, paratus in Purgatorio solvere; non esset ex hoc præcisè censendus indispositus (nisi fortè recusare pęnitentiam, etiam parvam, esset signum non veri doloris:) nec propter hoc solùm esset sine absolutione dimittendus, quia sequitur opinionem, quam tanti viri sequuntur. Cajetanus n addit non solùm non esse obligationem sub mortali, acceptandi; sed nec implendi acceptatam: quod sanè est nimis amplè dictum.

§. 2. *Quando debet Pœnitentiam adimplere pœnitens.*

8 POtest esse difficultas Primò, quantum temporis post absolutionem; nam sicu-

l *Ap. Del. d.25. de pęn. sect. 5. n. 68.*

m *Sotus, Medina, Armilla, Sylvest. cit. à Suario hìc. Adde Gabriel, Tabienam, Navarrum, Hostiens. & Panormitanum cit. à P. Ant. Sanctarell. in manuscr. de Sacramentis hìc. Vide etiam Dianam 2. p. tract. 1. Miscell. Res. 52. & p. 3. tr. 4. resp. 51.*

n *Cit. à Del. d. 25. de pęn. sect. 5. n. 68.*

ſicuti certum eſt poſſe ſolvi ante abſolutionem: ſic certum eſt id non eſſe neceſſarium. Secundò. An in tempore, quo fortè pęnitens ſit in ſtatu peccati mortalis. Tertiò. An in tempore, quo exercet aliud opus de pręcepto; v. g. an poſſit recitare coronam injunctam ex pęnitentia, dum audit Sacrum de præcepto Eccleſiæ?

9 Quo ad Primum, per ſe, debet adimpleri pęnitentia quando Confeſſor deſignat: licèt facilè excuſari poſſit à mortali dilatio talis temporis deſignati: quia communiter Confeſſarii præceptum cadit potiùs in rem exhibendam, quàm in tempus. Quod ſi non deſignat, *a* ut communiter fieri conſuevit; per ſe loquendo, debet impleri quàm primùm commodè moraliter poteſt, ſicuti obligat votum, aliaque ſimilia: videtur tamen probabile, *b* quòd dilatio, niſi ſit nimia, & ad longum tempus, & niſi ipſa dilatio minuat rem inflictam, non ſit mortalis. Sicut idem dicitur de voto abſque *c* temporis determinatione emiſſo, quando dilationem promiſſorum non minuit, ut minueret tardus ingreſſus in Religionem: Aliqui ſimpliciter, & abſolutè extendunt *d* ita ejuſmodi obligationem; ut cenſeant ad unum annum poſſe differri: ſicuti ad unum annum differri poteſt obligatio confitendi; quod

a *Suarez cit. hic.*
b *Delugo diſp. 25. de pęn. ſect. 5. n. 92.*
c *Delugo ibid.*
d *Anton. Fernandez in Inſtr. Conf. 1. p. docum. 7. §. 2. nu. 2.*

quod tamen videtur nimis largè prolatum.

10 Quoad Secundum; Dico posse *e* adimpleri a pęnitente, dum est in statu peccati mortalis; quia quamvis tunc non sit in statu meriti; tamen est in statu, quo potest præcepto Confessarii satisfacere.

Quoad Tertium: Potest pęnitens *f* solvere pœnitentiam, quando exercet aliud opus de præcepto, si pęnitentia, & dictum opus non se invicem excludant: quare dum audit Missam de præcepto, potest recitare v. g. Coronam Beatæ Virginis: non enim hæc se excludunt, &c.

§. 3. *An possit impleri pœnitentia per alium.*

11 Cum satisfactio sit personalis; communiter *a* per se ipsum illam pœnitens exhibere debet, nisi fortè sit eleemosyna, quæ talem rigorem non requirit. Si tamen judicaverit Confessor, ex justa, & rationabili causa, expedire imponere satisfactionem implendam per alium; posse, non est improbabile. *b*

12 Hinc infertur illum, qui redditus est impotens ad pœnitentiam sibi impositam

e *Delugo de pænit. disp.* 25. *sect.* 3. *&* *communiter*.

f *Castrop. tom.* 1. *tr. de legibus disp.* 1. *d.* 20. *num.* 21.

a *Vide Delugo disp.* 25. *sect.* 5. *de pæn. num.* 78.

b *Suarez disp. cit.* 38. *de pęn. sect.* 9.

tam implendam, non teneri *c* ad illam implendam per alium, etiam si commodè id facere possit. Ratio est, quia preceptum non fuit de procurando alieno jejunio v. g. sed de jejunio proprio: quod cum poni non possit, cessat obligatio.

Die 24. Septemb. Alexander VII. damnavit infrascriptam propositionem. Pœnitens propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius pœnitentiam adimpleat.

§. 4. *Ad quid obligetur Pœnitens, si penitentiæ obliviscatur.*

13 Eodem modo, qui oblitus est penitentiæ sibi impositæ, manet liber ab obligatione *a* præcepti Confessarii, quandiu non recordatur, & memorem Confessarium consulere non potest. Nec tenetur confessionem repetere, ut iterum penitentiam recipiat: Quæ quidem vera sunt, etiamsi culpabiliter, oblitus sit penitentiæ: tunc enim satis erit *b* confiteri peccatum illius oblivionis culpabilis. Ratio horum est, quia non plùs tale præceptum, saltem sub mortali, obligat, quàm cæteræ leges, ac præcepta, ut suprà dictum est, quæ dum ignorantur, obligare nequaquam possunt.

§. 5.

c *Delugo disp. 25. de pen. sect. 5. n. 87.*
a *Idem ibid.*
b *Vasq. cit. q. 94. art. pr. dub. 4.*

§. 5. *Qua ratione obligetur Pœnitens ad circumſtantias operis impoſiti à Confeſſario.*

14 SI impoſitum ſit v. g. recitare aliquot Coronas ante talem imaginem, vel flexis genibus; an ſatisfaciat pœnitens ante aliam imaginem, vel ſtando &c. Diſtinguendum eſt, *a* ſicuti ſolet diſtingui de voto. *b* Quando enim res promiſſa eſt gravis, & circumſtantia ejus, ut communiter eſt in dicto caſu, de recitatione coronarum ante talem imaginem; obligabitur pœnitens ad illam circumſtantiam, ſolùm ſub veniali: ut quando circumſtantia eſt gravis, ut ſi in tali imagine eſſet particulare obſequium, propter concurſum, vel aliud ſimile, ut etiam alicui videtur eſſe in recitatione coronarum flexis genibus; tunc obligabitur etiam ad illam circumſtantiam ſub mortali. Atque hinc etiam colliges: An liberetur pœnitens ab obligatione ponendi pœnitentiam, quando non poteſt ponere circumſtantiam injunctam à Confeſſario. Regula enim deſumenda eſt ex ſimili paritate voti. *c* Et breviter totum negotium colligendum eſt ex intentione Confeſſarii *d* imponentis pœnitentiam: ſi enim ex conjecturis colliges ejus intentionem ſolum fuiſſe ad

a *Delugo cit. n. 93.*
b *Suarez lib. 4. in Decal. c. 12. n. 8.*
c *Ibidem Sanchez.*
d *Delugo paulò ante cit. n. 94.*

substantiam operis, etiam cessante circumstantia, dum hanc non potes, illam exhibere debes, secus non item.

CAPUT III.

De commutatione Pœnitentiæ.

§. 1. An Pœnitens sibi commutare possit pœnitentiam à Confessario injunctam.

15 DIco non posse. *a* Ratio est, tum quia nemo potest commutare præceptum Superioris, etiam in melius: v. g. non potest fidelis commutare auditionem Missæ die festivo in opus quodlibet illa auditione excellentius, quia non est Superior: tum quia in casu nostro illud opus, quod à Confessario imponitur, elevatur virtute clavium ad hoc, ut sit opus Sacramenti, non verò illud à te susceptum.

16 Dices. At est sententia probabilis, quòd quilibet possit sibi commutare votum in opus æquale, vel saltem in melius. Respondeo. In voto ipse vovens est loco Superioris sibi legem voti imponens, & opus ex voto non debet elevari virtute clavium, quæ aliter se habent in casu pœnitentiæ, ut dictum est.

§. 2.

a *Sanchez, Reginal. Coninch, aliique, quos cit. sequiturque Dilugo disp. 25. de pœn sect. 6. num. 95. quidquid dicat Portella, & Diana citati ibid. ab eodem n. 96.*

§. 2. *An alius Confessarius possit commutare penitentiam, audita confessione.*

17 Potest esse difficultas vel Primò de Confessore æquali, hoc est de Confessore, qui valet absolvere eadem peccata, quæ potuit prior. Secundò de Confessore inferiori, hoc est qui non valet absolvere eadem peccata, quia scilicet sunt reservata, quæ tamen potuit prior, qui erat vel Superior, vel delegatus ad reservata.

18 Quoad Primum, Confessor secundus æqualis, si audiat eandem confessionem, quam audiit prior; potest commutare, *a* vel minuere pœnitentiam. Ratio est, quia secundus Confessor succedit locò prioris: quare sicut prior poterat minuere pœnitentiam à se datam, sic poterit hic posterior.

19 Quo ad Secundum, licèt probabilius sit non posse, qui inferior non potest, propter limitationem absolvendi, quam habet, *b* succedere loco Superioris, tamen, quia ablata reservatione per primam absolutionem, jam illa peccata non sunt ulterius reservata, potest dici, quòd jam inferior, respectu istius pœnitentis, habet sufficientem jurisdictionem, & consequenter *c* poterit, audita confessione, etiam & hic commutare, vel minuere penitentiam.

a *Suarez disp. 38. sect. 10. n. 4. & commun. Recentiores.*

b *Delugo disp. 25. de pen. sect. 6. n. 105.*

c *Vasq. Henr. Nav. cit. à Delugo ibi. n. 103.*

§. 3. *An possit alius Confessarius commutare penitentiam, non audita confessione.*

20 Certum est posse *a* secundum Confessarium declarare primam pœnitentiam, non obligare, quando erat irrationabilis, vel, quando postea casu aliquo, est irrationabilis reddita. Immò poterit quilibet vir doctus deliberare: quia non est actus Jurisdictionis.

21 Difficultas igitur est, an quando alius Confessarius, sive Superior, sive juxta paulò ante dicta, inferior, velit commutare, vel minuere pęnitentiam: id debeat semper facere, audita iterum confessione peccatorum, pro quibus fuit imposita?

22 Dico, licèt probabilius sit *b* debere id facere, audita iterum confessione, tamen est etiam probabile posse *c* non audita. Ratio est, quia secundus Confessarius, cum sit Medicus, & Judex pœnitentis, potest de tota simul causa, juxta præsentem pęnitentis dispositionem, judicare, prout magis videbitur expedire. De tota autem simul judicat, quando, nulla repetita confessione, judicat nunc non expedire talem pęnitentiam.

23 Ex

a *Delugo ibid n.* 100.

b *Vasq. Suar. Filliuc. Delugo, Fagund. Coninch, Reginald. cit. ab eodem Delugo loco cit. n.* 108.

c *Nav. Tolet. Sà, Rodr. Valerus, aliique, quos cit. sequiturque Diana p.* 1. *tr.* 5. *res.* 53.

23 Ex quo sequitur, quòd justam ob causam, cum scilicet pęnitens secundo Confessario dicit se vel non posse, vel difficulter posse pęnitentiam explere: immò cum ipse Sacerdos advertit pęnitentem non implevisse, timetque non impleturum; posse, prout magis in Domino expedire ipsi videbitur, si non ob aliam rationem, certè ad facilitandum usum tanti Sacramenti, commutare pęnitentiam.

24 Idque non solùm intelligo de pęnitentia verè judicativa, hoc est satisfactiva pro pœna à pęnitente debita; sed de medicinali, & præservativa; dummodo in aliam medicinalem, prout prudentis arbitrio expediens videbitur, commutatio fiat. d

Unum hìc addit Jo: Valerus: e hoc est posse eundem Confessorem commutare pęnitentiam, etiam sine causa, quia sicuti fuit in ejus arbitrio [intellige rationabili] illam ponere; ita, & illam commutare: cum unaquæque res per easdem causas, per quas nascitur, per easdem dissolvatur: sed cum petitur commutatio ab alio Confessario, requiri causam, modo jam dicto.

§. 4. *Quando commutari pęnitentia debeat.*

25 Superest jam quærere quando fieri debet talis commutatio; in ipsa ne secunda confessione; an possit extra confessionem? M 3 In

d *Bon. de pęn. disp.5.q.5.sect. 3.p.3. n. 5.*
e *Jo: Valer.in differ. utr.for.v. Jud. diff.13*

In quo certum sit, eundem Confessarium posse, etiam post longissimum tempus. *a* Ratio est, quia talis commutatio, cum pertineat ad idem judicium ejusdem Confessoris, semper faciet unum cum præterita confessione, atque adeo censebitur pertinere ad idem Sacramentum, & fieri intra illud; ut evenit in satisfactione, quæ exhibita post longum tempus, facit unum cum præcedente confessione.

26 De alio, seu secundo Confessario certum sit non posse *b* extra confessionem commutare pœnitentiam ab alio injunctam. Ratio est, quia Sacerdos non est Judex, nec ullam habet potestatem, nisi dum est in hoc tribunali: sed nullo modo censetur esse talis, nisi dum administrat Sacramentum, ergo &c.

27 Dices: At votum commutari potest, & absolutio à Censuris fieri item potest extra Sacramentum. Respondeo posse quidem, quia id dependet *c* solùm à potestate, quam habet Summus Pontifex, quamque aliquando communicat aliis: at commutatio procedit ex potestate sacramentali, ut dictum est.

AP-

a *Salas, quem cit. sequiturq; Delugo de pœn. disp. 25. sect. 6. num. 111. & 112.*
b *Delugo de pœn. disp. 25. sect. 6. n. 110.*
c *Idem ibidem.*

APPENDIX
Ad Methodum expeditæ Confeſſionis.

Patris Thomæ Tamburini Societ. Jeſu.

De Sigillo ejuſdem.

APpendicem de ſigillo Confeſſionis Sacramentalis inſtituo, quam præcedenti Confeſſionis methodo convenire mihi peramicè ſignificavit R. P. Thomas Reina Aſſiſtens apud R. P. N. Gener. Soc. Jeſu, mearumque lucubrationum benemeritiſſimus Mœcenas: enim verò ejuſmodi nutus pro juſſionibus habeo.

CAPUT I.

Quid ſit, & ex qua Confeſſione oriatur Sigillum.

1 SIgillum de quo hìc agimus, eſt obligatio, qua quis obſtringitur rem in Confeſſione Sacramentali auditam alto ſilentio prorſus obvolvere, & quaſi ſigillo munitam habere, ita Vaſq. Henriquez, Coninch, mox citandi. Differt à ſecreto naturali, præſertim in eo, quòd in hoc nonnulli ſe offerunt caſus, in quibus ipſum ne-

gligi potest, immò & debet, at in sigillo Confessionis nullus omninò hujusmodi casus agnosci potest.

2 Dixi (in Confessione Sacramentali) in ea enim, & sola inducitur hæc obligatio, idque ex jure positivo Christi, quæ meritò in eo Tribunali allata arctissimo silentio premenda voluit, ne odiosa redderetur Confessio, neve fideles ab illa transverso, ut ajunt, ungue retardarentur, ita Vasq. de pęnit. q. 93. art. 3. dub. 1. nu. 10. Henriq. ib. 6. cap. 19. n. 3. Coninch, de pœn. d. 9. d. 2. num. 34.

3 Fiet autem odiosa etiam quando veluti indeterminatè ea pœnitentem offenderet; offenderet autem, si in aliquo tandem casu possent audita in Confessione proferri, licèt enim hic casus ad pęnitentem tunc fortè non spectaret: tamen timet, quod aliquando ad ipsum pertineret, meritò eundem à Confessione revocaret.

4 Ex dictis habes, si quis alicui extra Confessionem, & sine ordine ad illam sua peccata narret, suave occulta negotia sub sigilli Confessionis pacto communicet, tametsi ex utraque parte admittatur conventio, habet inquam non teneri ad sigillum, sed ad secretum naturale dumtaxat; idem erit si Confessionem instituas coram Sacerdote, à quo scis te absolvi non posse, sive quia jurisdictione careat, sive quia sibi voluntas deesset suscipiendi Sacramentum Pęnitentiæ, sed vel loquendi, vel conviciandi Confessarium, vel eundem excitandi ad aliquod cri-

crimen, vel agendi quid simile. Ratio horum est illa, quia in hisce casibus res in Confessione Sacramentali excepta nequaquam est.

5 Contra, adest obligatio sigilli, quotiescumque confitetur quis sub spe dolorem, prout oportet concipiendi, licèt confessionis initio fortasse eo fuerit animo destitutus, & in universum quoties quis, sive validè, sive invalidè clavibus Ecclesiæ se subjicit animo Sacramentum suscipiendi. Ratio est, quia ex voluntate, qua aliquo tandem modo intenditur, absolutio sacramentalis fit, ut cognitio ratione illius conquisita, nonnisi ex vi Sacramenti conquisita censeatur.

CAPUT II.

Quanta sit obligatio Sigilli.

1 TAnta est, ut in nullo prorsus casu etiam ob suam Confessoris justam defensionem, etiam ob quodcumque penitentis bonum, nisi ex ejusdem pœnitentis (utpotè in cujus favorem inducta est) expresso, liberoque consensu violari possit, ita De Lugo de penit. disp. 13. sect. 5. nu. 115.

2 Violatur autem absque dubio, si de auditis in confessione, Confessor sermonem misceat cum altero à penitente: nam si de iisdem cum eodem pœnitente colloquatur dicam c. 5. Consensus insuper expressus esse debet, sive verbo detur, sive facto, sic

Fagundez 2. Eccl. præcept. lib. 6. c. 1. n. 14. aliique mox citandi, facto inquam cum Bonacina de pœnit. d. 5. q. 6. sect. 5. punct. 4. n. 10. quòd confessioni actuali æquipolleat; quale esset, si pœnitens extra confessionem inciperet loqui de re allata in confessione, posses enim & tu prosequi, cum ipsum incipere sit expressa confessio: quare non sufficit sibi persuadere auditorum notionem minùs ingratam fore pœnitenti, id enim retardaret à confessione, cum possit semper inesse timor, ne Confessarius arbitretur id esse mihi gratum, quod ingratissimum est. Liber item consensus esto. Sic idem, & Henriquez lib. 3. de pœnit. cap. 23. nu. 1. fine, non ergo dolo, non minis, non metu reverentiali exortus, nam secus perinde esset in ordine ad mores, ac si nullus assensus precessisset. Quemadmodum autem liberum est pœnitenti licentiam concedere revelandi, sic & concessam, cùm libuerit, revocare, liberum eidem esse non est ambigendum, sic Sà Genuinus V. Confessor n. 32. expurg. nu. 30. Fal. loc. cit. num. 18. Laym. lib. 5. tract. 6. c. 14. n. 15.

3 Si cujuspiam, immò Regni extremum urgeat discrimen, patefacere non licet criminosum pœnitentem solùm instante gravi alicujus periculo, potes, & juxta charitatis regulas astringeris generatim admonere eum, ad quem pertinet, modò non subsit periculum quidquam contra pœnitentem suspicandi. Quòd autem arcendus sit pœnitens ab absolutione, nisi si possit obviet,

vel

vel per se, vel per alium similibus periculis pro certo est. Prudens dico [pęnitens,] nam utrum Confessario incumbat in se ex licentia pęnitentis suscipere ejusmodi onus obviandi, disputavimus supra in Methodo Confess. lib. 3. c. 9. §. 4.

4 Præterea si de peccato noto in confessione, vel à Supremo Judice interrogeris; illud negare etiam cum juramento intellecta aliqua mentis restrictione, potes, & debes quamvis sine ulla omninò restrictione interna loqui jubeat, qui interrogat, ita Doctores citati, & passim.

5 Denique si Confessor fortè peccavit; dum alicujus confessionem excepit, nec possit ejusmodi suum errorem confiteri, nisi suo pœnitente detecto, potest, obligaturque non integrè confiteri: enarret cætera peccata, sileat de hoc, donec detur copia Confessoris, qui pęnitentem non cognoscat: arctiorem enim obligationem inducit sigillum, quod ad bonum universale spectat, quam integritas materialis confessionis.

CAPUT III.

Quænam cadant sub Sigillum.

Peccata, laus, confessio, pęnitentia imposita.

1 Certum est primò omnia mortalia etiam in universum, & omnia venialia sigillatim, si significetur pœnitens cadere

dere sub sigillum, non vero venialia generatim: ita Doctores citati, & passim. Ratio illius est, quia sic redditur confessio odiosa, cum ea de pœnitente sciri in ipsius injuriam redundare vel soleat, vel possit. Ratio hujus est, quia nulla in hoc apparet injuria, cum per se notum sit, ut qui confitetur saltem aliqua venialia confiteatur: id tamen persæpè periculo expositum esse fateor, ut si concursu v. g. duorum, dum siles de uno sic prædices de altero: hic non est confessus nisi venialia, idemque evenit non rarò, si unum tantummodo laudes; tacendo enim de altero videris de eodem aliquid gravis momenti cognovisse: in concursu, inquam, nam seorsum non facilè apparet tale periculum; si quis in hanc formam proferat, Hic mihi confessus est multa, vel gravia venialia, sigillum frangit, quia id cedit in vituperium tandem aliquod pœnitentis, ita Hurtadus de pęnit. d.12. diff. 4. aliique, immò, si quis tecum confessus sit secretò, & tu palam dicas, hic mihi est confessus. Vereor cum Reginaldo t. 1. lib. 3. cap. 4. n. 54. ne ad sigilli fractionem accedas, cum id ingratum supponatur pœnitenti, & fortè ejus consuetus Confessor, vel alii quid grave de ipso suspicabuntur ex eo judicio, quod alium à suo clanculum adierit. Hoc reducitur, si Confessor revelet pœnitentiam pęnitenti impositam, vel publicè peragendam imponat, seu gravem, idest, quæ consuevit injungi pro mortali, qualis nunc esset (ait Diana p. 5. tr. 11. res. 31)

31.] Corona Beatissimæ Virginis, non verò unicum Miserere, quia hoc loquendi modo præbetur, ut dictum est, occasio grave quidpiam adversus pęnitentem suspicandi.

Peccata in genere, ut audita, & quid ut audita in tali loco.

2 Non erit autem contra sigillum peccata audita etiam signatè, ut in confessione audita absque ullo periculo quid conjiciendi adversus pęnitentem, narrare; id tamen propter periculum, quod fortasse latet, rudiumque scandalum reprehenderem cautus; atque hoc quidem scandalum communiter adesse, quando dicitur: Hoc audivi in confessione, docet Facund. 2. Eccl. præcep. libr. 6. c. 5. nu. 11. fine, verum est temperandus, quia in nostra ætate tam culta pauci admodum sunt, quos vera de hac re, solidaque doctrina prætereat.

4 Quid si detegatur locus, vel familia, ut si Confessarius sic enunciet: eo in loco solet hoc peccatum committi?

Dico, si id evulgetur de loco magno non esse contra sigillum, esse si de parvo, sic De-Lugo loc. cit. sect. 3. nu. 63. aliique quidquid dicant alii apud Dianam p. 2. tr. misc. 1. aliàs 15. ref. 13. Ratio est, quia nulla fit injuria, si de numerosa Civitate affirmetur ibi perpetrari peccata, fit si de raro populo, vel familia, quæ certè ex illo dicto infamia notaretur; immò injustè item notaretur tametsi id dicendi concessisset licentiam pęnitens, quia ipse ut protervus cedere nequit

quis jus totius familiæ. Meritò ergo Turrianus de pęnit. qu.11. art.1. d.33. d.1. apud Dianam p.2. tr.11. ref.25. repræhendit Superiorem localem, qui Provinciali fortè dicat: in hac Domo, seu Collegio sæpè postulatur licentia absolvendi à reservatis, quia nimirum id redundat in ignominiam, & non rarò in damnum Domus. Vide infra cap.4. nu.2. ubi fatebimur non fieri improbabile, id non esse contra sigillum, si dictæ licentiæ postulatæ extra confessionem fuerint.

Peccata publica.

5 Certum sit secundò peccata pęnitentis etiam publica tacenda esse. Sic Sotus in 5. dist.18. qu.4. art.5. Immò si scivisti aliunde quamvis non pecces, quantum est ex vi sigilli, si ea aliis palam facias, tamen id tibi cautè præstandum est, ne oriatur scandalum, neve limites notitiæ extra confessionem habitæ transcendantur. Duobus item, qui pęnitentem de iisdem peccatis se accusantem audiverunt, non licet de illis invicem colloqui, quia uterque sigillo obstrictus æqualiter est. Delugo dicta disp.13. sect.5. num.128.

Complices, objecta peccati, &c.

6 Certum est tertiò, omnes circumstantias peccatorum, & omnes complices cadere sub sigillum: idem de objectis peccatorum; ita Doctores citati, & passim dicit v. gr. pęnitens se oblocutum esse contra Bertæ adulterium obseranda est sigillo, tum oblocutio, tum adulterium, quod est oblocu-

cu-

cutionis objectum, seu materia, nisi id ita esset, evaderet satis odiosa confessio, vide paulò post nu. 14.

7 Quid si penitens expressam concedat veniam Confessori complicem revelandi (idem erit de objecto) si illum revelat Confessor franget ne sigillum? frangere docet Vasquez de penit. qu. 91. art. 4. dub. 5. num. 5. quia fractum sigillum urget in favorem complicis, nec solius pœnitentis, ut sic universa causa, quæ agitatur in confessionis tribunali, sit strictissimo silentio obvolvenda. Non frangere docet Suarez de pœnit. d. 44. sect. 3. nu. 7. [esto peccetur, si quod prodatur, unde complicis honor deturpetur] quia sigillum obligat in favorem dumtaxat penitentis: si ergo cedit juri suo non est cur complicis factum sigillo gaudeat. Utraque sententia probabilis: illa Vasquez probabilior, quia magis sigillo favens.

8 Unum hic adverto posse quidem Confessarium, habita facultate à pœnitente, complicem monere, reprehendere &c. nisi quando illa notitia esset injusta, & contra Religionem, sed duos scopulos esse vitandos ex Suar. loc. cit. sect. 4. nu. 4. & 5. quidquid dicat Tanner. de penit. d. 6. qu. 9. dub. 6. num. 146. alterum, ne Confessarius facilè ad hoc se ingerat, de quo diximus supra in Method. Confess. libr. 3. cap. 3. §. 4. alterum, ne nimio zelo ductus eam licentiam facilè à junioribus exposcat: in his enim non rarò exortæ confessionis periculum latet.

Pec-

Peccatum committendum.

9 Certum fit quintò ex Fagund. Coninch. Henriqu. apud Dianam p. 6. tract. 11. ref. 25. peccatum committendum v. g. conceptam voluntatem ad interficiendum inimicum, si patefiat Confessario à pœnitente non idem animo peccatum eluedi, sed illud v. gr. enarrandi, &c. ex dictis cap. 1. nu. 4. non occludi sigillo, at si aperiatur animo utrumque confitendi, sive inchoate, sive cum spe concipiendi dolorem, sive alio modo non absimili, esse sigillo reprimendum. Ratio est, quia in priore casu nulla adest Confessio Sacramentalis, adest utcumque in posteriore.

Quæ per errorem, ut necessaria quis fatetur.

10 Certum fit sextò, ea quæ peccata non sunt, sed ut talia Confessori afferuntur: rursus omnia, quæ necessaria, vel utilia, sive sunt, sive etiam ex Maldero tr. de sigillo cap. 15. ab errante pœnitente, ut talia ad explicandum suum peccatum, judicantur esse sigilli materiam, quia jam ex vi Confessionis Sacramentalis audiuntur.

11. Dices ergo si pœnitens ad suum crimen exprimendum dicat se esse Sacerdotio initiatum, se esse Religiosum, Conjugatum, Militem, &c. Confessori non liceret hæc divulgare, quod certè nimis est scrupulosum.

12 Respondeo hac in re discretione opus esse, quæ enim dicuntur ut necessaria, vel utilia ad explicationem peccati, duplicis generis esse possunt, nonnulla sunt ejusmodi, ut ægrè ferat pœnitens, si illa sciantur,

tur, nonnulla verò, ùt si noscantur nihil laboret pœnitens; illa ergo vulgari possunt, hæc non item ex Delugo de pœn. d. 23. sect. 3. num. 57. quia ex horum, non verò illorum revelatione fit odiosa confessio: quarè si sciret esse v.g. Conjugatum nihil obsit pœnitenti, prout libet id evulgato, at si obsit, ut quia v. g. ejus dominus cœlibem servum non uxoratum expetit, edicere sibi nequaquam licet.

Defectus naturalis.

13 Hinc solvitur ea celebris difficultas, an Confessori tutum sit patentes facere defectus naturales pęnitentis ex sola confessione cognitos, v. g. eum spurium, ignobilem, ex genere Judęorum; &c.

Dico enim, si ii ita à pœnitente referantur, ut ex adjunctis colligatur, eos esse communiter notos, posse patefieri: secus non posse, ita idem ibid. Ratio est, quia quando sunt noti præsumimus à pœnitente non subjici Confessioni, nisi ut cognitos; atque adeò parum ab ipso curari, si manifestè sciantur, si ipse expresè non prohibet. At quando noti non sunt, id non præsumimus, nisi sic decernamus: magnum damnum à Confessione timeremus: cum quis non rarò mallet sciri, se esse adulterum, quam spurium, vel judæum, & beneficium quidem petenti plus nocebit, sciri eum esse illegitimum, quam adulterum. Scio quosdam cum Vasq. dub.2. n.2. indiscriminatim concedere ejusmodi promulgationem;

nem; ſed non ſunt audiendi, quia clarè id vergit in odium Sacramenti.

14 Rurſus ex his collige limitationem circa dicta num. 6. de objectis peccatorum. Si enim Joannes v. g. fateatur ſe gaviſum eſſe de occaſione facta ex rixa à Petro in foro publico, & alter ſe gaviſum eſſe de occulto adulterio Bertæ. Ratio ducenda eſt ex dictis, quia illud homicidium pęnitens ſupponit eſſe omnibus notum: quod tamen per accidens latebat Confeſſarium, adeoque non videtur ſigillo committere, non ſic adulterium, quod occultum per ſe eſt.

Dicere eum non abſolvi.

15 Certum ſit ſeptimò eſſe contra ſigillum, quidquid urget Cajetanus verb. Confeſſori neceſſaria, dicere, Hic mihi confeſſus eſt, ſed à me non abſolutus, licèt enim illum non abſolvi ex variis cauſis oriri potuerit, potuit tamen facilè evenire, ut frequentiſſimè aſſolet, propter ejus gravem indiſpoſitionem, ad quam ſuſcipiendam concurrere non licet Confeſſario: immò etiamſi is pronunciet, nondum abſolvi, quia Confeſſionem non finivit, frangeret ſigillum, quia communiter longa Confeſſio vel notat multa peccata, vel certè aliquem defectum pœnitentis. Sic Granado de Sacr. contr. 7. tr. 11. d. 6. num. 2. contra Suarium citatum à Diana p. 5. tr. 11. reſ. 42. excipio, quando Confeſſio eſſet generalis totius vitæ, vel alterius longi temporis, idque omnibus eſſe notum; vel pœnitens non ægrè ferat, quòd ſciretur à pluribus.

Teſti-

Testimonium de Confessione.

16 Hinc colligit Coninch. de pœnit. d. 9. d. 2. nu. 14. Fag. præcep. Eccl. 2. libr. 6. c. p. 4. num. 4. quando famuli, vel scholares debent superioribus testimonium suæ confessionis afferre, debere Confessarios illud dare [intellige iis, qui Confessiorem saltem inchoarunt] licet propter aliquid absolutionis beneficio caruerint. Ratio est, quia si non darent, proderent in dispositionem eorum quam ex inchoata confessione cognoverunt; nec dando mentientur, quia jam illi initium fecerunt confessionis, quòd si nullo modo, ut inchoata quidem jidem confessi sint, petant autem dictum testimonium etiam genibus flexis, facta Cruce, & recitato Confiteor &c. non video per Bonac. de pœnit. d. 1. quæst. 6. sect. 9. p. 4. num. 7. cur debeat Confessor dare [nisi fortè prudentia dictet utile esse consilium, semel, vel iterum inveni sic accedenti morem æquivocando, gerere, ut illum Confessarius hac indulgenti humanitate lucretur:] nec video cur quantum est ex vi sigilli, [nam cæterum, caveatur: ne pęnitentis fama apud quos non pertinet, deturpetur] cur inquam nequeat dicere, hic non est confessus? hanc enim negativam non scit ex vi illius confessionis.

Defectus qui videntur in ipsa Confessione.

17 Illa igitur sola superest hic difficultas: an liceat retegere defectus quos Confessor animadvertit in ipsa confessione, sic v. gr. proferendo, hic est scrupulosus, im-

per-

pertinentiis, & neniis tempus conterit, est morosus. indoctus &c. negant Granad. I. c. tract.11. d. 3. Coninch. l. c. nu.12. Hurtad. de pęnit. disput.12. diff.4. Baun. tract. 4. de pęnit. qu. 5. de sigillo confess., Castrop. de pęnit. punct.19. § 3. numer.9. quia saltem id esset indirectè contra sigillum: concedit De-lugo de pęnit. d.23 sect.3. numer.60. cum Navarro c 8. nu.52. cujus hæc ferè sunt verba, verius credo hanc non contineri sub sigillo, quia defectus alii manifestantur à pœnitente ad declarandam suam conscientiam, & peccata, & hi continentur sub sigillo: alii fiunt ibi ab ipso pœnitente, quos Confessarius non audit ex relatione pœnitentis, sed ipse eos videt, & percipit, & hi sicuti non dicuntur secretò, sic non sunt sub sigillo, nam si pęnitens sit blæsus, ut rudis, sit hebetis ingenii, similiter si se ostendat naturæ molestæ, irresolutæ, durioris ad credendum: pari modo, si dum confitetur committat aliquam blasphemiam contumeliam in Confessarium, & similia: non erunt hæc sub sigillo, quia in confessione fiunt, & audiuntur.

18 Sed certè huic doctrinæ, quamvis communem immeritò vocet Diana p. 5. tract.11. res.50: (ut quidem enim vocetur communis, cui tot Auctores lit. G citati refragantur) huic inquam doctrinæ, ut probabili quidem acquiesco, ex illo principio superiùs ab omnibus jam admisso, quòd quidquid injuriam facit pęnitenti, seù quidquid ægrè is fert, ut euulgetur, cadit, ne

odio-

odiosa sit confessio, sub sigillum, at ejusmodi sunt ea, de quibus disputamus, & sanè (ut in simili docet idem Delugo supra à nobis nu. 13. allatus) nonnumquam poenitens mallet sciri se peccasse mortaliter, quam esse scrupulosum, vel morosum. Quid si ageretur de promovendo suo pœnitente in Prælatum, & tu patefaceres, eum esse irresolutæ naturæ, moleste ne id ipse ferret, nec ne? At hi defectus auditi à Confessario non admittunt claudicans effugium, quando enim Doctores omnes supra pronunciarunt, illud omne, quod reddit onerosam confessionem esse tacendum indifferenter pronunciarunt, nec distinxerunt de auditione, vel de visione, & quidem meritò, perindè enim unum retardat à confessione, atque alterum, & diminutè Christus Dominus huic malo occurrisset, nisi pariter prohibuisset utrumque, quando ex vi Confessionis ab ipso institutæ, similes defectus deprehenduntur.

19 Ajo igitur, sic esse distinguendum, vel hi defectus pœnitentis passim sint noti, ut esse blæsum, calvum, &c. & tunc non cadunt sub sigillum propter rationem in simili dictam n. 13. vel sunt ignoti, & tunc cadunt, ut nimirum ab omni odio immunis sit confessio, quare si esse rudem, scrupulosum &c. sit omnibus notum, palam pronunciari poterit, non verò si ignotum, blasphemiæ autem illæ, vel similia commissa in ipsa Confessione, ideo poterunt manifesta fieri, quia illa vera Confessio

non

non est, juxta dicta cap. 1. num. 4.

Peccatum dubiè notum.

20 Petes; si Confessarius animi pendeat, an peccatum aliquod sit sibi ex Confessione notum, obstringitur ne sigilli vinculo? Respondeo obstringi, ita Bonac. de pęn. d. 1. q. 6. sect. 5. p. 1. num. 4. Ratio est, quia ne molesta sit confessio, præsumendum est pro sigillo, quare hìc locum non habet libertas loquendi, qua potitur Confessarius, quæque cum sit certa, deberet vincere obligationem sigilli dubiam: locum inquam non habet: siquidem contra talem libertatem prævalet ex Christi institutione periculum certum avocandi fideles à Sacramento pęnitentiæ.

CAPUT IV.

Quinam teneantur ad sigillum.

Confessor, pęnitens, interpres; alii audientes.

1 Certum est teneri ipsum Confessarium, & non teneri pęnitentem, ita Suar. de pęnit. d. 33. sect. 4. n. 2. & passim, hic enim nonnisi ad secretum naturale servandum, ne scilicet in aliquo Confessarii famam lædat, obligatur. Certum item sit teneri interpretem, quando ut necessarius ad confessionem cujuspiam adhibetur; ita idem ibidem Delugo de pęn. d. 13. sect. 1. num. 21. aliique contra Cajet. V. Confess. concl. 11. apud Coninch, de pęn. d. 9. d. 3. n. 50.

n. 50. item eum, qui vel casu, vel malitia inaudit peccata actu confitentis; sic iidem contra Sotum ex parte ab iisdem citatum, item eum, cui Confessarius peccata pęnitentis, sive consultò, atque adeo sacrilegè, sive inculpare recensuerit. Sic iidem, item eum, qui se Sacerdotem simulans Confessionibus pœnitentium aures præbuit, sic Suar. cit. sect. 2. nu. 35. Delugo cit. n. 10. Vasqu. de pęn. qu. 93. art. 4. dub. 2. num. 3. Ratio horum illa una satis efficax est, quia in his ne odiosior evadat Confessio, ratio sigilli pro certo residet.

Is, à quo petitur licentia de reservato.

2 Prælatus à quo vel ipse pęnitens, vel ejus nuntius petit extra confessionem licentiam de absolutione à reservatis, ax aliquorum placito obligatur ad sigillum, ita Suar. Delugo l. c. n. 4. aliiq; sed ex sententia aliorum, solùm ad secretum naturale, ita Coninch, Henriq. Vasq. quos citat, sequiturq: Castrop. de pęn. q. 19. §. 4. n. 10. utrumque probabile est: prius quia ea petitio videtur inchoata Confessio; posterius quia præsumitur pœnitens evocare velle ab obligatione Sacramenti ea negotia, quæ volens, & prudens extra Sacramentum tractat.

Is, à quo petitur Confessio.

3 Sed adhuc dubitatur primo de eo, cui Confessarius de licentia pęnitentis narrat ejus peccata, seu à quo de iisdem peccatis, deque ejusdem pęnitentis licentia consilium exquirit.

Ante-

Antequam respondeam præmitto in hac sigilli materia triplex secretum à nonnullis apud mox citandos distingui. Primum est secretum naturale, ad quod vel ex fide data, vel ex fama proximi tenemur. Secundũ est sigillum confessionis, quo tantummodo obstringitur ipse Confessarius, & de quo hactenus multa, & deinceps non pauca differemus. Tertium est secretum medium inter utrumque strictius primò, benignius secundò, quo obstringuntur alii à Confessario, qui aliquo tandem modo peccatum pęnitentis ratione confessionis norunt. Et quamvis aliquibus cum Delugo loco citat. n. 21. & 22. non videatur differre hoc secretum medium à secreto sigilli: utrumque enim perindè strictissimum est, ac Religionem foveri, reverentiamque Sacramenti: tamen negari non potest, quantum ad aliquem effectum differre: fractor enim sigilli punitur ab Ecclesia pęna ordinaria, at fractor secreti medii poena extraordinaria, seu arbitraria, ita Suar. Hurt. Præpos. Onuph. aliiq; apud Dianam p. 5. tract. 11. res. 51. idemq; Delugo loc. cit. sect. 5. n. 147. & meritò magis enim reus est Confessor si revelat ea, quæ suæ fidei immediatè commissa sunt, quàm alii, quibus veluti mediatè, & indirectè.

4 His positis triplex est in proposita dubitatione sententia Medin. Cod. de Confess. qu. de his, quæ fin. Vasq. d. dub. 2. nu. 20. Diana p. 2. tom. 1. aliàs 15. tom. 14. Castrop. de poen. p. 19. §. 4. n. 8. inclinat Coninch, lib. 6. n. 40. & 50. docent teneri secreto

creto

creto solùm naturali, aliiq; cum Henriq; li. 6. cap. 20. num. 3. medio alii secreto sigilli. Sic Suarez loc. citat. sect. 4. num. 6. De lugo. loc. citat. sect. 2. nu. 25. aliique apud Dianam citatum; omninò probabiliter sequere quam mavis. Primam, quia pœnitens concedens veniam colloquendi cum tertio de suo peccato, præsumitur extra limites Sacramenti illud extrahere. Secundam, quia ejusmodi notitia oritur tamquam à radice confessionis, sed ut modò diximus afferens obligationem mitioris pęnæ. Tertiam, quia eadem notitia, quam alteri porrigit Confessarius [quamvis ex licentia pęnitentis] est eadem, quam ipse Confessarius habet, ipse autem habet onere sigilli, ergo &c. negari insuper potest, pœnitentem per eam licentiam velle sua peccata à sigilli favore repellere: immò nolle est præsumendus, quia nemo detrimentum suum velle putandus est.

Ipse Confessarius à pœnitente ante confessionem consultus.

5 Jam verò ex occasione dictorum, illa emergit difficultas: an si pœnitens sive paulò, sive multò ante confessionem aliqua de suis peccatis communicet Confessori, ut rationem v. gr. addiscat mox exhibendæ confessionis, an inquam ea sub sigillo sint contegenda? Videntur contegenda non esse, quia pœnitentem jam consultò extra confessionem, perindè ac si cum amico uni-

coageret, loquitur: Adde hanc notitiam, quæ sic Confessori affertur, non procedere ex confessione peracta, quo pacto probabile est, ut modò dixi, secum ferre onus sigilli, super quo peracta est, sed ex facienda, quę quia fortasse non fiet non potest communicare onus sigilli, quod portat; ita opinantur Suar. d. disp.33. sect.4. num.6. Henriq; libr. 6. cap.21. num.4.

6 Verum Fagund. præcep. Eccl. 2. libr.6. cap.6. num.23. Medina allatus à Dian. p. 5. tractat.11. res.44. tum Confessorem, tum laicum, cui ea communicatio fiat, sigilli reos constituunt: siquidem ad dandam talem notitiam pœnitens movetur à vi confessionis, idque nescit is, qui eam accipit, ex quo infert Medina ibidem sive Confessorem, sive laicum, cui ad finem confessionis peragendæ communicatum est peccatum enorme, aliàs Prælato denunciandum sub pœna excommunicationis, nec debere, nec posse denunciare, quia contra sigillum, quod fortius urget peccaret.

7 Utraque opinio est probabilis: ego hanc posteriorem sequor libentiùs; tum quia magis Sacramento favet: tum quia nollem obligare prædictos ad denunciandum, quo scilicet tutior aditus miseris pateat ad petendum consilium, id quod majus est bonum, quàm quodcumque aliud, quod hac in re effingi animo secus valeat.

Laicus confessionem fortè excipiens.

8 Dubitatur secundò de eo, qui consulto confitetur laico, quem per errorem fortè pu-

putet posse, urgente necessitate, sacramentaliter absolvere, nam si id fiat devotionis, vel humilitatis gratia, sigilli obligationem nequaquam patere palam est.

Respondeo. Hurtad. de pœn. d.12. diff.3. præpos. de pœn. qu.11. d.2. nu.22. affirmat tunc exurgere obligationem sigilli, quia hic pœnitens jam removetur, licèt cum errore à confessione instituta à Christo. Suar. loco cit. sect. 2. nu. 2. Vasq. loco cit. dub. 2. nu.2. Delugo loc. cit. sect.2. nu.41. negant, quia Christus Dominus non nisi Confessioni Sacramentali, cujus ipse fuit Auctor, silentium imposuit: ea enim, quamquis per eum errorem exhibet, ficta est, & neutiquam à Christo Auctore constituta.

9 Utraq; sententia probabilitatis metam attingit, illud miror, quòd Doctores negantes concedunt, cum qui Sacerdotem simulans vacat Confessionibus teneri ad sigillum, sed certè hæc Confessio allata ad Sacerdotem fictum, non est vera Confessio instituta à Christo, cur igitur per ipsos parit sigillum, non parit autem Confessio facta laico, quæ pari modo à Christo instituta non est? Respondent iidem loc.cit. quia accedens ad Sacerdotem simulatum movetur à Confessione Christi à se apprehensa. Rectè: nam etiam accedens ad laicum premente necessitate, movetur à Confessione Christi à se apprehensa.

10 Instat Delugo loc. cit. si quis confiteretur coram Crucifixo, putans veram facere confessionem, qui eam audiret non

teneretur sigillo, quia Confessio coram Crucifixo non est à Christo instituta, ergo idem sentiendum esto in eo eventu quo quis confitetur coram cognito laico; respondeo ergo idem sentiendum (ego dicam) in eo eventu, quo quis confitetur coram ficto Sacerdote, siquidem ne hæc quidem Confessio est à Christo instituta. Adde hanc instantiam non urgere contra sententiam, quæ utrobique, hoc est tum in confessione facta laico, tum facta simulato Sacerdoti concedit vim sigilli, non urgere inquam, quia audiens confessionem factam coram Crucifixo, non tenetur putare pęnitentem moveri ad sua peccata sic prodenda, nisi ob devotionem: at in casu, de quo loquimur supponitur ex circumstantiis, clarè cognosci confitentem coram illo laico, vel ficto Sacerdote moveri, esto per errorem à confessione, quam Christus Dominus instituit; hæc disputandi gratia sint hactenus dicta, nam ego sequor libentiùs priorem sententiam affirmantem, quia sigillo favet magis.

11 Siquando quis pandit sua peccata coram vero Confessario, sed multis ex necessitate præsentibus, ut accidit in tempestatibus, subitis invasionibus &c. (in quibus quidem eventibus ob temporis angustiam etiam multis simul, licet fateri peccata, quę in illa turbatione possunt, & per unicam illam formam absolvi, ego vos absolvo, &c.) tum Confessor, tum omnes præsentes, ita arctantur obligatione sigilli, ut ex

Fa-

Fagund. præcep. Eccl.2. lib.6. cap.5. num.1. de auditis, nec cum aliis, nec invicem secum ipsis colloqui possint, id quod ex hactenus dictis quilibet facili negotio colligit.

Scripta peccata legens.

12 Dubitatur tertiò; An is, qui inveniens fortè papyrum, in quo sint alicujus peccata descripta, quæ appareant esse notata propter confessionem, sive exhibitam, sive exhibendam, ea (licet, ut certum est ex Coninch. d. disp.9. de pœn. dub.3.num.50. fine, Castrop. de pœn. p.19. §.4. nu.11. cum peccato) legit: an inquam ex vi Sacramenti teneatur ad silendum.

Respondeo. Aliqui, ut Fagund. loc.cit. allatus à Diana p.3. tr.4. res. 112. teneri affirmant, aliqui de more negant, ut Suar. Coninch. Laym. apud Delugo loc.cit. num. 47. Bau. tract.4. de pœnit. qu.10. fine, Navar. Bonac. aliique apud Castrop. loc. cit. Ratio affirmantium est, quia illa scriptura est internuncia peccatorum, estque sive inchoata confessio, confessionem factam gerens, nam propter eandem rationem is, qui excipit scriptura confessionem amici nescientis scribere, eo modo se ad confessionem præparantis tenetur pariter, ut docet Præpositus de pœnit. qu.11. dub. 4. numer. 34. ad sigillum. Ratio negantium, (qui consequenter nec cognoscunt obligationem sigilli in hoc præpositam casu) est quia ejusmodi scriptio, nec inchoata quidem confessio est, sed solùm materia præparata ad confessio-

 nem,

nem; nec eſt gerens confeſſionem, ſed gerens materiam, quæ erat præparata ad eandem: non ergo inducit majorem obligationem, quàm naturalis ſecreti: ſicuti enim ſi quis audiret peccata alicujus, qui ſe alta voce ad ea confitenda præpararet, vel alicujus, qui pari modo gratias Deo ageret de peccatis confeſſis, non tenetur ad ſigillum, quia hujuſmodi notitia non habetur ex vi Sacramenti, ſed vel præparationis ad illam, vel gratiarum actionis de eadem, & ſicuti qui audit matrem inſtituentem filiam, v.g. ſeptennem ad faciendam confeſſionem, vel interrogantem de jam facta, non obligaretur propter dictam rationem ad ſilentium ſigilli; ita in caſu noſtro &c. utraque ſententia eſt probabilis.

CAPUT V.

De Sigillo Confeſſionis reſpectu ejuſdem pœnitentis.

9 Contingit frequenter, ut Confeſſarius velit de acceptis in confeſſione cum ſuo pęnitente tractare, quæritur quatenus id eidem liceat, quamvis autem ſupponeremus, certum non eſſe hac ratione ſigillum frangi, & profectò plures cum Sanchez lib.3. de matrim. d.16. frangi negant, eſto affirment admodum pauci apud eundem, quia fractio ſigilli eſt fractio ſecreti, ſecretum verò non fragit, qui cum eodem, qui ſecretum commiſit, loquitur, ſed qui

cum

cum aliis, [quamvis inquam id non esse certum supponeremus, tamen conveniunt ferè omnes ejusmodi loquutionem cum eodem, quia cedit in odium confessionis semper esse prohibitam. Dixi [ferè omnes] nam Vasquez d. qu.93. art.4. dub. 10. num.1. quem sequitur Maratius tract. de pœn. d. 2. sect. 3. numer. 6. sic habet. Tertio sequitur non esse contra sigillum loqui cum pœnitente de peccatis in confessione auditis, non petita adhuc licentia solùm intentione inquirendi ea, quæ meliùs juvare possint ipsum: immò optimè docet Medina non esse contra confessionis sigillum pęnitentem reprehendere, aut exprobrare illi peccata, esse tamen contra reverentiam debitam Sacramento, quia redditur onerosum nimis: quòd non sit contra sigillum constat, quia non manifestatur alicui secretum confessionis. Hæc Vasquez, cui favet Sa v. Confessor nu. 2. in edit. genuina in expurgat. num.21. dicens occultè, corripere postea pęnitentem de auditis ab eo in confessione, & si est illicitum, sed non contra sigillum, quamquam licere interdum judicat c. Sacerdos de officio Ordinarii.

2 Porrò tria tempora in dubium vocare possumus, an Confessori liceat de auditis agere cum suo pęnitente.

3 Dico primò statim ab absolutione licere, sic Præpositus loc. cit. d.5. Henriquez de pęnit. libr.6. cap.20. numer.7. quidquid dicat Fagundez loc. cit. num.33. Ratio est, quia moraliter judicatur durare eadem con-

fessio; sicuti enim tunc potest injungi pęnitentia ex alibi dictis, cur non & cæteri expediri, quæ ad bonum pęnitentis conducere judicabuntur.

4 Dico secundò in aliis confessionibus etiam licere: sic Præpositus loc. cit. Henriq. sect. 5. nu.127. Granad. de Sacramentis, controv.7. tract.11. d. 5. contra Fagund. loc. cit. nu.36. quamvis enim sæpè non expediat, quando nulla, vel modica sit necessitas, timeaturque de pœnitentis molestia: tamen quia ejusmodi locutio est intra forum Sacramentale non est interdicta. Audi Malderum tract. de sigillo cap. 22. apud Dianam p. 5. tract.11. d. resol. 20. sicuti quando extra confessionem pœnitens de peccato, quod confessus est, consuluit Confessarium, jam satis ei dat licentiam de eo loquendi: immò hoc ipsum requirit ab eo, ita similiter, quando statum animæ suæ exponi, & de eo judicari, & tractari vult in secunda confessione satis censetur de necessariis ad bonam confessionis directionem Confessario tractandi secum potestatem facere, quod magis locum habet, quando peccata prioris confessionis sunt aliquo modo circumstantiæ peccatorum in secunda confessione expressorum; hæc appositè Malderus, quæ confirmantur à Præposito loc. cit. nu.4. ex praxi communi etiam timoratorum Confessariorum qui rationabili ex causa mentionem faciunt in præsenti confessione eorum, quæ audierunt in priore: immò aliquando negant absolutionem pœni-

nitenti propter frequentem lapsum cognitum in alia confessione, & denique quid adhortamur fideles, inquit, ut utantur semper eodem Confessario, si hic se debeat gerere, ac si nesciret confessiones priores?

5 Dico tertiò aliis temporibus à prædictis, hoc est extra omnem rationem confessionis, numquam licet sine venia pœnitentis cum eodem loqui de auditis in confessione. Ratio est toties repetita, quia secus redderetur molestissima confessio.

6 Quando Confessarius extra confessionem petit à pœnitente colloquendi de rebus auditis potestatem, ut illum admoneat de re ipsi necessaria ad salutem; Pœnitens autem (utique peccando) neget, an possit nihilominus Confessarius locutionem producere, & admonere, satis dictum est in Methodo Confess. lib. 3. c. 8. §. 4.

CAPUT VI.

An Confessor possit uti cognitione habita in Confessione?

§. 1. *An id posset, si vel alii, vel complices peccati id advertant?*

1 Licere Confessario uti cognitione habita in confessione, quando ex ejusmodi usu nihil sit ingratum pœnitenti, & nulla prorsus alicui causa detur aliquid suspicandi, rem in confessione auditam fuisse, pro certo esse debet, cum tunc nulla sit vel

peccati promulgatio; vel Sacramenti injuria sive directa, sive indirecta, ita Doctores citati passim; hinc enim ex ibi auditis doctior fieri possum, cautior in inquirendo, diligentior in examinando, prudentior in dirigendo sive in bonum meum, sive aliorum, & si Prælatus sim, audiamque in confessione querelas contra me, v. gr. propter nimium meum rigorem, vel avaritiam, possum me in meliorem frugem reducere, ita De Lugo de pœn. disp.23. nu.101.

2 Contrà, certum item sit ex Coninch. d. disp.9. dub.4. nu.54. & 55. nequaquam licere etiam ad mortem evitandam, quando alii, qui alias pœnitentis peccatum ignorabant, grave quidpiam ex tali usu adversus ipsum suspicarentur, quia id esset ipso facto confessionem offendere: immò si Confessor duorum ex confessione unius cognovit, alterum non confiteri integrè; licet possit, & juxtà prudentiam debeat generatim interrogare, numquid aliud peccatum habeat, vel simile quid, non potest tamen ex Suar. loc. cit. d. 34. sect.5. nu.5. ullum judicium suæ notitiæ præbere, sed tutò absolvat, Deoque omnia committat, ne scilicet pœnitens aliquid de confessione alterius advertat.

3 Difficultas ergo solùm, & quidem gravis hìc superest quando id suspicarentur ii, qui aliàs essent socii, v. gr. peccatum, ut si Sacerdos sciat ex confessione unius complicis, vinum Missæ veneno esse infectum, vel ipsum esse concidendum, seu dilapidandum,

dum, dum domo exit, poterit ne sacris non operari, & domi se cohibere, si hinc advertant complices conjurationem ad aures Sacerdotis allatam ex confessione unius ex ipsis fuisse.

4 Suarez, aliique, quos citat, sequiturque Fagundez loco cit. cap. 2. num. 5. ajunt non posse sacrum omittere, nec se includere domi: immò si sit in mortali adhuc non posse, tunc enim se provideat de contritione.

6 At Coninch. loc. cit. dub. 4. num. 55. & 56. Bonac. de pęnit. d. 5. qu. 6. sect. 5. p. 4. n. 27. citans Reginaldum, Onuphr. Henriq. Scotum dist. 21. qu. 2. art. 2. ad 3. generaliter loquentem, adeoque etiam de non sociis, Castrop. de pęnit. p. 19. §. 3. numer. 18. Layman libr. 5. tract. 6. cap. 14 num. 21. probabilius esse ajunt posse prout suæ vitæ expedierit: idque etiamsi pęnitenti, & aliis sociis mors, vel gravis mali periculum immineret, illa prior sententia est nimis severa, quamvis magis sigillo faveat: hæc posterior est humanis rebus accommodatior, atque adeò magis excipienda. Ratio autem esse potest, quia aliud est facto ipso patefacere peccatum: aliud est simulato aliquo prætextu facere, seu omittere aliquid, ex quo alii aliunde scientes sumant occasionem suspicandi peccatum esse confessum. Prius est omninò illicitum, posterius licitum est aliquando: immò non raro debitum, cum non sit ulla detectio, nec verbo, nec fictio exhibita: non placuit autem

Delugo de pœnit. disp. 23. sect. 5. num. 113. dum asserit idem esse in his circumstantiis fugere Sacerdotem, ac dicere mihi paratæ sunt insidiæ: non placet, inquam, hoc enim dictum per se significat insidias: at fuga, cum possit procedere ex variis capitibus, solùm per accidens, ratione scilicet cognitionis aliundè à sociis habitæ, significat idem peccatum insidiarum. Quædam quæ ad hoc argumentum facere videntur, quippè speculantium commentationes legito si est otium apud laudatos: legito item Th. Hurtadum, à quo in multis, ut patet ex dictis dissentio.

§. 2. *An uti Confessarius dicta cognitione possit, quando solus pœnitens advertit?*

1 HÆc est gravissima, & inter cæteras molestissima quæstio; ad quam solvendam præmitto, triplicis generis esse actus pęnitenti ingratos, quos Confessarius ex vi cognitionis habitæ in confessione posset exercere. Primi, qui versantur circa personam pœnitentis, & quidem spectantes ad justitiam punitivam, vel commutativam. Ut pęnitentem castigare, tollere jus ipsi acquisitum, struere insidias, ut pœnitens in delicto audito deprehendatur, negare debitum pecuniæ &c. Secundi, qui versantur circa ejusdem personam, sed spectantes ad justitiam distributivam, vel misericordiam, aliamve virtutem. Ut nega-

negare suffragium liberum ei, cui non negares, si ejus indignitas, vel peccata in confessione explorata tibi nequaquam fuissent; tollere ab eo officium ex se amovibile, quando ab ipso retinetur cum animæ suæ detrimento: ablegare pœnitentem in alium locum, ubi degeret absque peccato: famulum cognitum ex confessione furem domo expellere: Sacramenta non ministrare, non porrigere Eucharistiam: non assistere matrimonio, quod pœnitens nulliter contraheret, non colloqui cum excommunicato vitando, & cætera similia, quæ exercentur circa personas singulares, & certas. Tertii generis sunt actus omnes, qui non exercentur merè circa personam pœnitentis, licèt contra ipsam aliquando recurrant, ut vigilantiùs custodire res suas: servo furanti pecuniam, arcæ claves non committere, claudere fores, unde idem novit ex confessione, aliquem de nocte furtim exire: Sacerdotem se domi continere, vel Missam non celebrare, quia in confessione sciunt insidias, & similia, quæ communiter consueverunt esse positiones alicujus impedimenti, quo posito pœnitens absque suo aliquo extrinseco incommodo impeditur, quominus in peccatum ruat.

2 Consultò autem dixi (actus pœnitenti ingratos:) Confessarius enim propter fiduciam, v. g. qua cum ipso pœnitens se gessit, omnia sui animi interiora, graviaque peccata detegendo, poterit ex Delugo de

pœnit.

pœnit. disp. 23. sect. 5. num. 102. eidem ostendere signa amoris benignè excipere, beneficia conferre &c. quamvis idem pœnitens advertat hæc fieri propter exposita in confessione. Ratio est, quia ex una parte, ut supra vidimus, non est fractio sigilli, collocutio cum eodem, qui sigillum commisit; & ex alia illæ actiones non sunt ipsi ingratæ, unde confessio fieri odiosa timeatur; sed gratissima, unde fideles ad confessionem potiùs alliciendi esse cum fructu sperentur.

3 His positis, certum esto primi generis actus nunquam licere sine licentia pœnitentis: ita Doctores mox citandi, quia satis odiosa redderetur confessio, si sciretur propter illam contra subditos procedi posse; nam propterea si quis ex Judicibus contra subditum interrogavit testes, processum instituit, vel quid simile aggressus est: atque appareat, hos actus initium habuisse à notitia, quamtumvis tenui, habita in confessione: omnes ejusmodi actus, utpotè invalidi, rescindi ab eodem, & à quocumque alio Judice, qui id nesciret, omninò debent; sic Henriquez lib. 6. de pęnit. cap. 20. num. 2. Sà v. Confess. num. 31.

4 Jam verò de actibus secundi, & tertii generis simul sumptis, est duplex sententia, prima multorum apud Sanchez mox citandum, concedentium Confessario uriusque generis actus, quando unus ipse pœnitens cognoscit eum ad hos actus peragendos moveri ex auditis in confessione. Ratio est in-

inquiunt, quia ex una parte non est frangere sigillum colloqui cum eo uno, qui tibi rem communicavit,& ex alia pœnitens cum non habeat jus absolutum ad eas actiones, illi nulla fit injuria, si eæ negentur. Bipartitos deindè hos Doctores invenio, plures enim apud eundem sentiunt, quandoquidem Confessarius potest debere interdum exercere eas actiones: atque adeò amovere indignum ab officio, non ferre suffragium, non ministrare Sacramenta &c. ne scilicet cooperetur, cum possit non cooperari cum peccato pœnitentis. Multò autem plures apud eundem, ejusmodi obligationi refragantur; quia nimirum nullus hominum cogi debet, ut utatur remedio tam difficili,& periculoso fractionis sigilli.

5 Secunda sententia est aliquorum negantium. Ratio est toties allata, nempè ne sic in odium fidelium incidat confessio. Ex qua sententia sequitur Confessarium se debere gerere prorsus, ac si nihil audisset, nec posse subditum ab officio amovere, negare suffragium, eleemosynam, Sacramenta, claudere fenestram, se domi continere ad insidias vitandas &c.

6 Thomas Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 16. num. 4. vide etiam Fagundez 2. Eccl. præcept. lib. 6. cap. 3. à n. 4. ubi has duas sententias retulit, sic addit, quid dicendum in re tam dubia? Pro priori enim sententia militat auctoritas tot, tantorumque virorum &c. numeraverat enim ad triginta quinque, S. Thomam, Scotum,

tum, Suarez, alios &c. & rationes, quare negari non poteſt, eſse probabiliſſimas. Verùm multùm mihi magis ſemper placuit, & modò placet poſterior ſententia, quæ validis nititur fundamentis &c. hæc Sanchez.

7 Ego cum Conincho d. d. 9. dub. 5. num 67. & 68. Caſtr. de pęnit. p. 19. §. 3. n. 18. & Sanchez loc. cit. ſi attentè legatur, puto diſtinguendum eſse de prædictis actibus, atque aſſerendum: non poſſe exerceri actus ſecundi generis, actus tertii generis poſse. Ratio eſt eadem modò, totieſque propoſita: ſed quia Doctores utriuſque ſententiæ actus ſecundi, & tertii generis, minùs diſtinxerunt, minùs rectè habent, in dubio autem in hunc modum intelligi poteſt.

Si conceduntur actus ſecundi generis, redditur maximè odioſa confeſſio: non verò ſi concedantur tertii generis actiones: ergo has licebit exercere, non illas. Antecedens probatur. Facilè retraherentur fideles à Sacramento Pęnitentiæ, ſi ſcirent poſse quemlibet propter audita in illo foro amoveri ab officio, carere ſuffragio, quamvis libero, repelli ab Euchariſtia, privari communicatione cum aliis, & ſimilia ingrata, quæ ſunt actiones ſecundi generis. De hoc vide ſupra in Methodo Confeſs. lib. 2. cap. 6. §. 2. num. 20. At nemo ab eadem retrahetur, ſeu certè retrahi præſumeretur ea de cauſa, quòd ſcilicet quis melius cuſtodiat res ſuas, clauderet feneſtras ad

im-

impedienda peccata, mortem effugiat, & similia, quæ sunt actiones tertii generis, cum ad hæc is idem pœnitens, qui verè surgere à peccato per pœnitentiam intendit, cooperari pro suo modo teneatur, undè hujusmodi actus non quidem ingrati ritè pœnitenti; sed verò gratissimi esse censendi sunt. Erubescentia autem nulla ipsi orietur prudenter, quia cum hæ tertii generis actiones non exerceantur circa ejus personam singularem, ut diximus potiùs in (occasione data à Confessario, utente tamen jure suo] ad pudorem malum, quo Confessor pœnitentem afficit.

8 Instabis: at Clemens VIII. Decreto anni 1594. 26. Maii generaliter interdicit ejusmodi usum; tam Superiores (inquit) pro tempore existentes, quàm Confessarii, qui postea ad superioritatis gradum fuerint promoti, caveant diligentissimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt ad exteriorem gubernationem utantur, nec absimile est Decretum Rev. P. Claudii Aquavivæ Generalis Societatis Jesu pro suis apud Castrop. loc. cit. n. 20. tametsi (ait, non desint Doctores, qui notitia per confessionem habita, salvo sigillo confessionis, uti nonnumquam licere sentiant, nostros tamen eam doctrinam sequi non expedire judicamus: quare caveant diligenter Superiores, ne vel ipsi, vel nostrorum aliqui eam uspiam introducant, ne privatim, aut publicè doceant, ne ea, nisi

for-

fortè de pœnitentis licentia ullo modo utantur, sed ita se gerant in omnibus casibus Confessarii, ac si in confessione nihil penitùs audivissent.

9 Respondeo hoc Decretum Clementis, quod ex Hurtado de pœnit. d. 12. diff. 9. Præp. de pœnit. q. 11. d. 7. fine, inclinat Suar. de pœnit. d. 33. cit. sect. 7. n. 9. non ad omnes Confessarios, sed ad eos, qui Superiores sunt, vel deinceps erunt, dirigitur, solùm prohibet id, quod alias jure divino prohibitum erat, idest actiones primi, & secundi generis, non verò tertii, ex Laym. lib. 5. tract. 14. c. 14. n. 23. fine, ut etiam colligi potest ex Coninch. Castrop. & Sanchez locis citatis, qui scripserunt post dictum Decretum, & tamen nostram opinionem à probabilitate non dejicimus. Ratio autem est, quia hæ tertii generis actiones nullo modo pertinent ad exteriorem gubernationem personarum, cum per has circà personas singulares nihil decernatur.

Decretum insuper R. P. Generalis Societatis Jesu, quod ad Superiores, ut invigilent, non verò ad subditos dirigitur, eodem modo illas vetat, non has tertii generis, quia cum hæ neminem sigillatim tangant, sintque communiter peccatorum impedimenta, easque non prohibuerit Clemens VIII. cui se conformem ipse reddere voluit, non erat ratio, quamobrem has prohiberet.

Inquires, potest ne Prælatus ex notitia habita in confessione motus magis advertere,

tere, ut notatis aliis extra confessionem, se se offerentibus signis sufficienter instructus aliquam ex dictis actionibus præstet.

Respondeo. Quidquid videatur concedere Thom. Hurtadus est ex dictis diligenter distinguendum, nam si hæ actiones Prælati tangerent ipsum specialem pęnitentem, v. g. ei Prælatus suffragium denegabit &c. nullo modo potest, quia sic odiosa fieret confessio, nam Prælatus hanc novam advertentiam inciperet adhibere ex vi confessionis, quod nullatenus licet, at si actiones hæ non tangerent pęnitentem modo jam explicato, poterit sanè, quia tunc agitur de actionibus tertii generis, quas licere concessimus. Quarè si fortè Prælatus ex vi confessionis pęnitentis, addita sua naturali sagacitate, notet aliquod signum, non poterit cognitis ex hujus signi vi uti contra pęnitentem: solùm tunc poterit, quando signum est ejusmodi, ut etiam sine prædicta relatione ad confessionem pœnitentis ex se solo sufficit, & movet ad inquirendum.

§. 3. Expediuntur quædam circà usum prædictæ notitiæ.

An possit simulatum Confessorem respuere?

10 AD ea, quæ hactenus docuimus expedienda, adhuc dubitatur primò: quid faciam ego Confessarius, si is, cui peccata mea aperire tanquam Confessario consuevi,

ſuevi, nunc confiteatur ipſe mihi, detegatque ſe non eſſe Sacerdotem, poſſum ne ad illius pedes amplius non accedere, ipſo advertente me ad hoc moveri ex vi confeſſionis ejus? Reſpondeo, poſſum ex Sanchez d. d. 16. num. 5. quia hæc omiſſio reducitur ad actiones tertii generis, per illam enim nihil in pęnitentis perſonam exerceo, ſed negativè me habeo.

11. Quid ſi ex hac omiſſione alii ſuſpicentur malum de Sacerdote? Reſpondeo. Tunc poteris, & ex Delugo loc. cit. ſect. 5. num. 105. debebis alteri ſeriò confiteri; huic autem, ne illum prodas, confitearis ſolùm exteriùs, at Fagundez præc. Eccl. 2. lib. 6. cap. 3. num. 1. docet & poſſe, & non debere, quia hæc omiſſio oſtenſiva delicti ex ſe non eſt. Verùm ſi alii alias ſciebant, illum non eſſe Sacerdotem, placet mihi ſententia hæc poſterior, Fagundez propter rationem à nobis expoſitam ſupra ʃ. 1. num. 5. at ſi ignorabant placet ſententia prior Delugo, quia tunc verè ejuſmodi omiſſio videtur eſſe per ſe manifeſtativa delicti, juxta ea, quæ diximus cit. ʃ. 1. num. 2.

An poſſit reſpui pęnitens ſollicitans.

13 Dubitatur ſecundò. Si vocer ad audiendum pęnitentem, à quo timeo, ne in peccatum inducar, idque ſolùm ex ejus præcedenti confeſſione noſcam, poſſumne ad illum non adire, ſi vel ipſe rem advertat, vel alii contra ipſum aliquid ſuſpicentur? Reſpondeo: poſſum, immò obligor non adire,

adire, quia si pęnitens ad peccatum in confessione sollicitat, jam illa nec est confessio, nec sigillo subjacet. Quòd si alios casus effingas, vide eos apud Doctores citatos, sunt enim ferè Metaphysici.

De pœnitente impœnitenti.

14 Dubitatur tertiò. Si voceris à pęnitente, qui bis, ter, pluries noluit tollere occasionem, v. g. proximam, potesne effugere, si ipse advertat, vel alii de ipso aliquid mali conjiciant?

Respondeo, si tibi confessus est, ut confessionem simularet, & in bona existimatione apud alios haberetur, potes effugere, quia illa non fuit confessio, sed simulatio. Verùm, si fuit vera confessio animo se adjuvandi, non potes non ire, si alii malum de pœnitente suspicentur, fuit enim illa sacramentalis, licèt inchoata, confessio sigillum secum trahens.

15 Quòd si non alii, sed ipse solùm id advertat, non video in te obligationem eundi, quia ex una parte non est rem revelare, si eandem ei committas, à quo recepisti, ut toties dictum est, & ex alia propter similes negationes non retrahuntur à confessione fideles, immò magis ad eam cum debita dispositione faciendam excitabuntur. Favet insuper alia ratio, quia tu meritò negas, ut pęnitens à sua contumacia resipiscat, sicuti meritò propter eandem rationem eundem aliquando non absolvis.

De sciente in Confessione Ecclesiam esse pollutam.

16 Dubitatur quartò, an si sciat ex confessione Sacerdos Ecclesiam esse pollutam possit in illa celebrare, advertente id pænitente, & aliis &c.

Respondeo. Si ex omissione Sacrificii aliqua notitia peccati, quoad alios, vel aliquod pęnitenti damnum timeatur, poterit & consequenter juxta superius dicta debebit celebrare, quia fortius est vinculum sigilli, quàm violatæ Ecclesiæ: at si nullius detrimenti, vel notitiæ periculum sit, non poterit celebrare ex Delugo loc. cit. num. 124. quia urget præceptum de non celebrando in loco violato; & non urget præceptum sigilli, cum nullum periculum damni, nec evulgationis adesse supponamus. At poterit celebrare ex Bonacina de pęnit. d. 7. q. 6. sect. 5. p. 4. num. 23. quia Ecclesia non præsumitur velle obligare Sacerdotem ad non celebrandum, quando ex sola confessione novit locum esse pollutum, siquidem Ecclesiam semper velle favere sigillo credendum est. Utrumque probabile.

17 Quòd si solus pęnitens id advertat non posse celebrare probabiliter decernit Delugo loc. cit. quia ejusmodi omissio respectu ejusdem pęnitentis non est relevatio, ut sæpè diximus, & ex alia parte non est actio circa peculiarem pęnitentis personam, nec rationaliter ipsi ingrata: immò Confessario onus erit [inquit] si judicet se

pro-

profuturum, nec scit suum grave incommodum monere etiam alios, ut nec ipsi celebrent. Verùm ex ratione modo dicta à Bonac. addita ea, quæ dicta est §. 2. num. 4. fine, consequitur posse celebrare, nec ad prædictam monitionem obligari id, quod certè, ut probabiliter deductum amplecti sine dubio possumus.

CAPUT VII.

Cujusnam suspicionis periculum contra Pœnitentem ex vi sigilli probibetur.

1 DIctum est sæpè in præcedentibus cavendum esse, ne detur ulla suspicandi occasio contra pœnitentem. Occurrit scrupulus, an id de omni quamvis levi suspicione intelligendum est.

Hac de re sic prudenter disserit Delugo d. d. 23. sect. 5. num. 106. intelligitur de suspicione probabili, non verò de conjecturis etiam levibus, quas malitiosi, & nasuti facilè faciunt: ita Palatius, S. Thom. Scotus, Medina, aliique, quod videtur etiam in praxi observari; esset enim ferè impossibile omnem suspicandi occasionem indirectam omnibus auferre. Facilius autem excusantur occasiones negativæ quàm positivæ, v. g. si uni pœnitenti propter ejus puritatem Confessarius majora benevolentiæ signa ostendat, quàm aliis; his enim sua, ut supponimus ostendit, quamvis non specialia. Adverte etiam in aliqua materia

pro-

propter ejusqualitatem, & gravitatem non reputari levem suspicionem, quæ aliàs fortasse levis esset, v. g. quæcunque occasio daretur marito etiam levis suspicandi adulterium uxoris suæ esset gravissimè contra sigillum, quia nimis difficilis redderetur ex tali periculo. Hæc ille.

CAPUT VIII.

De culpa, & pœna frangentis sigillum.

1 QUantum ad culpam: in fractione sigilli tria peccata committi possunt. Primò contra Religionem, seu reverentiam debitam Sacramento. Secundò contra justitiam, seu charitatem, si quid retegatur, unde quis notetur infamia. Tertiò contra fidem datam, seu secretum naturale, si res erat occulta.

Primum semper est mortale. Secundum, & tertium tunc sunt venialia, quando infamia, vel infidelitas est in re levi, secus sunt mortalia cum obligatione restitutionis famæ, damnique secuti. Præpos. de pœnit. q. 11. d. 1. num. 18. & d. 4. n. 39. Castr. de pœnit. p. 19. §. 1. n. 2. Bonac. loc. cit. p. 1. num. 1. & 4.

2 Dixi (primum semper est mortale) materia enim sigilli parvitatem non habet ex omnium ferè sententia apud Dianam p. 5. tract. 5. res. 8. solùm invenio Sa v. Confes. num. 24. in impr. genuina, cui ex parte favet Ledesma apud Dianam ibid. & Sotus

apud

apud eundem, sic dicentem revelari aliquid leve confessionis, modò sit peccatum, quidam putant esse mortale, quod mihi durum videtur.

3 Quantum ad poenam: nulla non poena confessionem patefacienti est in jure lata, sic Coninch, d.9. de pęnit. dub. 470. Diana p. 5. tract. 11. ref. 51. aliique solùm in cap. utriusque sexus de pęnit. dicitur revelans debere deponi à Sacerdotio, & in arctum Monasterium detrudi, quæ cum sit pęna ferenda ei, quis nonnisi post Judicis sententiam subjacebit, atque hæc quidem pęna, quæ certè est ordinaria, uni Confessario imponitur, si hac in re delinquat; cæteris erit extraordinaria à Judice pro qualitate criminis taxanda, ut in superioribus cap. 4. num. 3. insinuavimus. Deus, te Lector amet, & valeas.

Laus Deō, Beatæ Virgini,
Beatoque Aloysio.

O I N-

INDEX

Rerum, & Verborum.

A

C

Aliæ

Do-

Gau-

G

H

I

Fa-

M

Mo-

Idem

Quid

Do-

G

H

I

An

Mo-

Poe-

FINIS.

